

DOKUMEN INI BOLEH SAJA DITERUSKAN KEPADA YANG BERMINAT
TIDAK DIPERKENANKAN DIUBAH-UBAH/DITERJEMAHKAN/DICETAK DENGAN
TIDAK SEPENGETAHUAN DAN SEIZIN PENYUSUN

Dr. Th. van den End en mw. drs. M.H. Dirkzwager

Zendingsarbeiders in Nederlands Oost-Indië in dienst van Nederlandse
zendingsorganisaties, 1797-1958

Inhoud

Inleiding: De Nederlandse zendeling, 1799-1999.	1
--	---

Enkele getallen; arbeidsgebied 1 — Criteria bij de selectie 2 — Terminologie 3 — Enkele statistische gegevens 4 — Vrouwelijke zendingsarbeiders 6 — De positie van de zendingen in de Ned. Herv. Kerk 7 — De sociale herkomst van de zendeling 8 — De opleiding 9 — Examen, uitzending, huwelijk 10 — Arbeidsduur, levensverwachting, arbeidsvoorwaarden 11 — Huisvesting 13 — Personeel 14 — Kleding 14 — Middelen van vervoer 16 — Bezigheden van een zendeling 20 — De anak piara 22 — Bezwarende omstandigheden 22 — De spiritualiteit van de zendingen 24 — De zendingen en de inheemse bevolking 27 — De zendingen en het koloniale bestel en bestuur 30 — Slot 33

Lijst van afkortingen.	34
-----------------------------	----

I. Zendingsarbeiders uitgezonden door de zendingscorporaties en de Raad voor de Zending.	39
1. Toelichting.	39
2. De lijst.	42

II. Predikanten, hulppredikers en godsdienstleraars van de Protestantse Kerk in Nederlands-Indië, 1795-1958.	94
1. Inleiding.	94
2. Toelichting.	101
3. De lijst.	108
4. Standplaatsen van predikanten, godsdienstleraars en hulppredikers.	160
a. Predikanten.	162
b. Godsdienstleraars.	162
c. Hulppredikers.	162
d. Standplaatsen alfabetisch.	164

III. Overige personen voorkomend in het foto-archief van de Raad voor de Zending (HUA, toegang 1567).	167
1. Toelichting.	167
2. De lijst.	168

Inleiding: De Nederlandse zendeling, 1799-1999

In deze inleiding wordt een profiel geschetst van "de Nederlandse zendeling" gedurende twee eeuwen: 1797-1999. Het zwaartepunt ligt bij de periode 1797-1942. Veel van wat hierna over de zendelingen wordt gezegd, geldt ook voor de hulppredikers en, in mindere mate, van de predikanten van de Protestantse Kerk in Nederlands-Indië (PKNI, korter: "Protestantse Kerk" of "Indische Kerk", zie de inleiding op de derde namenlijst in dit document). Deze laatste worden echter ook afzonderlijk beschreven, namelijk in de toelichting bij de lijst van predikanten, hulppredikers en godsdienstleraren in die kerk.

Enkele getallen; arbeidsgebied

In de onderstaande lijst staan de namen van ongeveer 1225 zendingsarbeiders. Ze omvat alle of vrijwel alle personen die tussen 1797 en 1999 werden uitgezonden door de zendingsorganisaties die later samengingen in de Samenwerkende Zendingscorporaties (SZC, vanaf 1917 "Oegstgeest") en nog later opgingen in de Zending der Nederlandse Hervormde Kerk. Dat zijn, in volgorde van ontstaan: het Ned. Zendeling Genootschap (NZG), het Java-Comité (JC), de Nederlandse Zendingsvereniging (NZV), de Utrechtse Zendingsvereniging (UZV), het Sangir-Talaud-Comité (STC). Omdat de Geref. Kerken in Hersteld Verband en de Vrouwen-Zendingsbond zeer nauw met de SZC samenwerkten, zijn hun zendingsarbeiders (ieder slechts één) eveneens in de lijst opgenomen.

De aantallen van de door andere Nederlandse organisaties uitgezonden zendingsarbeiders in Nederlands Oost-Indië kunnen alleen gegeven worden voor de periode tot 1942. De Zending der Gereformeerde Kerken in Nederland, met inbegrip van de enkele door haar rechtsvoorgangers uitgezondenen,¹ zond tussen 1862 en 1942 ongeveer 180 personen uit. De Doopsgezinde Zendingsvereniging: Java 38, Sumatra 9; het Ned. Luthers Genootschap voor In- en Uitwendige Zending (NLGIUZ) 9; de Salatiga-Zending 104; de Gereformeerde Zendingsbond 19, de Zending der Christelijke Gereformeerde Kerken 7, totaal 186. Het werk van het Leger des Heils in Indië werd aangestuurd vanuit Londen en wordt dus niet meegeteld.

Een vergelijking met het nabije buitenland: de London Missionary Society (LMS), opgericht 1796, zond tot 1923 1482 personen uit, dat is dus ongeveer evenveel als alle Nederlandse zendingen samen;² de Duitse Rheinische Missionsgesellschaft (RMG) tussen 1824 (oprichting) en 1971 (fusie met de Bethel-Mission) in totaal 950 (van wie een deel in Afrika).

¹ Dat zijn de Zending der Christelijke Afgescheiden Kerk en de Nederlandse Gereformeerde Zendingsvereniging, beiden enige tijd werkzaam in Midden-Java en op Sumba.

² James Sibree, *A Register of Missionaries, Deputations, etc., from 1796 to 1923*, Westminster 1923, Preface.

Het arbeidsgebied van de Nederlandse zendingsorganisaties is aangegeven in de *Atlas van de terreinen der Protestantsche Zending in Nederlandsch Oost- en West-Indië*, een uitgave van het Zendingsbureau, Oegstgeest 1939 (2e druk). Een schematische kaart is te vinden als bijlage bij S.C. Graaf van Randwijck, *Handelen en Denken in dienst der Zending: Oegstgeest 1897-1942*.

Criteria bij de selectie

Bij het bepalen van wie vielen onder de definitie "personen die tussen 1797 en 1999 werden uitgezonden door de zendingsorganisaties enz." was uitgangspunt dat allen zouden worden opgenomen die door de genoemde organisaties als hun zendingsarbeiders werden beschouwd. Vanaf 1899 tot en met 1938-39 zijn dat degenen die als zodanig vermeld worden in de Zendingsjaarboeken (die de gehele zending betreffen, ook de RMG e.a.; online raadpleegbaar) en vanaf 1951 tot en met 1997 in de jaarverslagen van de Zending der Nederlandse Hervormde Kerk (eveneens online raadpleegbaar; daarin staan alleen degenen die door de Raad voor de Zending der NHK werden uitgezonden). De Jaarboeken (vanaf 1926) en de Jaarverslagen geven ook de namen van de nog levende oud-zendelingen en weduwen van zendingsarbeiders, alsmede, indien gehuwd, die van hun echtgenoten.

Onder de door het NZG uitgezonden personen waren tientallen Duitsers (een Duitse nationaliteit was er pas vanaf 1871); bij de andere corporaties waren eveneens Duitsers in dienst. Deze zendingsarbeiders van Duitse komaf zijn meegeteld. Hetzelfde geldt voor degenen die voorafgaand aan en/of na hun werkperiode in dienst waren van een andere dan de bedoelde corporaties, b.v. de Rheinische Mission (RMG) of het Leger des Heils.

De zendeling-werklieden die tussen 1850 en 1861 door of via ds. O.G. Heldring werden uitgezonden (60 personen) zijn alleen meegerekend voorzover zij bij het werk van een van de corporaties betrokken raakten. De meesten van hen waren Duitsers.³

De hulppredikers in dienst van de Protestantse Kerk, van wie de meesten door NZG, UZV of NZV samen met de eigen zendelingen waren opgeleid, zouden als zendingspersoneel kunnen worden beschouwd, maar zij zijn opgenomen in een afzonderlijke lijst van predikanten en hulppredikers van die kerk (lijst 3).

Vanaf ca. 1900 werden door gouvernement, zending en anderen honderden

³ Zie betreffende de zendeling-werklieden: H. Reenders, *Alternatieve Zending. Ottho Gerhard Heldring (1804-1876) en de verbreiding van het christendom in Nederlands-Indië*, Kampen 1991. Een lijst van alle uitgezonden, met biodata, op p. 375-384.

christelijke scholen opgericht boven het niveau van de dorpsschool. Voertaal kon de streektaal zijn, of Maleis, of Nederlands. De honderden Nederlandse onderwijskrachten die aan Nederlandstalige scholen van christelijke signatuur verbonden waren, zijn alleen meegeteld wanneer zij werkten aan een van de weinige rechtstreeks door de zending beheerde onderwijsinstellingen. Verreweg de meeste christelijke scholen werden beheerd door zelfstandige schoolverenigingen met een eigen rechtspersoonlijkheid.

Terminologie

Het woord "zendeling" komt in Nederland in gebruik in de tweede helft van de achttiende eeuw en is heden ten dage binnen sommige organisaties nog steeds een gangbare aanduiding voor degenen die in hun dienst uitgaan. Het betekent: iemand die uitgezonden is om in een nabij of ver buitenland het evangelie te verkondigen en zo mogelijk christelijke gemeenten te stichten. De uitzender is meestal een vereniging ("genootschap"). In dat geval hebben de uitgezonden tot 1951 geen ambtelijke status in de (Hervormde) Kerk, die tot dat jaar niet zelf zendingsarbeid onderneemt. Enkele kleinere kerken doen dat in deze periode echter wel, n.l. de Christelijke Afgescheiden Kerk (ontstaan uit de Afscheiding, 1834 en volgende jaren) en de Gereformeerde Kerken in Nederland (ontstaan 1886/1892 uit de Doleantie). Hun zendingsarbeiders, voorzover zij evangelieverkondiging en kerkstichting als opdracht hadden gekregen, werden vóór de uitzending bevestigd als predikant in hun kerk. Zij voerden dus de titel "predikant/dominee". Om hen te onderscheiden van hun collega's in Nederland werd aan die titel toegevoegd: "missionair": zij heten dan "missionair [zonder -e-] predikant.

In de beginperiode van het werk in een bepaald gebied, die, afhankelijk van het gebied, enkele decennia of meer dan een halve eeuw bestrijkt, is de zendeling op meerdere gebieden actief. Hij leidt de eredienst, preekt, onderwijst (voorbereiding op de doop), "regeert" de gemeenten die op zijn werkterrein ontstaan, bestudeert de plaatselijke taal, maar hij houdt (in het allereerste begin) ook school, leidt gemeentevoorgangers op, en verleent medische hulp. Niet zelden ontplooit hij ook economische activiteiten, hetzij om zich een tractement te verwerven (zo de zgn. zendeling-werklieden) of het tractement dat hij ontvangt aan te vullen, maar ook zuiver ten bate van de lokale bevolking.

Vanaf het laatste decennium van de 19e eeuw, in sommige gebieden al eerder, ontstaat specialisatie. De zendingsorganisaties gaan mensen uitzenden speciaal voor het schoolonderwijs, of voor het verlenen van medische zorg. Met deze specialisatie ontstaan specifieke benamingen. De voor het school-

onderwijs uitgezonden persoon heet "zendeling-onderwijzer". Het medisch personeel: zendingsverpleegster of -verpleger (dan ook wel diakoon), of zendeling-arts. Na WO II zijn de gebruikelijke benamingen: zendingsonderwijzer, zendingsverpleegster of -verpleger, zendingsarts. Degene die nog de oude kerntaken vervult: evangelieprediking, gemeentevorming, begeleiding van de inheemse christenen, wordt aangeduid als "zendeling-leraar", in overheidsstukken al vóór 1850, in zendingskringen pas later. Deze term wekt nogal eens misverstand, als zou het gaan om iemand die in het onderwijs werkzaam is. Maar "leraar" heeft hier de betekenis die het eveneens heeft in kerkelijke kringen wanneer men daar spreekt over een predikant, het is dan een synoniem voor "predikant", "prediker". Bij kerkelijke zendingen als hiervoor genoemd wordt ook voor de uitgezonden specialisten "missionair" aan hun beroepsaanduiding toegevoegd: missionair onderwijzer, verpleegster, arts.

Enkele statistische gegevens

De Nederlandse zending begon heel kleinschalig; bovendien raakte ze steeds meer versnipperd. Vergeleken met de zuster-organisaties in Engeland, Duitsland en de Verenigde Staten bleven de Nederlandse zendingsgenootschappen klein. "Duodecimo-genootschappen" werden ze in Duitsland wel eens spottend genoemd.

Hier enkele cijfers. Hierbij zijn de predikanten in dienst van de Protestantse Kerk niet meegerekend; de hulppredikers wél, omdat zij het inheemse deel van deze kerk verzorgden en sinds ongeveer 1910 ook werkten onder niet-christenen. Ziekenhuizen en scholen had de kerk niet.

In 1850 telde het corps zendingswerkers van het Nederlandsch Zendeling-genootschap (NZG) in Nederlands Oost-Indië 20 personen, van wie enkelen van Duitse komaf; daarnaast was er in dat jaar alleen nog de Rheinische Mission (RMG) met vijf werkers in Kalimantan, allen Duitsers. Het ambt van hulpprediker was nog niet ingesteld.

Voor 1905 geeft het Nederlandsch Zendingsjaarboekje van dat jaar als totaal aantal zendingsarbeiders in Indië 185 (van wie 14 vrouw, o.a. een dochter van A. Kuiper), onder hen acht artsen (van wie één vrouw). Vijf en vijftig waren uitgezonden door een van de vijf "Hervormde" corporaties, 13 door de Zending der Gereformeerde Kerken, vijf door de Doopsgezinde Zendingsvereniging en drie door de Nederlandse Lutherse Zending, samen 76. De gemengd Duits-Nederlandse Salatiga-Zending had in dat jaar 11 personen, meest Duitsers of etnische Duitsers, op haar terrein. Van de 98 werkers van een buitenlandse corporatie waren 97 in dienst van de RMG (Noord-Sumatra en

Zuid-Kalimantan), van wie verreweg de meesten de Duitse nationaliteit hadden; één tenslotte was een Amerikaanse Adventist. Bij het lage aantal van het NZG (19) moet bedacht worden dat dit genootschap tussen 1864 en 1880 zijn werkterrein in de Minahassa en de Molukken, inclusief de zendelingen die daar werkten, had moeten overdragen aan de Protestantse Kerk. Daarbij hadden die zendelingen de status van hulpprediker gekregen, wat betekende dat zij landsdienaren waren en gebruik konden maken van de faciliteiten die voor dezen golden, b.v. dat zij voor hun dienstreizen gebruik konden maken van door de overheid beschikbaar gestelde vervoermiddelen en gelegenheden voor overnachting (de *pasangrahans*). De aard van hun werk veranderde daardoor niet; alleen waren zij nu ondergeschikt aan de predikant van hun regio en aan het Kerkbestuur in Batavia. In 1905 was het aantal van deze hulppredikers 25, allen Nederlanders.

In 1938 tenslotte gaf het Zendingsconsulaat voor ultimo dat jaar de volgende cijfers: een totaal van ruim 750 Europese zendingsarbeiders, van wie 206 (inclusief 31 hulppredikers, intussen Indisch-predikanten geheten) werkten in de evangelieverkondiging, 61 artsen, 139 verplegers/sters en ander ziekenhuispersoneel), en 361 onderwijzers/essen en docenten, van wie overigens verreweg de meesten niet in dienst stonden van de zending, maar van de ongeveer 35 protestants-christelijke schoolverenigingen in de archipel. In de lijst hieronder is alleen een aantal onderwijsmensen die rechtstreeks in zendingsdienst waren opgenomen; de anderen zijn vanaf 1920 te vinden in de Jaarboeken van de Christelijke Onderwijzers Vereeniging (COV).⁴ Van de 206 zendelingen in engere zin had minder dan de helft de Nederlandse nationaliteit, van de artsen en verpleegkundigen het grootste deel; de onderwijsmensen waren bijna allen Nederlanders.

Om deze cijfers een kader te geven: in 1850 waren er op de zendings-terreinen, dus buiten de Protestantse Kerk, slechts enkele duizenden Indonésische Christenen. In 1905 geeft het Zendings-Jaarboekje ongeveer 135.000, van wie de helft op de terreinen van de RMG, terwijl van de andere helft driekwart op de Sangir- en Talaudeilanden woonde, een erfenis van de Missie en de Compagnie. Het aantal Inheemse Christenen in de Protestantse Kerk was

⁴ Zie betreffende de (weinig bekende) COV: K. Bakker, "De Christelijke Onderwijzers Vereeniging (C.O.V.) in Nederlandsch-Indië (1917-1984)". Ongepubliceerde doctoraalscriptie RU-Utrecht, 1989, 187 p. In de Jaarboeken van de COV (1920-1941) treft men bijlagen aan waarin een overzicht van alle christelijke scholen, met vermelding van de naam van de betreffende schoolvereniging en de namen van het voltallige personeel, alsmede een ledenlijst van de vereniging. Een aantal van deze Jaarboeken bevindt zich in de bibliotheek van het Onderwijsmuseum te Dordrecht; de meest volledige collectie, inclusief de in Nederland niet aanwezige uitgave van 1941, staat in de Perpustakaan Nasional te Jakarta (catalogus van deze bibliotheek online raadpleegbaar).

in 1905 bijna 260.000. Hierbij moet bedacht worden dat het NZG zijn meest vruchtbare terrein, de Minahassa, aan de Indische Kerk had overgedragen, dat de grote overgangen op Nieuw-Guinea, terrein van de UZV, nog niet waren begonnen, en vooral ook dat een relatief groot deel van het werk van de Nederlandse zendingscorporaties werd verricht op Java en was gericht op Moslims, terwijl het RMG zijn zwaartepunt had in Batakland, waar de Islam nog niet was doorgedrongen. In 1938 had de Protestantse Kerk, inclusief de autonome deelkerken in de Minahassa en de Molukken, 730.000 Indonesische leden; op de terreinen van de Zending werden ruim 900.000 Indonesische Christenen geteld, van wie het grootste deel al behoorde tot zelfstandig verklaarde kerken, waarbinnen de zendelingen overigens nog een belangrijke plaats hadden. Ongeveer een derde van dit laatste aantal bevond zich op de terreinen van Oegstgeest; 40% van dezen op de Sangir- en Talaudeilanden. In deze kerken, of rechtstreeks onder Europese leiding, werkten volgens de gegevens van het Zendingsconsulaat 8000 Indonesiërs, onder wie 1260 voltijds gemeentevoorgangers, 4600 onderwijzers (deels tevens gemeentevoorgangers), 29 artsen en 2279 verpleegkundigen (mantri perawat). Het aantal gemeentevoorgangers dat als predikant was geordend en ook de bevoegdheid had tot bediening van de sacramenten was op de terreinen van Oegstgeest relatief gering. Met name in Oost-Indonesië (Noord- en Midden-Celebes, Halmahera, Nieuw-Guinea) had op die terreinen nog vrijwel niemand die ordening en die bevoegdheid ontvangen.

Na de oorlog moesten Kerk en Zending eerst hun tijdens de oorlog omgekomen medewerkers vervangen. Tussen 1950 en 1960 voltrok zich een enorme uitbreiding van het aantal zendingsarbeiders doordat de Nederlandse overheid in het tot dan nogal verwaarloosde Nieuw-Guinea een groot beschavings-offensief begon. Zij werkte daarbij samen met de zending: een groot aantal artsen, verplegers/sters en onderwijzers/essen werd betaald door de overheid maar door de zending uitgezonden, en vermeld in de lijst van zendingsarbeiders in de opeenvolgende Jaarverslagen van de Zending der Nederlandse Hervormde Kerk (want intussen was de Oegstgeester Zending een zaak van de Ned. Hervormde Kerk geworden). In het Jaarverslag 1960 zijn de aantallen als volgt: zendingspredikanten (equivalent van de oude zendeling-leraren) 37 (van wie 15 op Nieuw-Guinea), 20 artsen (9 op Nieuw-Guinea), 35 verpleegsters, alsmede 122 onderwijzers en docenten (vrijwel allen op Nieuw-Guinea), 23 "overige", totaal 227. Na de overdracht keerden bijna allen terug naar Nederland; een aantal werd vervolgens uitgezonden naar andere zendings-terreinen.

Intussen hadden wel, door het geschil over de toekomst van Nieuw-Guinea,

bijna alle Nederlanders uit Indonesië moeten vertrekken; de Oegstgeester Zending zocht nu nieuwe werkterreinen elders, allereerst in Afrika (Ghana, Nigeria, Kameroen), later ook in Latijns-Amerika. In 1970 was het aantal uitgezonden weer op een "normaal" peil gekomen, d.w.z. het peil dat de Hervormde Zending zelf kon financieren: het bedroeg toen 76 (35 predikanten, 16 artsen, 8 verpleegkundigen, 17 overige). Indonesië had vanaf 1963 weer Nederlanders toegelaten, zelfs in het intussen verworven Nieuw-Guinea; het land bleef voor Oegstgeest een belangrijk arbeidsterrein, al veranderde het werk ook van karakter. In 1980 was het aantal Oegstgeester zendingsarbeiders gedaald naar 46 (10 predikanten/theol. docenten, 18 artsen, 4 verpleegsters, 14 overige), in 1990 naar 34 (13 predikanten/docenten), 9 artsen, 1 verpl., 11 overige). In 1998 bedroeg het totale aantal 29. Een gestage daling dus; bovendien werd in deze periode een deel van de zendingsarbeiders uitgezonden in samenwerking met andere organisaties. De daling van het aantal zendingsarbeiders laat zich deels verklaren uit het feit dat men overzee steeds meer eigen opgeleide mensen beschikbaar had en dat het begrip "zending" meer en meer werd ingevuld als "samenwerking met geheel zelfstandige kerken en christelijke organisaties overzee".

Vrouwelijke zendingsarbeiders

In de eerste jaren zond het NZG enkele ongehuwde vrouwen uit naar Zuid-Afrika. Zij ontvingen dezelfde opleiding en hadden de zelfde plichten en rechten als hun mannelijke collega's. De eerste was Johanna Jacoba Boogaard. Zij was gehuwd met de zendeling J.D. Palm, en vertrok met hem naar Zuid-India. De andere was Sophia H. Burgmann, die in 1809 werd uitgezonden. Zij huwde een jaar later met haar collega C. Albrecht, maar overleed reeds in 1812. Tot na 1945 werd door de Oegstgeester zending en haar voorgangers geen andere vrouw zelfstandig uitgezonden. pas in 1935 vaardigde de Vrouwen Zendingsbond, die nauw met Oegstgeest samenwerkte, een eigen zendeling af, mevr. Chr. Slotemaker de Bruïne. Wel zonden vanaf 1900 enkele corporaties, waaronder ook de Doopsgezinde Zending en de Salatiga-Zending, enkele vrouwen uit voor zelfstandig werk onder vrouwen en meisjes, maar die hadden niet de status van zendeling-leraar.

De positie van de zendelingen in de Nederlandse Hervormde kerk

In de Nederlandse kerken waren alleen predikanten bevoegd de sacramenten, doop en avondmaal, bedienen. De genootschappen kenden deze bevoegdheid ook toe aan de door hen uitgezonden zendelingen. Maar door de Hervormde

Kerk en door de Protestantse Kerk in Nederlands-Indië werd zij niet erkend. Gedurende de gehele koloniale periode golden dus de bevoegdheden die de zendelingen door hun uitzenders waren meegegeven alleen op hun arbeids-terrein. Niet in Nederland, en in principe ook niet in de gemeenten van de Indische Kerk. Al hadden ze duizenden Indonesiërs gedoopt en talloze malen het Heilig Avondmaal bediend, al hadden ze op hun werkterrein gefunctioneerd als superintendents/bisschoppen, bij terugkeer in Nederland mochten ze zelfs niet één kind dopen, laat staan dat zij beroepbaar zouden zijn als predikant. De Indische Kerk was soepeler: het kwam vaak voor dat een zending werd aangesteld tot predikant (tijdelijk/waarnemend) of hulpprediker (een ambt dat in 1861 werd ingesteld). Doch in zulke gevallen was niet hun status als zending maar de benoeming door het Bestuur van de Protestantse Kerk in Batavia de rechtsgrond voor hun bevoegdheden.

Dat de zendelingen niet de status van predikant hadden maakte ook dat zij niet de zelfstandige positie bezaten die een predikant in een presbyteriaal geregeerde kerk heeft. Een Hervormd predikant was niet ondergeschikt aan zijn kerkenraad (en omgekeerd). De zendelingen daarentegen waren ondergeschikt aan hun besturen. Uit de aard der zaak hadden zij een grote vrijheid, maar bij verschil van mening besliste uiteindelijk het bestuur in Nederland. "De Zendelingen onderwerpen zich aan de beslissing van het Bestuur", aldus art. 27 van de Instructie voor de eerste uitgezonden van de NZV.⁵ Op het zendingsterrein zelf waren de zendelingen elkaars gelijken, en vrij om zelf hun beleid te bepalen. Maar al in de 19e eeuw ontstond op sommige terreinen de gewoonte om geregeld overleg met elkaar te plegen, vooral in zaken die meerdere ressorten aangingen, en na 1901 (eerste reis van Gunning) verplichtten de besturen de zendelingen formeel om een Conferentie te vormen. Die ging vervolgens steeds meer het werk coördineren en werd een schakel tussen de individuele zending en het bestuur in Nederland.

In de Zending der Gereformeerde Kerken lag de situatie anderen. Haar zendelingen waren geordende predikanten, niet onderworpen aan besluiten van een gremium in Nederland. Maar ook daar bestonden organen voor gezamenlijk overleg inzake de arbeid.

Vanaf het begin van de 20e eeuw gingen de zendingscorporaties kerkelijker denken en kwam in de (Hervormde) Kerk het besef op dat zending een kerntaak van de kerk was. De belangrijkste gangmakers in dit proces waren dr. J.W. Gunning en dr. H. Kraemer. Er werden classicale zendingscommissies gevormd. Sommige daarvan zonden, in samenwerking met de Zending, zelf

⁵ Van den End, *Het NZG in West-Java 1858-1963*, p. 95, zie ook p. 31.

zendingsarbeiders uit. Na de oorlog werd deze verkerkelijking van de zending verder doorgevoerd. In 1951, toen de reorganisatie van de Nederlandse Hervormde Kerk haar beslag kreeg, gingen de zendingsgenootschappen die geheel of hoofdzakelijk actief waren binnen de Nederlandse Hervormde Kerk (met uitzondering van de Gereformeerde Zendingsbond) op in de Zending van die Kerk. Maar al voor die tijd was groeide, in de aanloop naar "verkerkelijking" van de zending, de behoefte om aan de zendeling-leraren een kerkelijke status te verlenen. Eind jaren dertig kwam het steeds vaker voor dat een zendeling werd aangeduid als "dominee". Na 1945 werd de mogelijkheid geschapen dat een zendeling, na tien jaar "trouwe dienst", bij terugkeer beroepbaar zou zijn tot predikant in een Nederlandse gemeente. In 1951 kregen alle zendelingen (en alle hulppredikers van de Indische Kerk) collectief een kerkelijke status: hun werd de predikantstitel verleend, met alle daarbij behorende bevoegdheden, ook in Nederland. Blevén zij overzee werken, dan werden zij betiteld als zendingspredikant, kwamen zij naar Nederland dan konden zij zich door een Hervormde gemeente laten beroepen als predikant.

Het bovenstaande geldt uitdrukkelijk niet voor degenen die waren uitgezonden door de Gereformeerde Kerken in Nederland (vanaf 1892) en de Christelijke Gereformeerde Kerken (1884-1892 en vanaf 1928). Daar waren vanaf het begin degenen die belast waren met de evangelieverkondiging academisch opgeleid en geordend als predikant. Keerden zij terug naar Nederland, dan waren zij ook daar volledig bevoegd en konden zij beroepen worden tot predikant in een plaatselijke kerk.

De sociale herkomst van de zendelingen

Gedurende de gehele koloniale periode, dus tot 1942, kwam het overgrote deel van de zendelingen voort uit wat men de "vierde stand" zou kunnen noemen: niet de burgerij (die zat samen met dominees en, in het geval van de Utrechtse Zendingsvereniging, met personen uit de adelstand, in de besturen), ook niet het proletariaat, want dat stond op afstand van de kerk. Hun vaders waren handwerkslieden, geschoolde arbeiders, boerenarbeiders of kleine boeren, misschien onderwijzer of ondergeschikt ambtenaar.⁶ Als zichzelf vóór hun aanmelding al een beroep uitoefenden was dat vrijwel altijd in dezelfde sfeer.⁷ Zendeling worden was dus óók: stijgen op de sociale ladder. Dit aspect werd nog versterkt doordat men naar de kolonie ging. Iemand die in Indië ging

⁶ Enkele uitzonderingen: J. Kruyt (vader apotheker), D.J. van der Linden A.

⁷ Een lijst met namen, plaats van herkomst en beroep van 51 personen die zich in 1883 aanmeldden voor de opleiding door de NZV in: Th. van den End e.a. (red.), *Twee eeuwen Nederlandse zending, 1797-1997: Twaalf opstellen*, Zoetermeer 1997, p. 10.

werken "viel omhoog". Al jong kon men grote verantwoordelijkheid krijgen. Zo ook in de Zending. Pieter Zijlstra was 22 jaar toen hij naar Celebes vertrok (1920). Daar werd hem de zorg voor het grote ressort Makale-Sangalla opgedragen, wat betekende dat hij de guru's en de enkele gemeentevoorgangers die er al waren moest begeleiden. Doordat zijn collega Prins met verlof ging, en niet meer terugkeerde, was hij gedurende enkele jaren de enige persoon in het gehele Toraja-gebied die de sacramenten mocht bedienen. Hij was, zo jong als hij was, zeer gezien bij de bevolking en had een heel duidelijke eigen visie op de aanpak van het werk.

Met deze sociale mobiliteit spoorde dat de zendeling, als hij getrouwd uitging, in vele gevallen gehuwd was met een vrouw uit een hogere sociale klasse dan die van zijn eigen ouders: de zoon van een boerenknecht trouwde met de dochter van een boer, de smidszoon met de dochter van een opticiën; de zoon van een keuterboertje met de dochter van een wijnhandelaar.

*De opleiding*⁸

De vooropleiding van de candidaat-zendeling ("kwekeling") was overeenkomstig het sociale niveau van hun ouders. In de 19e eeuw hadden de meesten alleen lager onderwijs ontvangen; in de 20e eeuw stijgt het niveau samen met het opleidingsniveau van de bevolking als geheel. In de jaren 1930 hadden de meesten de MULO of de HBS doorlopen voor zij zich bij de Ned. Zendingsschool aanmeldden. In het begin van de 19e eeuw bevond hun beroepsopleiding zich op het peil van een bijbelschool; het onderwijs werd meest gegeven door een predikant aan huis. Geleidelijk aan werd het niveau hoger, er werd elementair onderricht gegeven in de Islam, in de taal van het gebied waarheen men zal gaan; men leert de moderne talen zover aan dat men kennis kan nemen van wat zoal in Duitse, Franse en Engelse zendingsbladen wordt geschreven. Door schade en schande geleerd, ook door klachten van zijn zendelingen die al aan het werk waren, verhoogde het NZG het peil van zijn opleiding steeds verder. In 1905 werden de opleiding van NZG en UZV samengevoegd tot de Nederlandse Zendingsschool (NZS). Deze had een cursus van zes jaar, waarvan de eerste twee facultatief, omdat dan eventueel ontbrekende schoolkennis werd bijgebracht. De tweede twee jaar kreeg men vooral theologische lessen; de derde periode van twee jaar vooral praktische vakken: lessen in het

⁸ Zie Gerrit Noort (red.), *Protestantse zendingsopleiding in Nederland (1797-2010)*, Zoetermeer 2012. Zie ook: A.M. Brouwer, "De opleiding onzer Zendingen", in: *De Protestantse Zending: Monographieën*, Baarn z.j. [ca. 1910], 315-364. Voor de vroegste periode zie: J. Boneschansker, *Het Nederlandsch Zending Genootschap in zijn eerste periode: Een studie over opwekking in de Bataafse en Franse tijd*, Leeuwarden 1987.

Maleis en eventueel ook in de taal van het werkterrein, timmeren, medische basisvaardigheden, en andere.

Daartegen kwam reactie: de zendeling-werklieden van O.G. Heldring moesten het weer doen met wat kennis van bijbel en kerkleer (en ontvingen wanneer zij eenmaal aan het werk zijn geen tractement). Maar ook het UZV en met name het NZV meenden aanvankelijk dat een opleiding zoals het NZG was gaan geven niet geschikt was, omdat zij de zendingen alleen maar ontvankelijk maakte voor moderne theologie. Ook zij moesten door de praktijk gaan beseffen dat het anders moest. Maar gedurende de gehele 19e eeuw en eigenlijk tot het eind toe bleef de zendelingenopleiding een beroepsopleiding, aanvankelijk op het niveau van een bijbelschool, dan MBO, tenslotte op HBO-niveau. In ieder geval kregen de kwekelingen niet de instrumenten in handen waarmee zij zelfstandig theologisch en missiologisch hun koers zouden kunnen uitzetten. Pas toen na de oorlog de opleiding opnieuw werd opgezet, werd de NZS een ZHS, Zendingshogeschool, en werd een voltooide academische studie theologie voorwaarde voor toelating.

Gezien tegen deze achtergrond worden de prestaties die vele zendingen (en hulppredikers) geleverd hebben des te indrukwekkender. Zij slaagden erin om zich een plaats te verwerven in een inheemse samenleving, aanvankelijk als medebewoner, op den duur als iemand wiens mening telde. Sommige pioniers kregen na hun dood een status die even hoog was als die van de biologische voorouders van de stam; Nommensen in Batakland wordt nog steeds genoemd met dezelfde titel als deze. Zij leerden zich mondeling en schriftelijk uit te drukken in een taal die vaak nog niet beschreven was; ze stelden grammatica's samen, woordenboeken, vaak van wetenschappelijk niveau en lang na hun ontstaan nog in het Indonesisch vertaald (Coolsma). Ze schiepen een elementaire christelijke literatuur. Ze stelden liedboeken samen. Ze verzamelden kennis betreffende de cultuur en de religie van het volk waaronder zij werkten. Sommigen promoveerden (Kamma, Middelkoop e.a.) of ontvingen voor hun werk een eredoctoraat (A.C. Kruijt). Met dat alles waren zij de grondleggers van de identiteit van de inheemse christenen, waarin oude en nieuwe elementen min of meer harmonisch samengingen.

Examen, uitzending, huwelijk

Aan het einde van de opleiding werd een examen afgenomen door de Haagse Commissie, een uit kerkelijke personen samengesteld college dat voor de Nederlandse overheid de zaken betreffende de kerken overzee behartigde. Dit examen was voor candidaat-zendingen en hulppredikers gelijk. Omdat de door de corporaties uitgezonden personen geen kerkelijke status hadden, was ook hun uitzending

geen kerkelijke plechtigheid. Ze had echter wel plaats in een Hervormd kerkgebouw (voor NZG en NZV de Laurenskerk in Rotterdam), werd geleid door een (Hervormd) predikant, met handoplegging door een aantal predikanten uit bestuur en leden van de betrokken vereniging, en werd bijgewoond door een groot aantal gemeenteleden. In deze periode viel voor de meesten ook de huwelijksluiting. Gedurende de opleiding werden de kwekelingen geacht geen relatie aan te knopen; pas in het laatste jaren mochten zij een keuze maken, die echter aan de goedkeuring van het bestuur onderworpen was. In de eerste decennia na 1800 werden de meeste zendelingen zelfs, als zij niet voor hun aanmelding al gehuwd waren, veelal ongehuwd uitgezonden; wie geen verloofde had in Europa, die hij eenmaal gevestigd kon laten nakomen, zocht zich dan gewoonlijk een vrouw uit de Indo-Europese groep in Nederlands-Indië (in Ambon de "burgers") er waren er ook die met een inheemse vrouw trouwden, meestal een dochter van het lokale hoofd. Een enkeling bleef alleenstaand. Na ongeveer 1830 gingen de meesten getrouwd uit.

In de eerste periode had ook de LMS de gewoonte zendelingen ongehuwd uit te zenden. Dat leidde er mede toe dat op de eilanden van de Pacific sommige zendelingen van de London Missionary Society "went native", d.w.z. huwden met een lokaal meisje en gingen leven volgens de zeden en gewoonten van de bevolking.⁹ In de Nederlandse zending is mogelijk in één of twee gevallen iets dergelijks gebeurd.

De reis naar Nederlands-Indië ging tot ver in de 19e eeuw per zeilschip en rond de Kaap. De reis kon toen tot vijf maanden duren. Deze periode werd meest benut voor verdere taalstudie en eventueel het leiden van avondsluitingen en/of zondagsdiensten voor bemanning en passagiers. De opkomst van het stoomschip en de opening van het Suezkanaal brachten een aanzienlijke verkorting. In de 20e eeuw bekortte men haar vaak nog verder door op de trein naar Marseille (Rotterdamse Lloyd) of Genua (Stoomvaart Mij Nederland) te stappen en pas daar aan boord te gaan.

Aangekomen in Indië moest zich melden bij de autoriteiten en (in het geval van de zendelingen), bijzondere toelating aanvragen voor het gebied waar men zou gaan werken. Was dat een streek waar naar de mening van de koloniale overheid de verbreiding van het Christendom spanningen zou kunnen oproepen (zoals in West-Java), dan kon het langere tijd duren voor toegang werd verleend. De toelating kon ingetrokken worden wanneer de zending zich misdroeg of, erger, "zich mengde in bestuursaangelegenheden". Deze maatregel is overigens nooit toegepast, hoewel er in enkele gevallen mee

⁹ Twee gevallen beschreven in Richard Lovett, *The History of the London Missionary Society, 1795-1895*, 2 vols, London 1899, p. 167, 172.

gedreigd werd.

Arbeidsduur, levensverwachting, arbeidsvoorwaarden

Tot 1942 was de norm dat, evenals een dominee predikant was voor het leven, de zendeling levenslang zendeling zou zijn, of in ieder geval zo lang als zijn gezondheid het toeliet. "Levenslang" was niet noodzakelijk hetzelfde als "een mensenleven lang". Weliswaar was de levensverwachting van een uitkomend zendeling gunstiger dan die van de predikanten en ziekentroosters in de 17e en de 18e eeuw: toen kwamen predikanten in het oostelijke deel van de archipel gemiddeld vijf jaar na aankomst uit Nederland te overlijden en ziekentroosters na ongeveer tien jaar.¹⁰ De voornaamste oorzaak was beri-beri (gebrek aan vitamine B), daarnaast waren het infectieziekten als dysenterie die menigeen ten grave sleepten. De 28 zendelingen van het NZG die tussen 1814 en 1833 in Indië arriveerden, de meesten als jongeman, leefden daarna gemiddeld nog 16 jaar en drie maanden. Zeven van hen overleden binnen vijf jaren (allen in de Molukken en op Timor); vijf na dertig jaren of meer. Slechts een of twee van hen kwamen na verloop van tijd in Europa terug. Voor de 23 NZG-zendelingen die uitgingen tussen 1867 en 1890 was de levensverwachting twee en een half maal zo hoog: 40 jaar en zes maanden. Slechts één van hen (J.K. Wijngaarden) overleed binnen vijf jaren na zijn vestiging. Zelfs op Nieuw-Guinea, waar tot het einde van de eeuw de zendelingen geheel op zichzelf waren aangewezen, was voor degenen die er tussen 1855 en 1900 gingen werken de levensverwachting ruim 37 jaar, waarbij genoteerd moet worden dat van de twintig personen er zeven binnen tien jaar na hun aankomst overleden. In de twintigste eeuw bleven de omstandigheden grosso modo zoals ze rond de eeuwwisseling waren geworden.

Dat de levensverwachting al in het eerste deel van de 19e eeuw hoger was dan daarvoor zal ook te maken gehad hebben met het feit dat de zendelingen, meer dan de predikanten in de twee voorafgaande eeuwen, zich aanpasten bij het menu van de bevolking. Dat gold trouwens ook al van de ziekentroosters in de VOC-tijd, die het gemiddeld twee maal zo lang volhiielden als de predikanten: zij hadden eenvoudig het geld niet om tonnetjes boter en spek uit Nederland te laten komen. De zendelingen en hulppredikers van na 1800 aten wel rijst, maar ze maakten ook brood. Van de familie J. Belksma (Rantepao, Celebes, 1916-1942) is bekend dat ze zelf brood bakten in een oventje dat gemaakt was van een oud petroleum- of benzineblik. Dat brood werd gegeten bij het ontbijt en het avondeten. Rond de middag was de warme maaltijd, met

¹⁰ Zie de data betreffende predikanten en ziekentroosters in de regio Molukken t.t.v. de VOC in Niemeijer-Van den End, *Bronnen betreffende Kerk en School*, deel IV (band 6), p. 38-77).

ter plaatse verbouwde aardappels en groente.¹¹ Dus wel Nederlands, maar niet vitamine-arm. Op tournee zal wél met de bevolking meegegeten zijn: rijst, sambal, en ook in minder gesettelde situaties zal rijst het hoofdvoedsel zijn geweest.

De secundaire arbeidsvoorwaarden, ook van de zendelingen, kwamen ongeveer overeen met die van overheidsdienaren. Na een aantal jaren, in de 19e eeuw 10-12 jaar, na 1920 7 of 8 jaar,¹² kon men een verlofjaar in Europa doorbrengen. Soms was de tijd tot verlof korter (in geval van ziekte), maar het gebeurde ook nogal eens dat een zendeling zelf zijn verlof uitstelde. C. Albers, 1863-1907 in West-Java, ging gedurende die periode slechts tweemaal naar Europa. De "Oegstgeester" zendelingen hadden na het eerste begin een vast tractement, in tegenstelling tot de zendeling-werklieden, die geacht werden zich zelf een inkomen te verwerven, en de werkers van de Salatiga-Zending, die zoveel ontvingen als de stand van de inkomsten der vereniging mogelijk maakte. Het tractement van een zendeling was ongeveer twee derde van dat van een overheidsambtenaar van vergelijkbare rang, zoals een hulpprediker. Overheidsambtenaren, ook de predikanten en hulppredikers van de Protestantse Kerk, konden al na twintig dienstjaren met pensioen gaan (de meesten werkten langer door). Maar bij de zending was pensioen geen recht, al helemaal niet als het om weduwen en wezen van haar werkers ging; in ieder individueel geval werd pensioen toegekend en de hoogte ervan vastgesteld bij afzonderlijk bestuursbesluit.¹³ In de 19e eeuw moest de zendeling vaak zijn werkkosten uit eigen zak betalen.

Soms zorgde een zendeling ter plaatse voor aanvullend inkomen. Uiteraard liepen de zendelingen daarmee niet te koop, maar hier en daar is in de bronnen wel iets te vinden: in een bericht over het levenseinde van zendeling Hermann in de Minahasa (1851) wordt terloops vermeld dat hij zestien koeien bezat;¹⁴ bij Albers in Cianjur woonde gedurende zes jaren de zoon van de regent in; hij ontving daarvoor zestig gulden kostgeld per maand, 40% van zijn tractement.¹⁵ Dat de zendeling-werklieden, die omstreeks het midden van de 19e eeuw uitgingen, voor hun inkomen vrijwel volledig van eigen activiteiten afhankelijk waren werd reeds vermeld. Een van hen, E.T. Steller, ontgon in een

¹¹ Anneke van der Stoep, *De sieraden van Lai Kaloea: Geschiedenis van een zendingsfamilie. Tussen Holland en Celebes*. Boekscout Soest 2019, p. 189v.

¹² Na 1945 werden de werkperiodes snel korter; drie jaar voor gehuwden en twee jaar voor ongehuwden werd de standaard.

¹³ Van Randwijck, *Oegstgeest*, p. 701-703, 758-9.

¹⁴ *Mededeelingen van het NZG*, II, 315.

¹⁵ Th. van den End, *De Nederlandse Zendingsvereniging 1858-1963*, p. 108. Zijn vrouw gaf in dezelfde periode les aan een dochter van de assistent-resident van Cianjur. Het tractement van Albers bedroeg in die jaren f 150,- per maand.

periode van tien jaren op het eiland Sangir eigenhandig een groot stuk bos op de berghelling en legde daar een plantage aan, "Goenoeng" ("berg"). Op de plantage bouwde hij een vormingscentrum, dat in dienst van het zendings- en gemeentewerk stond. Dat alles was zijn particulier eigendom; na zijn dood werd het door zijn erfgenamen verkocht aan de zendingsorganisatie (het Sangir- en Talaud-comité, STC), die vanaf 1891 het werk op de Sangir-eilanden was gaan leiden en financieren.¹⁶

Huisvesting

Aangekomen in het gebied moesten de pionier-zendelingen huisvesting zoeken. Alleen hulppredikers konden rekenen op een dienstwoning. Vestigde hij zich in een stad, dan kon hij een (stenen) huis huren, maar verreweg de meesten werkten in het binnenland, of zelfs in gebieden waar zij de enige of vrijwel enige Europeaan waren. In dat geval moest hij zelf een huis bouwen, al dan niet met hulp van de plaatselijke bevolking. Zo'n huis werd dan opgetrokken van lokale materialen. Dat van Jellesma (Java 1848-1858) was niet anders dan het onderkomen van een Javaanse tani: wanden van gedek (gevlochten bamboe) en een dak van atap (palmbiad). Ds. D.K. Wielenga woonde de eerste tijd op Sumba in een traditionele grashut, waarvan de vloer deinde als hij er overheen liep. In andere streken, zoals Celebes of Nieuw-Guinea, was het huis van hout; dat bleef in vele gevallen zo tot het eind van de koloniale periode. Bij de bouw daarvan kwamen de op timmerles opgedane vaardigheden van pas.¹⁷

Was de zending eenmaal gevestigd, dan werden ook de huizen groter, want al in de 19e eeuw werd het gewoonte om jongelui uit de bevolking, reeds christen of nog niet, in huis te nemen, met het doel hen te wennen aan een meer westerse levenswijze, discipline bij te brengen, en op te leiden tot medewerker van de zending. De term was "anak piara" ("pleegkind") of "murid" ("leerling"). Als tegenprestatie deden deze jongelui dan karweitjes in en om het huis. Later werd de opleiding geïnstitutionaliseerd, maar de gewoonte bleef bestaan; in het geval van meisjes was het voornaamste doel dat zij voorbereid werden op een huwelijk met een guru; deze zou dan een vrouw hebben die hem begreep en met hem meewerkte.

Personeel

¹⁶ Van Randwijck, *Oegstgeest*, 663; Brilman, *De Zending op de Sangi- en Talaud-eilanden*, 203-206.

¹⁷ Een beschrijving van een zendelingswoning in de Minahasa in 1852 in: *MNZG II* (1858), p. 318v.

De zendelingen hadden, eenmaal gevestigd, gewoonlijk een groot huis en een grote huishouding. Zij hadden dus ook personeel. Om te beginnen een *tukang masak*, iemand die kookte, meestal een man. Dan iemand die het erf schoonhield en voor de eventuele moestuin zorgde: de *tukang kebon* of *kebon*. Een paardenjongen, de *tukang kuda*. Een jongen of een meisje dat binnen in huis hielp de boel schoon te houden. Eventueel een vrouw die hielp bij de kinderverzorging: de *babu*. In de twintigste eeuw, toen de zendeling tevens schoolopziener was en in verband met de subsidieverlening een ingewikkelde administratie moest bijhouden, had hij vaak een "schrijver" in dienst, de *juru tulis*. Toen er auto's kwamen was er voor de auto een chauffeur. Niet iedere zendeling had al deze mensen in dienst; iemand met een groot plattelands-ressort had meer en andere helpers nodig dan een zendeling in de stad.¹⁸ Na 1945 woonden de zendingsarbeiders gewoonlijk in de steden of in hoofdplaatsen, maar ook toen had men, evenals de Indonesische collega's, altijd wel enkele "bedienden" (*pembantu*) voor de huishouding; waren er kinderen, dan was het gemakkelijk een chauffeur te hebben die hen naar school bracht.

Kleding

In de 19e eeuw bleven de predikanten en de zendelingen zich kleden in het zwart, in ieder geval tijdens hun ambtsbezigheden. Zwarte pantalon en zwart jasje met lange panden; wit overhemd met hoge kraag. Aan de voeten: schoenen. Zo poseerden ze voor de portretten die voor hen gemaakt werden. Deze witte kleding zien we op foto's terug bij hun guru's. Of ze tijdens tournees ook altijd zo gekleed waren is de vraag. Rond 1900 gaat men vrij plotseling over op witte kleding, van veel dunnere stof. De term "Palmbeach-pakken" komt voor. Alleen wanneer men voorgaat in een kerkdienst draagt men zwart, zeker wanneer de sacramenten wordt bediend.¹⁹ Nog weer later verdringt althans op Java het Europese colbert, met stropdas, het "Indische" wit: misschien een voorbeeld van de "ont-Indisch" van de Europeanen in Nederlands-Indië ge-

¹⁸ Een beschrijving van het personeel en de omgang met hen is o.m. te vinden in de memoires van mevr. A.G. van der Klift-Sijnder, *Geroepen, gezonden en gezegend. Memoires van een zendingsvrouw in Zuidoost-Celebes*, bewerkt door Chr.G.F. de Jong, Zoetermeer-Boekencentrum 1996, p. 45-50.

¹⁹ Bij recepties ten paleize was althans onder Idenburg (1909-1916) zwarte kleding voorgescreven, zie Van den End (ed.), *Bladen uit mijn Levensboek: Autobiografie van Ds. C.J. Hoekendijk (1873-1948)*, 194-196. Voor een nieuwjaarsreceptie bij de resident van de Minahasa is in 1884 de voorgeschreven kleding "rok, witte das en hoge hoed (!)" (Ruurd Wallis de Vries, *D.H. de Vries, een Amsterdamse koopman in de Molukken, 1883-1901*, 1996, p. 85, informatie van W. Gerritsen van der Hoop).

durende die periode.²⁰ Op een foto waarop H.A.C. Hildering (Surabaya) en zijn Japanse collega en vriend Shusho Miyahira staan (plm. 1938), dragen beiden eveneens colbert en stropdas.²¹ In minder formele situaties draagt men ook wel een broek en overhemd in willekeurige kleur.²² Evenals in Nederland in die tijd werden deze pakken vaak door een kleermaker vervaardigd. Maar de echtgenotes van de zendelingen maakten veel kleding zelf, naar patroonbladen die werden meegebracht of opgestuurd uit Holland, of gekocht in de stad.²³

Op foto's van situaties in Nieuw-Guinea uit de jaren 1950 lopen nogal eens mensen in korte broek. Engelse invloed misschien, maar ook een gevolg van een verandering in identiteit: men was niet meer deel van een gevestigde koloniale bovenlaag, maar werkte in een pionier-situatie in nog nauwelijks geopend gebied.

De genoemde "ont-indisch" manifesteerde zich ook in een ander aspect van de kleding. Rond 1900 kon een hoge gouvernementsambtenaar in zijn vrije tijd als "casual dress" een sarong dragen.²⁴ Dertig jaar later gaf zijn schoonzoon, eveneens ambtenaar, hem daarvoor een reprimande. Zoiets deed je als Europeaan niet (meer). Nog weer veertig jaar later maakte een oud-zendingsarbeider (uitgegaan 1927, intussen bestuurslid van de betreffende organisatie geworden) eenzelfde verwijt aan een jeugdige collega (uitgegaan 1968) omdat die 's avonds thuis een sarong omsloeg en wanneer hij begrafenissen bijwoonde zich kleepte als de andere bezoekers: zwarte sarong en zwart overhemd. Waarom zou je geen Indonesische kleding dragen als Indonesiërs je collega's waren of je zelfs onder hun leiding werkte? Hij was in dezen weliswaar een uitzondering, maar niet de enige.

Geen van de genoemde kledingvarianten lijkt een geschikte uitrusting voor een tournee langs ongebaande wegen, maar op een foto van H. van der Klift, tot de knieën in het water van een bosbeek staand, lijken hij, zijn collega D. Kok en hun gast uit Nederland, ds. M. Lindenborn, toch allen in uiteraard niet meer

²⁰ In het foto-archief van de Raad voor de Zending (HUA 1567) bevindt zich een serie foto's van opeenvolgende Conferenties van Zendelingen in West-Java: In 1901 zijn van de elf zendelingen zes in het wit, vier in het zwart; één draagt een witte broek en zwart jasje. In 1919 zijn allen in het wit, géén stropdas. In 1927 dragen elf van de vijftien personen witte kleding (maar deels met strop- of vlinderdas), de anderen zijn in colbert van willekeurige kleur. In 1934 dragen de acht aanwezige mannen allen het colbert-met-stropdas. Foto's afgedrukt in: Van den End, *De Nederlandse Zendingsvereniging in West-Java 1858-1963*.

²¹ Foto in Van den End, *De Gereformeerde Zendingbond 1901-1961*, fotokatern, nr. 47.

²² Zie een foto met dr. H. Kraemer en de Zendingconsul Graaf van Randwijck in Van den End, *De Ned. Zendingsvereniging in West-Java 1858-1963*, fotokatern nr. 20.

²³ Mededeling van drs. Anneke van der Stoep.

²⁴ Informatie van dhr. Walter Gerritsen van der Hoop, 2021.

smetteloos wit gestoken.²⁵ Er is echter een foto uit Tana Toraja, toch niet het meest onbegaanbare gebied van de Archipel, waarop J. Belksma staat in tournee-costuum: wel de witte kleding, maar tot de knieën de benen omwonden met de puttees die de bloedzuigers moeten tegenhouden. Hoge schoenen, en een soort marechaussee-hoed met kinband completeren de uitrusting. De foto is van ongeveer 1930 en de tocht zal te paard gedaan zijn, of zelfs gedeeltelijk te voet, niet met de auto. Op een andere foto, van een doopbediening, is hij weer in het zwart gekleed.²⁶

De hulppredikers van de Protestantse Kerk kleeadden zich als de zendelingen, met wie ze meestal samen waren opgeleid. Voor predikanten van de Indische Kerk geldt eveneens de mutatie van zwart naar wit, met dien verstande dat zij, gezien hun maatschappelijke status in de Europese samenleving, zich steeds wat formeler zullen hebben gekleed, dus met jasje en stropdas. Foto's uit de jaren dertig geven hetzelfde beeld als dat van de zendelingen: colbert en stropdas.²⁷ Op een foto van na de oorlog (1947), met een groep bestaande uit leden van het Kerkbestuur en een delegatie van de Nederlandse Hervormde Synode, dragen de gastheren zelfs een korte broek (waaronder kousen tot aan de knie).²⁸ Maar dit moet een grote uitzondering geweest zijn, in ieder geval in formele settings als deze.

Middelen van vervoer

Door de aard van hun werk verplaatsten de zendelingen zich frequent en over grotere afstanden. Dat was nog het minst het geval met hen die in een stad werkten (Bandung, Batavia). Maar van de meesten besloeg het werkterrein, of ressort, honderden of ook duizenden of zelfs tienduizenden (zo in Nieuw-Guinea) vierkante kilometers. Vanuit hun woonplaats begaven zij zich telkens op weg om in hun ressort gemeenten te stichten of reeds bestaande gemeenten te verzorgen. Die verzorging hield in: begeleiden van de plaatselijke gemeentevorgangers, het bedienen van de sacramenten van doop en avondmaal (daartoe waren die voorgangers in 99% van de gevallen niet bevoegd),

²⁵ Foto (uit januari 1921) in A.G. van der Klift-Snijder, *Geroepen, gezonden en gezegend*, p. 5. Lindenborn was op een visitatiereis naar de terreinen van de Ned. Zendingsvereniging, waarvan hij Director was. Zie ook de foto van zendeling Starrenburg in *Maandblad der vier SZC*, 1920-5, p. 67.

²⁶ Foto's in Van den End, *De Gereformeerde Zendingsbond 1901-1961*, fotokatern, nr. 40 en 60; zie ook een groot aantal foto's uit familiebezit in Anneke van der Stoep, *De sieraden van Lai Kaloea*.

²⁷ Zie foto's in H.E. Niemeijer, *Arsip Pengurus Gereja Protestan di Hindia Belanda/Indonesia 1844-1950*, p. 95, 115 (1941).

²⁸ Foto afgedrukt in H.E. Niemeijer, *Arsip Pengurus Gereja Protestan*, p. 161.

maar ook inspectie van de lokale school.

Al naar gelang van tijd en plaats verplaatsten de zendelingen zich, evenals andere Europeanen in Indië, te voet, te paard, in een draagstoel, in een vaartuig, in een rijtuig, op de fiets, per trein, per auto of motorfiets, en, in gebieden die anders onbereikbaar waren, per vliegtuig, maar dat was pas na 1950.

Het meest elementaire transportmiddel waarover de zendelingen beschikten waren hun eigen voeten. Op sommige terreinen buiten Java bleef dat zo tot het eind toe, omdat het terrein niet geschikt was voor paardrijden, laat staan voor fietsen of auto's. Sommigen behoorden tot de categorie mensen die "lust hebben hoge bergen te beklimmen en in diepe valleien neder te dalen" (uit een brief van de kerkenraad van Ambon, 1656),²⁹ anderen hadden er meer moeite mee; we lezen nogal eens dat na zo'n tournee de zendeling ziek op bed terecht kwam. Dat zal ook te maken gehad hebben met besmettingen die men onderweg opdeed. In de 19e eeuw ging men waar mogelijk te paard tourneren. Een zendeling in het binnenland had gewoonlijk een of meerdere paarden, een inheems ras, kleiner dan het Europese paard. In verband hiermee namen sommigen vóór vertrek uit Nederland paardrijles. Anderen leerden het, voorzover nodig, ter plaatse van een Indonesiër. Zendeling H.J. van Weerden, 1929-1942 in het geïsoleerde Rongkong (nu in noordelijk Zuid-Celebes) had dat niet nodig; hij had bij de marechaussee gediend en was wijd en zijd beroemd om zijn paardenstal.³⁰ In afgelegen gebieden bleef het paard tot 1942 het voorname vervoermiddel.³¹

In Oost-Indonesië was tot in de 20e eeuw³² hier en daar ook de draagstoel (*tandu*) in gebruik, een erfenis van de VOC, toen predikanten (en VOC-ambtenaren) daarin van het ene dorp naar het andere werden gebracht. Op Ambon en waarschijnlijk ook elders was dat een van de onbetaalde diensten die de negorij moest verlenen aan overheidsdienaren; mannen uit een dorp droegen dan de stoel tot aan de gebiedsgrens, waar een ploeg uit het volgende dorp de last overnam. Men bedenke hierbij wel dat de zo vervoerde zendeling of predikant geacht werd direct na aankomst met zijn ambtstaken te beginnen: het beslechten van geschillen, leiden van een kerkdienst, sacramentsbediening enz. Verder werd de draagstoel gebruikt voor het vervoer van vrouw en kinderen van de zendeling, die dan zelf te paard was; het kon gebeuren dat ook

²⁹ Kerkenraad van Ambon aan de kerkenraad van Batavia, 20-9-1656, in: Niemeijer-van den End-Schutte, *Bronnen betreffende Kerk en School*, I/1, doc. 130.

³⁰ Zie Van den End, *De Gereformeerde Zendingsbond 1901-1961*.

³¹ Details over gebruik en kosten van paarden zijn te vinden in een brief van ds. D.K. Wielenga aan Deputaten Sumba-Zending, Payeti 6-101-1908, in: Van den End, *Gereformeerde Zending op Sumba 1859-1972*, doc. 45, p. 145.

³² De laatste bekende vermelding is in 1900, zie De Jong, *Midden-Molukken*, p. 628.

de moeder dan op een paard reed³³.

Op eilanden of in kustgebieden kon men zich de vermoeienissen van een reis over land vaak besparen door gebruik te maken van vaartuigen, variërend van inheemse zeil- en roeiprauwen tot de zeeschepen van de Koninklijke Paketvaart Maatschappij of zelfs de "witte vloot" die het gouvernement in de vaart had voor het transport van zijn eigen mensen en het bedienen van commercieel niet aantrekkelijke havens. Sommige zendelingen of zendingsposten hadden een eigen scheepje, zo in de Sangir-Talaud archipel en op Halmahera en Nieuw-Guinea. Veel eerder had Joseph Kam in de Molukken een eigen schip, waarmee hij handel dreef; met de opbrengst financierde hij werk dat buiten de routine viel, zoals lectuurvoorziening. Zonder risico was dat varen niet, vooral in het zeegebied ten Noorden van Celebes, dat al binnen het bereik van de tyfonen lag die de Filippijnen teisterden. Op Sangir kwam in 1924 W. Grau om op zee.³⁴

Rijtuigen werden alleen gebruikt in de steden van Java. Een predikant van de Indische Kerk kon zich een eigen rijtuig veroorloven; een hulpprediker en een zendeling huurden er bij gelegenheid een. In de Minahasa, met zijn relatief kleine afstanden en uitstekende hoofdwegen, maakten zendelingen tot in de eerste decennia van de 20e eeuw voor reizen met hun gezin en voor vrachtvervoer gebruik van door ossen getrokken karren (*roda*).³⁵ Die waren heel traag (de afstand van Ratahan naar Manado, 65 km over de weg gerekend, nam drie dagen; de 40 km van Ratahan naar Tomohon was één lange dagreis).³⁶ Met bendy's (lichte door paarden getrokken rijtuigjes) kwam men veel sneller vooruit, maar die kwamen steile hellingen niet over. Reisden de

³³ Zo in 1919, toen H. van der Klift met vrouw en kind van Kolaka naar zijn standplaats Mowewe reisde, zie A.G. van der Klift-Snijder, *Geroepen, gezonden en gezegend*, p. 54. De tandu van het kind werd gedragen door vier man, die van mevr. Van der Klift door zes man. In 1927 maakte het gehele gezin Van der Klift een reis op dezelfde manier, maar toen was mevr. Van der Klift evenals haar man te paard, alleen de kinderen werden gedragen (foto van de draagstoel o.c., p. 63.)

³⁴ Ook in de VOC-periode was het aantal kerkwerkers dat op zee omkwam relatief gering: in 1622 verdronken ds. Hulsebos en twee ziekentroosters toen hun VOC-schip bij het invaren van de Baai van Ambon kapseisde; in 1630 kwam ds. D. Gorisz (Gregorii) om toen de oembai waarin hij voer in de branding omsloeg.

³⁵ Een foto van zo'n kar is afgedrukt in: Walter Gerritsen van der Hoop, *...Daar lag Indië, onze Oost...*, F & N Eigen Beheer 2021, p. 53. Ze waren voorzien van een overkapping die beschermde tegen zon en regen. Ook in het binnenland van Java werden ossenkarren gebruikt voor personenvervoer.

³⁶ Informatie van dhr. Walter Gerritsen van der Hoop; zie ook Walter Gerritsen van der Hoop, *... Daar lag Indië, onze Oost...*, en Joh. H. Duyverman, *Tien jaar in de Minahassa, 1909-1919* bewerkt door dr. Chr.G.F. de Jong, 2005, met veel details over het dagelijks leven. Een uitgave van het dagboek van mevr. G.C. (Lien) Langevoort-Besselaar over de jaren 1901-1910 is in voorbereiding.

zendelingen zonder hun gezin, b.v. op tournees, dan gingen ze in de genoemde periode te paard.

Fietsen worden hoogst zelden vermeld. In het hele West-Java archief (NZV) komt het woord "fiets" niet voor, evenmin als in de bronnenuitgaven Tana Toraja, Sumba, Midden-Java. Maar ze waren er wel, blijkens een foto van de fietsende directeur van de Hollands-Inlandse Kweekschool te Malang.³⁷ Kennelijk werd er niet over geschreven omdat fietsen, althans op Java, en voor althans een aantal Europeanen, tot de dagelijkse routine behoorde. We komen de fiets ook tegen in een informeler document, n.l. de memoires van Frans Keuchenius, zoon van ds. A.F. Keuchenius, zendingspredikant te Purworejo, Midden-Java. Waar het hier om gaat is overigens niet dat er een fiets was, maar dat hij zich als tiener schaamde voor de manier waarop zijn vader die fiets besteedde.³⁸ Ook buiten Java, onder meer in Torajaland, waren in de laatste decennia voor 1942 fietsen in gebruik voor kortere afstanden op min of meer vlakke wegen. Na 1950 was op Nieuw-Guinea voor de talrijke Nederlanders daar de fiets blijkbaar een gewoon vervoermiddel in de bebouwde kom en de omgeving van hoofdplaatsen zoals Hollandia (Jayapura).³⁹

De auto deed ongeveer 1910 zijn intrede in Nederlands-Indië; geleidelijk aan kregen predikanten en zendelingen er de beschikking over. In de Minahasa kreeg C. van der Roest, directeur van de zendingsdrukkerij-uitgeverij te Manado, er een omstreeks 1916. In de jaren '30 was autobezit in de Zending tamelijk algemeen. De hiervoor genoemde ds. F. Keuchenius had een auto, en zelfs een chauffeur.⁴⁰ Buiten Java volgde de uitbreiding van het autogebruik op de aanleg van voor auto's berijdbare wegen in de jaren '20. "Voor auto's berijdbaar": die wegen waren buiten Java niet geasfalteerd, en rivieren moesten nogal eens worden overgestoken op een primitieve veerpont.⁴¹ In verband daarmee hadden sommigen een motorfiets, maar daarmee gebeurden eerder ongelukken.⁴² Na 1945 of wat later hoorde een auto standaard bij de uitrusting

³⁷ Foto-archief Oegstgeest, HUA 1567, inv.nr. 251-152.

³⁸ Frans D. Keuchenius, *Herwonnen Jaren. Terug naar 1942-1946*. Leersum 2002, 4e herziene druk 2005, p. 13-14. Op p. 43 wordt een tocht per fiets naar Magelang (40 km ten oosten van Purworejo) beschreven. Ds. A.F. Keuchenius (1895-1944) was uitgezonden door de Geref. Kerk te Utrecht, 1929-1942 miss. predikant te Purworejo, 1942-1944 internering; overleden na mishandelingen door de Kempetai.

³⁹ In het foto-archief Raad voor de Zending bevindt zich een aantal foto's van fietsende zendingsarbeiders op Nieuw-Guinea in de jaren '50. Zie de foto-beschrijvingen in de inventaris van HUA 1567.

⁴⁰ *Herwonnen jaren*, p. 17.

⁴¹ Een foto in Van der Klift-Snijder, *Geroepen, gezonden en gezegend*, 90.

⁴² Mededeling van drs. Anneke van der Stoel, zie ook Notulen Hoofdbestuur GZB, 29 december 1928, in Archief van de Gereformeerde Zendingsbond 1901-1961, HUA 63, inv.nr. 5.

van een zendeling, ook als die docent was en niet hoefde te tourneren. Het type was aangepast aan de situatie ter plaatse; in het binnenland waren Landrovers lange tijd populair.

Uiteraard betekende het bezit van een auto niet dat men geen andere voermiddelen had. Eind jaren dertig heeft J. Belksma te Rantepao zowel een auto als meerdere fietsen en enkele paarden.⁴³

Personentreinen waren er vanaf de jaren 1880 en praktisch alleen op Java. Voordien was reizen zeer kostbaar. De zending bedong bij de Staatsspoorwegen vrij reizen voor haar mensen op dienstreis. Predikanten en hulppredikers van de Indische Kerk hadden, als overheidsdienaren, immers eveneens vrij reizen voorzover zij op weg waren voor ambtelijke taken.

In gebieden die over land niet of alleen zeer moeilijk bereikbaar waren kreeg de (internationale) zending na 1950 hulp van de Missionary Aviation Fellowship (MAF). De MAF was opgericht in mei 1945 door een groep piloten in Angelsaksische landen, met het doel de evangelieverkondiging in zulke gebieden te faciliteren. Zij opende voor de Amerikaanse en de Nederlandse Zending de weg naar de hooglanden van Nieuw-Guinea, maar ook naar afgelegen gebieden op Kalimantan. Sinds 1978 is er een Nederlandse afdeling.

*Bezigheden van een zendeling*⁴⁴

Een pionier-zendeling in een afgelegen gebied moest om te beginnen zorgen voor een onderkomen en de taal leren. Daarvoor was sociaal verkeer met de bevolking nodig. Dat verkeer werd bevorderd door de *medische zorg* die de zendeling begon te verlenen, al meteen, want er was in vele gevallen geen of nauwelijks taalkennis voor nodig. Werk dat dankbaarder werd naarmate meer medicijnen beschikbaar kwamen voor vaak voorkomende kwalen waartegen de mensen zelf geen middelen hadden, zoals framboesia. Omdat zij geen bevoegde medici waren, maakten zij vaak gebruik van homeopathische middelen, waarvoor geen vergunning nodig was. Medische hulpmiddelen werden in deze pionierstijd vaak verstrekt door het gouvernement. Vrijwel altijd ook opende de zendeling een *schooltje*. Dit werd in de eerste begintijd bevolkt door kinderen die de zendeling in huis opgenomen had; waar slavernij bestond konden dat vrijgekochte slaafjes zijn.⁴⁵ Voertaal bij dat alles was, afhankelijk

⁴³ Mededeling van drs. Anneke van der Stoel.

⁴⁴ Zie ook het artikel "De Dagverdeeling in het Zendelinghuis" in *Maandblad der Samenwerkende Zendingscorporaties*, I (1918), 67-68.

⁴⁵ Zie Kamma, *Dit Wonderlijke Werk*, deel I, en A. Jansen-Weber e.a. (red.), *Zaaïen in zoo barren grond. Uit het dagboek van Willem Leendert Jens, zendeling op Nieuw Guinea 1876-1899*, Apeldoorn 1997, p. 69, 101, 113, 160 e.a.

van het gebied, de streektaal of het Maleis. Hij begon korte reizen te maken.

Al spoedig, zelfs nog voor hij de plaatselijke taal goed beheerste, begon de zendeling met het beleggen van bijeenkomsten, waarin hij *evangeliseerde*. Wanneer toenadering ontstond, gaf hij dooponderwijs en na kortere of langere tijd, vaak enkele jaren, bediende hij de *doop*. De bijeenkomsten kregen het karakter van kerkdiensten, min of meer volgens de Nederlandse gewoonte. De zendeling werd "dominee" en belastte zich met de *zielzorg* aan en de *disciplineren* van de gemeenteleden. Waar het Maleis niet de voertaal was, ontstond behoefte aan vertaalde bijbelgedeelten en aan liederen in de streektaal. Die *vertalingen* ging hij zelf verzorgen. Een enkeling werd daarin professioneel en kreeg (ver)taalwerk als zijn voornaamste taak, zo Hardeland (Dayak) en Coolsma (Sundanees); in sommige gebieden kwam het Nederlands Bijbelgenootschap, in 1814 opgericht, evenals het NZG op Engels voorbeeld, te hulp door de uitzending van academisch gevormde taalgeleerden; de bekendste van hen was dr. N. Adriani.⁴⁶

Wanneer het werk zich uitbreidde moest de zendeling inheemse hulpkrachten aanstellen. Die werden onderwijzer, vaak tevens gemeentevorganger, of evangelist (*guru, guru jemaat, guru Indjil*). Deze mensen moesten opgeleid worden. Aanvankelijk deed de zendeling dat zelf, maar op den duur werden opleidingsscholen gesticht: normaal cursussen voor de bevoegdheid tot onderwijzer op de driejarige volksschool, normaalscholen voor wat later tweede klasse-scholen ging heten: vijfjarige lagere scholen met Maleis als voertaal. In kleinere taalgebieden was Maleis ook de voertaal op de opleidingsscholen zelf. Ook op medisch gebied gingen de zendingen mensen opleiden als medewerkers in deze taak van arbeid (*mantri*). Omdat dit opleidingswerk tijdrovend was, en toen het niveau hoger werd ook de opleiding van de zendeling zelf te kort schoot, ging de zending al vroeg gespecialiseerde onderwijzers en eind 19e eeuw ook dokters uitzenden. De bekendsten van deze onderwijzers waren B.N.J. Roskott (Ambon 1834-1864) en N. Graafland (Minahasa 1851-1883). Zij stonden niet alleen aan het hoofd van de opleidingsschool, maar ontwierpen ook aangepaste onderwijsmethoden en schreven ook schoolboekjes en -boeken in de landstaal.⁴⁷

Deze guru's en mantri's werden een belangrijke groep binnen de nieuwe elite, die geleidelijk ontstond naast de traditionele. Zoals de kinderen van de zendingen vaak een betere opleiding genoten dan hun ouders, en hoger

⁴⁶ Zie betreffende dit vertaalwerk: J.L. Swellengrebel, *In Leijdeckers Voetspoor: Anderhalve eeuw bijbelvertaling en taalkunde in de Indonesische talen*, 2 delen, Nederlands Bijbelgenootschap 1974-1978. Over Adriani: deel II, 28-67.

⁴⁷ Zie H. Kroeskamp, *Early Schoolmasters in a Developing Country*, Assen 1974.

kwamen op de sociale ladder, zo ook de kinderen van deze guru's; die volgden vaak Nederlandstalig onderwijs en kregen zo toegang tot de moderniteit; in het na-oorlogse Indonesië konden zij hoogleraar worden, of topambtenaar, zelfs regeringslid.

Door de uitbreiding van het werk veranderde de positie van de zendeling opnieuw. Van dominee werd hij nu superintendent, bisschop (uiteraard zonder de titel en de bijbehorende ambtstheologie). Hij moest, evenals de predikanten hadden gedaan, geregeld tournee's maken langs de gemeenten in zijn werkgebied. Daar bediende hij de sacramenten, doop en avondmaal en inspecteerde hij de scholen. Lange tijd, in oostelijk Indonesië meestal tot 1942, was hij de enige in het ressort die daartoe bevoegd was. De tournee's waren ook nodig voor toezicht op en begeleiding van de guru's; de zendeling was vaak ook schoolopziener, inspecteur van het lager onderwijs. De uitbreiding van het werk zorgde ook voor meer administratief werk, met name toen de overheid via subsidies zeggenschap in de schoolarbeid kreeg en verantwoording eiste: de latere zendeling had in zijn huis een kantoortje, en meestal ook een *juru tulis*, een "schrijver", die hem ontlastte.

Na 1945 zette de zelfstandigwording van de kerken op de zendingsterreinen door. "Zending" werd steeds meer "samenwerking met kerken overzee". In overeenstemming daarmee veranderde de positie van de zendingsarbeiders op hun werkplek. Zij stippelden geen beleid meer uit en gaven geen leiding; dat deden de organen van de kerken of instellingen waarbij zij gedetacheerd waren. Zij hielden zich niet of veel minder bezig met de studie van taal en cultuur. In Indonesië heeft de nationale taal de rol van zowel het Nederlands als de streektaalen overgenomen; het komt nog maar zelden voor dat een (nieuwe) zendingsarbeider zich in de streektaal kan uitdrukken. In vele Afrikaanse landen hebben Engels, Frans, of Portugees een functie als *lingua franca* of nationale taal gekregen, dus daar hoeft men al helemaal geen inheemse taal meer aan te leren.

De anak piara

Een aspect van het werk dat vooral ten laste van de echtgenotes kwam was de opvoeding van in huis opgenomen jongeren, de *anak piara* of *murid*, meestal tussen de tien en twintig personen. Zij kregen kost en inwoning en deden als tegenprestatie karweitjes in en om het huis. In de moderne tijd is het zgn. *anak piara*-systeem wel vergeleken met de gedwongen uithuisplaatsing van inheemse kinderen in Australië en Canada. Ook destijds werden door Europeanen in Indië soms smalende opmerkingen gemaakt over het systeem:

"goedkope bedienden", "slaven houden".⁴⁸ Maar bedacht moet worden dat de opname op vrijwillige basis geschiedde. Verder werden de murids niet uit hun eigen samenleving en cultuur gehaald: ze bleven in hun eigen streek; zodra ze het huis uitstapten waren ze temidden van hun volksgenoten. Voertaal in huis was, in de omgang met hen, de streektaal of het Maleis. Uiteraard moesten zij de huiselijke godsdienstoefeningen bijwonen, maar het was aan henzelf of zij Christen wilden worden of niet. Door lessen en het bijbrengen van een ge-disciplineerde manier van leven was het verblijf in de grote huishouding van een zendeling een opstapje naar de verdere opleiding tot guru of een andere functie. De meisjes leerden vooral huishoudelijke vaardigheden en werden zo en anderszins voorbereid op een positie als echtgenote van een lid van de nieuwe elite.

Bezwarende omstandigheden

In het algemeen gesproken vormden klimaat en huisvesting geen probleem. De ene Europeaan kon beter tegen het tropische klimaat dan de andere; voor menig zendeling of hulpprediker vormde het geen beletsel om grote tochten te voet of te paard te maken. A.C. Kruyt b.v. stond er bij de bevolking om bekend dat hij een geweldige loper was. D.K. Wielenga van Sumba legde in 1908 in anderhalve dag honderd kilometer te paard af en maakte in diezelfde periode een nachtelijke rit van tientallen kilometers bij volle maan.⁴⁹ Joh. Duyverman, die in 1909 op Ratahan werd geplaatst, roemt het klimaat daar.⁵⁰ De vrouw van zijn voorganger, mevr. G.C. (Lien) Langevoort-Besselaar, verdroeg het tropische klimaat slecht – maar ze klaagt vaker over kou dan over warmte!⁵¹ De huisvesting was na de pioniersperiode bijna overal adequaat. Toch waren er enkele bijzondere problemen waarmee Europeanen, in het bijzonder zendingsarbeiders, die immers relatief vaak in afgelegen gebieden werkten, in Indië te maken kregen. We noemen er drie:

1. Ziekten. In de tropen waren ziekten als cholera, dysenterie, malaria endemisch. Hierbij moeten we wel bedenken dat deze ziekten tot het einde van de negentiende eeuw ook in Nederland nog veel voorkwamen; de Nederlandse steden werden regelmatig geteisterd door een cholera-epidemie; de Zaanstreek was berucht om het voorkomen van malaria. Bijzonder gevreesd was

⁴⁸ Duyverman, *Tien jaar in de Minahassa*, p. 43.

⁴⁹ Van den End, *Gereformeerde Zending op Sumba 1859-1972*, 144v.

⁵⁰ Zie p. 42 van Duyvermans memoires: Joh. H. Duyverman, *Tien jaar in de Minahassa, 1909-1919*, bewerkt door dr. Chr.G.F. de Jong. Uitgave Terra Incognita, Lichtenvoorde, 2005. (De opmaak van het boek laat veel te wensen over.)

⁵¹ Rob Ruijs (ed.), *Het Dagboek van Lien Besselaar*, als PDF verkrijgbaar.

de zgn. Indische spruw, een schimmelinfectie aan de ingewanden, die alleen verdween bij langdurig verblijf in Nederland. Medicijnen bestonden vaak niet of waren slecht beschikbaar; dokters vond men in de 19e eeuw alleen op de hoofdplaatsen. De mortaliteit onder Europese kinderen was hoog, maar ook in Nederland decimeerde de kindersterfte talrijke gezinnen.⁵² Evenals daar werd ook in Indië de situatie op dit punt beter. Maar nog in 1918 verloren de Belksma's in Rantepao in één week tijd twee kinderen doordat medicijn niet tijdig kon worden aangevoerd: er was nog geen autoweg van de Torajalanden naar Makassar of Palopo.

2. Sociaal isolement. Familie en oude vrienden waren ver weg in Nederland, de postverbinding was na de opkomst van de stoomvaart en de opening van het Suezkanaal weliswaar sterk verbeterd, maar een brief uit Nederland naar de Buitenbezittingen was al gauw twee maanden onderweg. Europees verlof kreeg men pas na acht à tien jaar, dus op den duur vervreemde men van thuis. In Indië zelf was de secularisatie een probleem: die was onder de Nederlanders in Indië juist in de negentiende en het begin van de twintigste eeuw veel sterker dan in Nederland. De Protestantse Kerk en haar dienaren genoten nog enig respect omdat zij tot het overheidsapparaat behoorden, maar op zendelingen werd vaak neergekeken, terwijl die van hun kant zich niet thuis konden voelen bij de levensstijl van hun landgenoten in de tropen, met name in zaken van huwelijk en van amusement. Met collega's was de omgang anders (als de persoonlijke verhoudingen tenminste goed waren, wat niet altijd het geval was), maar de mensen van Zending en Kerk woonden vaak ver uit elkaar. In de Minahassa was de situatie wat dat betreft zo ongeveer het gunstigst van heel Indië (kleine afstanden, goed wegnnet); desondanks zien we in het Dagboek van Lien Besselaar dat men elkaar toch niet vaker ontmoette dan enkele malen per jaar. Wat het contact met de Inheemse bevolking betreft: Lien verzucht in haar dagboek regelmatig dat ze daarmee geen contact voelt. Terwijl ze toch met een gekerstende bevolking te maken heeft. Anderzijds wordt van Adriani vermeld dat hij "inlander-lievend" was, d.w.z. het liefst omging met mensen uit de lokale bevolking. De persoonlijke band met inheemse medewerkers kon goed en hecht zijn, maar bleef getekend door de hiërarchische verhouding. Bij het grote verschil tussen de levenssferen was voor het scheppen van een hechte band met de bevolking inderdaad een grote lenigheid van geest vereist, en een grote bereidheid om niet in kritiek te

⁵² De grootvader (vaderskant) van schrijver dezes kwam uit een gezin van elf kinderen, van wie vijf niet ouder werden dan drie jaar; het ouderlijk gezin van zijn vrouw telde 15 kinderen, van wie 7 niet volwassen werden. De hulpprediker H.L. Langevoort (1861-1939) kwam uit een gezin van twaalf kinderen, van wie slechts vijf volwassen werden. De Langevoorts zelf verloren één kind, op een standplaats waar medische hulp slecht bereikbaar was.

blijven steken maar zich in de Inheemse wereld, haar taal en haar denkwijze te verdiepen. Had men die niet, dan leidde dat tot eenzaamheid, die vooral de vrouw trof, wier man vaak van huis was op een lange dienstreis.

3. Een probleem op zich was de gezinsscheiding. In de grote steden konden de kinderen Europees onderwijs volgen, er waren daar, op Java sinds 1860 tenminste, ook middelbare scholen. Maar buiten Java gestationeerde Europeanen (niet alleen mensen van Kerk en Zending!) stuurden noodgedwongen hun kinderen die de leeftijd van 7, 8 jaar bereikte hadden naar Nederland, in enkele gevallen zelfs nog na 1945. De Zending had in verband daarmee enkele internaten, één in Rotterdam (NZG) en twee in Utrecht (UZV, één voor jongens en één voor meisjes, waar ook kinderen van hulppredikers terecht konden.⁵³ Vaak ook werden de kinderen bij een familielid of in een bevriend gezin ondergebracht; dat pakte soms goed uit, soms minder goed. De gezinsscheiding kon tot drama's leiden, en levenslange verbittering bij de kinderen veroorzaken. En ook als het goed ging zagen ouders toch jarenlang hun kinderen niet. Soms ging de moeder bij naderend verlof alvast met de kinderen naar Nederland, of bleef ze na ommekomst van dat verlof daar nog een jaartje alleen daar achter, maar dat betekende dan weer een langdurige scheiding van de echtelieden.⁵⁴

De spiritualiteit van de zendelingen

De zendelingen waren kinderen van hun tijd en van hun stand. De eerste generatie was nog opgegroeid in de achttiende eeuw. In de Nederlandse protestantse kerk was het Piëtisme toen een onderstroom, vooral binnen de kleine burgerij en de handwerkslieden in de steden, en de agrarische bevolking in bepaalde delen van het platteland. Voor hen die erdoor beïnvloed waren, was de religieuze beleving belangrijker dan de kerkleer, het contact binnen de groep gelijkgezinden belangrijker dan de kerk als instituut. Het confessionele

⁵³ Dat in Rotterdam, alleen voor jongens, functioneerde vanaf 1859. Het nam ook kinderen van anderen dan zendelingen op. In 1868 werd het wegbezuinigd; vanaf 1869 kon een aantal kinderen terecht in het Zendingshuis van het NZG, waar ook de kwekelingen intern waren. Zie over deze voorziening E.F. Kruijf, *Geschiedenis van het NZG*, 465-472. Het jongens-internaat in Utrecht werd geopend in 1871, het meisjesinternaat in 1906; vanaf 1912 werd dit laatste beheerd door de "Elisabeth-vereeniging tot opvoeding en opleiding van dochters van Evangelie-arbeiders in onze Overzeesche bezittingen" (archief in HUA, 1102-2.2.1., Archief Raad voor de Zending). In 1913 volgde de oprichting van een dergelijke vereniging voor de zonen. In 1937 woonden in deze huizen 11 resp. 14 kinderen (Jaarboekje Ned. Zending 1937-1939, 171).

⁵⁴ Omstreeks 1922 ontstond in Zendingskringen een felle discussie over dit probleem naar aanleiding van een brochure van de zendeling H.G. van Eelen, *Open Brief aan het Bestuur van het Nederlandsch Zendelinggenootschap en andere Zendingscorporaties*, 1921; zie ook S.C. van Randwijck, *Hendelen en Denken in Dienst der Zending*, II, p. 704v.

element raakte op de achtergrond. Onder de hogere burgerij kreeg de Verlichting invloed. In de negentiende eeuw werden deze lijnen voortgezet: het Frans-Zwitserse Réveil en de opwekkingsbewegingen in Engeland en Amerika waren een bron van inspiratie voor velen, nu ook onder de hogere burgerij. Daarnaast kwamen nieuwe theologische stromingen op: de Groninger theologie, het modernisme, de ethische theologie. De beperking van de kerkzang tot de psalmen werd opgeheven door de verschijning van de bundel Evangelische Gezangen (1807) en de aanvaarding daarvan als het officiële liedboek van de Hervormde Kerk. Als reactie greep men vanaf ongeveer 1830 in bepaalde kringen terug op de oude belijdenis. Deze reactie werd goeddeels gekanaliseerd in de kerken die ontstonden door afscheiding van de Hervormde Kerk. Maar na 1900 werd ook in de Hervormde Kerk het confessionele element weer sterker.

De zendelingen van de corporaties waren kinderen van hun tijd en van hun stand. Velen waren bezield door een warme, sterk gevoelsmatige vroomheid. Die gaf hun de kracht om het onder zware omstandigheden vol te houden. Ze maakte echter ook dat zij de mensen onder wie zij werkten benaderden als individuen, niet als leden van een stam, een volk, dragers van een cultuur en deelhebbers aan een collectivistische religie. Het treffen van voorbereidingen, b.v. door de vorming van kerkeraden, tot de stichting van een zelfstandig kerkelijk instituut, met een Calvinistische kerkorde en geloofsbelijdenis of met wat voor orde en confessie ook, lag buiten hun horizon. Zo ook de opbouw van een nieuwe christelijke cultuur en samenleving waarin belangrijke elementen uit de oude cultuur of zelfs religie zouden zijn geïntegreerd. Hun benadering van andere religies (Islam, stamgodsdiensten) was lange tijd confronterend. De invloed van de ethische theologie vanaf het eind van de 19e eeuw bracht wel meer openheid voor die cultuur en die religie, en maakte dat althans een aantal zendelingen ging streven naar een synthese. Maar de oriëntatie op het al dan niet vrome individu bleef. Pas de opkomst van de (neo-)orthodoxie na de Eerste Wereldoorlog leidde – samen met de opkomst van een Indonesische nationale beweging en de vorming van de groep Indonesische Christenen met een goede opleiding – tot aandacht voor het institutionele element.

De zendelingen waren ook in een ander opzicht kinderen van hun tijd. In de 19e eeuw ontwikkelden wetenschap en techniek zich snel en veranderde de samenleving in hoog tempo. De aanleg van een dicht spoorwegnet en de ontwikkeling van de stoomscheepvaart voltrokken zich in dertig jaar, dezelfde tijd als nu, anderhalve eeuw later, nodig was voor de razendsnelle ontwikkeling van het Internet. Ook onderwijs en wetenschap kwamen op hoger niveau. Bovennatuurlijke verklaringen voor natuurverschijnselen en eigen ervaringen

werden weggedrukt. Een en ander versterkte het superioriteitsgevoel van de Noord-Europese mens ten opzichte van andere volkeren en culturen. De eigen beschaving had vergeleken met andere een meerwaarde.

Men zou het van diep-religieuze mensen, leden bovendien van een maatschappelijke groep die kritisch stond tegenover alles wat "wereld" was, niet verwachten, maar de zendelingen deelden daarin. Met het evangelie brachten zij ook het moderne wereldbeeld: wanneer in een preek de taboe's rond de regenboog ter sprake komen verwijst zendeling Landwehr (Nias 1894-1912) niet naar Genesis 9 (de regenboog als teken van Gods trouw), maar geeft hij een lesje natuurkunde; wanneer de Papoeese kosmologie ter sprake komt, reageert zendeling Bink, zonder succes, met een lesje aardrijkskunde (de aarde is rond).⁵⁵ De zendelingen hadden hun eigen versie van de "white man's burden": hun last was de niet-christelijke volkeren tot het christelijk geloof te brengen; daarmee zouden die volkeren vanzelf ook de Europese beschaving deelachtig worden, want die was, volgens de overtuiging van de zendelingen, een vrucht van het Christendom.⁵⁶ "Beschaving" is in de tweede helft van de 19e eeuw een veel voorkomende term in het vocabulaire van Zending en zendelingen. Na 1920 verdwijnt die term weer: de Zending gaat over op een ander paradigma.

Kerstening werd zo een proces, opvoeding. De zendeling is de geestelijk en wetenschappelijk volgroeide volwassene die het opgroeiende kind, de inlandse Christen, aan zijn hand meevoert op de weg naar spirituele volwassenheid, die ooit ook wel tot kerkelijke zelfstandigheid zou voeren. Paternalisme is van begin tot eind een rode draad in de geschiedenis van de moderne Nederlandse zending.⁵⁷ Tot op het laatst was er niemand die van mening was dat het einde van deze weg was bereikt, dat men op het punt was aangekomen dat de inheemse Christenen volledig op eigen benen konden staan. De woorden "nog niet rijp" komen telkens terug; ze worden een mantra. Wel worden gemeenten zelfstandig verklaard (als eerste Modjowarno, Oost-Java, 1923), d.w.z. dat zij zelf een predikant mogen beroepen die dan ook de bevoegdheid heeft de sacramenten te bedienen. In een iets later stadium, in Oost-Java in 1931, worden die gemeenten dan samengevoegd in een eveneens zelfstandige kerk, met synodale vergaderingen en een synodaal bestuur. Maar de voorzitter van dat synodale bestuur is in alle gevallen een Europese zendeling. Zelfs H.

⁵⁵ Coolsma, *De Zendingseeuw*, 498, vgl. Hummel-Telaumbanua, *Cross and Adu*, 345; Kamma, *Dit Wonderlijke Werk*, I, 342.

⁵⁶ Voorbeelden in Th. van den End, *De Ned. Zendingsvereniging 1858-1963*, 58 en Register van Zaken sub "beschaving", "beschaving en evangelie" (p. 729).

⁵⁷ Niet alleen in de zending, en niet alleen in de kolonie. Ook in Nederland was er een streven de lagere klassen zowel te verheffen als te disciplineren.

Kraemer, die als geen ander had aangedrongen op de zelfstandigverklaring van de Indonesische kerken, bleef ook na die zelfstandigwording de zendeling zien als "goeroe kadiwasan", leermeester op de weg naar volwassenheid.⁵⁸ In de Zending van de Gereformeerde Kerken wordt vanaf het begin de zelfstandigheid van de inheemse kerken als doel van de zending genoemd en wordt ze zelfs een soort doctrine, maar ook daar, vooral in de Gereformeerde Sumba-zending, is de praktijk sterker dan de leer. Pas in 1942, wanneer de Japanners alle zendelingen hardhandig opzijshuiven, worden de kerken écht zelfstandig, en op Java en Sumatra blijven ze het ook na 1945. Op de zendings-terreinen in Oost-Indonesië was het proces van zelfstandigwording trager verlopen dan op Java; na 1945 konden de zendelingen daar hun oude plaats weer innemen. Maar ook daar gaat de emancipatie van de Indonesiër door en worden zelfstandige kerken gevormd (de laatste in 1966) en veranderen de zendelingen in "fraternal workers", die niet meer het beleid bepalen.

De zendelingen en de inheemse bevolking

De zendelingen vertrokken gewoonlijk naar hun werk met een flinke dosis idealisme. De mensen overzee waren "blinde heidenen", levend in angst voor geesten, in een mist van bijgeloof, verstoken van de zegeningen van wetenschap en goed bestuur. De zendeling zou hun met het christelijk geloof ook de bevrijding van die angst brengen, de mist van het bijgeloof op doen klaren, en een eind maken aan het koppensnellen en de onderlinge oorlogen. Zij waren er ook van overtuigd dat de mensen overzee hen zouden verwelkomen als bevrijders. Ook in een laat stadium, toen men toch voldoende kon lezen over de concrete gang van zaken op het zendingsveld, bleef het bovenstaande de grondstemming.⁵⁹ Die bracht met zich mee dat de grote meerderheid van de zendelingen van meet af aan een gevoel had van religieuze, morele culturele superioriteit: hij kwam iets goeds brengen, iets hogers. Een enkeling was vanaf het begin onbevangen; tot anderen drong het na verloop van tijd door dat die mensen onder wie hij werkte ook wel iets te géven hadden, dat het de moeite waard was naar hen te luisteren, hun cultuur en zelfs hun religie te bestuderen. Zo C. Poensen (Java), A. Hueting (Halmahera) A.C. Kruyt (Poso), F.C. Kamma (Nieuw-Guinea), de hulpprediker P. Middelkoop (Timor).

⁵⁸ Hendrik Kraemer, *From Missionfield to Independent Church. Report on a decisive decade in the growth of indigenous churches in Indonesia*, The Hague 1958, p. 92, zie ook p. 88: "The congregations are still basically unripe". N.B. Deze woorden werden geschreven in 1930 en betroffen Oost-Java, maar bleven tot 1942 vrijwel overal het beleid bepalen.

⁵⁹ Zie b.v. Van den End, *De Gereformeerde Zendingsbond*, p. 267v (verslag van de juist uitgekomen zendeling D.J. van Dijk, Torajagebied 1929).

Eenmaal ter plaatse werd men, zeker de pioniers, al snel uit de droom geholpen. Men werd niet bij voorbaat met respect behandeld. Respect moest men zich verwerven, b.v. door fysieke prestaties (A.C. Kruyt door zijn uithoudingsvermogen op tournee's door de bergen; Gouweloos door zijn prestaties als ruiter bij de gezamenlijke hertenjacht). Of ook door het vermogen in de evangelieverkondiging de mensen werkelijk in hun eigen denkwereld en hun eigen problemen te benaderen. De hulpprediker P. Middelkoop op Timor was zozeer thuis in de taal en de traditie van de Atoni onder wie hij werkte dat hij werd geaccepteerd als deelnemer aan besprekingen omtrent adatkwesties. Was de bevolking al onder koloniaal bestuur gebracht, dan behandelde zij de zendeling als haar meerdere, en hoorde men hem beleefd aan. Op den duur waren er dan die werkelijk aangesproken werden door wat hij te zeggen had. Maar spontane en massale overgangen waren er pas na de vestiging van het Nederlandse gezag. Er waren teveel factoren die de mensen ervan weerhielden de zendeling te volgen.

Het is verrassend te zien hoe desondanks de bevolking ook positief reageerde op de aanwezigheid van de zendeling. Om te beginnen duldt men hem vrijwel altijd, ook daar waar men hem gemakkelijk en ongestraft had kunnen verjagen of vermoorden, zoals op Nieuw-Guinea. Men komt hem tegemoet in zijn aanvankelijk gebrekkige kennis van de taal: om het hem gemakkelijk te maken spreekt men tot hem in een vereenvoudigde versie van de eigen taal, waarin men zelfs de fouten overneemt die de zendeling maakt. Wanneer hij ziek wordt, komt men hem opzoeken.⁶⁰ Wanneer er iemand is die de zendeling wil wegwerken, nemen anderen het voor hem op. Men verdraagt het zelfs als zendingen religieuze evenementen verstoren. Wanneer omstreeks 1900 zendeling Van Balen de bevolking van zijn dorp verbiedt om op zondag te werken, houdt men zich aan dat gebod.⁶¹ Er zijn ook gevallen waarin de bevolking de zendeling en zijn boodschap integreert in de eigen denkwereld: rond een zendeling vormen zich mythen, waarin wordt verteld hoe hij optreedt met bovennatuurlijke vermogens.⁶² En Jezus wordt opgenomen in het eigen pantheon.⁶³

Van hun kant ontwikkelen de zendingen, die immers vele jaren in hetzelfde gebied wonen en werken, toch een zekere empathie: zij gaan zich tegenover buitenstaanders, zoals de bestuursambtenaren, met de bevolking identifice-

⁶⁰ Kamma, *Dit Wonderlijke Werk*, I, p. 77-81.

⁶¹ Kamma, *Dit Wonderlijke Werk*, II, 586-588.

⁶² Kamma, *Dit Wonderlijke Werk*, II, 653-655. Ook uit andere gebieden zijn dergelijke mythen bekend.

⁶³ Er zijn voorbeelden uit Papua, Poso, Toraja, zie Kamma, *Dit Wonderlijke Werk*, II, 449v; Van den End, *De GZB 1901-1962*, 126, 162, 313 (Toraja).

ren. Ze beloven, geven soms, bescherming tegen vijanden mensen uit een ander dorp of een andere stam⁶⁴ en nemen het voor de bevolking op wanneer die huns inziens onrechtvaardig behandeld wordt. Soms mengt de zendeling zich in de interne aangelegenheden van de bevolking, zo in het Torajagebied wanneer mensen uit de lagere stand zich gaan verzetten tegen de eisen van de feodale bovenlaag; hier spelen waarschijnlijk de herkomst en de jeugdervaring van de betrokken zendeling mee.⁶⁵ Er kan een vriendschappelijke relatie ontstaan, zelfs wanneer de vriend (nog) niet Christen geworden is, zoals in het geval van A.C. Kruij en het dorpsheofd Papa i Woente.

Een verhaal apart is de relatie van de zendeling tot Christen geworden Indonesiërs, en met name tot hun medewerkers, de guru's. In Cianjur gaat een Sundanees Christen, die bij de zendeling in dienst is als tuinman, zich gedragen als de gelijke van de zendeling (P.N. Gijsman). Dat accepteert Gijsman niet. Als Christen ben je mijn gelijke, als bediende niet.⁶⁶ Ten opzichte van de medewerkers projecteren de zendeling a.h.w. de hiërarchische verhouding waarin ze zelf tot hun bestuur staan op deze medewerkers: bij alle waardering die men voor velen van hen heeft, geldt toch dat zij aan de zendingen gehoorzaamheid verschuldigd zijn. Sommige zendingen maken het verschil in rang zichtbaar door de guru, wanneer die bij hen aan huis is, niet met het gezin mee te laten eten, maar afzonderlijk, in de keuken; een andere zendeling behandelt ze als leden van de familie. Deze verschillen werden veertig jaar na dato nog door de betrokken guru's gememoreerd; de laatstgenoemde zendeling (H. Pol) wordt dan geprezen als een "orang sosial", een sociaal mens; de eerste, D.J. van Dijk, krijgt (ook om zijn organisatietalent) de bijnaam "jenderal", generaal.⁶⁷ Een ander ijkpunt is de stoel: biedt de zendeling zijn inheemse gast een stoel aan of zit die op een matje op de grond?⁶⁸ In 1872 zegt zendeling J.L. Zegers: Chinezen wel, Inlanders niet, bij hen leidt dat maar tot "kinderlijke zelfverheffing". Zijn collega A. Geerdink, vroeger timmerman, die gewoon mee-

⁶⁴ In primitieve gebieden kon een zendeling een vuurwapen in huis hebben. Wanneer een bewoner van Mansinam geroofd wordt, neemt Geissler de leiding en haalt hem terug. De vrouw van zendeling Mosche redt bij afwezigheid van haar echtgenoot haar dorp van een bende zeeschuimers door een slang van buskruit van haar deur naar het tuinhok te strooien en die te ontsteken wanneer de meute bij haar huis komt. (Kamma, *Dit Wonderlijke Werk*, I, 123, 151, 186).

⁶⁵ J. Belksma, zoon van een boerenarbeider. Zie Th. van den End, "Een taalgeleerde onder de zendeling-leraren", in: Harry A. Poeze en Pim Schoorl, *Excursies in Celebes*, Leiden 1991, 239-243.

⁶⁶ Th. van den End, *De NZV in West-Java 1858-1963*, p. 143v.

⁶⁷ Mondelinge informatie van betrokkenen, 1971: H. Pol, uitgezonden door de Gereformeerde Zendingbond, 1926-1949 in Torajaland en elders; D.J. van Dijk (1898-1987), eveneens GZB, 1927-1950 Torajaland.

⁶⁸ Zie het lemma "stoel" in het zakenregister van sommige bronnenpublicaties.

werkte bij de bouw van een kerk, doet het wél. In dezen spreken trouwens de verhoudingen binnen de Inheemse samenleving een woordje mee: wanneer plm. 1863 de zendelingen hun "schrijver" op een stoel hebben laten zitten, wordt deze door de regent van Bandung (de hoogste edelman in de Preanger) berispt omdat dat recht alleen hooggeplaatste Inheemsen toekomt.⁶⁹

Tegen het einde van de koloniale periode zijn er guru's die een opleiding krijgen die gelijk is aan die van de zendelingen. Dat kan spanningen opleveren. Een abituriënt van de Gereformeerde opleiding in Yogya komt terug, treedt in dienst van de zending (GZB), en begroet zijn zendeling en werkgever D.J. van Dijk met enkele Latijnse woorden. De zendeling, ooit knecht op een bloemisterij, is diep gekwetst. Een "objectiever" punt: wanneer in diezelfde tijd voorgangers als predikant bevestigd worden, komen die niet alleen los van de voogdij van de zending, maar hebben zij tevens een "hogere" kerkelijke status dan de zendeling. Een ironische situatie. Het lijkt er overigens op dat die voor geen van beide partijen problematisch was.

De verhouding met hoogopgeleide Indonesiërs speelt ook in andere relaties. Er komen Indonesische artsen, opgeleid aan de Opleidingsschool voor Inlandse Artsen (OSVIA) te Surabaya (vanaf 1875) en te Batavia (vanaf 1899), later aan de Medische Hogeschool. Er zijn er die in Nederland studeren en promoveren.⁷⁰ Hun medische kennis is veel groter dan die van de zendelingen. Dat kan spanningen veroorzaken: wanneer een zendeling in Zuidoost-Celebes een patiënte verliest doet de nog maar kort tevoren afgestudeerde Indonesische arts in overheidsdienst aangifte tegen hem. Anderzijds laat een zendelingsechtpaar in de Minahassa omstreeks 1905 hun zieke dochtertje behandelen door de Inlands arts; pas wanneer die behandeling na vijf weken nog geen resultaat heeft geboekt raadplegen zij de Nederlandse arts te Manado. De zending had al in de 19e eeuw een Javaanse arts in dienst; in de 20e eeuw werkten Indonesische artsen in de grote zendingsziekenhuizen op Java. Een van hen was Johannes Leimena, 1931-1941 arts in het Imanuel-ziekenhuis te Bandung, tussen 1946 en 1956 meermalen Minister van Volksgezondheid van de Republiek Indonesia.⁷¹ In de archieven blijkt niet dat er ooit spanningen waren tussen de Nederlandse en de Indonesische artsen in zendingsdienst.

Door de huidige Indonesische Christenheid worden de zendelingen, vooral de pioniers onder hen, en vooral buiten Java, nog steeds in hoge ere gehouden.

⁶⁹ Van den End, *De NZV in West-Java 1858-1963*, p. 144, voetnoot.

⁷⁰ Zie o.m. de uitgave *Orang Indonesia yang terkemuka di Pulau Jawa* [Vooraanstaande Indonesiërs op Java], uitgegeven door het Japanse bestuur op Java (Gunkanseibu) in 1944, heruitgegeven door de Gajah Mada University Press in 1986, 556 blz. kleine letter tweekoloms. Op blz. 299-382 de namen en gedetailleerde c.v.'s van honderden artsen.

⁷¹ Zijn cv in Gunkanseibu, *Orang Indonesia yang terkemuka*, p. 324.

Men kent en noemt hun namen nog. Hun graven worden onderhouden, ook nog na anderhalve eeuw of langer. Wanneer er publicaties worden uitgebracht met uit het Nederlands vertaalde bronnen of ook in het Maleis of een streektaal geschreven egodocumenten van pioniers van Indonesische landaard, worden die grif gekocht – als het tenminste de eigen kerk en regio betreft. Men zou kunnen zeggen dat de zendelingen, als collectief en soms ook als individu, een positie hebben gekregen als en naast de biologische voorouders, de stichters van de stam, het dorp (dat is de diepere zin van de eerder vermelde mythevorming). Die voorouders hebben een wet nagelaten, de adat. Zo ook de zendelingen: die hebben een nieuwe wet gebracht, het evangelie. Samen zijn die bepalend voor de nieuwe identiteit van het volk, de stam. Men is Toraja, Batak, Papua, men is Christen, dat is een twee-eenheid.

De zendelingen en het koloniale bestel en bestuur

Ook voor de relatie van de zendelingen met de koloniale overheid geldt dat zij kinderen waren van hun tijd en van hun stand. "Van hun tijd": zij waren overtuigd van de superioriteit van de Europese cultuur, inclusief de bestuurscultuur. Daardoor deelden zij de opvatting dat de koloniale verhouding een morele grondslag had. Maar ook "van hun stand": zij kwamen voort uit het grote deel van de Nederlandse samenleving dat tengevolge van het toen geldende kiesrecht geen politieke rechten bezat en ook uit anderen hoofde geen relatie had met de koloniën. Daardoor was het voor hen toch gemakkelijker om het koloniale beleid met een kritische blik te bezien. Die kritische houding werd door twee factoren bevorderd. Ten eerste was voor hen "beschaving" wel een positief gegeven, maar naar hun overtuiging was die beschaving niet los verkrijgbaar: ze was zelf een vrucht van het Evangelie en kon dus alleen samen met dat Evangelie worden overgedragen.⁷² M.a.w.: bij de beoordeling van de overheid en haar beleid was de ruimte die de verkondiging van dat Evangelie kreeg een voornaam referentiekader. Daar kwam nog bij dat de zendelingen, zoals hiervoor reeds gezegd, veel dichter bij de bevolking stonden dan verreweg de meeste andere Europeanen in Indië. Zij voelden zich beschermers en belangenbehartigers van de inheemse bevolking, wier taal zij spraken en onder wie zij tientallen jaren, vaak levenslang, woonden. Dit was een wezenlijk verschil met de bestuursambtenaren, die elke paar jaar werden overgeplaatst.

Wij treffen in de rapportage van de zendelingen dan ook vaak kritische opmerkingen aan, bij voorbeeld in verband met het Cultuurstelsel ("bloed kleeft

⁷² Deze overtuiging werd helder verwoord door de zendelingen C. Albers (1864) en J.L. Zegers (1870), in: Th. van den End, *De Nederlandse Zendingsvereniging in West-Java 1858-1963*, 1991, p. 111v en 139v.

in werkelijken zin aan 't batig slot"), de oorlog in Atjeh ("Zij is noodig geweest. Ja, voor een land dat zich door de eene regtmatige verovering tot een andere gedwongen ziet.") of met de grootschalige teelt van suikerriet op grond die door de bevolking ter beschikking gesteld moest worden.⁷³ Men was zich er ook van bewust dat men als lid van het overheersende volk in een scheve positie verkeerde wanneer men het Evangelie verkondigde aan de overheersten. "De zendeling is voor de Sundanezen wat een Romeinse Jezus geweest zou zijn voor de Joden".⁷⁴ Wel is het opvallend dat na 1900 de kritiek verstomt of zich beperkt tot klachten over het wangedrag van individuele ambtenaren. Daarvoor kunnen twee oorzaken genoemd worden: de overheid ging meer aandacht schenken aan de belangen van de bevolking (belangen als verstaan door Europeanen), wat door de zendelingen uiteraard met instemming werd begroet, en in het kader van die "ethische politiek" werden de kosten voor het door de zending gegeven onderwijs en medische zorg voor een groot deel door de overheid gedragen, wat een enorme uitbreiding van het werk mogelijk maakte.

De pacificatie van de Buitengewesten na 1903 werd door de zending niet zonder meer toegejuicht, maar wel als onvermijdelijk en noodzakelijk gezien. Men zag de voordelen voor het zendingswerk (meer geordende toestanden, toenemend prestige voor de zendelingen; in Nieuw-Guinea het doorbreken van de vicieuze cirkel van het koppensnellen, die een grote hindernis was voor de uitbreiding van het Christendom), maar was zich ook bewust van de nadelen (identificatie van de zendeling met de bezetter). Met name de Poso-zendelingen waren kritisch. Her en der spanden zendelingen zich in om bloedbaden in zich wanhopig verdedigende dorpen te voorkomen. D.K. Wielenga op Sumba en Ph.H.C. Hofman in Midden-Celebes gingen voor de troepen uit en overreedden waar dat nodig was de mensen om zich zonder verzet over te geven.⁷⁵ Maar was het Bestuur eenmaal gevestigd, dan probeerden de zendelingen enige afstand te bewaren, om te voorkomen dat de bevolking hen met het Bestuur en zijn maatregelen zou identificeren.⁷⁶ Dat een dergelijke gelijkstelling van Bestuur en Zending inderdaad gevaarlijk was, wordt aangetoond door het feit dat van de vier zendelingen die tussen 1800 en het uitbreken van

⁷³ Th. Van den End, "Transformatie door informatie? De bijdrage van de Nederlandse zending aan de opinievorming over het koloniale bestel", in *Tijdschrift voor Geschiedenis* 105-3 (1992), p. 429-445; zie ook van den End, *De Nederlandse Zendingsvereniging 1858-1963*, p. 102v, 150v.

⁷⁴ Zendeling P.N. Gijsman aan het Hooftbestuur van de NZV in Nederland, augustus 1875, in: Th. van den End, *De NZV in West-Java, 1858-1963*, 58, zie ook o.c. 533v, 595-597.

⁷⁵ Th. van den End, *Gereformeerde Zending op Sumba, 1859-1972*, p. 143-145; J. Kruij, *Het Zendingsveld Poso*, 100.

⁷⁶ Th. van den End, *De Gereformeerde Zendingsbond 1901-1961*, 226, 309v, 346-348.

de Tweede Wereldoorlog werden vermoord, er twee hun einde vonden door juist deze identificatie.⁷⁷ De zendelingen stelden het weliswaar op prijs als het Bestuur gunstige randvoorwaarden voor het zendingswerk schiep, en als de bestuursambtenaar de zending niet voor de voeten liep door de bevolking nadrukkelijk voor te houden dat Christen worden niet de *wens* van het Bestuur was, of juist op zondagmorgen de belasting te komen innen. Maar men was er ook beducht voor dat de ambtenaar al te nadrukkelijk zou laten merken dat hij de zending steunde.

De houding van de zendelingen tegenover de sinds 1900 opkomende Indonesische nationale beweging was zeer verschillend. In 1913 is zendeling Van As zeer positief over de oprichting en activiteiten van de Sarekat Islam.⁷⁸ In de jaren '20 komen in zendingsdocumenten de woorden "Indonesië", "Indonesiër" voor; in de jaren '30 verdwijnen ze echter weer. In 1931 kraakt Prof. mr. J.M.J. Schepper, hoogleraar aan de Rechtshogeschool te Batavia en daarvoor zendingsconsul en -director, het proces tegen Soekarno af.⁷⁹ Kraemer en meerdere andere zendelingen zijn lid van De Stuw. Het lijkt erop dat zendelingen afstand hielden van de Vaderlandsche Club, de extreme rechtervleugel van de Europese bevolkingsgroep. Dit in tegenstelling tot "vele voorgangers" van de Protestantse kerk.⁸⁰ Van enige sympathie voor de NSB blijkt in de zendingsarchieven niets.⁸¹ Anderzijds staan tegenover de "progressieven" onder de zendeling ook vele "conservatieven". J. Belksma, de senior van de GZB-missie in Torajaland, noemt in de *Soelo*, een door de zending uitgegeven

⁷⁷ in 1909 werd August Lett (RMG) op het eiland Mentawai gedood toen hij (in de hoop de bevolking tot onderwerping te kunnen bewegen) samen met de Nederlandse troepen naar het eiland kwam. In 1917 werd A.A. van de Loosdrecht (GZB) vermoord nadat het gouvernement mede op zijn aangeven enkele hoofden wegens knevelarij had verbannen en de anderen vreesden dat hun hetzelfde lot beschoren was. De andere twee waren A. de Vroom op Bali (1881), door zijn eigen bediende vermoord en A.A. Pennings in Banten, West-Java (1902), vermoedelijk vergiftigd omdat hij in de ogen van de bevolking bij onderzoek naar oude grafopchriften een heilige plaats geschonden had.

⁷⁸ Th. van den End, *De NZV in West-Java, 1858-1963*, 342v.

⁷⁹ In zijn brochure *Het vonnis in de P.N.I.-zaak*, Batavia [1931]. Zie over Schepper *BLGNP*, VI, 276-278.

⁸⁰ Zendeling S. van der Linde in maart 1933, zie Th. van den End, *De NZV in West-Java*, 536.

⁸¹ Onder de Duitse zendelingen in Nederlands-Indië sympathiseerden velen met het nazi-bewind; een groot aantal van hen was lid van de NSDAP. (Bron: *Verslag van het Zendingsconsulaat over de jaren 1940, 1941 en 1942*, uitgebracht door de Zendingsconsuls aan het Ned. Bijbelgenootschap, 1946, p. 75v; zie ook Martin Baier, *Der Fluss in der Mitte: Missionar im Kolonialen Kontext*, Neurenberg 2018, p. 24v.) Enkel stonden bekend als fel anti-nazi. De Duitse leiding van de twee Duitse zendingsorganisaties die in Nederlands-Indië werkten, de RMG en de Neukirchener Mission, steunde na enige aarzeling de Bekenkende Kirche. (Menzel, *Die Rheinische Mission*, 309-313)

tijdschrift, Hatta "een communist".⁸² L. Tiemersma, een van de zeer weinige zendelingen die zich toelagden op lectuurwerk, en deswege door het bestuur van de NZV werd ontslagen (1909), schrijft in 1927 in een van zijn talrijke Maleise publicaties, dus voor Indonesische lezers: "Alle volkeren van Indië staan onder het gezag van Nederland. Dat is geen toeval, maar is zo beschikt door God".⁸³ Over het algemeen (niet altijd) geldt: hoe meer aanhanger van de gereformeerde orthodoxie, hoe conservatiever in politieke zaken; hoe meer beïnvloed door de ethische theologie en missiologie, hoe sympathieker men staat tegenover de nationale beweging. Voor onafhankelijkheid op zeer korte termijn is niemand. Na de oorlog wordt de genoemde tegenstelling in politicus weer zichtbaar. Na 1949 wordt ze irrelevant, maar ze werkt nog door in de kwestie Nieuw-Guinea.⁸⁴

Slot

In deze toelichting is geprobeerd om op basis van vele duizenden documenten, gedrukt en vooral ook ongedrukt, een profiel te schetsen van "de Nederlandse zending" gedurende anderhalve eeuw. Er is gepoogd nuances aan te brengen, de verscheidenheid te laten zien. Desondanks is de werkelijkheid oneindig veel genuanceerder dan hierboven kon worden weergegeven. Elke zending was uniek, niemand past helemaal in een bepaald profiel. Een adequate beschrijving en een billijk oordeel over een bepaald persoon en diens werk kan alleen worden gegeven op basis van de bronnen betreffende die unieke persoon.

⁸² *Soelo* (aanwezig in UB Leiden) nr. 31 (1934) en 40 (1935).

⁸³ "Kalau segala kaoem di Hindia ini ada di bawah koeasa negeri Belanda ini boekan djoega perkara kebetoelan, melainkan telah djadi begitoe dengan takdir Allah". L. Tiemersma, *Akan hal Pemerintahan*, 1927, p. 62.

⁸⁴ Zie Hans van de Wal, *Tot op het bot verdeeld. Nederlandse protestanten, de zending en de Indonesische revolutie*, Zoetermeer 2013; Dezelfde, *Een aanvechtbare en onzekere situatie. De Hervormde Kerk en Nieuw-Guinea 1949-1962*, Hilversum 2006.

Lijst van afkortingen

1845+	in 1845 of een later jaar
<	minder dan; voorafgaand aan
>	vervolgens; naar
ABCFM	American Board of Commissioners for Foreign Missions
adm., admin.	administrateur
Aneta	Algemeen Nieuws- en Telegraaf-Agentschap (in Ned.-Indië)
ANZC	Algemene Nederlandse Zendingsconferentie
AOV	Anti Opium Vereeniging
ap.	apotheek
ARvdZ	Archief Raad voor de Zending (HUA 1102-1/3)
b.w.	(voor) buitengewone werkzaamheden
BB	Binnenlands Bestuur (bestuursapparaat van het Indische gouvernement)
besch.	beschikking
bgw. Zarb	buitengewoon zendingsarbeider
binn.	binnenland(s)
BKITLV	<i>Bijdragen tot de Taal- Land en Volkenkunde van het KITLV</i>
BLGNP	Biografisch Lexicon voor de Geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, 6 delen
BM	Basler Mission
BM, Bol Mong	Bolaang Mongondow (Noord-Celebes)
BMZG	Bijbelse en Medische Zendingsgemeenschap
Boneschansker	J. Boneschansker, <i>Het Ned. Zendeling Genootschap in zijn eerste periode</i> , Leeuwarden 1987
Boone	A.Th. Boone, <i>Bekering en beschaving. De agogische activiteiten van het NZG in Oost-Java (1840-1865)</i> , Zoetermeer 1997.
BPK	Badan Penerbit Kristen, Christelijke Uitgeverij
Btv	Batavia
b.w.	buitengewone werkzaamheden
BWN	Biografisch Woordenboek van Nederland
CGK	Christelijke Gereformeerde Kerken
Cma	S. Coolsma, <i>De Zendingseeuw voor Nederlandsch Oost-Indië</i> , Utrecht 1901
CmDepok	Comité (voor het Seminarie te) Depok
chin.	(voor werk onder) Chinezen
CLE	Centre de Litterature Évangélique, Yaoundé, Kameroen
CMB	Christelijke Militairen-Bond
CMS	Church Missionary Society (Anglicaans)
CZV	Classicale Zendingsvereniging
CONFRAS	Confederación de las Federaciones de la Riforma Agraria Salvadoren
Coolsma	S. Coolsma, <i>De Zendingseeuw voor Nederlandsch Oost-Indië</i> , Utrecht 1901.
CVZ	Conferentie van Zendelingen
CZC	Classicale Zendingscommissie
d.v.	dochter van
Dake	W.J.L. Dake, <i>Het medisch werk van de Zending in Nederlands-Indië</i> , I, Kampen 1972.
DGI	Dewan [vanaf 1984: Persekutuan] Gereja-Gereja di Indonesia, Raad [Gemeenschap] van Kerken in Indonesië
DGW	Dewan Gereja-Gereja Wilayah, Regionale Raad van Kerken
dir.	director, directeur
doc.	docent
DOG	Dienst Over Grenzen
DVG	Dienst Volksgezondheid (in Ned.-Indië)

DZV	Doopsgezinde Zendingsvereniging (1842)
DWW	Zie Kamma
DZOK	<i>Documentatieblad voor de Geschiedenis van de Nederlandse Zending en Overzeese Kerken</i> (1994-2004)
ECK	Evangelische Christelijke Kerk (op Nieuw-Guinea)
EgZd	Egypte-Zending
ELS	Europese Lagere School (voor kinderen van Europeanen en de met hen gelijkgestelden)
e., em.	emeritus, emeritering
EgZd	Egypte-Zending
ELK	Evangelisch-Lutherse Kerk in Nederland
EndSumba	Th. van den End, <i>Gereformeerde Zending op Sumba, 1859-1972</i> , 1987
EndToraja	Th. van den End, <i>De Gereformeerde Zendingsbond 1901-1961. Nederland-Tanah Toraja</i> , 1985
Enklaar JK	I.H. Enklaar, <i>Joseph Kam, 'Apostel der Molukken'</i> , 's-Gravenhage 1963.
Enklaar vdKemp	I.H. Enklaar, <i>Life and Work of Dr. J.Th. van der Kemp, 1747-1811</i> , Kaapstad-Rotterdam 1988.
EZ	Egypte-Zending
FEET	Facultad Evangélica de Estudios Teológicos (Nicaragua)
gedet.	gedetacheerd
geh.	gehuwd
GIUZ	Genootschap voor In- en Uitwendige Zending (Batavia)
GKI (Irja)	Gereja Kristen Injili (in Irian Jaya), nu Gereja Kristen Injili di Tanah Papua
GKiHV	Gereformeerde Kerken in Hersteld Verband (1925 afgesplitst van de GKN, 1947 verenigd met NHK)
GKJ	Gereja Kristen Jawa, Chr. Kerk van (Midden-)Java
GKJW	Gredja Kristen Jawi Wetan, Chr. Kerk van Oost-Java
GKN	Gereformeerde Kerken in Nederland (1892-2004)
GK-V	Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt
gl	godsdienstleraar (functie in de Prot. Kerk)
GMIBM	Gereja Masehi Injili Bolaang Mongondow, Ev. Chr. Kerk in Bolaang Mongondow
GMIM	Gereja Masehi Injili Minahasa, Minahasische Evangelisch-Christelijke Kerk
GMIT	Gereja Masehi Injili di Timor, Evangelisch-Christelijke Kerk op Timor
gouv.	gouvernement (het Nederlands bestuur in Indië), in gouvernementsdienst
GPIB	Gereja Protestan di Indonesia Barat (PK in Westelijk Indonesië)
GPM	Gereja Protestan Maluku, Molukse Protestantse Kerk
GZB	Gereformeerde Zendingsbond (1901)
Halm	Halmahera
HB	Hoofdbestuur
HCS	Hollands-Chinese School
Hervormd	behorend tot de Ned. Hervormde kerk of de facto opererend binnen de grenzen van die kerk
H. Ev. Luth.	behorend tot de Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk
hh.	huishouding
HHS	Huishoudschool
HIK	Hollands-Inlandse Kweekschool
HIS	Hollands-Inlandse School

HJS	Hollands-Javaanse School
HKI	Hendrik Kraemer-Instituut
HKS	Hervormde Kerk in Suriname
hp	hulpprediker (in de Prot. Kerk in Ned.-Indië)
HThS	Hogere Theologische School, 1934 Bogor, 1936 Batavia/Jakarta
HUA	Het Utrechts Archief
IAP	Islam in Africa Project
ICCO	Interkerkelijk Coördinatie Commissie Ontwikkelingshulp (sinds 1964)
i.d.	in dienst
i.d.v.	in dienst van
IIMO	Inter-universitair Instituut voor Missiologie en Oecumenica
IM	In Memoriam
int.	internaat
intern.	internering (Japans interneringskamp)
i.s.m.	in samenwerking met
ISETRA	Instituto Superior de Estudios Teológicos de la Región Andina (La Paz, Bolivia)
JC	Java-Comité (1855)
Jensma	Th.E. Jensma, <i>De Doopsgezinde Zending in Indonesië</i> , 's-Gravenhage 1968
de Jong MM	Chr.G.F. de Jong, <i>De Prot. Kerk in de Midden-Molukken 1803-1900</i> (Leiden: KITLV 2006)
De Jong Opwekker	C.G.F. de Jong, <i>Een Opwekker op Timor: de tragische geschiedenis van Geerlof Heijmering (1792-1867)</i> ([2014], (website)
Jv	Jaarverslag van de Raad voor de Zending der NHK (1951-1997)
Kamma DWW	F.C. Kamma, <i>"Dit Wonderlijke Werk". Het probleem van de communicatie tussen oost en west (...)</i> , I-II, 2e druk, Raad voor de Zending der NHK. Oegstgeest 1977.
kkrr	kerkenraad
Kleian	<i>Kleian's Adresboek voor geheel Nederlandsch-Indië</i>
KPM	Koninklijke Paketvaart Maatschappij
Kroeskamp	H. Kroeskamp, <i>Early Schoolmasters in a Developing Country</i> , Assen 1974
Kruijf	E.F. Kruijf, <i>Geschiedenis van het Nederlandsche Zendelinggenootschap en zijne zendingsposten</i> , Groningen 1894
KSE	Kleine Soenda-Eilanden
Laan	C. van der Laan, <i>Moesje Alt: 50 jaar zendeling in Nederlands-Indië</i> , Franeker 2016
LAW	<i>Lichtstralen op den Akker der Wereld</i> (serie brochures)
LdH	Leger des Heils (in Ned.-Indië sinds 1894)
LMS	London Missionary Society
LTS	Lagere Technische School
Mblad SZC	<i>Maandblad van de Samenwerkende Zendingcorporaties</i> (1918-1920)
MCel	Midden-Celebes
Mensel	Gustav Menzel, <i>Aus 150 Jahren Missionsgeschichte. Die Rheinische Mission</i> , Verlag VEG, 1978
Min.	Minahasa
miss.	missionair
MJ	Midden-Java
MNZG	<i>Mededeelingen vanwege het Nederlandsch Zendelinggenootschap</i> (1857-1943)
mw.	mevrouw, mejuffrouw
n.a.	niet aangetroffen in de geraadpleegde bronnen en literatuur

NBG	Nederlands Bijbelgenootschap
NCel	Noord-Celebes
NG	Nieuw-Guinea
NGZV	Nederlandsche Gereformeerde Zendings Vereeniging
NHK	Nederlandse Hervormde Kerk
NL	Nederland
NLGIUZ	Ned. Luthersch Genootschap voor In- en Uitwendige Zending (1852)
NM	Neukirchener Mission
NSum	Noord-Sumatra (Bataklanden)
NT	Nieuwe Testament
NTVG	<i>Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde</i>
NZblad	<i>Nederlands(ch) Zendingsblad</i> (1921-1951)
NZG	Nederlandsch Zending Genootschap (1797)
NZV100	<i>Gedenkboek uitgegeven ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van het NZG</i> , Rotterdam 1897
NZS	Nederlandsche Zendingsschool
NZV	Nederlandsche Zendingsvereniging (1858)
Oenema	Tjeerd Oenema, <i>Reijer de Boer en zijn beide Johanna's. Zending op Java van 1869 tot 1891</i> , Uitgeverij Nunspeet, 2019.
OJ	Oost-Java
ond.	onderwijzer(es), onderwijs
opl.	opleiding(s)
OT	Oude Testament
P3W	Pusat Pembinaan Pelatihan Wanita (Centrum voor Vorming en Training van Vrouwen)
PGI	Persekutuan Gereja-Gereja di Indonesia, Indon. Gemeenschap van Kerken (tevorens DGI)
PK(N)I	Protestantse Kerk in Nederlands-Indië/Indonesië
PKNI	Protestantse Kerk in Nederlands-Indië (Indische Kerk)
PMS	Primaire Middelbare School (onderbouw m.s.)
PROCMURA	Programme for Christian-Muslim Relations in Africa
PZG	Pinkster Zendingsgenootschap
RA	<i>Regeeringsalmanak voor Nederlandsch-Indië</i>
Rd	Reenders
Reenders(AZ)	H. Reenders, <i>Alternatieve Zending. Ottho Gerhard Heldring (1804-1876) en de verbreiding van het christendom in Nederlands-Indië</i> , Kampen 1991
Reenders MJ	H. Reenders, <i>De Gereformeerde Zending in Midden-Java 1859-1931</i> , Zoetermeer: Boekencentrum, 2001
rep.	repatriëring/repatriëert
RMG	Rheinische Missions Gesellschaft (1828)
RS	Rumah Sakit, ziekenhuis
RUG	Rijks-Universiteit Groningen
RUL	Rijks-Universiteit Leiden
RUU	Rijks-Universiteit Utrecht (nu Universiteit Utrecht)
RvdZ	Raad voor de Zending der Nederlandse Hervormde Kerk (1951)
schoolbeh.	schoolbeheer
Selm	M. van Selm, <i>De Protestantse Kerk op de Banda-eilanden, 1795-1923</i> , Zoetermeer 2004
Sem.	Seminarie

Sibree	James Sibree, <i>London Missionary Society: A Register of Missionaries, Deputations etc. from 1796 to 1923</i> , 4th ed., LMS, Londen 1923.
SIMAVI	(Vereniging voor) Steun In Medische Aangelegenheden voor Inheemsen (1925)
SPG(FP)	Society for the Propagation of the Gospel in Foreign Parts (1701, Anglicaans)
Srb	Surabaja (Surabaya)
SSCC	Congregatio Sacrorum Cordium - Congregatie van de Heilige Harten (van Jezus en Maria)
ST	Sangir (Sangihe) en Talaud archipel
STC	Comité voor de Sangi- en Talaud-eilanden (1887)
STOVIL	School tot Opleiding van Inlands Leraren (te Ambon, Manado, Kupang)
STT-Intim	Sekolah Tinggi Teologi Indonesia Timur, Theol. Hogeschool in Oost-Indonesië
Sulutteng	Sulawesi Utara dan Tengah, Noord- en Midden-Celebes
SZ	Salatiga-Zending (1887)
SZC	Samenwerkende Zendingcorporaties (1905-1946)
t.b.v.	ter beschikking van
tijd.	tijdelijk
TNI	Tentara Nasional Indonesia, het Indonesische leger
UI	Universitas Indonesia
UKSW	Universitas Kristen Satya Wacana te Salatiga, Midden-Java
Ukur	Fridolin Ukur, <i>Tuaianya sungguh banyak. Sejarah Gereja Kalimantan Sejak Tahun 1935</i> . Jakarta 2000 (p. 314-318: lijst van zendingsarbeiders)
UU	Universiteit Utrecht
UVA	Universiteit van Amsterdam
UZV	Utrechtsche Zending Vereeniging (1859)
VCS	Vereeniging voor Christelijke Scholen, opgericht 1887 als Vereeniging tot het oprichten, besturen en instandhouden van Scholen met de Bijbel te Batavia
VEG	(Bond van) Vrije Evangelische Gemeenten
VEM	Vereenigde Evangelische Mission (eerder RMG)
verv.	vervangend, als vervanger
VNZ	Vereenigde Nederlandse Zendingcorporaties (1946-1951)
vpl.	verpleegster, verpleger
vr.	vrouwen(werk)
vz	voorzitter
VZB	Vrouwen Zending Bond
WACC	World Association for Christian Communication
WCC	World Council of Churches, Wereldraad van Kerken
Wgn	Landbouwhogeschool Wageningen
WHO	World Health Organization
WJ	West-Java
wm	werkmán (zendeling-werkman)
wnd.	waarnemend
Woerd	Rineke van der Woerd, <i>Werken zolang het dag is. Jacqueline Cornélie van Andel-Rutgers (1874-1951, gereformeerd zendelinge in Midden-Java, Kampen 2004</i>
YMCA	Young Men's Christian Association
YWCA	Young Women's Christian Association
WCC	World Council of Churches, Wereldraad van Kerken
WSCF	World Students' Christian Federation

z.a.	zie aldaar
z.v.	zoon van
Zarb	zendingsarbeider
Zblad NHK	<i>Zendingsblad der Nederlandse Hervormde Kerk</i> (1951-1974, voortgezet als <i>Vandaar</i>)
ZC	Zendingsconsul
ZCel	Zuid-Celebes
ZDB	Zevende Dags-Baptisten (hier: de ZDB-gemeente te Haarlem)
zdl.	zendeling (zendeling-leraar)
ZGKN	Zending der Gereformeerde Kerken in Nederland (1892)
zh	ziekenhuis
ZHIS	Zendings-HIS
ZHS	Zendingshogeschool (1947)
Zhuis	Zendingshuis
Zzh	Zendingsziekenhuis
ZNB	Zendingsnoodbestuur (1940-1942, o.l.v. Zendingsconsulaat)
zpred.	zendingspredikant
zr.	zuster, werkzaam in de ziekenverpleging
ZSR	Zendingsstudie-Raad
ZVEG	Zending der Vrije Evangelische Gemeenten (Vereeniging voor Gemeenschappelijke Zending vd Vrije Chr. Gemeenten in Nederland, Samosir-Zending)
ZWD	Zending en Werelddiakonaat van de Gereformeerde Kerken (1987)
zwm	zendeling-werkman, uitgezonden door of door bemiddeling van het Comité van de Christen-Werkman (ds. O.G. Heldring c.s.)
ZZG	Zeister Zendingsgenootschap (eerder Hulp-Zendingsgenootschap der Broedergemeenten, 1793)

I. Zendingsarbeiders uitgezonden door de zendingscorporaties en de Raad voor de Zending

1. Toelichting

Bij de samenstelling van deze lijst is uitgegaan van een omstreeks 1993 door drs. M.H. Dirkzwager, bibliothecaris en beheerder van het archief van het Hendrik Kraemer Instituut en de Raad voor de Zending, vervaardigde lijst van zendingsarbeiders tot 1950. Deze lijst is waar nodig gecorrigeerd, aangevuld, en doorgetrokken tot 1999, het jaar waarin de Raad voor de Zending werd opgeheven en het Zendingshuis te Oegstgeest werd gesloten. Daarbij kon gebruik gemaakt worden van de overvloedige bronnen online die aan de eerste samensteller nog niet ten dienste stonden.

De lijst in haar huidige vorm bevat de namen van ongeveer 1200 zendingsarbeiders. Ze omvat alle of vrijwel alle personen, Nederlanders en andere Europeanen, die tussen 1797 en 1961 door Nederlandse zendingsorganisaties werden uitgezonden naar Nederlands Oost-Indië om daar te werken in evangelieverkondiging, onderwijs, medische zorg en andere activiteiten. De betreffende organisaties zijn: in de eerste plaats het Nederlands Zendeling Genootschap (NZG, 1797), de Vereniging "het Java-Comité" (JC, 1855), de Nederlandse Zendingsvereniging (NZV, 1858), de Utrechtse Zendingsvereniging (UZV, 1959), het Sangir-Talaud-Comité (STC, 1887), die vanaf 1905 gingen samenwerken onder de naam Samenwerkende Zendingscorporaties in 1946 fuseerden tot de Verenigde Nederlandse Zendingscorporaties (VNZ) en in 1951 opgingen in de Zending der Nederlandse Hervormde Kerk. Voorts de Doopsgezinde Zendingvereniging (1847), het Comité de Zendeling-Werkman (Heldring, 1847), het Nederlands Luthers Genootschap voor In- en Uitwendige Zending (1852), de Salatiga-Zending met haar voorgangster de Zendingsgemeente te Ermelo (1855/1889), de Nederlandse Gereformeerde Zendingsvereniging (1859), de Zending der Christelijke Afgescheiden Kerk (1860), de Zending der Gereformeerde Kerken in Nederland (1892), de Gereformeerde Zendingsbond (1901), de Vereniging "Gemeenschappelijke Zending van de vrije Evangelische gemeenten in Nederland" (1926, kort aangeduid als Samosir-Zending, dus werkzaam op een stukje van het grote RMG-terrein in Noord-Sumatra), de Zending der Christelijke Gereformeerde Kerk (1922/1928), de Zending der Gereformeerde Kerken in Hersteld Verband (1927), en de Vrouwen-Zendingsbond (1929). Voorts de gemeente van Zevende Dags Baptisten in Haarlem (eerste uitzending 1892) en het Pinkster Zendings Genootschap (1920).

Begrenzing in de tijd

De begindatum is bepaald door de oprichting van het Nederlands Zendeling Genootschap: 19 december 1797. Als einddatum is genomen 1961, wanneer ten gevolge van het geschil betreffende de status van Nieuw-Guinea/Irian er vrijwel geen enkele Nederlandse zendeling meer in Indonesië overgebleven is. Wanneer na 1963 een nieuw begin wordt gemaakt, is de status van de zendeling fundamenteel veranderd: ze zijn "fraternal workers" geworden die, nóg duidelijker dan in de jaren 1950 het geval was, werken binnen een Indonesisch kader. Ook in Nederland zelf treedt verandering op: het veld wordt minder overzichtelijk doordat buiten de gevestigde kerken, Hervormd, Gereformeerd, nieuwe zendingsgenootschappen ontstaan. Tevens wordt het voor die periode lastiger om gegevens uit de burgerlijke stand te krijgen.

Begrenzing binnen het totaal van het zendingswerk in Nederlands-Indië

Nederlandse zendingsorganisaties die niet in Nederlands-Indië werkten zijn buiten de lijst gebleven. Dat geldt in de eerste plaats de Broedergemeente (later Zeister Zendings Genootschap), die zich richtte op Suriname en de Nederlandse Antillen en daarheen grote aantallen zendingsarbeiders uitzond. Organisaties die wél in Nederlands Oost-Indië werkten maar hun basis buiten Nederland hadden, zijn eveneens niet opgenomen, ook als zich onder hun personeel Nederlanders bevonden. Zo de Rheinische Missions Gesellschaft, de Basler Mission, en het Leger des Heils, dat werd aangestuurd vanuit Londen, de (Amerikaanse) Christian and Missionary Alliance, alsmede Baptisten, Methodisten, en Adventisten. Uiteraard worden personen die vóór of na hun werkperiode bij een Nederlandse organisatie in dienst waren van een buitenlandse corporatie, b.v. de Rheinische Mission (RMG) of het Leger des Heils, wél in de lijst vermeld.

Een apart geval is de Neukirchener Mission (NM), zustervereniging van de Salatiga-Zending. Zowel de Duitse als de Nederlandse zonden mensen uit naar Midden-Java; ze opereerden als een tweeling, terwijl hun mensen op het zendingsveld één organisatie vormden, de "Bond van Zendelingen van de Salatiga-zending", opgericht op Java in 1888, terwijl de beide organisaties in Europa, Utrecht en Neukirchen, slechts fungeren als steuncomité's en adviseurs. Daarom zijn ook de door Neukirchen uitgezonden, allen Duitsers, in de lijst opgenomen.

Omgekeerd zijn niet-Nederlanders in dienst van in Nederland gevestigde organisaties wél in de lijst opgenomen. Met name het NZG had in de loop der

jaren een flink aantal Duitsers in dienst, en een enkele Belg of Zwitser. (Een Duitse nationaliteit was er overigens pas vanaf 1871.) Ook bij enkele andere corporaties vinden we één of meer Duitse namen. Deze zendingsarbeiders van Duitse komaf zijn meegeteld. Zo uiteraard ook degenen die voorafgaand aan en/of na hun werkperiode in dienst waren van een andere dan de bedoelde corporaties, b.v. de Rheinische Mission (RMG) of het Leger des Heils.

Van de zestig zendeling-werklieden die tussen 1850 en 1861 door of via ds. O.G. Heldring en zijn Comité de Zendeling-Werkman werden uitgezonden zijn alleen meegerekend voorzover zij in relatie stonden of kwamen te staan tot een organisatie voor zending of evangelisatie in Nederland of Nederlands-Indië, 36 personen. De meesten van hen waren Duitsers.⁸⁵

De werkers van organisaties die in Nederlands-Indië waren gevestigd zijn evenmin opgenomen. Dit geldt met name voor de leerkrachten die in dienst waren van de schoolverenigingen op christelijke basis die het overgrote deel de meer dan 130, waarvan ruim 110 op Java (cijfers van 1938), christelijke scholen voor Nederlandstalig onderwijs (ELS, HIS, HCS, Schakelschool, MULO, HIK) beheerden. Alleen de (Nederlandse) onderwijzers en leraren van de enkele scholen die rechtstreeks onder de Zending ressorteerden zijn in de lijst vermeld. Evenals de schoolverenigingen vallen lokale organisaties buiten de grenzen van de lijst: het Genootschap van In- en Uitwendige Zending (Batavia, 1851-1942) met zijn handvol evangelisten en verpleegsters; de Bond voor Evangelisatie in Ned.-Indië (1917), die werkte onder Europeanen; de Vereniging voor Ziekenverpleging in Ned.-Indië, opgericht in 1894, waarvan het Diaconessenhuis Tjikini. De Christelijke Militairen-bond in Oost- en West-Indië, die enkele militaire tehuizen op Java beheerde en daarvoor huisvaders uitzond, was weliswaar gevestigd in Nederland, maar richtte zich alleen op militairen.

De hulppredikers in dienst van de Protestantse Kerk, van wie de meesten door NZG, UZV of NZV samen met de eigen zendelingen waren opgeleid, dienden de Maleisitalige gemeenten van deze kerk en zouden daarom als zendingspersoneel kunnen worden beschouwd, maar zij zijn opgenomen in een afzonderlijke lijst van predikanten en hulppredikers van die kerk.

[In de jaren 1951-1962 gingen honderden artsen, verpleegsters, onderwijzers en anderen onder de vlag van de Hervormde Zending uit naar Nieuw-Guinea. Over het algemeen werden zij kerkelijk uitgezonden, en in de

⁸⁵ Zie betreffende de zendeling-werklieden: H. Reenders, *Alternatieve Zending. Ottho Gerhard Heldring (1804-1876) en de verbreiding van het christendom in Nederlands-Indië*, Kampen 1991. Een lijst van alle uitgezonden, met biodata, op p. 375-384.

Jaarverslagen van de Raad voor de Zending staan de namen van allen vermeld. Maar in de lijsten van oud-zendingsarbeiders van na 1963 wordt slechts een deel van hen genoemd. Voor de samenstelling van deze lijst is uitgegaan van de lijsten in de Jaarverslagen van 1951-1963.]

De belangrijkste bronnen voor de lijst

Voor de periode 1797-1900 is Coolsma, *De Zendingseeuw* een belangrijke gedrukte bron. Veel, vooral voor de eerste decennia na 1800, is ook te vinden in E.F. Kruijf, *Geschiedenis van het NZG en zijne zendingsposten* (1894). Voor het NZG is er de officiële lijst die werd gepubliceerd in het *Gedenkboek* van 1897, met 137 namen. In het *Gedenkboek* NZV 50 jaar (1908) staat op p. 167v een dergelijke lijst; de bronnenpublicatie betreffende het werk van deze corporatie in West-Java (*De NZV in West-Java, 1858-1963*, door Th. van den End) geeft in een bijlage namen en biodata over de gehele genoemde periode.

Voor de 20e eeuw zijn er de Zendingsjaarboeken (1902-1938/9, Delpher, voorafgegaan door twee edities van de Zending-almanak (1884 en 1900-1901), met wisselende uitgevers (een overzicht in het voorwoord van de editie 1910) vanaf 1911. door de Zendings-studieraad, en data bieden van de gehele Nederlandse zending (inclusief die in West-Indië). De jaarverslagen van de Zending der Nederlandse Hervormde Kerk, die verschenen van 1951 t/m 1996-97 (eveneens online raadpleegbaar met Delpher) bevatten alle een overzicht van de in het betreffende jaar dienstdoende zendingsarbeiders van de Hervormde Zending, alsmede een necrologie over de periode na de voorgaande editie, en tot en met 1989 ook een lijst van oud-zendingsarbeiders. Vanaf 1928 geven deze jaarboeken en jaarverslagen ook de namen van de echtgenotes. Voor de namen en gegevens van de door andere organisaties na 1945 uitgezonden personen kon gebruik gemaakt worden van het voorwerk dat is verricht door de auteurs van een aantal bronnenpublicaties die ook nog de eerste decennia na 1945 omvatten, en alle een bijlage hebben met namen en biodata van de overzeese werkers, n.l. *De Gereformeerde Zendingsbond in Tanah Toraja, 1913-1953*, *De NZV in West-Java 1858-1963* en *Gereformeerde Zending op Sumba, 1859-1972* (van de hand van Th. van den End), *De Gereformeerde Zending in Midden-Java II* (1931-1975) en *Geschiedenis van de Nederlandse Zending op Zuid-Celebes 1852-1966*, beide bewerkt door Chr.G.F. de Jong, alsmede *De Protestantse Kerk in de Midden-Molukken* 2 delen, eveneens van De Jong. Voor de DZV heeft Lawrence Yoder een lijst vervaardigd die is gepubliceerd in *125 Jahre Zusammenarbeit in der mennonitische Mission, 1847 bis 1972* (z.p. en j.) Voor de Salatiga-Zending en de Neukirchner Mission stelde de heer Tjeerd Oenema een door hem vervaardigde lijst beschikbaar.

Met uitzondering van de bijlagen bij de genoemde bronnenpublicaties bieden genoemde bronnen in de meeste gevallen alleen de naam van de betrokken persoon, de zendende organisatie, het werkterrein en soms ook de werkperiode. De meer persoonlijke gegevens: geboorte- en sterfjaar, naam echtgenote, datum huwelijk, zijn bij elkaar gesprokkeld uit gedrukte en/of gedigitaliseerde bronnen. Dat zijn in de eerste plaats de periodieke publicaties van de respectievelijke organisaties, zoals voor de 19e eeuw de Maandberichten en de Mededeelingen van het NZG en voor de 20e eeuw het *Nederlandsch Zendingsblad* en het *Zendingsblad der Gereformeerde Kerken*. In zijn *Protestantse zendingsperiodieken uit de negentiende en twintigste eeuw* (1990) geeft J.A.B. Jongeneel honderden titels. Een aantal is digitaal raadpleegbaar met Delpher of Digibron. Daarnaast zijn er de tientallen oudere en meer recente monografieën over bepaalde personen of zendingsterreinen. Voor de predikanten en hulppredikers van de Protestantse Kerk tussen 1605 en eind 19e eeuw is het *Biographisch Woordenboek van Oost-Indische Predikanten* van C.A.L. Troostenburg de Bruijn (1893, down te loaden van Google Books) een belangrijke, zij het niet steeds betrouwbare, bron.

Veel informatie van persoonlijke aard valt te halen uit online databases, zoals "wiewaswie" van het Centraal Bureau Genealogie (CBG), online-begraafplaatsen en online-familieberichten, vooral als het personen betreft die na 1971 overleden zijn. Van zendelingen die ooit de status van overheidsambtenaar hadden, omdat ze ingeschakeld waren in de Protestantse Kerk of anderszins, zijn soms persoonlijke gegevens te vinden in de Stamboeken van Oost-Indische Ambtenaren (online raadpleegbaar op de website van het Nationaal Archief). Ook de Naamlijsten (vanaf 1903: Adresboeken) van Nederland-Indië digitaal raadpleegbaar en ook op DVD verkrijgbaar, bieden veel persoonlijke informatie, doordat ze tot en met 1921/22 ook de gegevens van de Burgerlijke Stand van alle Europeanen in Indië bevatten. Gegevens betreffende huwelijken die zendelingen in Indië sloten, wat in de 19e eeuw vrij veel voorkwam, zijn meestal alleen daar te vinden. Hetzelfde geldt voor de geboortedata van hun in Indië geboren kinderen (die soms later eveneens als zendelingen werkten), en overlijdens. Voor zover het Nederland betreft moeten die persoonlijke data via "wiewaswie" worden gevonden. Het invoeren van een naam als zoekterm voert vaak naar de gedigitaliseerde Nieuw Leidsche Courant die veel nieuws betreffende activiteiten van het immers in het verspreidingsgebied van de krant gelegen "Oegstgeest" bevat.

Speciaal voor diegenen onder de zendelingen die de status van predikant bij een van de kerken in Nederland hadden of na hun dienstitijd overzee kregen, is gebruikt gemaakt van de gegevens in Van Alphen's Nieuw Kerkelijk

Handboek en vanaf 1985 de Jaarboeken van de Nederlandse Hervormde en vervolgens de Protestantse Kerk, en van de database dominees.nl van de heer Frans Verkade. Een In Memoriam van medici die in dienst van de Zending waren geweest was soms, via Google, te vinden in het vakblad voor artsen *Medisch Contact*.

Dit alles betreft de elementaire gegevens betreffende zendingsarbeiders. Wil men dieper graven, dan zal men moeten gaan zoeken in de archieven van de organisaties die hen uitzonden. In een aantal gevallen is dat door hun nazaten reeds gedaan en zijn de resultaten van dat onderzoek in druk verschenen.

In de jaren 1951-1962 gingen honderden artsen, verpleegsters, onderwijzers en anderen onder de vlag van de Hervormde Zending uit naar Nieuw-Guinea. Over het algemeen werden zij kerkelijk uitgezonden, en in de Jaarverslagen van de Raad voor de Zending staan de namen van allen vermeld. Maar in de lijsten van oud-zendingsarbeiders van na 1963 wordt slechts een deel van hen genoemd. Voor de samenstelling van deze lijst is uitgegaan van de lijsten in de Jaarverslagen van 1951-1963.

2. De lijst

naam	geb./overl.		werkterrein	werktijd	bijzonderheden
A					
Aa, zr. W. van der		GZB	verpleegster te Rantepao	1932-1933	> gehuwd met R.O.G. Steller
Aalbers, dr. Joh. Godefr., arts	1910-1992	NZG	Deli	1937-1946	1942-45 geïnterneerd
~ 1935 Akke Reidinga † 1990					
Aalders, zr. Jacoba	1910-1999	SZ	Hollandia (NG), directrice zh Zzh Bodjonegoro	1948-1963 1939-1942/6	> dir. Centraal Zh te Hollan- dia. Dake 64. > Suriname
Abels, ir. Berend	1922-2003	ZGKN-S	docent TOS en leider agr.	1954-1967	> 1969-85 secr. ICCO
~ 1947 Joh. M. de Ronde † '92			opbouwwerk		EndSumba 680
Abkoude, ds. F.N.M.	1895-1988		pred. vd gem. te Temanggung,	1925-1942	EndSumba 678v
~ 1918 Regina Horstman		ZGKN-S	> pred. GKN, miss. pred. Sumba	1948-1954	R.M.: d.v. zdl. R. Horstman
Adriaanse, A.J., zie Gemerts-Adriaanse, mw. A.J.					
Adriaanse, ds. L.	1856-1947	ZGKN-MJ	predikant in NL	1888-1894	Auteur van <i>Sadrach's Kring</i>
~ 1888 J.M. de Buissonjé			Miss. pred. te Purworedjo	1895-1902	Rds MJ 856; Woerd 256v
Adriani, dr. Nicolaus	1865-1926	NBG	MCelebes, taalgeleerde, bijbelvert.	1894-1926	Swellengrebel II 28-67
~ 1894 Maria <i>Lambertha</i> Gunning † 1939					
Aebersold, W.E., zdl	1903-1996	STC	Sangihe (Sangir)	1931-1949	verlof mei 1939, niet terug
~ M.E. Hufschmied † 1982					
Agter, H.J., zdl	1892-1957	UZV	Kwawi, Bosnik (Biak)	1920-1922	Zie MbladSZC 1919-8
~ H.C. Dijkman			Bosnik (Biak)	1922-1924	IM Zblad NHKm 1957-10
Akersloot, J., zdl.	1790/1-1830	NZG	Korido (Supiori, NG)	1924-1951	verlof 1927-8 en 1935-6
~ n.a.			Kaibobo (Ceram, Mol.)	1822-1824	Kruyf 127
			Malakka, wnd. pred.	1824-1825	
			Depok, hulpprediker	1925-1830	
Akkeren, dr. Philippus v, zdl	1910-1993	NZG	Oost-Java	1934-1952	auteur van <i>Sri and Christ</i>
~ A. Ristjouw † 1990			Surabaya, studentenpred.	1952-1954	
			Malang, docent Bale Wiyata	1954-1962	
Albers, C., zdl	1837-1920	NZV	Tjiandjur (Cianjur, WJ)	1863-1886	LAW XXVI-3. Verlof in NL
~ 1864 Chr.C. vd Linden † 1907				1886-1907	1874-76, 1895
Alewijn, jhr. Anton Godfried.	1877-1954	NZV	Tjideres (Cideres, WJ), diakoon >	1920	1906-1913 in het Kon. Em-
~ 1907 MM. Verhoeven † 1961			het KPM-ziekenhuis te Batavia		ma-zh te Batavia
					MMV: d.v. zdl J. Verhoeven
Alkema, B.M., zdl	1868-1942	NZV	Bandung/Tjiandjur (Cianjur, WJ)	1893-1903	EndWJava 692
~ 1893 Jetske Ringma † 1948			Buitenzorg (WJ)	1905-1909	1903-05 ziekteverlof
Alkema, Menno Theod.	1894-1963	ZGKN-MJ	admin. Zending te Purworedjo	1936-1937	Zjb 1937. Oudste z.v. B.M.
~ (1) 1920 J.M. van Leeuwen					Alkema > admin. onderne-
(2) Clem. Sophie Barkley					ming
Allaart Bernard, arts	1908- > 1948	ZGKN-MJ	arts Zzh Klaten	1936-1942	1942-5 krijgsgev.
~ 1948 J.M. Schouten			Zarts te Purbolinggo	1949-1959	de Jong MJ 771

naam	geb./overl.		werkterrein	werktijd	bijzonderheden
Allaart, ds. Dirk J. Bergardus ~ G.A. [sic] Scheurer	1898-1945	ZGKN-MJ	miss. pred. Yogyakarta	1931-1943	† in Jap. internering de Jong MJ 771
Alphen, A.D. van, diacones, gd- ond.	1906-1997		Halmahera, verpleegster Timor Bandung (WJ), adm. GKP	1948-1950 1951-1952 1952-1960	Zblad NHK 1961-3 de Jong MJ 771
Alphen, Pauline El. van	1885-1945			1907-1912	† in internering
Alt, Marg. Adriana	1883-1962	(ZDB)	verpleegster te Lawang Pangungsen (MJava), evangeliste Gambang Waluh, evangeliste Surabaya, Kediri Lawang, leid. "Pinksterzending" internering, Jap. en Republ. Surabaya, evangeliste Manokwari	1906-1910 1910-1914 1914-1929 1929-1932/36 1936-1943 1943-1946 1946-1951 1951-1961	~ 1912 PJRT Pilon, arts Laan, <i>passim</i> 1922 van ZDB maar Pinksterbew. 1935 opr. "De Pinksterzending"
Amstutz, Daniel, zdl. (Zw.) ~ W. Nachtigal	1906-1991		zendeling-leraar Midden-Java	1934-1950	> naar NL 1961 1946-1949 in Europa
Andel, zr. Corn. Cath. Herm. ~ Storm van 's Gravesande	1913-1997	ZGKN-MJ	vrouwenwerk van de zending verpleegster Zzh Purbolinggo	1933-1936 1940-1942/3	d.v. HA van Andel de Jong MJ 793
Andel, dr. H.A. van ~ 1912 J.C. Rutgers † 1951	1875-1945	ZGKN-MJ	pred. in NL miss. pred. Yogyakarta	1900-1911 1912-1942	† 1945 in internering BLGNP VI, 17
Anken, zr. Roelfke van	1906?- 1896-1990	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh te Solo ond./hoofd HCS te Kebumen Batavia, admin. classis Btv GKN	1935-1942/3 1922-1940 1941	Zjb de Jong MJ 772
Antheunisse, A., ond. ~ 1920 Maria C. de Vlieger † 1981	1903-1984	NZV NZV	Bandung (WJ), vpl. Purwakarta (WJ), vpl. internering en repatriëring	1930-1936 1937-1942 1942-1945	geïnterneerd in Japan verlof 1936-37 1946-47 in NL
Arkel, zr. G. van, diakones, later G. Kiewiet-van Arkel		VNZ/ZNHK VNZ/ZNHK	Bandung (WJ), vpl. Miei (NG), pred.	1947-1956 1949-1954	
Arkel, ds. H. van ~ B. van Eger	1919-2006				
Arps, B.J., zdl ~ 1926 N.K.I. Hill † 1992	1898-1962	NZV	Tjiandjur (Cianjur, WJ) Sukabumi (WJ) Bandung (WJ), zendingspred.	1926-1931 1933-1942 1948-1956	ziekteverlof 1931-33 1942-1948 intern. en > NL verlof 1953
As, A. van, zdl ~ 1909 E.M. van Zijl † 1980	1886-1920	NZV	Indramaju (WJ) onderweg naar Indië † onderweg naar Indië † Zzh Blora	1909-1916 1916-1919 1920 1931-1936	EndWJava 694
Augusteijn, zr. Jolina ~ 1936 met W.C.A. Jansz (Pati, 1894-1962)	1905-2000	NM/SZ			
B Baan, zr. Maria Baan, M.J.G., zie Voorst-Baan	1896-	ZGKN-MJ	Yogyakarta, verpleegster	1929-1930	~ R. Hulschers te Yogya

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Baarbé, Cornelia, ond.; ev.	1894-1981	ZGKN MJ	Kon. Emmaschool te Solo dir. Holl-Chinese Meisjessch. Solo hoofd huish.school Magelang hoofd Chr. Schakelsch. Magelang vrouwenwerk te Magelang studie theologie aan de STT Jkt pred. Chin. kerk (GKI) Bandung	1921-1925 1925-1929 1929-1935 1932-1934 1935-1944 (sic) ...-1950	de Jong MJ 793; Woerd 161-166 1946 naar NL 1954 > NL
Baarbé, zr. Hendrika	1896-	ZGKN-MJ	hoofdverpleegster Zzh Solo	1921-1936	> gepens. > NL. Rds MJ 856
Baarda, M.J. van, zdl ~ (1) A.A.R. Bottema † 1882 ~ (2) 1887 C.L. van Rooij † 1892 ~ (3) 1897 L.J. van Dijken † 1944	1854-1940	UZV	Halmahera, div. plaatsen	1881-1917	Mblad SZC 1920-6; IM in NZblad 1940-12. Verlof 1894-96; 1917 > Java, wnd. hp Depok, arr. NL 1920 1942-45 internering
Baars, Dingeman J., zdl ~ 1938 A.G. Bor	1907-2000	NZG/VNZ	Midden-Celebes Sarmi (NG), zendingspred.	1938-1950 1951-1959	
Baas, drs. H., soc-geograaf	1921-1989	ZGKN	soc-ec. adviseur GKI docent Leraren-ac. te Salatiga leraar gd en internaatleider Butare, Rwanda > binn. Zdienst	1950-1956 1956-1963 1964-1968	de Jong MJ 772 >
Bär Sr., J.J. (Zwits.), zdl ~ Sara Marg. Wonderling	1786-1851	NZG	Ambon (Mol), taalstudie Kisar (Mol) Ambon (Mol) Waai (Ambon, Mol) Poka (Ambon, Mol), in ruste	1823-1825 1825-1841 1841-1843 1943-1946 1846-1851	Kruijf 211 , 679
Bär Jr., J.J., zdl ~ 1858 Aug. Timmerman	1829/30-1884	NZG	Ambon (Mol) Nuslaut (Mol) Waai (Ambon, Mol) > hp	1855-1856 1856-1858 1858-1873	z.v. J.J. Bär Sr. Kruijf 148 679
Bakker, Dirk ~ 1889 M. vder Bom † 1946	1865-1932	ZGKN-MJ	pred. in NL Kebumen Yogya, docent opl., bijbelvert.	1889-1900 1900-1906 1906-1930	Reenders MJ 857 > emeritaat
Bakker, Dirk, arts ~ (1) 1924 AL Dethmers † 1945 ~ (2) 1953 J.G.H. Hörchner	1898-1973	ZGKN-MJ	arts Petronella-zh, Yogya arts Zzh Klaten, MJ arts ZZh Klaten en Solo	1924-1926 1926-1943 1953-1961	Reenders MJ 857 > huisarts in NL 1961 arts in Ghana (BM)
Bakker, D.	1924-2001,	ZGKN	miss. pred. Magelang docent. Theol. Opl. School Yogya conrector HKI, Oegstgeest	1952-1958 1958-1972 1972-1987	de Jong MJ 773 conrector HKI zv Dirk B., Reenders MJ
Bakker, F.L. ~ 1922 H.E. Allaart † 1964	1893-1971	ZGKN-MJ	Yogya, docent TOS Jakarta, Zendingsconsul	1925-1942 1947/8-1951	857 > em.
Bakker, G.F.C., zdl ~ 1924 M.J. Valkenburgh † 1985	1897-1954	BM NZG	Zuid-Kalim. (voor Cl. Adam/BM) Deli (ZNB) internering en repatriëring	1925-1940 1941-1942 1942-1946	IM Zblad NHK 1954-12 > predikant in de NHK
Bakker, P., ond. Baldee, ds. M.G.	1924	NZV ZNHK	Bandung (WJ), ond. HCS Noord-Sumatra Soë, Timor, docent theol. school	1918-c. 1920 1954-1958 1959-1964	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Balen, J.A. van ~ (1) 1882 Maria H. Peeters, † 11-07-1886 ~ (2) 1889 M.L. Michaux † 1933	1854-1941	UZV	Kupang, docent theol. school Mansinam (NG) Roon (NG) Mansinam (NG) Windesi (NG)	1964-1968 1883-1884 1884-1887 1887-1889 1889-1912	
Baljon, J.M.S. ~ 1917 M.C.L. Ossewaarde † 1978	1891-1978	NZG	Modjowarno/Modjokerto (OJ) Malang (OJ)	1918-1928 1928-1932	verlof 1892, 1899 z. van prof. dr. JMS Baljon verlof 1924-1925
Balke, ds. C. ~ 1953 W. Hilbrands † 2008	1926-1957	GZB	Rantepao (Celebes) docent evan- gelistenopleiding	1956-1957	EndToraja 735
Baltin, zr. A. Bansemer, C.L., zdl. (D) ~ 1920 zr. Frieda Kamp † 1964	-1942/45 1885-1953	NM/SZ	Batavia (WJ), Chinese vrouwen Pemalang	1900-1903 1921-1939	~ 1903 F. Schelfhorst 1939/40 met verlof
Barreveld, zr. Teuntje H. Barth, Wilhelm (D), zdl. ~ (1) 1901 G. Löpmann † 1919 (pest) ~ (2) 1921 M.A.M. Neumann † 1943	1902-1978 1869-1950	SZ NM/SZ	Purwodadi, verpl. Zzh Bodjonegoro, Ambarawa	ca. 1938-1942/3 1899-1932	> Neukirchen
Bast, mw. T., arts Bauszat, Chr. (D), zdl ~ 1915 Paula Pistor (1877-1948)	1899- 1879-1914	ZGKN-MJ NM/SZ	ZZh Purworedjo, vervangend arts Moga (Pekalongan)	1925 1908-1914 †	Reenders MJ 858 overleden aan typhus
Bauszat-Pistor, Paula (D)	1877-1948	NM/SZ	Salatiga, evangeliste > Neukirchen	1909-1940	weduwe van Chr. Bauszat 10-05-1940 geïnterneerd
Bavinck, dr. J.H. ~ 1922 Tr. Robers † 1953 ~ 1956 Fenn. vder Vegt	1895-1964	ZGKN-MJ	predikant GK Medan en Bandung miss. pred. Solo docent opl.school Yogya	1921-1926 1929-1933 1934-1939	Reenders MJ 858; BLGNP VI, 27-29
Bax, Hendrik, zdl. ~ 1919 Juliana E.T.Heller † 1974	1887-1940	SZ	Blora, Ambarawa, Salatiga	1915-1936	> hoogl. missiologie in NL † te Purwodadi
Beckman Lapré, mw. L.M. Bedet, Jozias Smijtegeld, arts	1914-1944	NZG ZGKN-S	Modjowarno (OJ), ond. Zend.HIS ass. arts zh Waikabubak	1926-1934 1939-1941	d.v. zdl A.H.O. Heller > Cheribon, Surabaya
Beek, H. van de, zdl > ond. ~ 1921 H.H. v Bergen van der Grijp	1897-1961	NZG	Sibolangit ziekteverlof (ond. in NL) Malang (OJ), ond.	1921-1922 1923-1929 1929-1934	1941 mil., † 1944 Japan IM in Jv 1961, 72
		SZC/ZGKN	HIK Probolinggo > Solo, leraar tekenen, land- en volkenkunde	1934-1942	1949 legerpredikant
Beek, W. van de, zdl ~ 1918 E.J.W.B.G. van Wijk	1888-1954	STC	Lirung (Talaud), 1932 Manganitu internering	1919-1942 1942-1945	verlof 1927-28, 1936-37 1946 gerepatrieerd
Beekman, F. Beekman, Hendrik Clement ~ 1920 Maria F. de Heer † 1958	1896-1975	UZV	Halmahera, 1900 leraar HIK te Solo	1927-1942	slechts enkele maanden 1920 naar Ned.Indië 1941 gemilitariseerd, 1942-45 internering
Been, M. ~ 1867 Maria Ides † 1904	1838-1882	UZV	Galela (Halm.) Tobelo (Halm.)	1867-1870 1870-1879	ontslagen
Bekkering, mw. M.J., ond.		STC	Siau (NCel), Zendings-HIS Tomohon (Min), meisjesschool Bolaang Mong., meisjesschool	1930-1932 1932-? ? -1934	HIS opgeheven 1932

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Belksma, A., ond., zdl. ~ 1931 M.J. Bronsveld † 1973	1909-1945	GZB	ond. Schakelschool Makale ressortszdl. Makale, > Palopo	1928-1932 1934-1939	1938 geordend als zdl. † in internering
Belksma, J., ond., zdl. ~ 1907 H. Greidanus † 1937 ~ 1938 HJJ vder Woude † '83	1884-1942	GZB	Torajaland, leider normaalschool Torajaland, leider evang.-opl. ressortszending Rante Pao	1917-1942 1930-1937 1917-1930	1925 geordend als zdl. † 3 maart 1942 te Rantepao. BLGNP III, 36
Ben, zr. A.A.C. van der ~ [1941?] Westerveld	1892-1966	SZ	Kalitjeret (MJ), vpl	1928-1934	> verpleegster op Sumatra e.a.
Bent, Nicolaas W. van <i>den</i> , zdl ~ P. Verkruijsen † 1982	1892-1966 1913-1982	UZV VNZ ZNHK	Kabandjahe (Deli), vpl. Weda (Halm.) Tobelo (Halm.) Kopandakan (BM) Medan, Noord-Sumatra Biak (NG)	1935-c. 1938 1940-1942 1942 1949-1954 1954-1958 1960-1962	> "vpl. in vrij beroep" 1942-45 internering > NL ziekteverlof 1954
Benthem Jr., J. van, zdl ~ G.W. van de Weg † 1972	1890-1968	NZV	Pangharepan (WJ) Sukabumi (WJ) Pangharepan (WJ) Bandung (WJ), hoofd internaat Cheribon (Cirebon, WJ) Bandung (WJ), hfd. int./dir. MULO	1913-1918 1918-1920 1920-1922 1922-1923 1924-1926 1926-1932	> pred. in NL verlof 1923-24 afgekeurd
Berends ten Kate, B., ond., zie Kate, B. Berends ten					
Berg, Jelle, arts ~ 1924 G. Miedema † 1994	1895-1982	ZGKN-S	arts te Waikabubak, Sumba arts te Waikabubak, internering Makassar en Sumba	1925-1930 1933-1946 1946	> schoolarts in NL
Berg, A.Th. van den, ond. ~ 1946 J. van Engelenhoven	1918-	GZB	Schoolhoofd, docent SMP I	1947-1950	> naar NL. EndToraja 734
Berg, E.J. van den, zdl ~ 1903 Johanna Hendrica van der Pol † 1940	1873-1955	NZG	Sibolangit (Deli) Kabandjahe (Deli) Kuta-Jurung/Serdang (Deli) Gunung-Meriah (Deli) Kabandjahe (Deli)	1903-1905 1905-1916 1916-1918 1918-1922 1923-1935	Zie ook NZblad 1941-5 verlof 1913-14 verlof 1922-23 verlof 1931-32
Berg, H.W. van den, zdl ~ 1927 Joh. Schoondermark † 1987	1895-1945	NZG	Bondowoso (OJ) Pareredjo (OJ) (voor NZG) Djemmer (voor JC)	1925-1932 1932-1934 1936-1942	verlof 1934-36 † in internering
Berg, Jac. van den, ond. ~ 1940 M. Heyl	1908-	GZB	Torajaland (Cel.) schoolhoofd	1948-1950	> naar NL. EndToraja 734
Berg, W.H. van den, zdl ~ C. van der Bijl	1896/7-1966	A'dam/BM	Kasongan, Z-Kalimantan	1928-1942	Cl. ZC A'dam/BM
Berge, ds. Petrus Gerardus v ~ (1) 1940 Fr. v Dijk † 1977 ~ (2) 1979 J.E. Rozema	1914-1998	ZGKN-S	miss. pred. Sumba docent TOS docent Theol. School Makassar miss. pred. Brazilië	1946-1957 1953-1954 1958-1965 1965-1966	EndSumba 677 FvDijk d.v. Tj. vDijk > functies id Ned. Zending
Bergeijk, Jac. van, arts		ZNHK	Midden-Celebes Ndoungué, Kameroen	1953-1960 1962-1965	Dake 194-198 afscheid 5-12-1961
Bernard, William J. (VK)	1866-1945	PZG	Temanggung (MJava), gem.voorg.	1922-1925	<u>Engels zakenman</u> wegens ziekte gerepatr.

naam	geb./overl.		werkerterrein	werktijd	bijzonderheden
~ (1) ~ ... † 1912					
~ (2) ~ 1914 Marie Henr. Blekkink (1882-1932)					
Bertsch, mw. K. (D)	1890/1-1982	STC	Tahuna (Sangir), hoofd int. HIS Tahuna (Sangir) hfd. hh. zhs.	1921-1936 1936-1938	verlof 1928-29. Ex-BM
Bervoets, dr. H., arts	1867/8-1933	NZG	Modjowarno (OJ)	1894-1905	IM NZblad 1933-10
~ 1894 L.L. v Ewijck † 1932		DZV	Pati, MJava (DZV)	1905-1933	Jensma 73, 76-85, 108-9
Bettink (Betting), H., zdl	1840-1916	NZG	Tondano (Min), o.a. drukkerij	1867-1871	Kruijf 401v
~ Heiltje van Hattem † 1917			Tanawangko (Min)	1871-1878	
			ziekteverlof	1878-1879	> hp in NL
Betz, mw. Mimi, ond.		NZV	Garut (WJ)	± 1911	
Beukhof, J., zdl-werkman	1830-1900	GIUZ	Batavia (WJ)	1861-1865	Reenders 234
~ Gerarda van Elst			Depok (WJ) > hp, naar NL (Rheden)	1865-1874	
Beunders, Henri P.G., ond.	1878-1956	NZG	Tomohon (Min), dir. meisjes- school	1910-1915	
~ 1903 L.J. Brinkman † 1934					
Beyer, C. (D), zdl-werkman	-1879+	(UZV)	Nieuw-Guinea	1865-1867	Reenders 335, 375
~ Louise Priegelaar			Meoswar (NG)	1867-1868	
			Doreh (1872: chr-koopman)	1869-1879	
			Ternate, agent UZV	1879	
Beyer, R. (D), zdl-werkman	-1871+	(UZV)	Nieuw-Guinea	1866-1867	Reenders 335, 375
~ Anna Cambier			Roon (NG)	1867-1868	> Dld
Beyma, jhr. U.H. van	1907/8-1960	NBG	Jakarta, Zendingsconsul,	1946-1954	beiden † bij verkeers-
~ 1938 J. Honcoop †			secretaris Interchurch Aid (WCC)	1954-1960	ongeluk
Bezemer, T.J., zdl	1869-1944	NZG	Semarang (MJ), nam ontslag	1891-1892	> hoogl. Wgn en RUU
Bieger, Phil., zdl	1841-1911	NGZV	Tegal (MJava)	1871-1878	Kruijf 203v, 577, 668
~ (1) Clara Rothpletz † 1871	1841-1911	NGZV	Purworedjo (MJava)	1878-1884	1886 eervol ontslag
~ (2) 1873 Maria Sylvius		NZG	Sawu	1888-1890	Reenders MJ 858v
		NZG	Kediri > neemt ontslag	1890-1898	† te Yogya
Bierdrager, J., arts	1903-1984	UZV	Serui (Yapen, NG) > BPM 1956-53	1932-1935	Dake 32/44; NTVG 127
~ D. Boesveld			> Dir. Gez.zorg NNG > WHO		(1983), no. 30, p. 1360-61
Bierhuis, zr. M.		ZGKN-MJ	Purwokerto, Zzh	ca. 1937-1939	
Bierkuis, mw. L. (D), ond.		NM/SZ	Blora	ca. 1918	
Biersteker, zr. Jannetje	1903-1971	SZ	Purwodadi, verpl. Zzh	1937-ca. 1940	EndSumba 677, RA 1938vv
		ZGKN-MJ	Purworedjo, verpl.	1940-1942/3	> internering
		ZGKN-S	Sumba, verpleegster	1946-1958	> NL, ~ 1965 N. Sybesma
Biezen, A. van der, ond.	1901-1930	STC	(op doorreis te Btv overleden)	1930	IM NZblad 1931-4
~ 1930 G. van Rhenen					
Bijkerk, J., ond.		NZG	Modjowarno (OJ), hoofd ZHIS	1923-1926	> verlof, i.d. gouvernement
Bijkerk, Jac., zdl	1887-1978	UZV	Mansinam (NG)	1915-1916	
~ 1915 Engelina Karres			Kwawi/Hollandia (NG), tijd.	1916	verlof 1923-1924
			Nimboran (NG) + wnd pr Genyem	1924	verlof 1931-1932
			Miei (NG), opl.school	1932?-1939	verlof juli 1939, niet terug
Bijl, zr. J.		ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Yogya	1934-1942/3	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Bijlefeld, Jan, zdl. ~ 1918 Johanna van Dijk † 1993	1895-1934	UZV	Tobelo (Halm.), amb.sch. Morotai (Halm.), klappertuin	1918-1931 1931-1933	verlof 1927-28 IM NZblad 1934-8
Bijleveld, mw. ds. G.A.R.	1920-2005	VNZ/ZNHK	West-Java, pred. Makassar, docente STT-Intim	1948-1952 1957-1959	1959 ~ Mintardja Rikin > pred. in NL, secretaris ZCGK
Bikker, ds. A. ~ 1926 F.B. Pellikaan † 1976	1898-1977	ZCGK	Mamasa (Celebes)	1928-1942/6	IM Zblad NHK 1964-5
Billmann, H. (D), zdl ~ F. Bernius † 1977	1880-1964	BM STC	Kameroen (BM) Ulu (Siau, NCel)	1910-1916 1921-1928	> Dld
Bink, Gerardus L., zwm > zdl ~ 1870 Johanna El. Lobel	1844-1899	UZV	Manokwari (NG) Roon (NG)	1870-1884 1884-1899	Mblad SZC 1920-4; Rd 335, 375; Kamma DWW verlof 1885-86
Blankhart, dr. D.M., arts ~ J.J. van Stein Callenfels	1873-1946	VNZ/ZNHK	Sangir (Sangihe)	1946-1956	> Indon. overheid, 1960-63 WHO, 1970-75 Med. Centr Nairobi
Bliek, A.J., zdl ~ 1911 Johanna Sophia de Klerk † 1972	1873-1946	NZV	Tjideres (Cideres, WJ) Meester Cornelis (WJ) Sukabumi (WJ) Buitenzorg (WJ), chin. Batavia (WJ), chin.	1905-1906 1906-1919 1920-1926 1926-1928 1929-1935	IM NZblad 1946-9 ~ te Mr. Cornelis verlof 1919-20 verlof 1928-29
Bliek, mw. J.S., arts	1916-2010	VNZ ZNHK ZGKN-MJ	Semarang Modjokerto (OJ) Yogyakarta	1945-1948+ 1956-1960 1961-1975	d. van A.J. Bliek
Blinde, Joost Hendrik, zdl ~ (1) 1901 W.C.D. van Cuijlenburgh † 1902 ~ (2) 1908 E.A. de Haan † 1909 ~ (3) 1918 Gerdina C. van der Wilk † 1965	1873-1948	NZV	Pangharepan (WJ) Tasikmalaya (WJ) Bandung (WJ) Pangharepan (WJ) Tjiandjur (Cianjur, WJ)	1900-1901 1901-1903 1903-1905 1905-1906 1906-1912	IM NZblad 1948-10 d.v. zdl. A. de Haan > NL, in dienst SZC
Blom, ds. Klaas ~ 1944 Wilh. A.J. Aten † 1997	1917-1955	ZGKN-S	miss. pred. West-Sumba	1950-1955	† door auto-ongeluk EndSumba 680
Blomberg, zr. Lamberta H.	1903-1989	SZ VNZ ZNHK	verpl. Zzh te Blora Nw-Guinea, dir. Z-weeshuis Kendari (ZO-Celebes)	1935-1942/3 1946 1952-1953	Dake 205vv
Blonk, H.L., arts			Baa, Rote	1953-1955	
Bodaan, Laurens, zdl ~ 1908 Antje Gerrit Koster † 1963	1878-1966	NZG	Kuta Jurung (Deli) Kabandjahe (Deli)	1909-1916 1916-1919	
Boddé, J., zdl ~ S. Deinum † 1934	1849-1917	NZG	Semarang (OJ) Swaru (OJ) Modjowarno (OJ) > hp	1878-1879 1879-1880 1881	Oenema 361
Bode, Werner A., zdl (D) ~ L. Diederich	1890-1942	NZG	Minahasa, hulpprediker, 1926 docent normaalschool Kuranga	1922-1929	Swellengrebel II 108-115
Bode, A. de, zdl ~ [n.a.]	1839-1873	NBG UZV	bijbelvertaler (Maleis) (bestemd voor Bali) Galela (Halm.) Surabaja (op weg naar Leti) Rote (KSE), voor UZV	1929-1942 1864-1866 1866-1870 1870-1871 1871-1873	† met de Van Imhoff

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Bodengraven, ds. D. van	1920-1996	ZNHN	Nieuw-Guinea, pred. Medan (NSum), docent theol.	1956-1957 1957-1974	
Boetzelaer van Asperen en Dubbeldam C.W.Th. baron v	1973-1956	NBG	Batavia, Zendingsconsul bestuurder (NZG, STC, ComDepok, ZSR, NZR)	1906-1919	1911-1937 lid Tweede Kamer. BLGNP II, 73
Boer, ds. L. ~ E. Maarleveld † 1986	1915-1997	VZN	Zuidoost-Celebes,	1946-1951	
Boer, B. de, verpleegster		ZGKN-S	verpleegster te Karuni (verv.)	1926-1927	verving zr. Zigterman
Boer, Pieter de ~ 1914 Susanna Richert † 1961	1876-1961	DZV	beheer landbouwkoloniën DZV > admin. Tjikini-Gest. Batavia	1908-1913 tot 1942/3	zv R. de Boer, kz v P. Jansz. Jensma 67-9, 81; Oenema 361, 331
Boer, Reyer de, zdl. ~ (1) 1868 Joh. Mekelenkamp, † 1871 ~ (2) 1873 Joh. M.E. Jansz. † Batavia 1931	1835-8/1/1891	Ermelo/SZ	Njemoh Salatiga c.a.	1869-1887 1887-1891	Oenema,, <i>passim</i> d.v. P. Jansz
Bogaards, zr. A.		ZGKN-MJ	Magelang, Zzh (tijd.?)	ca. 1939-1940	
Boger, F. (D), zdl ~ H. Breuninger	1884-1942	BM	Kameroen	1912-1915	IM NZblad 1942-4
Böhl, Bertha (D), diacones	1884-1942	UZV	Duma (Halm)	1921-1942	verlof 1928-29 en 1936-37
	1886-1972	NM/SZ	Blora, verpleegster Zzh	1908-1919 1932-1949	
Bohlken, dr. S., arts ~ [1934?] J. Oorthuys † 1986	1904/5-2000	NZG	Modjowarno (OJ)	1932-1946	IM Vandaar sept. 2000
Bokma, zr. J.		UZV	Halmahera	1936-1937	
Bokma, zr. Louisa Fred.	1902-	NZV	Bandung en Purwakarta (WJ)	1927-1929	
		NZG	Kabandjahe en Sibolangit (Deli)	1934-1935	
Bol, J., arts		ZNGK	arts in Panti Wilasa, Semarang	1956-1964/5	de Jong MJ 773
Boland, ds. B.J. ~ G.J. Ormel	1916-2003	VNZ/ZNHN	West-Java, pred. GKP Verbonden ad BPK Gunung Mulia	1946-1953 1954-1960	
Bolt, zr. Melina	1888-1981	ZGKN-MJ	verpleegster te Kebumen	1915-1916	1916 ~ JW Oosterhuis
Bomas, Willem ~ 1929 Joh. Jeronimus	1904-1943	ZGKN-MJ	admin. Zzh te Purbolinggo	1932-1942/3	Zjb. † in Jap. krijgsgev.schap
Bonebakker, A., arts ~ C.C.J.H. Gunning † 1969	1895-1975	NZV	Bandung (WJ), dir. zhs Immanuel verlof/promotie Bandung (WJ) internering > NL	1930-1936 1936-1937 1937-1942 1942-1945	d.v. director J.W. Gunning
Bone, mw. A.E.		NZV	Bandung (WJ), hoofd hh. zhs.	1932-±1940	
Bonert, Alwine (D)	1910-		evangeliste, vr.werk Ungaran idem Blora, 1940 geïnterneerd	1936-1940 1938-mei 1940	10-5-1940 geïnterneerd 1941-1947 in Japan
Bonzel, J.H.M. van, zdl ~ J.H. Burger (1900/1-2001)	1892-1944	UZV	Buli-Weda, Oost-Halmahera Djailolo (Halmahera)	1921-1929 1930-1942	IM NZblad 1945-11 verlof 1929-30
Boogaard, mw. Johanna J.	1783/4-1822	NZG	Ceylon	1805vv	~ J.D. Palm, LMS, Sibree, 6
Boorsma, zr. W.	1887-1939	ZGKN-MJ	verpleegster te Yogyakarta	1921-1934	1934 ~ B. te Nijenhuis
Bootsma, drs. H., chemicus	1930-1993	ZNHN	leraar scheikunde te Surabaja	1957-1960	1967-71 secr. Indonesië, 1971-1992 alg. secr. RvdZ; > NL
Bootsman, zr. A.	1917-	GZB	doc. werkster, verpleegster Rpao	1948-2950	
Borden, zr. G. vder	1902-1984	GZB	hoofdverpl. zh te Rantepao	1937-1957	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Bormeister, J.F. (Rusl.), zdl ~ [te Ambon, n.a.]	1784/5-1825	NZG	Buru (Mol)	1822-1825	Kruijf 107, 131
Borst, L., ond. ~ Clara Magd. Kup † 1956	1877-1946	NZV	Bandung (WJ), dir. guru-opl. Bandung, ond. aan Chr. HIS/HCS	1908-1920 1920-1932	1932 pensioen
Borutta, Ludwig, zdl (D)	1879-1959	NLGIUZ	Batu-eilanden, tijdelijk "zendeling te Medan"	1922-1924 c. 1914-c. 1933	RMG-zdl op Nias zie Kleian, Adresboek
Bos, J. Bos, Sara Jacoba ~ 1940 K.K. van der Molen	1909-1967	ZGKN MJ	werk onder vrouwen in MJ	1931-1936	> naar NL, gehuwd Woerdts <i>passim</i> (342)
Bos, zr. M.M. van den	1902-1986	NZG	Balige (Deli), vpl. Malang (OJ), vrouwenwerk internering, verblijf in NL	1937-1939 1939-1942 1942-1948	
Boshuizen, W., ond. ~ A.P.J.S. van Benthem † 1970		VNZ/ZNHK NZV	Hollandia (NG), vrouwenwerk ond., later dir. Z-MULO Bandung	1948-1955 1927-1942	
Bosman, D.J., ond. ~ 1918 J. van der Linden	1894-1967	ZGKN-MJ	leraar HIK Solo	1920-1942	1919 naar Ned.-Indië Reendes 1859
Bosman, dr. F.J., arts ~ R.H.H. Schrieke † 1997	1898-1972	NZV	Purwakarta (WJ) internering en repatriëring	1925-1942 1942-1945/6	verlof 1932-34 > lid Cie Med. Zd vd RvdZ
Bossert, R., zdl ~ 1840 Sara Geldophia de Lange † 1890	1814/5-1889	NZG	Depok (WJ) Tanawangko (Min) Saparua (Mol) > hp	1847-1848 1848-1854 1854-1873	Kruijf 341, 680
Bosshardt, mw. M., ond.	1883-1945	SZ	lerares norm.school Tingkir hoofd ZHIS Purwodadi	1912-1922 1922-1942	overleden te Banjubiru (Ambarawa) in internering nicht v majoor Bosshardt
Bot Jr, K.A., zdl ~ M. Mak † 1980	1903-1989	UZV	Buli-Weda (Halm.) Tobelo (Halm.), o.a. klappertuin internering	1929-1934 1934-1942 1942-1945	verlof 1936-37 repatrieert 1947
Both, zr. G.A. Bothoff, P.C., ond.	1887-1926 1920/1-1984	ZGKN-MJ VNZ	Purworedjo Serui (NG), guru-opleiding	1922-1926 1948-1955	† door longontsteking
Boulogne, Bastiaan ~ 1928 Huibertje Alida 't Hart (1900-1993)	1899-1974	ZDB	Pengungsan (MJava), volgen zr. Slagter op	1934-1942	1942/3-1945 geïnterneerd Na 1945 maar NL > Canada
Bout, D.C.A., zdl ~ A. Müller † 1969	1883-1969	UZV	Fak-Fak (NG) Miei (NG) Serui (Yapen, NG)	1913-1921 1921-1922 1924-1930	IM Zblad NHK 1969-11 verlof 1922-23
Bouwer, Pieter J. ~ H. van der Pijl	-1971	SZ	beheerder leproserie Donorodjo	1930-1946	
Bovenkamp, J.R. vden, zdl ~ 1892 Anna C.A.J. vd Wilde	1865-1901	STC	Lirung (Talaud-eilanden)	1892-1901	
Braakman, G, arts Breetvelt, J.N., arts		ZGKN ZNHK	arts te Purwodadi e.a. Itigidi (Nigeria)	1952-1967 1972-1979	de Jong MJ 774
Bremmer, J., arts ~ J.S. Relijk † 1970	1895-1969	NZV	Purwakarta (WJ) Bandung (WJ) Tjibadak (Cibadak, WJ)	1930-1935 1935-1937 1939-1940	verlof 1937-38
		NZG	Kabandjahe (Deli) internering	1940-1942 1942-1945	repatrieert 1945/

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Bretzler, Johann, zdl (D) ~ 1906 El. Luzie Adele Korte	1873-1938	NM/SZ	zdl. te Blora	1904-1937	
Brilman, D., zdl ~ 1927 Ingetje Hoornweg † 1966	1898-1972	STC	Kiama (Talaud-eilanden) Beo (Talaud-eilanden) Enemawira (Sangir) internering	1927-1928 1928-1942 1936-1942 1942-1945	huwelijk te Semarang verlof 1934-36 repatrieert 1946
Brink, Henriëtte G. Brink, ds. Hendrikus vden ~ 1930 Petronella Rotteveel	1904-1982	(ZGKN-MJ) GK Srb c.a. ZGKN	admin. Zending te Solo miss.pred. Zuid-Celebes miss. pred. Sumba	1931-1942/3 1933-1939 1946-1948	Woerdts 58 1939-46 in NL End, Sumba 678
Brinkman, H., ond. Broek, Gerardus ten ~ 1911 Jannetje Wesselo † 1964	1885 -1918	ZGKN NZG STC	miss. pred. Zuid-Celebes Tomohon (Min), ond. Talengen (Sangir)	1948-1962 1912-1917 1911-1918	schreef: <i>Een eisch van recht</i> † Spaanse griep IM Mblad SZC 1919-5
Broek, zr. P.N. van den Broekgaarden, G.J., ond. ~ J.G.C. Kuiper	1898-1942/45?	ZNHK NZG	Pasar Senen, Jakarta Modjowarno (OJ), Zending-HIS	1954-1959 1926-1933	v.a. 1927 hoofd
Bron, mw. Geertje	1912-2000	UZV	Korido, hoofd huish., vr.werk internering Surabaya	1939-1942 1942-1945 1948-ca. 1950	Dake 41 1946 naar NL
Bronkhorst, mw. Coleta	1902-1973	ZGKN-MJ	administr. Zending te Solo	1927-1939	1940-45 in NL Rds 859, Woerdts 58
Brouwer, zr. Burgje	1912-1983	ZGKN	verpleegster Sumba verpleegster Yogyakarta	1946-1957/70 1970-1972	EndSumba 678
Brouwer, zr. E.	1889-1957	NZG	Malang/Modjowarno (OJ), vpl. Batavia/Jakarta, wijkvpl.	1928-1940 1940-1954	verlof 1934-35, 1946-7 1942-45 niet geïnterneerd
Brouwer, M., zdl ~ M.M. Flieringa	1847-1912	NZG	Langowan (Min) > hp	1870-1875	Kruif 317v
Brouwer, P., ond. Brückner, Gottlob W. (D),zdl ~ .. Addens	1783-1857	VNZ NZG	Luwuk, Midden-Celebes Semarang (MJava), tot 1816 pred.	1948-1951 1815-1857	1816 > Baptist Miss. Soc.
Brug Sr., O. van der, zdl ~ 1910 Cornelia I. Harmeyer † 1928	1863-1927	NZV	Indramaju (WJ) Cheribon (Cirebon, WJ) Buitenzorg (WJ)	1890-1900 1900-1909 1909-1925	IM NZblad 1928-2 verlof 1904 verlof 1918
Brug Jr., O.E. van der, zdl ~ (1) 1918 Trijntje Dijkstra † 1962 ~ (2) 1964 Th. Lith † 2009	1893-1985	NZV	Batavia (WJ) Purwakarta (WJ) Bandung (WJ) pred. Prot. Kerk in Indon.	1918-1920 1920-1932 1932-1942 1946-1950	verlof 1925-27 verlof 1935-36 1942-46 internering
Brugghen, zr. Anne E.P. vder Brugghen, mw. Clara M. v.der	1889- 1884-1977	NZV NZV	Bandung (WJ), vpl. Bandung (WJ), hfd. hh. zhs. Bandung (WJ), vr./m.werk Bandung (WJ), evangeliste	1921-1930 1921-1930 1931-1942 1946-1956	verlof 1930-31 1942-45 internering

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Bruijn Azn, ds. C, de	1859-1932	ZCGK	Melolo	1892-1894	verlof 1903-1905
~ 1892 HW Landwehr † 1935			Kambaniru	1894-1927	> emeritus in NL
Bruijn, R. le, zdl	1799-1829	NZG	Kupang (Timor, KSE) + wnd. pred	1821-1829	Kruijf 174-178
~ Elizabeth Thedens † 1830?					
Bruin, ds. A. de	1914-1985	ZGKN	miss. pred. Purwokerto	1950-1956	de Jong MJ 774
			lectuurdienst TPK/BPK te Jakarta	1957-1959	
Bruin, P. de, ond.	1914/5-1996	VNZ	Halmahera	1948-1950	
~ E.M. van der Loo			Nieuw-Guinea, schoolbeh.	1952-1962	
Bruining, Wernard, zwm	1809-1872	zwm	Batavia, drukker en uitgever	1848-1872	Reenders AZ 376
~ 1832 W.J. Langenberg					
Brummelkamp, R., arts	1897-1994	ZGKN-MJ	Zarts te Kebumen	1924-1929	Reenders MJ 859v
Buitelaar, L., arts		(GZB)	verv. arts medische dienst GZB	1932-1933	was gouvernementsarts
Bultje, ds. H.	1928-2020	ZNHK	Bolaang Mongondow	1957-1961	
			Djajapura, docent theol.	1962-1967	
			Makassar, docent theol.	1967-1970	Jv 1967, 32
Burger, Willem Corn., arts ~1939	1912-1999	SZ	Zrts Zzh te Purwodadi	1940-1942	z.v. ds. Adr. Burger
H. C. Duijfjes † 2006					
Burgers, Mar. Albertus, zwm	1823-1869	zwm	Semarang, catechiseermr en ziekenbezoeker Mal. gemeente	1855-1869	Rds AZ 376, Almanak 1856
~ 1855 Jane Anna Chr. Munro					
Burgmann, mw. Sophia	1767-1812	NZG	Zuid-Afrika	1810-1812	~ C. Albrecht. Kruijf 76
Burgstede, ds. E.C., zdl	1908-1979	NZV	Cheribon (Cirebon, WJ)	1935-1937	
~ (1) M.N.E. Couvée			Bandung (WJ)	1937-1940	
~ (2) J.J. Visscher		PKNI	pred. Indische Kerk	1940-1942	1942-1945 internering
		VNZ/ZNHK	Bandung (WJ), z.pred.	1948-1957	
Burgt, zr. A. vden			verpleegster te Kebumen	1926-1927	naar NL om gez.renenen
Buttenaar, H.N., zdl	1787-1833	NZG	Surabaja	1818-1820	
~ [n.a.]			Makassar	1820-1825	
			Ambon, (ben. door kkr Batavia)	1825vv	pensioen > Makassar
C					
Casteren v Cattenburgh, C.L.	1824/5-1854	NZG	Depok (WJ)	1848-1854	
Cate, zr. G.F. ten		ZGKN/MJ	verpleegster Zzh Yogya	ca. 1939-1942/3	
Clercq, Rijnhart Willem de	1878-1939	SZ	beheerder leprozerie Donorodjo	1916-1917	Jensma 79-82; biogr. "De
~ 1926 E.G. Debbe † 1958			godsd.leraar te Buitenzorg, > NL	1918-1919	Indische Jaren van R. W. de
		Verg.derGel	zdl Verg. der Gelovigen, Oost-Java	1925-1939	Clercq", Den Haag 2011.
Clevering, zr. Hendrika	1890-1957	ZGKN-S	verpleegster te Payeti, Sumba	1920-1925	verpl. in NL
Colenbrander, ds. J.F.	1877-1964	ZGKN-S	Melolo, Oost-Sumba	1909-1928	> pred. in NL
~ 1908 J.C. Boswijk † 1964					
Coolsma, S., zdl	1840-1926	NZV	Tjiandjur (Cianjur, WJ)	1865-1869	IM NZblad 1926-5; 1933-12
~ 1866 M.J. Gerretson † 1917		NZV/NBG	Buitenzorg (WJ) > bijbelvert. NBG,	1869-1873	BLGNP IV, 102-3;
			Director Zhuis NZV		Swellengrebel I, 207-218

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Cornet, Pieter, zdl ~ Anna Kruyt † 1982	1879-1969	NZG	Swaru (OJ), voorbereiding Pareredjo (OJ)	1909-1910 1910-1919	1923 evangelist in België d.v. Arie Kruyt
Coster, mw. A., arts		ZNHK	Surabaja, Mardi Santosa	1952-1954	1954 ~ A.H. Klokke
Croix, A.F. la (Zwits.), zdl, zie Lacroix, A.F. la					
Crommelin, Daniël, zdl ~ 1906 H.A. Niehaus † 1964	1879-1954	NZG	Modjowarno (OJ), zdl-leraar Modjowarno (OJ), zdl-leraar	1906-1913 1914-1919	IM Zblad NHK 1954-5 verlof 1913-14
		NBG	Batavia, Zendingsconsul Oegstgeest, Director SZC	1919-1926 1926-1946	verlof 1920-1921
Cseszkó, dr. G. (Hong.), arts ~ E. C. Hadady von Eörhalma	1902-1945	STC	Purwodadi (Java) Manganitu (Sangir)	1931-1932 1933-1942	NZblad 1945-12, 1947-1
			internering	1942/1944/5	† bij bombardement
Cusell, C.J., zdl ~ G.M. Monné	1837-1869	NZV	Tjiandjur (Cianjur, WJ)	1864-1865	
D					
Dake, W.J.L., arts ~ H. Luyt	1890-1973	NZV	West-Java	1916-1940	IM Zblad NHK 1973-12
		NZG	Modjowarno (OJ)	1940-1943	
Dalen, Marinus van, zdl ~ 1859 C. M. Nauta	1831-1899	Ermelo	Pargarutan (Angkola)	1861-1865	Cma 307-309, 429-433
		JC	Semapilapil (Angkola)	1865-1882	vrouw † A'dam 15-4-1899
Dam, mw. [zr.] C. van		NZV	Bandung, zh "Immanuel"	-1942	zie NZblad 1945-11
Dammerboer, J., zdl ~ E.C. van den Bosch	1830-1925	JC	Pargarutan (Angkola) Huta Rimbaru (Angkola)	1859-1865 1865-1918	(enige) verlof 1877-79
Damschen, Joh. (D) ~ 1939 Ilse Käwel	1911-1966	NM/SZ	Kalitjeret	1938-1940	10-5-1940 geïnterneerd IK naar Japan, 1947 > Dld
Dedecker, O. (Blg) ~ G. Blommaart † 1972	1887-1968	NZG	Bondowoso (OJ) Jember (OJ) Swaru (OJ) Malang (OJ) Surabaja (OJ)	1919-1932 1932-1936 1937-1939 1939-1942 1947-1948	verlof 1927-28 verlof 1936-37 1942-47 intern. en verlof
Deinum, Sjoukje	-1934	ComDepok	hoofd hh Seminarie Depok	1873-1878	~ 1878 zdl. J. Boddé
Dekker, Hendrik ~ 1891 P.M. Bonefaas † 1952	1861-	JC	Sumberpakem (OJ)	1891-1897	Coolsma 286v > Z-Afrika naam vrouw onzeker
Dekker-Drescher, Mw., zie Drescher					
Dietzel, F.W. L (D), arts ~ 1931 te Blora G.I.L. von Horváth, arts, † 1979	1902-1942	NM/SZ	Blora	1929-1940	geb. Semarang 1902 10-05-1940 geïnterneerd "† door Jap. 06-03-1942"
Dijk, zr. H.B.M.	1911/2-1997	VNZ/ZNHK	Midden-Celebes Airmadidi (Min) > Bolaang Mong.	1949-1952 1954-1959	
Dijk, Willem, arts ~ Fr. Boomsma † 1977	1913-2001	ZGKN-S	Sumba, miss. arts	1946-1949	> in NL, internist en gen.- dir. Juliana-zh te A'dam
Dijk, A. van, zdl ~ N. van Gijn † 1958	1878-1942	NZV	Tjigelam (Cigelam, WJ) Tjiandjur (Cianjur, WJ)	1909-1915 1915-1919	
Dijk, D.J. van, zdl. ~ 1927 M. Jansze † 1997	1898-1987	GZB	ressortszending Torajaland	1928-1950	> pred. in NL

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Dijk, ds. K. van	1877-1945	ZGKN-MJ	miss. pred. Kebumen miss. pred. Wonosobo	1906-1931 1931-1943	Reenders MJ 1860 † 1945 in Jap. internering
Dijk, Tjalling van, ond. ~ 1910 F. vder Kouwe † 1971	1885-1971	ZGKN-S	Sumba, Schoolopziener leider normaal cursus leider Opleidingscentrum Lewa algemeen schoolbeheerder	1913-1938 1913-1920 1935-1938 1936-1938	1948-1960 zendingssecretaris
Dijk, ds. W. van ~ 1916 Kuna Sweers † 1989	1889-1987	ZGKN-S	miss. pred. West-Sumba	1923-1946	> em. pred. in NL
Dijkema, Klaas, ond. ~ nov. 1912 A. Slager † 1913 ~ (2) A.J.G. v Enk † 1983	1886-1970	ZGKN-MJ	Yogya, Keuchenius school Landbouwschool Bogor / Ciltuurschool Sukabumi	1912-1921 1921-1934	broer van Tjalling en Wiebe van Dijk 1934 > Nederland (Zeist) Reenders MJ 860
Dijken, H. van, zwm > zdl ~ 1867 Maria Soentpiet	1832-1900	UZV	Galela (Halm.), zwm > zdl Duma (Halm.)	1866-1867 1867-1900	Rd 336vv, 376, LAW VII-1; Coolsma 731-748; NZblad 1933-5
Dijkhuis, E., zdl ~ H. Fennema † 1980	1900-1981	NZG	Bomba/Bada (MCel) Midden-Celebes	1931-1939 1946-1950	verlof feb. 1939
Dijkhuis, Joh., zdl ~ 1930 F. Ketellapper † 1969	1904-1942/5	NZG	Wasian (Min), dir. ambachts- school.	1930-1942	
Dijkstra, A., zdl ~ J. Faassen	1840-1893	NZV	Cheribon (Cirebon, WJ) Cheribon (Cirebon, WJ)	1864-1879 1882-1893	1879-1882 ziekteverlof
Dijkstra, mw. H.H., ond.		NZV	Bogor (WJ)	1906-1914	d.v. zdl A. Dijkstra; 1914 ~ F.E. Selier
Dingstee, zr. Alida M. van	1884-1973	SZ	diakones te Ungaran	1913-1928	> NL, dir. rusthuis
Dirks, David, zdl. (Rusland) ~ Maria Block † 1914	1874-1926	DZV	Mandailing (Zuid-Tapanuli)	1909-1918	z.v. H. Dirks. Jensma 120-2 1917 ontslagen > Moslim
Dirks, Heinrich, zdl. (Rusland) ~ 1869 Agnes Schröder	1842-1915	DZV	zdl. te Pakantan (Zuid-Tapanuli).	1870-1881	Coolsma 441-443 > terug naar Rusland
Dolman, C., zdl ~ M.P. Planjer † 1984	1911-1991	EgZd NZG VNZ	Calioub (Egypte) Kediri (OJ) Malang (OJ) Tobelo (Halm.), pred./opl.school	1937-1941 1941-1942 1948-1950 1950-1951	1942-48 intern. en verlof
Dommers, A., zdl ~ .. van Rijswijk	1796/7-1841	NZG	Ambon (aankomst) Kisar (Mol) Damar (Mol) Moa (Mol)	1827-1828 1828-1829 1829-1834 1834-1841	Kruijf 211, 680
Donselaar, W.M., zdl ~ (1) CJC Voorneman, † 1861 ~ (2) 1864 Est. Wilh. Huppe	1820-1883	NZG	Babau (Tim) Bantaeng (ZCel) Kupang (Tim) > hp	1844-1852 1852-1861 1861	Kruijf 186, 444, 680
Doorn, dr. C.L. van, zdl ~ W.S.F. Snijders † 1982	1896-1975	NZV VNZ	Batavia (WJ) internering en verlof Jakarta (WJ), zend.pred. Jakarta, hymnoloog	1937-1942 1942-1948 1948-1954 1971-2004	BLGNP V, 148v

naam	geb./overl.		werkerterrein	werktijd	bijzonderheden
Dorst, Sybrig, ond.	1905-1992	NM/SZ	ond, 1938 hoofd, ZHIS Purwodadi Ambarawa (gouvernement)	1933-1939 1947-	> 1937-38 te Btv, juli 39 verlof > Europa Kruijf 177
Douwes, D., zdl ~ n.a.	-1835	NZG	Kupang (Timor) > 1834 ontslagen Tugu (WJ)	1830-1832 1833-1835	
Doyer, Thomas, zdl. (ongehuwd)	1822-1861	DZV	Semarang > West-Java	1858-1861	Cma 210, Jensma 20-24
Dreckmeier, G.J., arts	1895-1992	ZGKN-MJ	Zzh Purworedjo Wonosobo, miss. arts, gen.-dir. Magelang, gen.-dir. Zzh	1920-1929 1930-1932 1931-1943	Reenders MJ 860; de Jong MJ 774v; Woerd 160 1943 geïnterneerd
		BM	Kuala Kapuas (Kalimantan)	1947-1949	
Drescher, zr. M. (Dekker-)		BM/ZGKN	arts op Midden-Java	1950-1973	
		NZV	Tjideres (Cideres, WJ)	1934-1951	Als Indo-Europese niet geïnterneerd
Drost, H., zdl ~ E.M. van Dolder	1865-1940	NZV	Mr. Cornelis (WJ) > gl.	1890-1892	
Drost, zr. H.J.		NZV	Purwakarta/Bandung (WJ)	1926-1927	
Droste, Jan Frederi(c)k, zdl. ~ Tjemé 1895 M.H.P. Keijzer	1864-(1915?)	SZ	zendeling te Tjemé (Cemé), MJava	1894-1896	wegens 'mistred' ontslagen, > Filippijnen. Cma 191/4, Oenema 276 IM NZblad 1947-5
Duinker, F. ~ 1937 C.M.Th. Contini Selier	1912-1943	UZV	Babo > internering	1938-1942	
Duker, Willem, ond. ~ 1942 WM vder Kraats † '74	1913-	ZGKN-S	hoofd Chr. HIS Payeti onderwijsfuncties op Sumba	1936-1939 1948-1959	1939-41 ond. Balikpapan > NL. EndSumba 679
Dulk, mw. J.C. den, ond.		VNZ	Taruna, Sangir Nieuw-Guinea	1947-1950 1955-1962/3	
Dunnebie, W., zdl ~ E. Demmenie	1877-1955	NZG	Sonder (Min), tijd. Pasi (BM)	1903-1905 1905-1938	Java-verlof 1920; ziekteverlof 1912-14 en 1922-23; verlof 1930-32 In dienst vd PKNI In dienst vd PKNI
Durkstra, ds. E. ~ H.M. Ravesloot † 1979	1909-1987	PKNI PKNI ZNHK ZNHK	Timor, hulpprediker Timor, v.a. 1947 vz Synode GMIT Nieuw-Guinea Timor, gemeente-opbouw	1933-1939 1945-1951 1955-1956 1967-1971	
Duymaer van Twist, A.J., arts ~ Maria A.. Oorthuys † 1968	1867 -1923	NZG	Modjowarno (OJ)	1902-1910	IM NZblad 1923-4
Duyvendak, H.W., zdl ~ M.S. Moulijn † 1958	1893-1950	UZV	Windesi en Bosnik (NG)	1916-1920	vraagt ontslag IM NZblad 1951-2
Duyverman, ds. M.E. ~ M. van Dongen	1917-2012	VNZ/ZNHK	Midden-Celebes docent theol. opl. te Soë (Timor), v.a. 1954 te Makassar	1947-1949 1949-1962	
E					
Eck, R. van, zdl ~ Elske M. Dijkman † 1922	1842-1901	UZV	Buleleng (Bali)	1866-1875	ziekteverlof 1867-68 geh. 1-4-1868 te Nijmegen
Eekhout, Klaas van, ond.	1781-1839	BZG	Curaçao, onderwijzer Aruba, ond. en catechiseermr.	1804 1822-1831	Kruijf 72 > ond. op Curaçao

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Eelen, H.G. van, zdl ~ C.M. Ridderhof	1888-1958	NZG	Koro Walelo (MCel) Lao si Momo (Deli)	1913-1914 1918-1930	1915-18 ziekteverlof > studie medicijnen te Btv., arts in Bandung en in NL
Eendenburg, S. van, zdl ~ Niescina M.A. Kruyt, 1900/1 scheiding	1853-1912	NZV	Sukabumi (WJ) Tjikembar (WJ) Pangharepan (WJ)	1882-1888 1888-1900 1898-1900	verlof 1896-98 ontsl. wg wangedrag in dienst vd Handelsver.
Eerland, L.D.		SZ	vervangend arts te	1927-1928	"Amsterdam"
Eggink, H.J., zdl ~ 1900 Wilh. van Dijl	1875 -1940	JC	Pargarutan (Angkola, NSumatra) repatrieert	1900-1931	IM NZblad 1940-4
Eggink, mw. J.M., ond.	1912-2008	(GZB)	lerares huishoudschool Rantepao	1938-1971	formeel niet i.d. GZB
Eglin, zr. Anna Maria (D)	1893-1970	NM/SZ	verpl. te Kalitjeret > Bodjonegoro	1921-1940	10-5-1940 geïntern.
Eigenbrod, Friedrich, zdl (D) ~ 1920 Marta Reppel † 1968	1885-1936	RMG/ZVEG	Pangururan, Samosir	1914-1928	
Eijgendaal, J., zdl ~ S.A.B. van Leeuwen † 1975	1897-1981	RMG UZV	Balige (RMG) Nieuw-Guinea In Nederland Nieuw-Guinea	1928-1935 1923-1939 1939-1946 1946-1949	verlof 1931-32 met verlof juli 1939
Eijgenraam, Fr. ~ M. Renting	1898-1967	GKN+SZC	leraar HIK Solo	1930-1950	1925 naar Ned.-Indië
Eijk, mw. A.A. van den, med. analiste			Tjikini-ziekenhuis Jakarta Ghana (BM)	1955-1959 1962-1965	
Eijk, ds. P.H. van ~ 1925 Sijtje Boes	1899-1960	ZGKN-MJ	miss. pred. te Solo miss. pred. Semarang	1925-1939 1946-1950	de Jong MJ 775 > pred. in NL
Eijkhout, Anna S. van, ond.	1882-1923	SZ	onderwijzeres te Blora	1918-1923 †	overleden aan typhus
Eijkman, J.C.B., arts		ZNHK	Kei-eilanden	1956-1959	
Eijkman, K.H., arts			jan,-mrt 1939 verv. Berg te Wkb	1939	was gouvernementsarts
Ekris, Arris van, zdl ~ 1857 Ambon; Hendr. Engel	1830-1868	NZG	Saparua (Mol)	1857-1858	
			Kamarian (Ceram, Mol)	1858-1865	Kruif 151, 166
		UZV	Haruku (Mol)	1865-1868 †	
Ellen, zr Alida M.J.	1908-1970	SZ	Blora, Purwodadi, verpleegster	1949-1942/3	d.v. G.J. Ellen
Ellen, G.J., zdl ~ Neeltje Adr. de Jong † 1956	1876-1957		Kau (Halm.)	1903-1921	verlof 1913-15, 1921, 1932-33. 1938 pensioen
Elshove, Paulina, arts	1919-	ZGKN	Tobelo (Halm.), zdl + guru-opl. Pakem, miss. arts Lahore (Pak.) Un. Chr. Hospital Midden-Java	1926-1938 1956-1960 1962-1964 1964-1975	de Jong MJ, 775
Emmerik, A.Th.J. van ~ A. Cleverly	-1924		Oprichter en dir. Witte Kruiskolo- nie te Salatiga	1902-1924	Zjb. weduwe van AJTh v Emmerik
Emmerik-Cleverly, Alice C. v			Dir. WK-kolonie te Salatiga	1924-1940+	
Endt, A. van der ~ 1910 A. Mallee † 1968	1881-1969	NZG	Kotamobagu (BM), ond. Kotamobagu (BM), zdl	1910-1920 1921-1930	IM Zblad NHK 1969-10 verlof 1920-21
Endt, mw. Joh. P. vder, ond.	1894-1920	NZG	Kotamobagu (BM) HIS	1914-1919	zuster van A. vd Endt IM Mndblad SZC 1920-11
Engelberts, zr. A.E.W.Ch.	1898-1/1/1965	NZG KEmma-zh	Modjowarno/Malang (OJ), vpl. wnd. directrice zh Tjikini	1924-1932/8 1938-1951	IM Zblad NHK 1965-3 1957 naar Lambarene

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Engelen, C.A.J. van, zdl ~ 1900 te Kendal Emilie Nies (D) †	1873-1949 11-01-1945	NM/SZ ComDepok NZG NZG	Tanganyika (Tanzania) Blora (MJava) Sem. Depok, docent theol. Kediri (OJ) Pudjon bij Malang (OJ) 1938 gepensioneerd, > Pudjon	1895-1896 1898-1920 1920-1926 1926-1930 1930-1937	IM NZblad 1948-12 en 1950-1. Opgeleid in Neu- kirchen verlof 1929-30 1934-36 vz GKJW 1942-45 internering, repatrieert 1946
Engelen, Mej .M.B. van, arts ~ P.F.D. Jansen, arts te Medan, † 28-12-1941 bij bombardement opvliegveld ~ (21) ds. C.D. Buenk † 1962	12/08/1911- 1977	NZG	Surabaya (OJ) internering, verlof in NL	1942-1943 1943-1947	d.v. C.A.J. van Engelen internering, verlof in Nederland
Engelmann, dr. W.H. Enklaar, dr. I.H., theoloog ~ 1946 C.R. Thomas † 1997	1836-1868 1911-1994NBG	VNZ NBG PKNI VNZ/ZNHNK ZNHNK ZNHNK	Surabaya (OJ) taalstudie Sundanees Surabaya (OJ) STT Jakarta, docent theol. Ndoungué (Kam.), gastdoc. theol.	1947-1948 1862-1868 1943-1947 1947-1948 1956-1961 1966-1967	~ (2) ds. C.D. Buenk † 1962 Swellengrebel I 204-207 BLGNP V, 170-1 1947 promotie in NL
Enserinck, A.C. ~ 1925 Sijtje Boer † 1971 Eriks, mw. N., diacones Erkelens, J.L., ond. ~ 1938 E.J. v Wageningen	-1928 1926-1928 1908-1984	ZGKN-MJ ZGKN-MJ NZG ZGKN-S	hoofd vrouwenafd. Zzh Yogya hoofd verl. kliniek Yogya Modjowarno (OJ), vpl. alg. schoolbeh. en leider Lewa-Ctr	1911-1920 1926-1928 1905-1906 1938-1941/47	daarvoor en 1933-25 part. verlosk.
Essen, A. van, zdl ~ A. Vuurmans	1877-1953	UZV	leider normaalschool Payeti Morotai (Halm.) godsdiensleraar Aruba predikant Kralendijk, Bonaire	1949-1953 1906-1915 1919-1932 1933-c. 1946	krijgsgevangene
Essen, A.Ch. van, zwm > zdl ~ 1864 Sophia C. Fuhrhop Esser, dr. B.J. ~ 1905 J.F. Rutgers † 1964 Esser, Cornélie Catharina Hermance, ond.	1832-c. 1905 1876-1944 1911-1945	STC ZGKN-MJ ZGKN-MJ	Lirung (Talaud) miss. pred. Purbolinggo > em. ond. HCS Purbolinggo vr.werk te Purbolinggo-Purwok, vrouwenwerk Batavia 2e secretaresse. YMCA Sumberpakem (OJ)	1857-1862 1908-1940 1933-1936 1936v 1938v 1940v 1880-1887	Reenders 376 † 1944 in Jap. internering Rds MJ 861. z v Isaac Esser d.v. B.J. Esser; de Jong MJ 793; Woerd 146-150 onbetaald † in Jap. internering RA 1853/482; Cma 283-85 z.v. Isaac Esser
Esser, dr. Julius Pieter ~ E.J. Hovy Esser, Sam. Jon. David, arts ~ 1902 Mary Tilley Carter Esser, Samuel Jon. ~ 1924 A. Tawaloejan † ca. 1990 Ewoldt, ds. O.	1852 -1889 1874-1948 1900-1944 1913-1972	JC ZGKN-MJ GZB NBG VNZ/ZNHNK ZZG	zendingsarts te Yogya Torajaland, verv. arts medewerker N. Adriani taalamtenaar gouvernement Manokwari (NG) Suriname (ZZG)	1902-1904 1930-1933 1923-1926 1927-1942 1950-1955 1956-1967	1905-1930 Transvaal, arts zv Isaac Esser. Rds MJ klz v Isaac Esser. Swell. II 68-77, BLGNP V 170
Exel, Frederick H.	1828-	zwm	Batavia	1856-1881	pred. b.w. NHK Reenders AZ 377

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Faber, C.W., ond. ~ A.M. de Hartog † 1997	1905-1945	NZG STC CDepok	Modjowarno (OJ), ond. Zend-HIS Tahuna (Sangir), ond., 1940 hoofd Zs-HIS > hfd ELS Depok	1928-1931 1931-1940	† tijdens internering mw. Faber rep. 1954
Fast, Joh. Gerhard, zdl. (Rusl.) ~ 1890 J.A.M. Jansz	1861-1941	DZV	zl. Midden-Java	1888-1928	Cma 217-9, Jensma 59-63, 127. D.v. Pieter Jansz
Fast, J.J. (D), arts ~ 1896 Helene Braschnikow	1892-1945	NM/SZ	arts Zzh te Blora	1927-1938	> Soerabaja
Fastenrath, W. (D), zdl. ~ 1937 te Blora Anna Eickhaus † 1991	1906-	NM/SZ	Midden-Java (Salatiga e.o.)	1936-1940	geb. te Surakarta 10-5-1940 geïnterneerd rep. 1946 > Neukirchen
Fausser, Fr. August (D) ~ 1837 Grietje Meijer † 1866	1827-1865	zwm	Batavia	1855-1865	
Feher, K.E. von, arts (Hong.)	1883-	ZGKN-MJ	miss. arts te Kebumen	1921-1923	ontslagen > Curaçao
Feist, zr. Käthe L.A. (D)	1892-1979	NM/SZ	verpleegster Zzh Blora	1922-1924	~ W.N. Klarenbeek, z.a.
Feldsieper, zr. Auguste (D)	1891-	NM/SZ AOV	Zzh Blora Batavia, wijkverpl. Pasar Senen Kaluwatu (Sangir), docent oplei- dingsschool	1921-1929 1932-1949 1908-1921	1929 uittreding uit SZ > pred. in de NHK IM NZblad 1934-10
Ferguson, C., zdl ~ W.Th.L. Jens † 1985	1891-1934		Kupang (Timor)	1836	† a/b schip naar Europa Kruijf 179
Fiedler, J.F. (D), zdl ~ A.H. van Kouwenhoven	1807/8-1837				Selm 491
Finn, J. ~ H.A. van den Broek	1789-1853	NZG PKNI	Ambon, tijd. wnd. pred. Banda, wnd. pred.	1819-1820 1820-1840	1842 > NL
Fischer, Friedrich (D), zdl. ~ 1912 te Blora Emilie Funke † 1957	1880-1960		zdl. te Purwodadi	1910-ca. 1940	1938 verlof Europa 1940-10-5 geïnterneerd?
Fischer, dr. I.A., arts	-1971		Deli, dir. Zendings-hospitaal	1935-1936	> gouv.-arts
Flach, J.C., arts ~ 1911 G.J. de Walle † 1967	1884-1964	ZGKN-MJ	miss. arts te Purworedjo	1915-1936	1936 > NL Reenders MJ 861v
Flick, Alfred (D), zdl. ~ 1935 te Ungaran Lydia Heide	1907-1979	NM/SZ	Bodjonegoro	1933-1940	10-5-1940 geïnterneerd
Flier, ds. L.	1923-2005	VEG ZNHK	Samosir (Noord-Sumatra) Fak-Fak (NG) Bandung	1957-1960 1962-1963 1965-1972	vertrek 4-1-1965
Fonkert, zr. H. Fortgens, J., zdl ~ (1) C. Adriani † 1932 ~ (2) P. Reischle † 1975	1887-1966 1876-1955	ZGKN-MJ UZV PKNI	verpleegster Zzh Purworedjo Tobelo (Halm.) Djailolo (Halm.) Ambon (Mol), STOVIL	1921 1901-1911 1913-1921 1921	1922 ~ J.A. Hissink BLGNP III, 123v verlof 1911-1913 > Nederland
Franken, Carl, zdl. (D)	1881-1942	NM/SZ	Director intern. Zhuis Oegstgeest zendeling te Tingkir	1923-1930 1913-1921	tevens docent Maleis > 1921 "zdl te Pekalongan" (Kleian Adresboek)
Franken, ds. H.J. Franssens, Tom, arts ~ Roelfien Wubs † 1998	1917-2005 1923-	VNZ ZGKN-S	Bali, Indonesië miss. arts te Payeti, Sumba	1946-1951 1952-1956	> NL. EndSumba 680
Fransz, mw. mr. A.L.	1907-1995	YWCA	alg. secr. YWCA Ned. Indië Batavia/Bali, vrouw/soc.	1933-1942 1948-1950	alumnus Rechtshogeschool

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Freitag, Eduard, zdl. (D) ~ 1931 Ruth Pistor † 1997	1903-1932	NM/SZ	zdl. te Ungaran en Ambarawa	1930-1932	† te Ambarawa d.v. Insp. Pistor, hertrouwt, > Oost-Afrika
Frickenschmidt, Chr.W. (D) ~ (1) 1890 Kath. Ostermaier, † 1894 ~ (2) 1895 Pauline Teudt † 1937+	1856-1935	NLGIUZ	Batu-eilanden, pionier-zending	1890-1922	
G					
Gaikhorst, T.A., ond. ~ J.M. Pronk		NZV	Bandung (WJ), hoofd HCS Bandung (WJ), dir. opleidings- school	1895-1923 1923-1932	
Gaikhorst, zr. M. Gazendam, zr. Grietje	1891-1963	VNZ ZGKN-MJ NICA ZGKN-S	1946 uitgez. en vertrokken verpl. Midden-Java KPM-zh te Jakarta verv. verpleegster op Sumba	1946 1926-1939 1946-1948 1948-1949	Halmahera niet bereikt de Jong MJ 776, EndSumba i.d. van NICA rep. 1950 zie Mblad SZC 1919-9
Geer, jvr. zr. J.M. de, diacones Geerdink, A., zdl ~ S.C. Bliet	1878-1945 1829-1878	NZG NZV NZV	Sonder (Min), hfd.huish. zh Tjiandjur (Cianjur, WJ) Bandung (WJ)	1919-1926 1865-1870 1870-1877	
Geerse-Matze, mw. P.I., zie Matze Gehrels, C.A. ~ 1911 Cornelia Winckel	1881-1921	ZGKN-MJ	miss. arts Wonosobo	1916-1921	
Geissler, G.A.W., zdl ~ M.M. Baltin	1865-	GIUZ?	Patekoan (WJ), chin. gem.	1891-1902	> hp PKNI z.v. J.G. Geissler
Geissler, dr. J.E.Ch., pedagoog, theoloog ~ A.H. van Beek † 1989	1904-1974		Jakarta, docent Un. Kristen Ind. > leraar Nederlands in NL	1954-1957	IM Zblad NHK 1974-4
Geissler, J.G. (D), zwm ~ J.P. Reijnaert (Ternate '62)	1830-1870	zwm/UZV	Mansinam (NG)	1855-1869	Kamma DWW I, Reenders 377
Gelder, zr. C.J.M. van Geleijnse, ds. M. ~ 1917 L.C. van As	1893-1985	DZV ZCGK	verpleegster te Kelet, MJava Mamasa (Celebes) Makassar	1937-1938 1931-1942/56 1956-1962	
Gemeran, M.C. van, arts Gemerts-Adriaanse, mw. A.J.			Nieuw-Guinea Nieuw-Guinea, ond.	1952-1955 1954-1959	1959 ~ te Fak-Fak
Genderen, zie van den Hoven van Genderen Gennip, Hindrik Doewes van ~ 1863 Willemina Schepman † 1868	1822-1866	CAK	Hongkong Batavia, Surabaja	1862-1853 1853-1857	Wikipedia
Gericke, G.F.A. (D), zdl ~ A.M. Oudshoff	1801/2-1834	NZG	Ambon (Mol) + wnd. pred.	1832-1834	
Gericke, J.F.C. (D) Gericke, Paul A., zdl. (D) ~ 1899 te Ambarawa Anna Stein † 1940	1799-1857 1865-1926	NBG NM/SZ	Solo, MJava Ambarawa Purwodadi, Tingkir	1827-1857 1897-1899 1900-1926	Swellengrebel I 49-96 Cma 190-4, 204
Gijsbers, ds. E. ~ E. Momeijer	1916-1999	PKNI ZNHK	Pred. Prot. Kerk/Molukse Kerk Manokwari (NG)	1947-1956 1956-1963	va 1955 bezold. door RvdZ, eerder RMG. > pred. NHK
Gijsman, P.N., zdl	1844/5-1919	NZV	Tjiandjur (Cianjur, WJ)	1870-1872	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
~ D. Bellaars			Sukabumi (WJ)	1872-1880	> theol. studie, pred. NHK
Gink, zr. J.M. van	1881-1965	NZG	Modjowarno (OJ)	1912-1917	
Glastra, zr. M.	1899-1985	NZG	Japen/Korido (Supiori, NG), vroedvrouw	1930-1940	Dake 31-54
			Nias (ZNB)	1940-1942	
		VNZ	Nieuw-Guinea, vpl.	1947-1950	
Gnirrep, Anna		PZG	evangeliste te Batavia	1922-1930	ZJB; Laan 82
Goedhart, C., arts		DZV	verv. arts te Kelet	1940-1942	geleend van ZGKN ter verv. van geïntern. Duitse artsen
Goemaat, Louise	1904-1992	ZGKN-MJ	werk onder vr. en meisjes, Solo idem Semarang, Banyumas-Zuid	1931-1943 1949-1955	zie L. G., <i>Onder Javaanse vrouwen</i> ; De Jong, MJ 794 Reenders AZ 377v
Goes, Wilhelmus van der	1823-	zwm			wijkverpl. in NL Reenders
Gokkel, zr. Aletta M.		ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Yogya	1904-1911	Kruijf 184
Gonggrijp, Justus R.P.F., zdl	1827-1909	NZG	Semarang, 1851 ontslag	1849-1851	
~ (1) 1849 M. van der Sanden † 07-09-1854			dir. weeshuis Semarang	1851-1854	
~ Maria Cornelia Wolvekamp, 29-11-1855		PKNI	hp te Depok (PKNI)	1854-1864	
			docent/hoogleraar Maleis en Soendanees a/d Indische Instelling te Delft	1864-1900	
Goossen, zr. Helena (Rusl.)	1889-1945	DZV	verpleegster te	1911-1922/43	1922 ~ KPCA Gramberg, arts. Jensma 79
Goossens, ds. S.J.P.	1902-1983	ZGKN-S	miss. pred. Oost-Sumba	1931-1939	afgezet, 1946 door GK Vrij-
~ 1927 H.R. Wuestman † 1998		ZGKV	idem namens GKV	1949-1949	gemaakt aangenome
Goris, mw. A.M., ond.		STC	Tahuna (Sangir), Zendings-HIS	1927-1928	
Gort, zr. G.	1897-	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Solo	1930-1939	Reenders MJ 862
Goslinga, J.J.J., arts	1906-1987	GZB	Rantepao en Palopo, Celebes	1934-1947	1947-1950 opl. chirurgie in NL
~ 1934 J. Gerritsen † 2000			Rantepao	1950-1957	
Goudoever, J. van	1900-1962	NZG	dir. HIK Probolinggo	1931-1934	< Weltevreden
~ G. Wismeyer † 1966		GKB_SZC	dir. HIK Solo	1934-1942	IM Zblad NHK 1963-2
Goudswaard, A., zdl	1830-1864	NZG	Bantaeng (ZCel)	1854-1864 †	Kruijf 442-445
~ 1856 Elizabeth Wijnmalen					geh. te Makassar
Gouweloos, M.J., zdl	1898-1942	NZV	Taubonto (Rumbia, ZOCel)	1921-1930	verlof 1930-31, 1938-39
~ 1921 C. Gaarkeuken, † 1972			Kendari (ZOCel)	1931-1942 †	gedood door Japanners
Graaf, zr. A.A. de		ZGKN-MJ	verpl. te Yogyakarta, Wonosono	ca. 1939-1940	
Graaf, C. de, zdl	1846-1905	UZV	Soa Konora (Halmahera)	1873-1876	
~ 1872 Adriana Josina Kooman † 1931			Ternate (bij Halmahera)	1876-1880	
Graaf, zr. Car. Louise de	-1962	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Kebumen	1919-1925	Reenders MJ 862
Graaf, dr. H.J. de	1899-1984		leraar HIK Solo	1935-1942	1946-1950 lector UI IM in BKITLV 141, p. 191vv
~ C.J. Mekking					
Graaf, K. de, zdl	1909-1944	NZG	Probolinggo	1934-1940	
~ G. Sinnema † 1980			Modjowarno > internering	1940-1942	
Graafland, N., ond.	1827-1898	NZG	Sonder (Min)	1851-1854	Kruijf 354, 681; Kroeskamp
~ (1) 1849 D.C. Wesseling † maart 1861					
~ (2) sept. 1861 A.F.P. Riedel			Tanawangko (Min)+ guru-opl. Tanawangko, leider guru-opl.	1854-1871 1871-1883	verlof 1864 ziekteverlof 1880-81

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Graafstal, Dominicus ~ 1903 Sara Maria vder Steur (1868-1962)	1871-1927	ZDB	Gambang Waluh	1903-1911	tot 1902 sergeant KNIL
Graafstal-vd Steur, S.M.	1868-1962	ZDB	Temanggung/Pangoengsen	1912-1927	huw. te Haarlem
Gramberg, K.P.C.A., arts ~ 1922 H. Goossen	1895-1996	DZV	Gambang Waluh/Temanggung	1903-1942	zuster v J. van der Steur
Gramberg, ds. Th.W.B.G. ~ AMC vder Hoeven † 2003	1897-1983	NZG	Kelet, MJava	1921-1947	Jensma 95vv
		NZG	Malang (OJ), zdl	1931-1937	Swellengrebel
			Bali, tevens wnd pred. PKNI	1937-1940	opnieuw begin 1942
			Tapanuli	1940-1941	internering
			Bali	1945-1950	
			Ceylon (Srilanka)	1952-1960	
Grand, J. le, arts		ZNHK	Midden-Celebes	1955-1960	Dake 195vv
			Bangwa, Kameroen	1961-1967	
Grand, ds. K.L.F. le	1922-2009	ZGKN	legerpred. in Indonesië	1949-1951	de Jong, MJ 776
			predikant GK te Palembang	1951-1958	
			miss. pred. Noord-Sumatra	1959-1978	
			docent Theol. Fac. Kinshasa	1979-1981	
Grashuis, mr. Gerhardus Jan ~ (1) Charlotta Barlinckhoff † 1886 ~ (2) dec. 1886 Johanna Roemer † sept. 1887 ~ (3) dec. 1887 Helena P.M. Verhaar † 1944	1835-1920	NZV	Bandung (WJ), bijbelvertaling in NL, bijbelvertaler	1863-1865 1865-1868	
Grau, W. (D), zdl ~ C.O. Brauning	-1924	STC	Tahulandang (Sangir)	1921-1924†	eerder in Ghana (BM) omgekomen op zee
Grijns, dr. Cornelis Dirk ~ 1952 Ariane Spijkerboer † 2017	1924-1999	NBG	Jakarta/Bogor, Indon. bijbelvert. hoofdmedewerker RU Leiden	1952-1971 1972-1989	Swellengrebel II 265-288 Bijdragen KITLV 157-4 (2001) 219-231
Grim(m), Johan(n) P. (D) ongetuwd	1812-1857	zwm	Batavia, onder Chin. en Moslims	1852-1857	1829-37 militair in Indië Reenders AZ 378
Groen, zr. J.H.A. te		VNZ/ZNHK	Deli, vpl.	1950-1954	
Grohe, A. (D), zdl-werkman ~ Johanna Lorenz	1825-1891	zwm	Siau (NCel)	1855-1870	Reenders 285vv, 378
			Tamako (Sangir)	1870-1884	
			Tahulandang (Sangir)	1884-1891	
Grondel, P.J., zdl ~ A.H. Zuidweg	1901-1955	UZV	Kwawi (NG)	1925-1934	IM Zblad NHK 1956-1; zie ook NZblad 1950-5
Grondsma, zr. Hilly	1898-1942/45	ZGKN-MJ	Kwawi (NG)	1935-1946	de Jong MJ 776
Groot, A.K. de, zdl ~ W.F. Eekhart † 1983	1896-1975	NZV	hoofdverpl. Zzh Klaten	1929-1941	verlof 1928-29
			Tjideres (Cideres, WJ)	1921-1928	verlof 1938-39
			Mr.Cornelis (WJ)	1929-1942	
			internering	1942-1945	
			Batavia/Jakarta	1946-1956	1951-56 pred. PKI/GPI
Groot, J.H. de, zdl ~ M. Hobma † 1973	1891-1973	NZV	Garut (WJ)	1918-1919	
			Bandung (WJ), docent opleidings- school, ond. aan de HIS	1919-1934	verlof 1925-26, 1932-33
			Bogor/Batavia, docent HThS	1934-1947	1942-5 intern. > pred. NHK
Groot, dr. Klaas Pieter, arts ~ (1) N. Boot † 1931	1888-1965	ZGKN-MJ	arts te Solo (1921 gen-dir.)	1918-1930	Reenders MJ 862v
			1930-1942 gen.dir. Zzh Yogya	1930-1942	geïnterneerd 1943

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
~ (2) 1932 M. Oldeboom, † '91					> NL 1946
Groot, zr. W.M. de	1907-1998	SZ	verpleegster Zzh Purwodadi	1936-1939	~ 1939 te Srb J. Meijerink
Grootendorst, zr. G., zie G. Voordouw-Grootendorst					
Guillaume, H., zdl.	1865-1930	NZG	Sibolga (Wkust Sumatra)	1893-1899	in dienst RMG
~ A. Mohri † 1954			Bukum (Deli)	1899-1905	
			Purba (Deli)	1905-1909	verlof 1909-1912
			Seribudolok (Deli)	1912-1927	IM NZblad 1930-6
			Mangarang (Talaud)	1859-1888†	Reenders 294v, 378
Gunther, P., zdl-werkman	1833-1888	zwm/STC			
~ Rosalina Semawi					
Gützlauff, K.F.A. (D), zdl	1803-1851	NZG	Riau, chin. (+ wnd. pred.)	1826-1828	Kruijff 249v
~ (1) Maria Newell † 1831			Bangkok (Siam)	1828-1831	
~ (2) .. Wanstal			Macao/China/Hongkong	1831-1851	
H					
Haaft, Dirk Albertus ten, zdl	1908-1988	UZV	Miei, Biak-Numfor, Serui, Biak	1931-1942	verlof 1938-39
~ 1931 J. van der Vat † 1984			Biak	1945-1947	1942-45 internering
			Biak, schoolbeheerder, wnd. pred.	1955-1959	
Haag, Pieter Bernardus, zdl	1844-1925	GIUZ/JC	Batavia (WJ)	1876-1898	> PKNI, godsd.-leraar
~ (1) 1876 Catharina Corn. Aarssen † 1887					
~ (2) 1890 Mathilde Idzardi					
Haan, A. de, zdl	1854-1921	NZV	Sumedang (WJ)	1881-1890	
~ (1) 1880 Tannetje Danens † nov. 1886			Tjideres (Cideres, WJ)	1890-1892	verlof 1892-94
~ (2) 1890 Christina Fred. Vögler † 1934			Buitenzorg (WJ)	1894-1905	~ te Batavia
		ComDepok	Depok (WJ), dir.Seminarie	1905-1920	
Haan, J.G. de, zdl	1876-1959	NZG	Sonder (Min) > hp	1903-1904	
~ 1903 G.W. Hofman † 1965					
Haan, mw. J.M. de, ond.		NZV	Indramaju (WJ)	1906-1912	
Haandrikman, zr. G., diaco	1898-1986	UZV	Tobelo (Halm.), vpl.	1925-1926	Dake 113. ~ R. van Alphen
nes					
Haas, C. de, verpleger		UZV	Kwawi (NG)	1910-1914	Dake 21-28, 50
Haas, ds. W.S. de	1883-1942/5?	ZGKN-MJ	miss. pred. Purworedjo	1915-1918	ambt neergelegd, gouv.;
~ P.W. von Meijenfeldt					Reenders MJ 863
Haisma, zr. Tj.		VNZ	Tahuna (Sangir)	1948-1950	later Tj. Kiewiet-Haisma
Hamer, G.P. ond.	1882-1966?	ZGKN-MJ	Chr. HJS Gombong	1914-1924	de Jong MJ 776
~ 1909 Hielkje van der Veen			Chr. HIS Gombong, hoofd	1924-1932	1932 gepens. en > NL
Hangelbroek, zr. H.M.R.	1903-	ZGKN-MJ	Wonosobo, hoofdverpl. Zzh	1933-1942/3	Zjb
Hansen, Mina (Dnm)		PZG	Gambang Waluh, medewerkers	1922-1939	Laan 277
~ ca. 1925 D.A. Abell			van M.A. Alt		
Hardeland, August, zdl	1814-1891	RMG	Bandjarmasin (ZBorneo)	1840/1-1845	Swellengrebel I 97-111
~ 11-11- 1840 Sarah Hulk		NBG	Pulaupetak (ZBorneo)	1850-1856/9	
Harmsen, L.K., zdl	1844-1919	JC	Batavia + leider guru-opl.	1868-1872	
~ 1868 Kath. A. ten Boom			repatrieert 1913		
Hartgerink, Jan W., arts	1887-1948	NZG	Modjowarno (OJ)	1915-1917	
		NM/SZ	arts te Blora	1918-ca. 1923	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Hartgerink, zr El. L.Th.	1891-	SZ	Bodjonegoro, verpleegster	1913-ca. 1916	zuster v J.W. Hartgerink ~ 1917 te Segunung S. de Meyier † 1939
Harthoorn, S.E., zdl	1831-1883	NZG	Modjowarno (OJ)	1854-1855	Kruijff 682, Boone 120-183
~ Celia Joh. Blankhart			Malang (OJ)	1855-1863	DZOK 1997/2 p. 27-32
Hartig, F. (D), zdl	1804-1854	NZG	Kupang (Timor)	1833	Coolsma 579, 826vv, 834
~ [n.a.]			Padang (Sum), tijd. wnd. pred.	1834-1836	Kruijff 337
			Rote (bij Timor)	1838-1843	
			Kupang (Timor)	1843-1847	
			Kema (Min)	1848-1854	
Hartfeld, zr. S.		DZV	verpleegster te Kelet, MJava	1937-1939	
Hartweg, F.W. (D), zdl	1891-1935	UZV	Korido (Supiori, NG)	1924-1932	eerder Ghana (BM) IM NZblad 1936-1
~ P. Ehrmann † 1980					
Haspers, Geziena	1906-	ZGKN-MJ	ap. ass. Zzh Purworedjo	1930-1935	~ 1937 ds. M.D. Gijsman Reenders MJ 863
Hasselmeyer, zr. E.		NZV	Tjideres (Cideres, WJ), vpl.	1930-1934	
			Sukabumi (WJ), wijkvpl.	1934-1936	
Hasselt, F.J.F. van, zdl	1870-1939	UZV	Mansinam (NG)	1894-1900	IM NZblad 1940-2; BLGNP V, 230v
~ W. Coops † 1934			Doreh (NG) + Manokwari	1900-1904	verlof 1904-06 en 1924-26
			Mansinam (NG)	1907-1932	1918-19 ziekteverlof Java
			Mansinam (NG)	1926-1932	tijd. i.d. NBG, vz. CVZ
Hasselt, J.L. van, zdl	1839-1930	UZV	Doreh (NG)	1863-1865/8	1865-66 Ternate
~ (1) 1862 Sylvie Hulstaert † 1867			Ternate	1868-1871	IM NZblad 1930-6; Zblad
~ (2) 1869 Wilh. Mundt wed.					NHK 1964-4; LAW XLV-2
Mosche † 1908					IM (2): BLGNP V, 231v
			Mansinam (NG)	1871-1908	verlof 1875-78 (NL)
Hasselt, W.H.Th. van, zdl	1872/3-1930	JC	Padang Sidempuan (Angkola)	1898-1899	z.v. J.L. van Hasselt
~ M.A.I. Grosser † 1964			Simatorkis (Angkola)	1899-1929 (?)	verlof 1909-11, 1915-17?
Hazel, zr. E. van de	1916/7-1991		Nieuw-Guinea, vpl.	1948-1963	
Hazewindus, zr. H.	1902-1986	NZV	Purwakarta, Bandung (WJ)	1929-1942	verlof ca. 1935
			Bandung (WJ), vpl	1947-1960	1942-45 internering
Hebbenaar, zr. Elberta C.L.	1909- 31/8/1942	NZG	verpl. Zzh te Sibolangit (Sumatra)	1938-1942	† in internering. RA
Heen, zr. A.		NZV	Bandung (WJ), vpl.	1913	
Heer, P. de, ond.	1907-1963	GZB	Torajaland, onderwijskundige	1948-1950	EndToraja
~ 1935 Gerritje Docter					
Heeringa, Gosse, ond.	1906-1985	STC	Siau (NCel), hoofd HIS	1929-1931	
~ 1929 Antje Sterk † 1985			Kaluwatu (Sangir), guru-opleiding	1931-1933	
			Minahasa, schoolopziener	1933-1938	
			Tahuna (Sangir), hfd HIS	1938-1939	> HIS Modjowarno
Heertjes, N., ond.		ComDepok	docent > dir. Seminarie Depok	1913-1927	verlof 1922-23
~ H.G. Jurriaans					> in overheidsdienst

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Heidema, zr. A.J.	1903-1997	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Yogya werk onder vrouwen in ZZh Ygy verpl. te te Semarang	1929-1938 1938-1942/3 1946-1955	Reenders MJ 863, de Jong MJ 777, Woerdt 157 > NL 1961
Heider, Heinrich (D) ~ Katharina Printz † > 1892	1848-> 1892	NM/SZ	zending te Tjemé (Ceme), MJava	1885-1892	1892 ontslagen "wg zede- lijke gebreken". Cma 190/4, 205
Heijmering, G., zdl ~ (1) J.A.M. le Bruijn ~ (2) L.E. le Bruijn Hein, P., ond. ~ G. Vos	1792-1867	NZG	Seraai (Leti, Mol) Serwaru (Leti, Mol) Kupang (Timor), 1847 pred	1828-1829 1829-1832 1832-1859	De Jong, <i>Opwekker</i>
		NZG	Kotamobagu (BM), 1e ond. Z-HIS	1920-1926	
		STC	Tahuna/Kaluwatu (Sangir), wnd. dir. guru-opleiding	1926-1928	> Salatiga
Heintze, K.E.E. (D), zdl. ~ 1927 A.M. Barth † 1991, d.v. zdl Wilhelm Barth	1897-1981	NM/SZ	Bodjonegoro	1925-1934	> hp te Keulen, 1938 secr. SZ te Utr., Luthers pred.
Hekstra, D., ond. ~ M.A. Koolstra		STC	Siau (NCel), hoofd Z.-HIS	1931-1932	> Oost-Java
Hekstra-Koolstra, M.A., ond.		STC	Siau (NCel), 1e ond. Zendings-HIS	1931-1932	echtgen. v D. Hekstra
Held, dr. Gerrit Jan ~ 1932 Bouwina H.G. Haan † 2004 (hertr. m A.A. Cense)	1906-1955	NBG	NG, afgevaardigde ter bijbelvert. > taalambtenaar; Jap. internering	1935-1941	Swellengrebel II 116-130 † te Batavia
Hellendoorn, G.J., zdl ~ [n.a.]	1792/3-1839		Padang (Deli), tijd. wnd. pred. Ambon (Mol) Manado (Min)	1819-1823 1824-1827 1827-1839	Kruif 298v
Heller, Arn. H.O., zdl. (D) ~ (1) 1891 Lydia Schneider (1867-1910) ~ (2) 1917 te Utrecht A.C. Wesselius (1873-1953)	1864-1936	NM/SZ	Kendal, na verlof Purwodadi Tijdens WO I met verlof, † te Apeldoorn	1881-1929	1929 em. > Apeldoorn Cma 190/203; Oenema 261v
Helsdingen, mw. J.M. v, arts	1886-	NZV	Bandung	1914-1916	huwt in 1916
Hendriks, H., zdl ~ Louisa de Fouchier	1854-1917	UZV	Buru (Mol) Sumberpakem (OJ)	1885-1895 1898-1908	verlof 1895-1898
Hering, F.W. (D), zdl ~ H. Frickenschmidt † 1967	1899-1942	NZG	Kabandjahe (Deli) Poso (MCel)	1925-1927 1927-1942	IM NZblad 1942-4 verlof 1932-33 † met de "Van Imhoff"
Herrmann, C.T. (D), zdl ~ (1) M.B. Cammerar † 1839 ~ (2) Clasina Constans	1808-1851	NZG	Amurang (Min)	1836-1851	(2) "halfzuster van mevr. Schwarz". Kruif 319-324
Hes, Joh. Cornelia, ond.	1884-1951	SZ	Blora, Z-HIS	1913-1938	1938 > Amsterdam
Heusdens, H.C., zdl. ~ 1930 M.J. Bastiaans	1904-1942	GZB (DZV)	ressortszdl. Palopo e.a. leproserie Donorodjo, Md-Java	1930-1941 1941-1942	vermoord door moslim- bende 9-3-1942
Heuvel, M van der		ZGKN-MJ	ass-apot. te Purworejo	ca. 1939-1940	
Hiebink Rooker, J., zdl ~ A. Kruyt † 1954 (d.v. J. Kruyt sr.)	1866-1943	NZG NZG	Tomohon (Min), hoofd guru-opl. Kuranga (Min), hoofd guru-opl., tevens admin. vd zending id Min	1890-1909 1910-1922	z.v. H. Rooker, 10-11-1866 verlof 1909-1910
			admin. zending NCelebes	1922-1930	IM NZblad 1943-8
Hietbrink, zr. T.C.			Manokwari (NG), verpleegster	1949-1952	huwt 1950 dhr. Bekker

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Hijkoop, M.W., diacoon ~ M. Kromhout	1885-1973+	NZG	Sonder (Min), dir.zhs. > naar Sukabumi, 1923 > NL	1912-1922	Ref. Dagblad 17-2-1973 verlof: ?-1919
Hildering, ds.H.A.C. ~ J.A. Punt † 1985	1898-1986	GKiHV/ NZG	In China, voorbereiding miss. pred. Surabaja (OJ), GKiHV+NZG	1930-1932 1932-1952 1942-1945	zie NZblad 1946-7 verlof 1935-36 en 1947-48 internering
Hilten, A. van, arts	1930-1972		Nieuw-Guinea, wnd. schoolbeh. RS "Labuang Badji", Makassar	1957-1958 1957-1961	> hoofd internaat Zhuis
Hissink, J.A. ~ H. Fonkert	1880-1941	ZNHK	Foumban, Kameroen Malang, admin. zh "Soekoen"	1962-1967 1931-1936	† te Zeist
Hoefman, R. ~ 1930 El. Diederika Tollig	1900-1979	NZG	Poso (MCel), hfd. HIS	1931-1936	> Kabandjahe
Hoek, ds. W. van der (N) ~ 1945 Loltje de Groot (1919- 2010)	1918-2001	VNZ GPIB	Halmahera > pred. in NHK Surabaya	1946-1950 1954-1957	
Hoekendijk, C.J., zdl ~ J.C. van der Kris	1873-1948	ZNHK	Papua Indramaju (WJ)	1960-1961 1900-1903	BLGNP IV, 202-3 1903-5 ziekteverlof
Hoekendijk, ds. Joh.Chr. ~ 1940 E.G. Laman	1912-1975	NBG/VNZ	Garut (WJ) Batavia (WJ), zend.consul	1905-1916 1945-1946	1947-49 secretaris NZR > hoogleraar RUU BLGNP V, 240-2
Hoekendijk, zr. Marg. <i>Louisa</i>	1902-1935	NZV	Juntikebon (WJ), vpl.	1930-1933	d.v. J.A. Hoekendijk. Rep. om gezondheidsredenen
Hoeksema, <i>Auktje</i>	1908-	ZGKN-MJ ZGKN	ond. te Bierum > Zzuster Solo Zzuster Purwokerto, Klaten docente Opl.School voor Kerk. Werksters te Magelang docente te Ambarawa	1939-1942/3 1949-1956 1956-1970 1973vv	de Jong MJ 794, Woerdt 232-235
Hoekstra, G.J., arts ~ 1935 G. Smilde † 1990	1907-1987	ZGKN	miss. arts Purbolingo en Klaten miss. arts zh Labuang Badji, Mks	1931-1939 1946-1952	de Jong MJ 777
Höveker, J.E., zdl ~ Johanna Jungmichel	1798-1873	NZG	Timor (KSE) Moa (Mol)	1827-1828 1828-1833	> wnd. pred. te Ternate mevr. H. overleed aan lepra
Höweler, dr. Th.A.H., arts ~ G. Oorthuys		UZV BM	Nieuw-Guinea Bandjarmasin	1936-1938 1938-1942/6	Dake 45vv. < en > Borneo (BM)
Hoezoo, W., zdl ~ (1) Anna Corn. Klerks † 1864 ~ (2) 1866 Car. Geertr. Klerks † 16-8-1897	1826-1896	NZG	Semarang (OJ) Modjowarno (OJ) Semarang (OJ)	1850-1860 1860-1864 1864-1896	Kruijf 541v, 554-563 geen verlof naar NL
Hof, ds. I.P.C. van 't	1919-2005	VNZ	Tomohon, Minahasa	1946-1950/1	
Hofman, zr. L.	1902-	NZV	Purwakarta (WJ)	1934-1936	
Hofman, Ph.H.C. ~ J.M. Stolk † 1971	1876/7-1919	NZG	Poso (MCel) Poso (MCel)	1903-1910 1911?-1913	IM MbladSZC 1919-6 1910-1911? ziekteverlof
Hogerwaard, T. zdl ~ J. Lamme † 1991	1908-1972	UZV	Nieuw-Guinea, div. plaatsen	1934-1942	> pred. Aruba, Canada
Hollander, zr. H.H.B.	1907-2000	SZ	verpleegster Zzh Purwodadi	1937-1942	> intern. ~ 1947 W. Mulder

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Holtz, F.W. (D), zdl ~ (1) 1832 Frederika Rashorn ~ (2) 1836 Sara Abel	1799-1843	NZG	Serwaru (Leti, Mol) Saparua (Mol)	1832-1842 1842-1843	Kruijf 215, 682 Waarschijnlijk verliet FR in 1834 Leti en haar man > 1945 naar NL
Homan, M., ond. Hondius, mw. M.M., ond. Honig, dr. A.G.	1899-1991 1904-1964 1915-1998	DZV STC ZGKN	ond. te Kudus en elders Tahuna (Sangir), Z.-HIS miss. pred. MJava docent Theol. School Makassar	1932-1942 1929-1935 1951-1957 1957-1967	de Jong MJ 777 > hoogl. Th.HS Kampen ~ 1977 dr. H. van der Veen
Hooff, zr. G.C. van den Hoof, L.K. van 't, arts Hoogstraten, ds. S.A. van ~ J.L.M.Th. von Steiger † 1994	1907-1990 1884-1938 1896-1945	GZB NZG NZG	hoofd verpleging Zzh te Rantepao Modjowarno (OJ) Modjowarno (OJ), zdl-leraar Surabaya (OJ)	1946-1961 1914-1915 1927-1930 1930-1942	verlof 1935-1936 † in Jap. gevangenschap
Hopma, A.M., arts Hoppe, F.W.H. (D) ~ J.A. van Kempen † 1928	1892-	NZV NZV	Nieuw-Guinea Tong-An (China) Batavia (WJ), chin.	1951-1954 1924-1926 1926-1934	Zie NZblad 1928-3 ziekteverlof 1930-31
Hörchner, mw. Joh. G., arts ~ 1951 D. Bakker sr.	1905-1995	ZGKN ZGKN	miss. arts te Yogya en Solo Timor, gouv.arts t.b.v. de GMIT arts te Klaten en Solo-Jebres	1931-1942 1947-1951 1952-1961	1929-1931 gouv.arts de Jong MJ 777v
Horst, F.C. van der, arts ~ (1) 1930 J.M.W. vd Meulen † 1942/5 ~ (2) M.Th. Pruys † 1988	1903-1977	DZV NZG	Midden-Java ten N Malang (OJ), zh "Soekoen > Medisch Sekr. RvdZ	1930-1936 1937-1959 1959-1969	Zblad NHK, 1959-11; ook NZblad 1946-1
Horstman, Reginus Joh. ~ 1883 M. El. Utsch † 1891 ~ 1897 Christine Thomas (Javaanse)	1856-1924	NM/SZ NGZV ZGKN-MJ	Wonoredjo, Kalitjeret, Salatiga zdl. te Pekalongan zdl. te Pekalongan Temanggung, hoofd opl.school en voorganger gemeente Beo (Talaud)	1884-1889 1890-1894 1895-1897 1897-1924 1897-1903	Cma 162-166, 191/195 Reenders MJ 863v 1897 ontslag
Houter, J.P.D. den, zdl ~ J. Gouverneur Houtsma, ds. Th.S.	1871-1903 1913-1992	STC VNZ	Kendari (ZOC) > Nw-Guinea (1948)	1946-1948	
Hoven v Genderen, G. vden ~ (1) 1950 J.Th. Ormel † 1961 ~ (2) 1961 M.E. Goslinga	1915-1985	NZG NBG/VNZ ZNHK ZNHK	O-Java, alg. schoolbeheerder internering Jakarta (Zconsulaat) Midden-Celebes Jakarta (Lectuurcommissie DGI) alg. secr. ZHS/HKI	1939-1942 1942-1945 1946-1952 1953-1955 1955-1960 1960-1980	NZblad 1939-10
Hübert, Johann, zdl. (Rusl.) ~ (1) 1894 Mat.Bleekmann ~ (2) L. Blum Hueting, A., zdl ~ A.A. Montauban † 1934	1864-1944 1868-1961	DZV UZV UZV UZV	Japara, MJava Gamsungi/Tobelo (Halm.) Leksula (Buru, Mol) Leksula (Buru, Mol)	1893-1937 1897-1915 1915-1920 1923-1930	Coolsma 218-221 Jensma 59-63, 70, 72 Zie NZblad 1946-5 verlof 1920-23
Huisman, zr. K. Huitema, mw. dr. W., arts	1907-1990+	ZGKN-MJ NZV	Purbolinggo, hoofdverpl. Zzh Purwakarta (WJ) Sukabumi (WJ) internering	1931-ca. 1939 1938-1939 1939-1943 1943-1945	Zjb 1946-1950 in NL

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
		VNZ/ZNHK	Kabandjahe (Deli)	1950-1953	
			Kolar, India > Amsterdam	1953-1957	> dir. vroedvr. school
Hulleman, zr. A.M., diacones	1898-1985	NZG	Malang (OJ), vpl.	1930-1942	later mw. A.M. Krijger-Hulleman
Hulman, zr. A.F.G.	- na 1956	SZ	verpl.. Zzh Purwodadi	1929-1935	> wijkverpl. te Utrecht
Hulman, Maria Antonia	1880/1-1963	SZ	hoofd admin. Zzh Purwodadi	1929-1935	moeder van A.F.G.
Hulstra, A., zdl	1865-1940	NZG	Tomohon (Min), guru-opl.	1888-1891	Kruijf 448v
~ (n.a., ongehuwd?)			Gorontalo (NCel) > ontsl. > NL	1891-1898	
Hulzebos, zr. E., diacones	1870-1945	NZG	Modjowarno (OJ), vpl.	1905-1927	IM NZblad 1945-8
			Malang, hoofd wijkverpleging	1927-1932	verlof 1911-12, 1922-23
Hunnik, zr. D.A. van, diacones	1916/7-1977		Nieuw-Guinea	1949-1951	
			Nieuw-Guinea	1956-1959	
Huvers, zr. H.J., diacones	189701978	STC	Tahuna (Sangir)	1930-1935	
			Deli, verpl.	1935-1936	> Nederland > Canada
Huisingh, S., zdl	1848-1902	UZV	Ternate (bij Halm), nam ontslag	1876-1880	> gouv.; 1886 hp
~ 1876 J.F. Schwemmer					
I					
Iken, zr. A.		NZV	Bandung (WJ) Immanuel-zh	1911-1913	d.v. J. Iken. In 1913 gehuwd
Iken, J., zdl	1881-1944	NZV	Bandung (WJ)	1905-1928	verlof 1922-24
~ A.H. Walter † 1967			Buitenzorg (WJ)	1928-1942	† in internering
Ingwersen, ds. H.Ph.	1878-1950	ZGKN-MJ	miss. pred. te Purworedjo	1906-1913	Reenders MJ 864
~ 1901 G.H. Heijer † 1956					
Iperen, zr. Cornelia van	1894-1997	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Klaten	1927-1946	1950 gepens.
			Zzh Labuang Badji, Makassar	1947-1950	Reenders MJ 864
Irion, J.L. (D)	1792/3-1840+	NZG	Pulamcottah > CMS (1835 gewijd door de Angl. bisschop v Calcutta)	1823-1827	Kruijf 233, 237v
~ 1825 met [n.a.]					
Irle, T.E., zdl. (D)	1848-1922	DZV	zdl. in Pakantan (Zuid-Tapanuli)	1881-1888	Coolsma 443-444
~ Helene Schutte † 1936					> Rheinische MG
Israël, zr. A.		VNZ/ZNHK	Kabandjahe (Noord-Sumatra)	1949-1953	22-2-1953 verdwenen op een bergtocht
J					
Jaesrich, G. (D), zdl-werkman	-1866	zwm/UZV	Nieuw-Guinea	1862-1864	Reenders 379
~ Louise Heidmann			Leti, Molukken	1866 †	
Janfrüchte, E. (D), zdl, ongeh.	1844-1923	NZV	Indramaju (WJ)	1882-1884	
Jansz, C.P., ond.		DZV	Mergaredja (MJava), Zkweeksch.	1914-1918	Jensma 75. kleinz v P. Jansz
					> gouv. ambt. (1919-1932)
Jansen, A.H., zdl	-1931	UZV	Namlea (Buru, Mol)	1911-1915	NZblad 1932-2
Jansen, J., arts	1927-1990+	ZNHK	Bandung, WJava	1956-1963	
Jansen, J.J., landbouwkundige	1921/2-1981	VNZ/ZNHK	Nieuw-Guinea, landb. onderwijs	1947-1961	> districtssecretaris
Jansen-v Engelen, M.B., arts	1911-1977				
zie Engelen, M.B. van					
Jansen Klomp, G.H., diacon	1886-1952	NZG	Sonder (Min), dir. hulpzhs.	1923-1938	verlof 1929-1930
~ F.S.F. Eijsten † 1978					Foto in NZblad 1946-7

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Jansen Schoonhoven, L., zdl ~ J.C. Haasnoot	1905-1984	NZG	Tiga Juhar (Deli), leprozerie	1931-1942	verlof 1938-39
Jansz, L., zdl	1776/7-1815	PKNI	pred. Prot. Kerk Medan	1946-1947	> pred. in NL
Jansz, Pieter, zdl.	1820-1904	NZG	Klaarwater (Z.Afrika)	1803-1815	Sibree, p. 7, Kruijf 72
~ (1) april 1848 J.E. van IJendoorn † aug. 1848		DZV	MJava, zendeling	1851-1881	Coolsma 206-215
~ (2) 1851 J.W.F. Schmilau, † 1909		NBG	MJava, bijbelvertaler	1881-1896	Jensma 17-34, 41-48 BLGNP V, 290v
Jansz, Pieter Anthonie, zdl.					
~ (1) 1878 E.E.M. Quintus † 1886		DZV	MJava, zendeling	1876-1943	Coolsma 214vv, Jensma 39-41 en <i>passim</i>
~ (2) 1893 Clara Schröder †					
Jaspers, G. arts		ZGKN-MJ	Magelang, vervangend arts	ca. 1941	gouvernementsarts
Jellesma, J.E., zdl	1816-1858	NZG	Wahai (Ceram, Mol)	1844-1846	Kruijf 525-41;
~ 27-4-1848 Susanna Bär, d.v. J.J. Bär			reis met ds. L.J. v Rhijn	1846-1848	Boone 75-160;
Jens, F.J., zdl	1889-1944		Modjowarno (OJ)	1848-1858 †	LAW XXX, 5-6.
~ (1) 1911 HE de Minjer † 1922		UZV	Mansinam (NG)	1911-1913	zv WL Jens, klz v C. Mosche
~ (2) 1923 EJ Holzapfel (Btv)			Bosnik (Biak, NG)	1913-1915	(1) IM NZblad 1922-10
			Namlea (Buru, Mol.)	1915-1917	verlof 1915-16, 1917-18
			Sibolangit (Deli)	1918-1919	
		NZG > PKNI	Mansinam (NG) > gl te Bogor	1924-1927	ziekteverlof 1920-24 > Sukabumi, dir. Opv.Gest.
Jens, K.Th.	1893-1974?	UZV	Halmahera, adm.klapp.	1917-1923	1923 verlof > Norfolk (VA), USA (?)
~ 1916 Louiza Adr.a Tichler					
Jens, W.L., zdl	1849-1925	UZV	Mansinam/Doreh (NG)	1876-1900	verlof 1886-87. IM NZblad 1925-6
~ (1) 1876 L.F. Knolle † 1879					
~ (2) 1887 Kar. M.M. Mosche					
Jong, zr. Geertje de	1911-1998	ZGKN-S	verpl. te Waikabubak	1938-1942	1942-1945 internering
~ 1945 Simon Pars † 1985					
Jong, zr. J. de		ZNHK	Alor (NTT)	ca. 1951	
Jong, dr. J.P. de, arts	1901-1976	NZG	Modjowarno, geneesheer-dir.	1926-1930	verlof 1933, aug. 1939, kan
~ H. Maasland			Malang, zh "Soekoen"	1930-1939	in 1940 niet terug
Jong L. de		ZGKN-MJ	hoofd huish. Zzh Yogya	1921	gerep. wg gezondheid
Jong, zr. T. de	1894-	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Kebumen	1921-1923	~ 1923 A. den Hoed
Jonge, G.A. de, arts		ZNHK	Alor (NTT)	1952-1956	
Jonge, mw. dr. J.A. de, arts	1892/3-1978	NZG	Modjowarno (OJ)	1928-1958	verlof 1935-36, 1942-45 internering
Jongeling, dr. M.C.	1918-2013	ZNHK	Jakarta, vrouwenwerk enz.	1957-1960	
Jonkman, H., ond.	1893-1957	ZGKN+SZC	leraar aan de HIK Solo	1930-1942/6	Reenders MJ 864
~ 1922 Yda Sijberdina Haust † 1985					
Joost, R.P.A.Ch. van, arts	1902-1943/5	MZG	Modjowarno	1938-1939	
~ A.Th.E. van Well Groeneveld † 1996			Malang	1939-1942	
Joustra, Meint, zdl	1871-1926	NZG	Buluh Hawar (Deli), z.ler.	1895-1900	IM NZblad 1926-12
~ 1895 Hendrika Velds † 1858			Buluh Hawar (Deli), taal	1900-1905	
			in dienst vh Batak-Instituut	1905-1925	
Joziassse, zr. Maatje	28/12/1912-1987	DVG	verpl. te Batavia	1946-1948	
		ZGKN-S	verv. verpl. Waikabubak, Sumba	1949	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Juda, E.E., arts		DZV	arts	1924-1925	> part. arts Tasikmalaja, Malang Kruijf 106
Jungmichel, J.C. (D) ~ Elisabeth Reijnaert	1787-1843	NZG/PK	Ternate, hp Prot. Kerk Manado, hp Pr. Kerk	1819-1843 1828-1843	
Jüngst, A. (D) ~ 1886 M. Niephaus † 1943	1860-8/3/1921	NM/SZ	zdl. te Ambarawa	1886-1900	rep. 1900 wg ziekte echtg. Cma190-104; Oenema 364
K					
Kabel ds. J.P.	1922-2005	VNZ/ZNHK	Serui (NG), docent theol. opl. Djajapura, docent theol.	1948-1962 1970	> prd. in NL visuele probemen
Kabelitz, H.K.O. (D) ~ (1) H. Braunsch u † 1926 ~ (2) R. Jabusch	-1929	NM/SZ	zdl. te Ungaran en Kalitjeret	1903-1929 †	
Kal, E.Th., arts ~ J.B. Pompe v Meerdervoort	1911-1966	ZGKN-MJ	miss. arts Purbolinggo	1936-1941	> legerarts, geïntern. de Jong MJ 778
Kam, Joseph, zdl/predikant ~ Sara M. Timmerman † 1858	1769-1833	NZG/PKNI	Surabaya (OJ) Ambon (Mol), predikant	1814-1815 1815-1833	Enklaar JK; Sibree 10; BLGNP IV, 246-7
Kamma, dr. F.C., zdl ~ 1932 M.R. van Dijk	1906-1987	UZV	Manokwari (NG), inwerken Sorong (NG) internering > verlof/afgekeurd	1931-1933 1933-1938 1942-1946	BLGNP V, 299-300 verlof 1938-39 1954 promotie
Kamp, zr. Frieda (D)	1888-1964	ZNHK	Nieuw-Guinea	1955-1962	
Kamp, Friedrich W., zdl. (D) ~ c. 1886 Em. Müller † 1911 ~ (2) ca. 1912 E. Hassel	1853-1928	NM/SZ	verpleegster Zzh Purwodadi zdl. te Klampok, Kalitjeret, Salatiga	1912-1919 1886-1912	~ 1920 C. Bansemer Cma 19-/205
Kamps, J.D., zdl-werkman ~ Wilh. Cath. Priegelaar (Tnt)	1842 -1871	zwm/UZV	Doreh (NG) Meoswar (NG)	1865-1869 1869-1871†	Reenders 334, 379
Kamstra, ds. P.	1914-2007	VNZ	Nieuw-Guinea	1946-1948	
Karbe, F.W. (D), zdl	1793-1828	NZG	Kupang (Timor)	1827-1828	Kruijf 175v
Karelse, ds. Jacobus ~ 1932 S.M. Enter † 1998	1900-1995	ZVEG ZNB	zendeling op Samosir Tarutung	1933-1940 1940-1942	> Jap. internering, 1946vv predikant VEG
Kat, mw. H., ond.		EgZd	Barrage, onderwijzeres	1929-1950	
Kate, B. Berends ten, ond. ~ H.A.J. Ruysch van Dugteren	1882-1938	STC	Kaluwatu (Sangir), dir. guru-opl. Kuranga (Min), dir. guru-opl.	1913-1920 1920-1929	broer van M.A. en P. t. Kate verlof april - nov. 1924
Kate, zr. H.F. ten	1894-1980	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Kebumen	1923-1943	Reenders MJ 864, Jong 778
Kate, M.A. ten, ond. ~ C. Kempers	1893-1979	NZG	Modjowarno (OJ), dir. guru-opl. Inspecteur Onderwijs (gouvern.)	1920-1933 1933-1942	br. van B. en P. ten Kate
Kate, P. ten, zdl ~ A. ten Kate † 1969	1880-1918	NZG	Poso (MCel)	1908-1918	Mblad SZC 1919-5 ziekteverlof 1912
Kate, zr. P.F. ten	1904-1995	ZGKN-MJ	verpleegster Zzh Yogya Timor, i.d. gouv. t.b.v. de GMIT verpleegster Zzh Purbolinggo	1936-1943 1948-1952 1952-1959	de Jong MJ 778v
Kate, mr. R.G. ten, zdl ~ M.R. Bruins † 2005	1916-1996	VNZ/ZNHK	Nieuw-Guinea > pred.	1946-1961	
Kats, J., zdl	1875-1945	NZG	Modjowarno (OJ), leider guru-opl.	1903-1913	verlof 1908-10

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Keijser, P. de, zdl ~ 1831 Joanna Kabel	1803/4-1840	NZG	> overheidsdienst Ambon + wnd. pred.	1913-1933 1834-1840	† in Japanse internering 1832 uit NL vertr.
Keil, Klara, diakones	ca, 1885 - 1937+	NM/SZ	kota Semarang, verpleegster Gambang Waluh, vrouwenafd. Temanggung, inr. voor zwakzinn.	1912-1917 1917-1922 1922-	Laan 71-75, 79
Kekem, E.G. van, zdl ~ B. van Kekem	1902-1971	NZG	Madiun (OJ) Modjowarno (OJ)	1926-1934 1935-1947	verlof 1933-34
Kelling, Fr. (D), zdl-wm ~ Emilie Grohe	1829-1900	zwm/ STC	Ondong (Siau) Tahulandang (Sangir)	1857-1858 1858-1900	Reenders 379 1974-1890 ook Siau
Kelling, M., zdl. ~ A. Steller	1863-1912	STC	Tamako (Sangir > neemt ontslag	1888-1903	z.v. Fr. Kelling
Kelling, P., zdl. ~ E.Th. Steller † 1932	1865-1924	ComDepok STC STC	Sem. Depok (WJ), ond. Siau (NCelebes) + guru-opl. Siau (Noord-Celebes)	1889-1890 1890-1908 1908-1924	IM NZblad 1924-9
Kemp, J.Th. van der, zdl ~ (1) 1780 Chr.H. Frank † 1791 ~ (2) 1806 Sara Janse	1747-1811	NZG	Zuid-Afrika	200	BLGNP III, 206-8
Kempen, dr. Ant. Ev. van, arts ~ 1934 A.R.H. v Notten (d.v. zdl D.Th. Notten)	1909-1942/5?	NZG	Deli	1935-1936	NZblad, 1936-1 w.s. † in Japanse intern.
Kempers, zr. C., diacones		NZG	Malang/Modjowarno (OJ), vpl.	1928-1933	1933 ~ M.A. ten Kate
Kersten, Johannes, zdl ~	1860-1900	NLGIUZ	Batu-eilanden, pionier-zending	1889-1890	
Ketel, dr. A.J.P., arts ~ N. van Seters † 1965	1894-1971	NZG	Modjowarno (OJ) Modjowarno (OJ), dir.zhs.	1922-1928 1929-1936	verlof 1928-29
Keuchenius, ds. A.F.	1895-1944	ZGKN-MJ	miss. pred. Purworedjo	1930-1943	Reenders MJ 864v
Keulemans, zr. A.F.C.	1912-2006	ZGKN-MJ	verpl. in Zzh te Magelang	1940-1943	de Jong MJ 778
Keyser, P., zdl ~ Maria Cursham	1801/2-1840	NZG	Ambon (Mol) + wnd. pred. Ambon, wnd pred. Wai (Ambon, Mol)	1833-1839 1833-1837 1839-1840	
Kicherer, J.J., zdl ~ [n.a.]	1774/5-1825	NZG	Zuid-Afrika, 1805 predikant aldaar	1799-1895	Sibree, p. 3
Kieft, N., zdl ~ 1929 Maria El. Potman	1901?-1942/5	UZV	Babo (NG) Ambon, uitgeleend aan Prot. Kerk	1929-1940	verlof 1936-37 M.E. Potman eveneens † tijdens internering
Kijftenbelt, F., zdl ~ (1) 1865 C.H.C. v Raemdonck † '87 ~ 1891 H.A.C.J.A. b ^{se} Schimmelpenninck vder Oije	1835-1908	NZG	Surabaja, oriëntatie >hp	1863-1864	geh. te Surabaja
Kijne, I.S., zdl ~ 1933 J.R. Uittenbogaard † 2002	1899-1970	UZV	Mansinam (NG), hoofd guru-opl. Miei (NG), dir. normaalschool verlof Java Balige (Sumatra), wnd. Medan (Sumatra), wnd. pred. bezoek aan Nieuw-Guinea Hollandia (NG), o.m. terreinleider Serui (NG), rector theol. opl.	1923-1925 1925-1941 1941 1941-1942 1945-1946 1946 1948-1953 1954-1958	verlof 1932-33 1942-45 internering 1946-47 in NL

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Kindlinger, J. (Oostenr.), zdl ~ 1825 met [n.a.]	1791-1829	NZG	Paliacatte (India) > CMS	1820-1827	Kruijf 232-234, 237
Kiss, Andreios von (Hong)		ZGKN-MJ	arts Zzh Yogya	1922-1924	Reenders MJ 865
Klaassen, Johann, zdl. (Rusl.)	1872-1950		Midden-Java, beheer zh en landbouwkolonie	1899-1913	Jensma 66 1905-1910 in Europa > Canada
Klaassen, zr. Maria (D)	1906-	UZV	verpleegster zh te Kelet (MJava)	1831-1951	
Klaassen, Th.F., zdl ~ [n.a.]	1836-1871		Mansinam (NG)	1863-1864	
			Ternate, tijd.	1864-1866	
			Galela, Soa Konora (Halm.)	1866-1871†	
Klarenbeek, W.N., zdl. ~ 1924 zr. K.L.A. Feist (z.a.) † 1979	1888-1945 te Brisbane	SZ	zendeling-leraar te Blora	1915-1920	1920 "uit de SZ getreden"
Klein, zr. E.		ZGKN-MJ	zelfst. "zendeling" te Rembang	1920-1942	Feist: uit SZ getreden 1924
Kleinjan, D.J., timmerm,smid ~ 1914 G. Luiten († 1919)	1883 -1915	UZV	verpleegster Zzh te Kebumen	1937-1942/3	
Kleyn, dr. L.J. ~ S.J. van Wijk	1907/8-1944	NZG	Tobelo (Halm.), ond. techn. school	1914-1915†	
Klift, H. van der, zdl ~ A.G. Snijder † 1971	1885-1952	NZV	Kabandjahe, Deli, arts	1936-1942	† in internering. Mw. Kleyn was later actief in de YWCA
Klinkert, H.C., zdl. ~ 1857 L.W. Kahlé † 1870 ~ 1870 W.S.D. Roering † 1913	1829-1913	DZV NBG	Kolaka (ZOCel)	1916-1919	LAW XXIV-4; Memoires. IM Zblad NHK 1953-1
			Mowewe (ZOCel) > pred. NHK	1919-1942	verlof 1924-25 en 1933-34
Klokke, dr. Arnoud H., arts ~ Ada Coster (1920-2012)	1920-2017	BM	Japara/Semarang	1856-1863	Swellengrebel I, 182-203;
			bijbelvertaler	1863-1879	Jensma 20-25. 1879/91; BLGNP V, 309; docent/lec- tor Maleis Leiden
Klootwijk, zr. C.A.		VNZ	Kalimantan (BM)	1949/1953-57	
Knecht, P. (ongetrouwd)		NZG	Vellore, India	1962-1966	
Knoester, J.	1793 / 1794	VNZ	Oost-Java, Jakarta	1946-1947	
		ZNHK	Batavia	1823†	Kruijf 107
Knol, K.J.S., ond.		ZNHK	Tobelo (Halm.), leraar OVO (guru- opl.)	1947-1951	
Knoppe, J., arts	1905-2001	ZNHK	Jakarta, Raad v Kerken (DGI)	1951-1956	2e hj 1951 in NL
Koelewijn, Dirk, ond. ~ 1904 Cornelia Basie	1869-1936	ZGKN-MJ	Nieuw-Guinea	1949-1958	
Koene, zr. Agatha M.	1909-	ZGKN-MJ	Timor	1952-1954	
Koerselman, ds. G. ~Corn. Varkevisser † 2006	1917-1972	VNZ	dir, 1e afd. Keucheniuschool	1906-1926	pensioen, rep.
Koeverden Brouwer, G.H. v	1905-1953+	ZGKN-MJ	verpl. in Zzh Purbolinggo	1937-1939	de Jong MJ 778
Kok, A., zdl ~ M. Lockhorst † 1985	1885-1970	STC	Midden-Celebes	1946-1951	
Kok, Dirk, zdl ~ (1) 1919 B.F. Visser† c. 1925 ~ (2) 1929 H.A.E Zwak † 1932	1890-1944	NZV	Wonosobo, Kebumen, miss. arts	1936-1941	de Jong MJ 779v
Kolk, J.C., zdl ~ 1935 M. Schriek	1908-1987	UZV UZV ZZG	Tahulandang (Sangir)	1911-1920	repatrieert om gezond- heidsredenen
			Rumbia (ZO-Cel)	1919-1922	† bij bombard. op A'dam
			terugkeer wegens ziekte	1923	terugkeer wegens ziekte
			Inanwatan > Serui (NG)	1931-1938	
			Morotai (Halm.)	1935-1941	
			Suriname, dir. leproz. Bethesda	1959-?	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Kombrink, zr. M.	-1974	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Klaten	1933-1943	1947 terug n Ind. i.d. Rode Kruis. de Jong MJ 780
Koningh, mw. M.J. de, arts		ZNHK	Surabaya (OJ)	1958-1963	
Kooi, zr. Ietje	1906	ZGKN-MJ	verpl. Zzh Klaten (?)	1939-1940	de Jong MJ 780
Kooij, A.P. ds. van der	1918-1954	GZB	ressortszdl Makale	1949-1950	EndToraja 735. † in NL
~ 1942 A. Kranenburg † 2000			leider evang.opleiding	1951-1953	
Kooistra, A., zdl	1894-1969	NZG	Poso (MCel)	1921-1926	1926-28 ziekteverlof
~ M. Ahlmeyer † 1980			Kediri (OJ) > Prot. Kerk in NI	1929-1942	1936 tijd. docent B. Wiyata
Koomen, P. de, ond.	1890-	ZGKN-MJ	leraar Chr. HIK te Solo	1921-1935	Auteur van <i>Uw Kk Kome</i>
~ 1915 Wilh. H. Fuijkschot					Reenders MJ 865
Koops-Veldkamp, zr. C.			zie: Veldkamp		
Koper, dr. J.	1917-2000	SZC	Jakarta	1945-1946	
~ J.E. Bijkerk † 1974		VNZ	Siau (NCel), docent theol. opl.	1946-1950	1950/56 in NL, promotie
		ZNHK	Tomohon, opl. gd-leraren	1957-1959	
		NBG	Jakarta, Ind. Bijbelgen.	1959-1961	> pred. in NL
Korter, zr. G.S.		VNZ/ZNHK	Hollandia (NG)	1949-1955	
Korvinus, Hinka Laura, ond.	1913-1987	ZGKN	lerares Jul. v Stolbergsschool,Yogya	1935-1942	1946 > NL de Jong MJ 780
~ Ferdinand C. Wimmers					
Korvinus, ds. L.W.	1910-1975	ZGKN-MJ	miss. pred. te Kebumen	1937-1943	de Jong MJ 780
~ 1936 C. de Wit 1998			pred. te Bandung	1945-1947	
			miss. pred. i.d. GKI en GKJ Medan	1948-1958	
Koster, W., zdl	1775/6-1814	NZG	Griqualand (Zuid-Afrika)	1803-1810	ontslagen
Kraemer, dr. H.	1888-1965	NBG	afgev., ter bijbelvertaling	1921-1937	BLGNP I, 104-111
~ 1919 Hyke S.H.. van Gameren, theologe † 1975			> hoogl. RULeiden, dir. Bossey, lid HB NZG	1937-1956	Swellengrebel II 78-102
Krafft, dr. A.J.C., ond.	1892-1964		leerling NZS		> leraar Bandungs Lyceum,
theoloog-historicus-geograaf		NZG	Bolaang Mong., hoofd Z-HIS	1920-1921	docent MOSVIA Bandung,
		NZG	Modjowarno (OJ), ond. HIS	1921-1924	1942-1945 geïntern. > An-
~ (1) 1929 A.M. Beekhuizen † 1933					tillen. IM in <i>West-Indische</i>
~ (2) 1940? drs. Nora van Mastenbroek † ca. 1982					<i>Gids</i> , 44-3, 248-51
Kreemer, J., zdl	1844/5-1907	NZG	Modjowarno (OJ)	1870-1874	Vrij-Ev. Kruijff 582-597
~ 1871Henr. van Oostveen † 1922 (handschoen)			Malang (OJ)	1874-1899	verlof 1887-89
Kremer, J., arts		ZGKN-MJ	miss. arts te Kebumen	1953-1960	
Krieg, Elfriede, ond. (D)	1889-> 1952	NM/SZ	onderwijzeres te Gubug (M-Java)	1925-1932	uit 1932 "uitgetreden" uit de NM/SZ. Blijft ad school
Krijger-Hulleman, A.M., zie Hulleman, A.M.					
Krijger, ds. L.P.	1884-1977	ZGKN-S	miss. pred. West-Sumba	1922-1922	schreef een hboek Ethiek
~ (1) 1908 J. Hasper † 1949			leider opleidingsschool Karuni	1922-1934	
~ (2) 1950 A.M. Hulleman † 1985			leider opl.school Karuni	1946-1949	1935vv pred. in NL
Krijger, D.H., verpleger	1893-1987	ZGKN-S	hoofdverpl. hulp-zh Payeti, Sumba	1922-1949	tijdens internering hoofd
~ (1) 1922 El. Stuitje † 1949					vh kamp-ziekenhuis
~ (2) 1950 A. Westra † 1988					
Kroeskamp, dr. H., ond.	1897- 1977	ZGKN/SZC	leraar HIK Solo	1931-1939	de Jong MJ 780
~ Joh. Tafieonie			dir. Chr. H.B.S. Solo	1939-1942	
			Nieuw Guinea, o.a. Dir. Cult. Zaken	1946vv	
		VNZ	docent HThS Jakarta (deeltijd)	1947-1948	Zblad Ger. Kerken 1931-7

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Kroh, Paul (D), zdl. ~ 1921 te Semarang M. Isenbügel † 1990	1897-1981	NM/SZ	Moga en Bodjonegoro, MJava	1925-1940	10-05-1940 geïnterneerd
Kronshage, zr. Antonie (D)	1884-	NM/SZ	Zzh Tingkir en Purwodadi, MJava	1921-1928	1928 "uitgetreden" > Dld
Krop, J., ds.	1918-1973	VNZ	ZO-Celebes	1949-1950	
Kruit, zr. Petr. van der	1894?-	ZGKN-MJ	hoofdverpleegster Zzh Solo	1930-1946	Reenders MJ 865
Kruijver, zr. Maartje	1894-	ZGKN-MJ	hoofdverpleegster Zzh Yogya	1922-1929	ontslag gevraagd
Krul, P., zdl ~ 1903 Maria E.W. Ahn	1878-1945	STC	Manganitu (Sangir)	1908-1909	> pred. NHK in NL
Kruyt, A. ~ (1) 1885 Constantia Rooker † 1891 ~ (2) 1906 Anna Pijsel, arts † 1929	1860-1916	NZG	Modjowarno (OJ)	1882-1916	verlof 1897, 1907-09
Kruyt jr., A.C., arts ~ D.C. Gobe	1921-2000	ZNHK	Midden-Celebes	1951-1953	Dake 192vv
Kruyt, dr. Alb.C. ~ 1890 Joh.H. Moulijn † 1963	1869-1949	NZG	Mardi Santosa, Surabaya	1954-1958	
			Gorontalo	1891-1892	BLGNP I, 111-113
			Poso (MCel)	1892-1932	verlof 1906-07, 1923-24
			dir. opl.school Pendolo	1913-1929	1913 ere-doctoraat
Kruyt, mw. D.J., diacones ~ Noerdjo Setjo, ond. HIS	1882-	NZG	Swaru (OJ), verpleegster, Modjowarno, dir. meisjesintern.	1914-1921 1922	~ Noerdjo Setjo, ond. HIS Modjowarno, 1938 dir. Chr. HHS Kediri
Kruyt, H.C., zdl. ~ 1887 C. de Ligt	1862-1922	NZG	Tanawangko (Min), dir. opl.school	1885-1886	br. v A.C. Kruyt. Kruijff 384v, 627-630
			Tomohon (Min), dir. opl.school	1886-1890	> NL, arts te Parijs
Kruyt sr., J., zdl. ~ Dorothea Joh. vder Linden	1835-1918	NZG	Buluk Hawar (Deli), zendeling Malang (OJ), oriëntatie	1890-1892 1859	IM Mblad SZC 1918-8 echtgen. † 1881 (tyfus)
			Semarang (OJ)	1859-1864	
			Modjowarno (OJ)	1864-1904	verlof 1872, 1895
Kruyt jr., J., ond, zdl ~ J. Oosterlee 1980	1893-1978	NZG	Midden-Celebes, onderwijs	1916-1920	
			Korowalelo (MCel), zdl	1920-1924	
			studieverlof in Nederland	1924-1928	
			Pendolo (MCel), dir. opl.school	1929-1953	1942-45 internering
Kruyt, mw. J. ("Asje"), arts	1910-1974	NZG/VNZ	Mardi Santosa, Srb, v.a. 1947 dir.	1936-1957	Zblad NHK 1953-5
Kruyt, zr. Maria ("Miep")	1911-1953	NZG/VNZ	Oost-Java	1937-1951	d. van Arie Kruyt. IM in Jaarverslag 1953, p. 55v
Kruyt, zr. M.S. ("Marietje")	1926-2016	ZNHK	Tomohon (Min)	1952-1958	d.v. J. Kruyt jr.
			Jakarta, hoofd kraamkl. Ps Senen	1959-1960	
			Ndoungué (Kameroen)	1961-1968	
Kruyt, mw. S. ("Fiep"), arts	1913-1995	VNZ/ZNHK	Bandung (WJ), RS Immanuel	1948-1957	
			Surabaya, Mardi Santosa	1957-1978	
Kuckel, Elise, ond. (D)	1893-1990	NM/SZ	Blora, MJava, Z-HIS	1922-1940/42	w.s. gweïnterneerd 10 mei 1940, 1947 > Dld
Kühnen, Carl Rudolf, zdl. (D) ~(1) 1895 te Semarang Karoline A.A. Bülte, ond. † 1899 ~ (2) 1902 te Semarang Esther baronesse de Kock † 1917	1865-1935	NM/SZ	Kalitjeret e.a.	1894-1904	> 1906 secr. SZ te Utrecht, 1927 Zendingsdirector SZ
Kuiper, ds. G.D. ~ 1933 Alida van Dijk † 1985	1903-1974	ZGKN-MJ	miss. pred. Klaten, Solo, Purwak. Bandung, consul. Ned. gemeente docent theol. opl. Klaten, Solo, Ygy	1933-1943 1946-1947 1949-1958	de Jong MJ 780v

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Kuiper, Jan Pieter, arts ~ 1946 zr. W.S. Leynse	1922-1985	ZGKN-S	miss. arts te Waikabubak, Sumba	1950-1958	> NL, arts en hoogl.
Kuiper, dr. A. de, theoloog	1930-2001	ZNHK	Malang (OJ), docent theol. Bogor/Jakarta (WJava), STT Jakarta, STT, project theol. lit.	1957-1962 1964-1970 1991-1996	
Kuipers, ds. Th.	1880-1945		pred. Eur. GKN te Yogyakarta	1928-1942	> Ambarawa. dJong MJ 781
Kuitse, ds. Roelf S.	1924-2007	DZV	Pati, docent Midd. Theol. School Ghana (West-Afrika)	1952-1961 1962-1969	Jensma 135, 147
Kuyper, zr. Joh. Hendrika Kwoei, Tjen A., zie Tjen	1875-1948	ZGKN-MJ	hoofdverpleegster ZZh te Yogya	1900-1904	Reenders MJ 865v
L					
Lacroix, A.F., zdl (Zwits) ~ Hannah Herklots † 1880	1799-1859	NZG	Chinsurah (Bengalen) > LMS	1821-1826	
Lambooij, ds. Pieter J. ~ 1923 A.M. Verhoef † 1983	1896-1983	LMS ZGKN-S	Chinsurah, 1829 > Calcutta miss. pred. Midden-Sumba doicent theol. opl. SoE (Timor)	1827-1859 1924-1940/48 1948-1949	Sibree 27, Kruijf 234v 1940-6 verlof in NL
Lambregtse, zr. J., diacones		UZV	docent theol. opl. Karuni Tobelo (Halm.), vpl.	1949-1950 1921-1925	Dake 110-112
Lammers, L., zdl (ongehuwd)	-1824	NZV	Purwakarta (WJ), vpl.	1925-1926	om gez.redenken gerep.
Land, G., zdl ~ L.C. Meijnink		NZG	Kema/Airmadidi (Min)	1822-1824	Kruijf 298
Land, zr. N.		STC	Siau/Tahulandang (Sangir) > hp	1904-1910	
Land, G. van 't, arts		NZG	Prot. Kerk		
Lange, A. de, zdl	1842/3-	NZG	Sonder (Min), vpl.	1919-1926	
Langeveld, J.M., zdl ~ (1) W. Hofman † 1934 ~ (2) A.C.C. Steller † ca. 1997	1909-1990	ZNHK	Modjowarno	1957-1974	
Langeveld-Steller, A.C.C., ond Lasschuit, H., zdl ~ M.H. Schewel	1878-1949	NZG	Tanawangko (Min), docent guru- opleiding	1874-1910	1877 ook hoofd zendings- drukkerij
Laurijssen, J.L.	1881/2- 1942/5?	STC	Manganitu/Tamako (Sangir)	1933-1937	verlof 1937-38
Leenman, P., ond. ~ 1945 H.J. Meerkkerk † 2013	1922-1998	NZG/VNZ VNZ	Pasi (Bolaang Mong) Bolaang Mongondow	1938-1947 1947-1950	1942 internering, verlof (1) drs klass. talen, d.v. zdl Ph. Hofman
Leersum, Corn. P. van, arts	1901-1970	NZG	pred. bgw. werkz. Paramaribo	1940+	
Leeuwen, dr. A.Th. van	1918-1993	UZV	Kotamobagu (BM), Zending-HIS	1906-1913	IM NZblad 1949-4, zie ook 1946-4
Leij, Siebe van der, arts ~ 1903 M.A.J. Marx † 1949	1867-1938	CMB	Dodinga (Halm.) Kau (Halm.) Depok (WJ), wnd. doc. Semin. Bandung (WJ), doc. guru-opl.	1913-1915 1921-1923 1923-1931	1915-21 met ziekteverlof afgekeurd
		GZB	evangelist/huisvader Mil. Tehuis te Mr Cornelis	ca. 1923-1928	arr. Batavia 1912, bouw- kundige? Zie Adresboeken
		ZGKN-MJ	tijd. arts te Solo Zarts te Solo Zarts gedetach. bij DGG en R. Kr.	1925-1926 1928-1943 1946-1950	Reenders MJ 866
		VNZ/ZNHK	Malang (OJ), doc.Th.Sem.	1950-1954	
		ZNHK	Jakarta, STT, docent	1956	
		ZGKN-MJ	verv. arts te Yogya	1901-1902	
		SZ	arts te Purwodadi e.a.	1903-1931	> Nederland

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Leiker, D.L., arts ~ A.A. de Vries † 1957	1919-1995	VNZ/ZN HK	Nieuw-Guinea	1949-1958	mw. Leiker en de kinderen † bij vliegtuigongeluk
Lenz, Ludwig Wilhelm (D) ongethuwd	1823-1856	zwm	zendeling-koopman op Flores	1854=1856	Reenders AZ 380
Letteboer, J.H., zdl ~ Henriëtte A.S. Borsje	1871-1929	NZG	Sawu (KSE) Sawu (KSE) > hp	1896-1897 1897-1901	Mblad SZC 1920-8 IM NZblad 1929-8
Leussen, Chr.J. van, arts ~ 1921 Sieberta de Boer † 1971	1896-1975	SZ	Zarts te Blora, Purwodadi	1922-1942	
Lever, mw. Liefde, C.J. van de, zdl ~ (1) 1866 H.L. van Bergen ~ (2) 1871 (in NL) Barendina vder Karst	1836-1898	ZGKN-MJ NZG	seer. Zending te Purwokerto Amurang (Min) Amurang (Min) > hp	ca. 1937-1940 1861-1869 1872-1879	verlof 1869-72 Kruijf 326v
Lim Toan Hin, dr., arts ~ Ko Bien Nio	1908-1974	NZV NZG NZV VNZ/ZN HK	Bandung (WJ) Kabandjahe (Deli) Krawang (WJ) Jakarta (WJ)	1936-1937 1937 1938-1945? 1945?-1952	zie NZblad 1937-2
Limburg, A., ond. ~ Petronella H. Kooy † 1953	1860-1924	NZG	Tomohon (Min), dir. meisjessch.	1894-1910	IM NZblad 1924-9
Linde, dr. Simon van der ~ 1931 M. Stein † 1977	1905-1995	GZB	predikant in NL predikantsopleiding Rpao	1931-1944 1946-1950	EndToraja; BLGNP VI, 170
Linde, Sybolt van der, zdl (ongeh.)	1902-1995	NZV NZG	Cheribon (Cirebon, WJ) Malang (OJ), doc. Bale Wiyata internering	1929-1938 1940-1942 1942-1945	tevens wnd. pred. tevens wnd. pred. verlof 1938-39
Lindeboom, Lucas B., arts ~ A.C. van Dam	1908/9-	NZG	Bandung(WJ),legerpr./wnd. pred. predikant in de GPIB Kabandjahe	1946-1954 1954-1959 1938-1939	verlof, 1940 vast in NL
Linden, J.C. ter, zie Terlinden					
Linden, Corn. Dor., zwm ongethuwd	1829-1855	zwm	zendeling-koopman	1852-1855	Reenders AZ 380
Linden, D.J. van der, zdl ~ J.M.C.J. van Gorcum	1837-1885	NZV	Cheribon (Cirebon, WJ) Indramaju (WJ) Buitenzorg (WJ)	1863-1864 1864-1871 1873-1885	verlof 1871-73
Linden, ds. J. van der	1907-1998	ZGKN-MJ	miss. pred. Purworedjo miss. pred. te Semarang	1938-1943 1950-1958	geïnterneerd de Jong MJ 781
Linden, zr. M. van der		NZG	Modjowarno (OJ), vpl.	1910-1912	
Linemann, F.H. (Dld.), zdl ~ Berendina Tergast	1815-1883	NZG	Bilba (Rote, KSE) Menado (Min) + wnd. pred. PKNI	1841-1845 1845-1883	Kruijf 191, 336-341, 684
Lingen, A.A. van der, zdl	1774/5-1822	NZG	Zuid-Afrika, 1805 veldpred., > NL	44420	Sibree, p. 5
Lock, zr. M.W.	1885-1969	ZGKN-S	Payeti, Sumba, verpleegster	1913-1919	
Lodder, dr. J., arts ~ H.C. Vermeer	1900-1959	NZG	Modjowarno (OJ)	1934-1942	1942-45 internering
Loeff, H.A., zdl ~ L.A.A. Royer	1873-1960	VNZ NZG	Bandung (WJ) Sonder (Min)	1947-1951 1906-1908	Zblad NHK 1959-6 > PKNI, hulpprediker
Löwen, Peter, zdl. (Rusland)	1894-1955	DZV	Pakantan (Z-Tapanuli)	1912-1914	Jensma, 122v

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Loggen, zr. G.R.G. van	1870-	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh te Yogya	1907-1915	gepens. Reenders MJ 866
Looijenga, Martha	1883-	ZGKN-MJ	hoofdverpl. te Solo	1916-1930	
Loosdrecht, A.A. van de	1885-1917	GZB	hoofd hh Zzh te Yogya	1924-1936	Reenders MJ 866
~ 1913 A.P. Sizoo † 1953			Rantepao, Celebes	1913-1917	vermoord 26-7-1917
Loots, zr. M., diacones	1889/90-1983	UZV	Tobelo (Halm.), vpl.	1926-1939	Dake 113-126
Louwerier, D., zdl	1871-1932+	NZG	Tobelo, vpl.	1946-1950	verlof 1932-33, 1939-1946
~ J.U. van Deun			Swaru (OJ)	1895-1907	nam 1907 ontslag, t/m '32
Louwerier, J., zdl	1840-1933	NZG	Tomohon (Minahassa)	1868-1878	admin. ondern. in Nd-Sum.
~ A.M. van Leenhoff					> PKNI, hp. Kruijf 332-334;
Luijendijk, ds. P.J.	1907-1985	ZGKN-MJ	miss. predikant oostelijk WSumba	1933-1951	IM NZblad 1933-3
~ 1932 J. Klapwijk † 2004			leider Theol. Opl.School te Karuni	1951-1959	> 1960-1963 zendings-
			docent TOS	1966-1969	secretaris
Luinenburg, mw. D., ond.		NZG	Modjowarno (OJ), Zending-HIS	1926	d.v. S. Luinenburg
Luinenburg, O.	1899-1942/5	NZG	Modjowarno, admin. Z-zh	1928-1936	z.v. S. Luinenburg
~ H.J. Pelle			Oost-Java, in alg dienst	1936-1942	zie NZblad 1946-2
Luinenburg, S.	1874-1959	NZG	Pareredjo (OJ)	1898-1908	verlof 1937-38
~ (1) 1898 J.G. Berg † 1919			Swaru (OJ)	1908-1910	zie Zblad NHK 1960-1
~ (2) 1920 D.M. Demmenie † 1975			Segaran (OJ)	1910-1921	verlof 1908
			Pareredjo (OJ)	1921-1932	verlof 1919-20
Lukkien, E.W.	1893-	ZGKN-MJ	ass. apotheker Zzh te Solo	1929-1935	Reenders MJ 866
Luyke, W.	1796/7-1886	NZG	Ambon (Mol)	1827-1829	LAW XXIII-3; De Jong, MM
~ (1) 1833 Angenita vder Veer † 1841			Moa (Mol)	1829-1842	
~ (2) 1843 A.C.P. Harrar			Haruku (Mol)	1842-1853	
~ (3) M. van Rijsweg			Waai (Ambon, Mol)	1853-1854	
			Hutumuri (Ambon, Mol)	1854-1861	
			Rumahtiga (Ambon, Mol)	1861-1883	
M					
Maan, G., zdl	1869-1954	UZV	Bantaeng (ZCel)	1895-1897	Mblad SZV 1920-4Zblad
~ G. de Bruyn					NHK 1954-10; NZbl 1935-4
			Tanneteya (ZCel)	1897-1905	verlof 1905-06
			Weda/Buli (Halm.)	1905-1920	verlof 1920-22
			Tobelo (Halm.)	1922-1926	naar NL, i.d. SZC
Maarleveld, H.J., arts	1917-2014	ZNHK	Midden-Celebes	1952-1957	Dake 183v, 200v
			Suriname (ZZG)	1958-1965	
			Poso, onderwijs	1953-1955	
Maat, H., ond.			Nieuw-Guinea, dir. LTS Hollandia	1955-1963	
~ H. Schipper † 1985					
Magré, ds. P.	1933	ZNHK	Kameroen	1963-1972	
Manenberg, H.	1761/2-	NZG	Kaapstad > SA Miss. Soc.	44417	ontslagen. Zie Sibree, p. 5
Marle, T.G. van, arts	1874-	ZGKN-MJ	verv. arts in Zzh Yogya	1904-1906	Reenders MJ 866
Marquardt, L. (D), zdl	1787-1867	NZG	Zuid-Afrika > LMS	1815-1830	> 1830 doc. Atheneum
~ A. Ramner, † 1826					Kaapstad. Sibree, p. 11,
					Kruijf 77
Martin, K. (D), zdl	1897-1971	STC	Manganitu (Sangir)	1930-1932	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
~ L. Diefenbacher			Enemawira (Sangir)	1932-1936	
Mattern, A. (D), zdl	1806/7-1842	NZG	Manado (Min)	1835-1838	Kruif 329v
~ Helena Oudshoff			Tomohon (Min)	1838-1842	
Matthes, dr. Benjamin Fred.	1818-1908	NBG	Z-Celebes, taalstudie/bijbelvert.	1848-1869	BLGNP I, 166v
~ 1848 C.E. Engelenburg †'55			in Nederland	1870-1875	Swellengrebel I 147-172
			directeur tolkenschool Makassar	1876-1879	i.d. gouvernement
			Nederland, bijbelvertaling	1880-1900	betaald door NBG
Matthijssen, Jan P.	1924-1978	DZV	Pati, miss. docent te Pati	1951-1958	
Meelhuysen, zr. M.W.	1916-1979	NZV	Purwakarta, Krawang, Sukabumi (WJ)	1939-1942	1942-45 internering
			Sukabumi (WJ)	1945-1946	> naar NL
		VNZ	Jakarta, hoofd wijkverpl.	1949-1953	
Meer, zr. A. van der		VNZ/ZNHNK	Oost-Java	1947-1949	
		ZNHNK	Hollandia (NG)	1949-1955/6	
Meerwaldt, Jac. jr., ond.	1887-1967	RMG	Noord-Sumatra	1915-1934	1936-1954 in binnen-landse Zdienst
~ 1915 Wilh. v Dooren †1957		(SZC)			
Meeuwig, J.H., zdl	1839-c. 1923	UZV	Moom (NG)	1871-1876	
~ Wilh. Gezina Hoogendijk			Mansinam (NG), > ontslagen	1876-1877	> Batavia, 1892-1912
			WGH: regentes Djati-gesticht, Btv		bestuurslid VCS e.a. org.
Meijer, zr. J.M.J.		NZG/VNZ	Sibolangit (Deli)	1928-1947	verlof 1935
Meijerink, H.J.W.A., ond.	1884-1959		1917 ond. Idenburgschool (HCS)	1917-1919	1937-1952 lid Tw. Kamer
~ 1917 A.J. Boese † 1959			1919 directeur Chr. HIK Solo	1919-1934	(ARP). Reenders MJ 867
Meijwes (Meeuwes), J.	1864-1955	UZV	N-Guinea, zendeling-kooopman	1891-1902 (06)	tevens agent KPM voor NG
~ 1903 Willemina van Beijnum					
Meinders, zr. Elisabeth	1894-	ZGKN-MJ	hoofdverpleegster te Kebumen	1925-1931	Reenders MJ 867
Meinema, K., ond.	1912/3-1986		Midden-Celebes	1947-1952	
			Manokwari (NG)	1958-1962	
Merkelijn, ds. Aart	1878-1943	ZGKN-MJ	miss. predikant Magelang	1912-1938	Auteur <i>25 Jaar op het Zveld</i>
~ 1908 A. Oerlemans † 1963					Reenders MJ 867, BLGNP II, 324v
Merwart, mw. Ph.A.M., ond.	1889-1943/5	ZGKN-MJ	ond Kon. Wilh.school Yogya	ca. 1914	† in Jap. internering
			Solo, nazorg-werk vr. en meisjes	ca. 1935-1943	de Jong MJ 782
Metz, J., zdl	1867-1944	UZV	Andai (NG)	1893-1900	NZblad 1944-9
~ M.H. Sellenraad			Roon (NG)	1900-1901	verlof 1901-03
			Doreh (NG)	1903-1906	
			Loloda, Gamsungi (Halm.)	1906-1913	verlof 1913-15
			Tobelo (Halm.)	1916-1920	> naar NL
Meulen, H. van der, ond.		GZB	leraar wiskunde SGA (Kweek-school) Rantepao	1952-1957	End, Tanah Toraja
~ 1951 M.F. Offereins					
		ZNHNK	Hollandia, (NG), leraar wiskunde	1958-1961	
Meyer/Meijer, dhr. G.			Malang (OJ), admin. zh Soekoen	1936-1942	
~ E.J. van Engelen			Hollandia, administrateur zh	1952-1954	
Meyer, zr. Gesina Johanna	1898-	SZ	verpl. Zzh te Blora > Ungaran	1924-1931	> NL
Meyer, zr. J.M.J., zie Meijer					
Michaelis, Johann Ludwig (D)	ca. 1828-1866	zwm	catechiseermr en ziekenbezoeker.	1853-1866	Reenders AZ 380
~ 1852 Emilie Heinrich			Mal gem. te Batavia, evangelist		

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Michaelis, Oskar Paul, arts (D) ~ 1934 A. Nicklaus (D)	1907	NM/SZ	Zarts te Purwodadi internering terug naar Java	1935-1940 1940-1942 1942-1951	geïnterneerd 10-05-1940 1951 > Dld,
Middag, ds. A.M. ~ B.J. van Ek, 1972	1917-1990	VNZ/ZNHK	Nieuw-Guinea	1946-1961	
Middelkoop, H.J., arts ~ C. Koning, 1927-2023	1923-1998	ZNHK	Timor Itigidi (Nigeria)	1954-1957 1962-1968	z.v. dr. P. Middelkoop CK 1982-88 Lesotho
Middelkoop, dr. Pieter ~ 1922 Henr. Clasina de Zwart † 1983	1895-1973	PKNI NBG	Timor, hp, 1937 ook bijbelvert. afgev. ter bijbelvertaling	1922-1950 1950-1960	1942-1945 internering Swellengrebel II 214-228 BLGNP V, 374v
Miedema, drs. Cath. J., ond.	1908-1994	ZGKN-MJ	lerares Chr. HIK Solo dir. huish.school Yogya lerares AMS Ambon (overheid) miss. zuster, docente	1934-1935 1935-1942 1948v 1951-1962	de Jong MJ 794 v internering, rep. 1946
Miedema, mw. J.J.	1897-1978	ZNGK-MJ	ass. gemeentewerk GKI Yogya miss. arts Zzh Purbolinggo in Indonesië in NICA-verband	1962-1973 1931-1943 1947-1949	1973 gepensioneerd 1946-47 in Australië deJong MJ 882
Miedema, K., zdl ~ 1932 M. Schuler, te Ulu	1904-1959		Ulu (Siau) Lirung (Talaud) Tamako (Sangir) internering Taruna (Sangir)	1930-1932 1932-1936 1937-1942 1942-1945 1947-1948	Zie NZblad 1945-12 verlof 1936-37 1945-46 Austr./NL
Miesen (Miezen), J.H.W. vd ~ 1898 Jac. Wilh. ten Boom	1873-1936+	UZV	Buru (Mol) Halmahera > ontslagen > hp	1898-1901 1901	> hp in de Prot. Kerk Coolsma 706, 730
Mittelstädt, Kurt E. (D)	1901-1984	NM/SZ	Salatiga, zendeling	1925-1939	1939 "uitgetreden"
Mittelstädt, Kurt E. (D) ~ (1) 1927 E. Kaiser † 1975 ~ (2) 1976 Gretchen Rau	1901-1984	NM/SZ	Semarang, Salatiga, zendeling	1925-1939	1939 "uitgetreden"
Mobach, Tjebbe, ond. ~ 1919 K. vder Kouwe † 1975	1890-1983	ZNGK-S	hoofd normaalcurus Sumba	1920-1949	
Moens, Hendrik P. ~ 1860 J. L de Wild † 1881 ~ 1882 M.J. Senn van Basel	1831-1882	zwm	zendeling-koopman te Makassar	1861-1862	Reenders AZ 380
Mol, zr. Gerritje	1873-1929	SZ	verpleegster Kalitjeret, Zzh idem Blora	1909-1920 1923-1926	> NL
Mol, Pieter Gerrit ~ 1901 Joh. Hendrica vder Steur (1877-	1878-1907				
Mol van Otterloo, A. de, arts ~ (1) A. Weerts ~ (2) A.C. van Vuuren	1893-1965+	NZV	Bandung (WJ)	1925-1931	1933 promotie "De opium- schuiver in het hospitaal"
Mollema, G.W.M., zdl ~ 1933 J. Zijlstra † 1979	1903-1950	NZV/VNZ	Sanggona (ZOCel), zendeling	1933-1950	vermoord 5-6-1950
Mooy, Jacoba, ond.		SZ	Blora Purwodado, Z-HIS	1909-1919 1929-1933+	1919-1929 in NL ca. 1933 gerep. wg ziekte
Mosche, C.F.F. (D), zwm ~ Wilh. Mundt	1840-1868	zwm/UZV	Mansinam (NG) Meoswar (NG)	1866-1867 1867-1868	Reenders 335, 380

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Mühlnickel, Adolph (D)	1822-	zwm			Reenders AZ 381
Mühlnickel, August (D)	1826-1859	zwm	Billiton, Tjikuja, Batavia, Malang	1851-	Reenders AZ 381
Müller, H., zdl. (ongehuwd)	1866-	NZV	Sukabumi (WJ), wnd. Pangharepan (WJ) Tasikmalaya (WJ) Pangharepan (WJ) > ontslagen	1895-1896 1896-1898 1898-1900 1900-1905	naar Chili ex-BM; nam ontslag. NZblad 1926-2
Müller, H. (Zwits.), zdl ~ (w.s. ongehuwd)	1895-	STC	Tahulandang (Sangir)	1926-1928	
Müller-Krüger, dr. Th. (D) ~ Kath. Krüger	1902-1980	RMG	zdl te Simorangkir (NSum) docent HThS te Batavia/Jakarta	1931-1934 1935-1960	
Muijs, zr. Hendrika Corn.	1901-1995	ZGKN-MJ	hoofdverpleegster te Kebumen	1928-1943	1947-51 Rode Kruis in Ind.
Muis, J.J., zdl ~ Ch.W. de Puy	1868-1945	NZV	Cheribon (Cirebon, WJava)	1896-1900	naar Bonaire
Mulder, mw. A.H., ond.	1907-1987		lerares Engels Chr. Lyc. Bandung	1949-1958	de Jong MJ 782
		ZGKN	docente PTPG/Satya Wacana	1958-1960	> NL 1960
		ZGKN	docente Kinnaird College, Lahore	1962-1973	
Mulder, C.P., arts		ZNHK	Sangir	1955-1959	
Mulder, dr. D.C.	1919-2014	ZGKN	docent TOS Yogya	1950-1962	doc. ook ad UGM, Satya
			docent/hoogleraar STT Jakarta	1963-1965	Wacana e.a. De Jong MJ 782
			hoogl. godsd.wet. VU enz.	1965-1985	
Mulder, J., ond. ~ A. Visser † 1991		NZG	Tomohon (Min), ond. HIS	1921-1927	> verlof in NL
Muller, D. (Zwits.), zdl ~ [n.a.]	1777/8-1826	NZG	Kur./Tom. (Min), dir. guru-opl.	1928-1935	
Muller, ds. J.Chr. ~ G. Fokkema † 1985	1920-1997	ZNHK	Manado (Min)	1822-1826	Kruijf 298
Muller, Marinus Gerard, arts ~ 1921 J. Koetsier † 1975	1894-1981	ZBKN-MJ	Kupang (Timor)	1955-1960	
Munk, J.C., ond. ~ 1908 Derkje J. Wesseldijk	1881-< 1932	UZV	arts in het Zzh te Solo	1928-1943	Reenders MJ 867
Munnik, Franciscus de, zdl ~ 1894 Wilh. S.C. Creutzberg † 1953	1865-1938	NZG	Tobelo (Halm.), docent guru- opleiding	1909-1916	ontslagen, verm. † in Indië
		NZG	Kediri (OJ)	1895-1905	verlof 1905-06. Kruijf 553
			Kediri (OJ)	1906-1916	> dir. tehuis voor Jav. be- dienden, Den Haag
Munters, zr. Nic. Helena	1909-	NZV	Bandung (WJ)	1936-1937	geb. Medan. ~ 1940+ Fr. v Vollenhoven; ~ G. Brack 1967
Muyen/Muijen, zr. Maria v Muylwijk, J. van, zdl ~ E. van Ravensteyn † 1971	1892-1988 1881-1945	SZ UZV STC	verpl. Zzh Blora, Ungaran Fak-Fak (NG), Siau (NCel) West-Nieuw-Guinea Sibolangit (Deli) Raja (Deli), evangelistencursus Kabandjahe (Deli) > internering	1924-1942 1911-1914 1914-1915 1919-1923 1923-1935 1935-1938 1938-1942	† in Jap. Internering? † in internering verlof NL 1915-1919 1922 en 1923 Java-verlof verlof 1928-29
Muylwijk, zr. J.A.M. Muijs/Muys, zr. Hendrika C.	1901-	ZGKN-MJ ZGKN-MJ	Yogyakarta, hoofdverpl. Zzh hoofdverpl. Zzh Kebumen	1933-1942/3 1928-1942/3	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
N					
Nachtigal, Peter, zdl. (Rusl.)	1881-1928	DZV	Pakantan (Zuid-Tapanuli)	1911-1928	Jensma 122-3
Nauta, H.J., ond. ~ 1904 Joh. Bijdevier	1881-1945	STC	Kaluwatu (Sangir), dir. guru-opl.	1907-1913	vader van dr. Walle Nauta
Neef, A.J. de, zdl ~ J.C. Droppert † 1966	1892-1948	UZV	Hollandia (NG)	1920-1926	1926-28 ziekteverlof
Neef, N. de, ond. ~ J.K. van der Dussen † 1980	1884-1974	UZV	Serui (Yapen, NG)	1928-1935	IM NZblad 1948-10
			Tobelo (Halm.), dir. guru-opl.	1918-1933	verlof 1925-1926
					NZblad 1949-10
			NL, in binn. dienst	1933-1949	Zblad NHK 1957-7
Nes, ds. C. van ~ 1935 N.A. de Putter	1906-	ZGKN-MJ	miss. pred. Magelang	1937-1943	de Jong MJ 782v
Netelenbos, ds. Lambertus ~ (1) 1901 A.G. Ozinga † 1908 ~ (2) 1913 J.F. Chevallier	1876-1955	ZGKN-MJ	Wonosobo, miss. predikant	1905-1918	verlof 1912-1913
Netelenbos, zr. W.H.			miss. pred. te Purworedjo	1918-1930	> emeritaat
		ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Wonosobo	1909-1912	Reenders MJ 867
			Purbolinggo, Wonosobo, Parakan	1919-1925	zr. van Lambert Netelenbos
		ZGKN	Zzuster te Cilacap en Magelang	1957-1964	Reenders MJ 867v
Netten, Rens S. van Neubronner, zie Tuuk, vder					> NL
Neumann, J.H., zdl ~ G. Bos	1976 -1949	NZG	Sibolangit, Deli	1900-1921	NZblad 1938-5, 1949-7,
		NBG	Kabandjahe en Raja (Deli)	1922-1942	1950-1. Verlof 1909-10,
		VNZ	tijd. i.d. NBG	ca. 1938-42	1921-22, 1937-38
			Medan	1946-1949	1942-45 internering
Nie, W. de, ond.		VNZ/ZNHK	Midden-Celebes	1950-1953	
		ZNHK	Nieuw-Guinea	1954-1961	
Nieboer, zr. Hilke [sic]	1899-1996	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Purworedjo	1925-1931	Reenders MJ 1868
			2e periode in Purworedjo	1933-1940	> pensioen
Niephaus, zdl. Heinrich (D) ~ 1912 Joh. Vitt † 1950	1875-1933	NM/SZ	zdl. te Bodjonegoro, Semarang,	1910-1933	† 4-10-1933
			e.a., MJava		
Niet, mr. Maarten de ~ 1935 Edithe H. Child	1904-1979	NBG	Batavia, Zendingsconsul	1939-1949	BWN 5; Jongeling, ZC
Niet, zr. M.A. de	1897-1989	NZG	Modjowarno (OJ)	1929-1942	1942-45 internering
			internering, repatriëring, verlof	1942-1948	verlof 1935-1936, 1946-
			Semarang (MJ)	1948-1950	1948. ~ dhr. Defares
Niet, G.D.W. te, ond. ~ 1854 Wilmina Jansen † 1905	1825-1905	zwm	Batavia, hoofd chr. amb.school	1854-ca. 1872	Reenders AZ 381
			ond. aan gouvernementsscholen	1873-ca. 1890	
Nieuwenhuizen, zr. C.W. van Nieuwland, mw. G.M., ond.		ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Purworedjo	1927-1934	Reenders MJ 868
		VNZ	Tobelo, Halmahera	1950-1951	
		ZNHK	Nieuw-Guinea	1952-1958	
Nieuwpoort, ds. F. van	1924-1966	ZNHK	Surabaya, studentenpred.	1957-1961	IM Zblad NHK 1966-7
			> pred. voor Afr. en Az. stud. in NL		
Nijenhuis, J.H.D., zdl ~ (1) J.C.J. Everts (sic) † 1930 ~ (2) 1932 C.M. Demmenie † 1960	1893-1944	NZG	Kopandakan (Bol. Mongondow)	1919-1930	NZblad 1950-5, zie ook IM
			Kotamobagu (Bol. Mongondow)	1930-1936	in 1930-11. Verl. 1938-39,
			Kopandakan (Bol. Mongondow)	1936-1942	1942 internering
Nikkel, Gerhard, zdl. (Rusl.) ~ .. Kuipers † 1899	1861-1932	DZV	zdl. in Pakantan (Zuid-Tapanuli)	1888-1900	Coolsma 444-446

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Niks, J.F., zdl ~ (1) 1870 Joh. P. Aarssen ~ (2) 1915 Grada ter Maat	1843-1930	UZV	Mansinam (NG), ziek, > hp	1870-1873	IM NZblad 1930-7. Zie ook Mblad SZC 1920-
Nolle, ds. F.A., arts ~ E.M. Draxler, * Wenen 1906	1905-1970	GZB	leider medische dienst GZB	1947-1950	1950 > NL
Noordennen, ds. G. van	1912-1981	VNZ/ZNHK	Banjarmasin (BM)	1946-1954/5	Ukur : 1946/51-1954
Noordhoff, G. (O-Friesl.), zdl ~ [w.s. ongehuwd gebleven]	1801/2-1842	NZG	Termano (Rote, KSE)	1841-1842	Kruijff 190v
Noordzij, Willem .A., ond. ~ 1917 Adr. Huijser † 1968	1892-1942/45		Malang, dir. Chr. MULO	1928=1942	Jv ZNHK 1968, 116
Noort, A.C., ond.	1906-1982	ZCGK	Mamasa (Celebes), schoolbeh., hoofd part. HIS	1935-1942	> 1947-1971 pred. CGK in NL.
Nooteboom, ds. G.P.	1926-2008	ZGKN	miss. pred. Purworedjo, Kebumen	1957-1972	de Jong MJ 783
Nooy, H.W., zdl ~ Sabina Riedel	1825/6-1853	NZG	Tondano (Min)	1850-1853	Sabina: d.v. J.F. Riedel Kruijff 305
Noppen, L.M. van, zdl ~ M.J. Schröder † 1975	1887-1943	NZV	Tjiandjur (Cianjur, WJ) Tjigelam (Cigelam, WJ) Garut (WJ)	1912-1913 1916-1919 1919-1943	verlof 1926-27, ziekte- verlof 1937-39
Nortier, dr. A., arts ~ H. Duyvendak † 1975	1885-1940	NZG	Modjowarno (OJ) Malang (OJ) 1937-38 Sumba (verv. J. Berg)	1916-1928 1928-1936	1921-22 tijdelijk DZV verlof 1922-23, 1929- 1930, 1936-37
Nortier, C.W., zdl ~ J.M. Gunning † 1956	1888-1963	NZG	Waikabubak (West-Sumba) Malang (OJ) Depok (WJ), tijd. Modjowarno (OJ) Cairo (Egypte), studie Arabisch Kediri, opleidingsschool Malang (OJ), doc.Bale W. > NL	1937-1938 1938-1940 1915-1916 1916-1922 1923-1924 1925-1926 1927-1938	NZblad 1928-3; IM NZblad 1940-10 Zblad NHK 1956-4 verlof 1922-23
Noteboom, L., arts		ZGKN-MJ	wnd. arts Zzh Purworedjo	1929-1930	verlof 1933-34 Reenders MJ 868
Notten, D.Th., ond. ~ N. Beerhorst	1882-1936	NZG	Kakas (Min), dir.amb.sch.	1904-1926	verlof 1914-15 IM NZblad 1936-10
Nusteeg, zr. A. ~ 1908 H.J. Iken † 1908 ~ 1917 D. Iken [sic]	1880/1-1964	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Purbolinggo	1915-1917	Reenders MJ 868 beide malen gehuwd te Ba- tavia (zie Kleian 1909 en 1918)
O					
Offringa, Joh., arts ~ 1912 B.R. van der Kam	1883-1950	ZGKN-MJ	geneesheer-dir. ZzhYogya hoofd van de DVG	1918-1930 1931-1938	Reenders MJ 868
Onstenk, G.J., ond.		NZV	Poso, hoofd lagere school	1947-1951	
Onvlee, Gerard J., arts ~ Wilh. Bruijfel	1926-2013	ZGKN-S	miss. arts, hoofd reg. med. dienst miss. arts te Payeti	1857-1961 1964-1970	EndSumba 680
Onvlee, dr. Louis ~ 1926 Wybrig Miedema † 1982	1893-1986	NBG	Sumba, afgev. ter bijbelvertaling hoogl. cult. antropologie VU	1926-1955	1942-1945 internering Swellengrebel II 182-213

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Ooms, mw. Antje, ond.	1889-1979	SZ	ond. te Tjepoe (Cepu)	1915-1927	~ 1930 F. Strik, insp. pol. te Mr Cornelis † 1969 Baarn
Oosterhagen, P., arts		NZHK ZNHK	Makassar Kabandjahe	1953-1954 1955-1957	
Oosterhuis, Gerrit J., arts ~ 1944 Fr. van Dijk † 1991	1917-2009	ZGKN-S	Sumba, miss. arts Kupang, gouvernementsarts arts in Nigeria	1946-1952 1952-1955 1982-1984	EndSumba 677v > NL, arts aldaar
Oosterhuis, Jan W., arts ~ zr. Melina Bolt † 1981	1884-1955	ZGKN-MJ	arts Zzh Kebumen arts te Surabaya	1915-1921 1946-1952	Reenders MJ 868v 1949-1950 arts op Sumba
Oosterveen, Harm, arts ~ 1939 W. Wielenga dv D.K.W	1908-1944	ZGKN-MJ	miss. arts Purwokerto	1935-1943	de Jong MJ 783
Oostrum, ds. H.J. van ~ Jeanette Muller, ond.	1925-2008	ZGKN-S	miss.pred. te Waikabubak, Sumba	1956-1970	> leraar godsd. Assen EndSumba 680
Ormel, zr. J.Th.	1913-1961	VNZ	Jakarta, Kalimantan	1947-1950	1950 ~ G. vdHvGenderen
Otterspoor, W., zdl. (~ ongehuwd)	1840-1869	UZV	Mansinam (NG)	1863-1865	
Ottow, C.W. (D), zwm ~ Auguste Letz	1826-1862	zwm	Mansinam (NG) Doreh (NG)	1855-1860 1860-1862	Rd 381; Kamma DWW
Ottow, J.C.G. ~ (1) 1887 Adr. H. van der Sluys † 1905 ~ (2) 1914 C.M. Bontje (1890-1989)	1861-1945	STC	Moronge (eil. Salibabu, Talaud) > Java, gouvernementsonderwijs 1925 pensioen > NL	1887-1892	z.v. C.W. Ottow Coolsma 664-666
Ottow, M. ~ A. Alkema	1898-1983	NZV	West-Java, landbouwproject	1918-1919	
P					
Palm, ds. J.D. (D) ~ J.J. Boogaard	1775/6-1850+	NZG	naar Ceylon, pred. te Colombo	1803-1850+	
Panman, zr. A.J.H.	1893-	DZV	verpleegster Kelet, MJava	1922-1925	
Pape, Franz (D) ~ 1862 Maria Hegemann	ca. 1933-> 1874	zwm	Rote en Timor, leider chr. gem.	1860-1869	Reenders, AZ 382
Peddemors, W., arts ~ 1931 M. van der Hooft	1906-	ZGKN-MJ	miss. arts te Kebumen	1931-1937	de Jong MJ 784
Pennings, Abr., zdl ~ C. Gouverneur † 1965	1875-1966	STC	Rainis (Talaud)	1899-1907	> NL, dir. Johanna-St.
Pennings, Ant.A., zdl ~ A. Dijkman	1870-1902	NZV	Lebak (WJ)	1893-1902†	LAW XVII-4
Pennings, P.J. ~ E. Bosshardt	1974-1948	EgZd	zdl te Qalyub, Egypte	1899-1910	1911-1935 i.d. vd Amer. Presb. Mission
Perdok, H., zdl ~ S. Meyer	1908-1979	NZG NZG/VNZ VNZ	Lemo (MCel) Tentena (MCel), docent pred.opl. Tentena (MCel), docent pred.opl.	1933-1939 1939-1951 1947-1951	1942-45 internering 1954-1973 secr. vh secretariaat RvdZ
Petri, ds. Chr.	1920-2003	ZNHK	Malang (OJ), docent biologie Dakar (Senegal)	1957-1960 1961-1966	afscheid 10-12-1961
Piccer, Johanna	1885-1918	ZGKN-MJ	hoofd huish. Zzh Yogya	1922-1928	Reenders MJ 869
Pieron, ds. A.F., J. ~ M.E. Bronkhorst	1908-1943	ZGKN-MJ	pred. onder Chinezen te R'dam	1932-1939 1940-1941	de Jong MJ 784 > veldprediker

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Pieters, J.H., zdl ~ G.H. van Dilgt Pieters, zr. T.	1883/4-1978	UZV	Leksula (Buru, Mol) Waekatin (Buru, Mol)	1915-1917 1917-1924	
		UZV	Nieuw-Guinea	1938-1939	Dake 48v; RA 1942
		NZV	Bandung	1940-1942/3	RA 1942/479
Pijssel, mw. A. (Kruyt-), arts	1878-1929	NZG	Modjowarno (OJ)	1905-1908	IM NZblad 1929-12
		NZV	Bandung (WJ)	1917-1918	
Pik, J., zdl ~ J.M.J. Schar ten † 1963	1881-1955	NZG	Modjowarno (OJ)	1914-1916	NZbl 1938-7; Zbl NHK 1955-12 en 1963-4
			Kediri/Madiun (OJ)	1916-1924	verlof 1920-22
			Malang (OJ)	1924-1939	verlof 1930-1931
Pik, ds. J.C.E.	1912-	VNZ	Nieuw-Guinea, pred.	1945-1948	naar Australië
Pilon, Pieter J.J.R.T. arts ~ 1912 P.E. v Alphen † 1945	1883-1958	SZ	verv. arts Purwodadi	1912-1913	particulier arts MJava
		SZ	Blora, verv. arts	1915	
		NZG	Modjowarno, verv. arts	1916	
Pistor, Paula (D)	1877-1948	NM/SZ	evangelistenMJava		wed. van Chr. Bauszat
Pistor, Ruth (D)	1905-1997	NM/SZ	evangeliste	1931-	d.v. Inspektor Pistor
Plaum, Wilhelm (D), zdl. ~ 1937 Emmy Schneider	1905-	NM/SZ	zending te Ungaran	1937-1940	10-5-1940 geïnterneerd, 1946 > Dld
Ploeger, A., zdl ~ J. Hogerwaard	1905-1986	UZV	Tobelo (Halm.) Kau (Halm.)	1934-1935 1935-1950	1942-45 internering
			Jakarta (Prot. Kerk)	1950-1953	
Ploegman, W.F., ond. ~ 1824 H. S. Koenen † 1899	1805-1873	NZG	Sumenep (Madura), ontslag > hp	1832-1833	† te Den Haag. Kruijf 178
Poel, J. van der, zdl ~ C.B. Rijnders † 1968	1892-1972	NZG	Pareredjo (OJ) Segaran (OJ) Modjokerto (OJ) Modjowarno (OJ), docent opleidingsschool	1920-1922 1922-1923 1924-1925 1926-1927	uitgez. voor cl. Zutphen afgekeurd > 1933 pred. NHK
Poensen, C., zdl ~ M.C. Westrik	1836-1919	NZG	Modjowarno (OJ)	1860-1862	Mblad SZC 1919-4, Kruijf 569-577; BLGNP I 258v
			Kediri/Madiun (OJ)	1862-1891	verlof 1889-1890 > hoogleraar Ind. Inst. Delft
Pol, H., zdl. ~ 1925 A. Hoekstra † 1997	1898-1972	GZB	diacoon (verpleger) ressortszending Celebes verv. zdl. op Nias	1926-1928 1928-1941 1941-1942	1935 (sic) geordend als zdl. 1948-1949 zdl. te Makale
Polet, Willem Hendrik ~ Antonia van Buuren † 2002	1895-1992	ZGKN+SZC	Solo, leraar Chr. HIK	1932-1942	internering
Pontier, zr. Paulina Johanna	1885-1918	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Purbolinggo	1914-1918 †	Reenders MJ 869
Poot, A., zdl ~ M. Groot	1901-1978	UZV	Leksula (Buru, Mol)	1931-1948/ 9	> pred. in NL (NHK) verlof 1938-1940
Popma, W. Meertinus, ond. ~ T.C. Moene, ond. † 1976	1918-1966	ZGKN-S	functies in het onderwijs op Sumba	1947-1958	EndSumba 678
Por, zr. G.	1888-	ZGKN-MJ	hoofdverpleegster Zzh Solo	1923-1928	1937 ~ H. Gjaltema
Pos, ds. A.	1888-1971	ZGKN-MJ	miss.pred. te Solo	1920-1921	Reenders MJ 869
~ 1920 J.H. Breukelaar † 1996			miss. pred. Yogya	1921-1930	1946 > NL, nog werkz. te
			docent Theol. Opl.School te Yogya	1930-1943	Palembang en Jakarta

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Pos, W. ~ 1889 T. van de Putte †1904	1856/7-1914	ZCGK/ ZGKN-S	miss. pred. te Melolo, Oost-Sumba	1890-1904	> emeritus
Postma, zr. Trientje	1908-	GKN-MJ ZGKN-S	verpl. Zzh Solo verpl. te Karuni, verv Zigterman verpl Zzh Solo	1940-1942/3 1939-1940 1940-1942/3	1940 ~ A. Kooistra, hp te Kediri
Prins, D.C., zdl ~ 1913 B.A. Hardeman †1967	1888-1945	UZV GZB	Djailolo (Halm.) Makale, Celebes	1913-1915 1915-1920	> hp, † kamp Neuengamme
Prins-Hardeman, B.A., ond.	1888-1967	NZG	Modjowarno, ond. Zendings-HIS	1924	echtge. van D.C. Prins
Prins, zr. Jantje	1890-	ZGKN-MJ	verpl. en hoofd kraamkliniek Ygy Zh Labuang Baji, Makassar	1925-1943 1946-1958	Reenders MJ 869 1958 naar NL
Proosdij, C. van, arts	1887-1949	ZGKN	miss. arts te Surakarta (Solo)	1915-1920	1928-1943 gouv.arts te Kudus. Reenders MJ 869v
~ 1918 C.F. Lijtsman Piernbaum † 1964		SZ	zendingsarts te Purwodadi	1921-1928	
Pruijs, Hendrik Simon, arts ~ 1894 H. van der Bom	1866-1944/5	ZGKN-MJ	geneesheer-dir. Zzh Yogya part.arts Wonosobo arts Zzh Yogya	1906-1918 1918-1928 1928-1934	Reenders MJ 870 te Yogya blijven wonen † in Japanse internering
Pruijs, Willem Marie, arts ~ G.M.D. Dethmers	1901-1982	ZGKN-MJ	miss. arts te Yogya	1931-1943	z.v. H.S. Pruijs de Jong MJ 784v
Pruis, dr. G.W.A., arts ~ G. Zoet † 1967	1899-1959	NZV	Tjideres (Cideres, WJ) internering	1929-1943 sept 1943-1945	verlof 1935. NZblad 1946- 3; Zblad NHK 1959-4
Püschel, Agnes A.S., ond. (D)	1887-1961	NM/SZ	hoofd Z-HIS Purwodadi evangeliste onder Chin. vrouwen	1922-1933 1935-1940	10-5-1940 geïntern rep. 1947, > Neukirchen
Put, Lulof Hendrik, zdl ~ 1936 Theodora van Tiel † 1999	1911-1956	NZV NZV NZG VNZ/ZNHK	Garut (WJ) Cheribon (Cirebon, WJ) Deli Bandung (WJ)	1937-1938 1938-1940 1940-1942 1948-1955	1942-45 internering Zie "Scouts in de Oorlog- Herdenken in Vrijheid"
Putten, Marius van, ond. ~ 1916 J.Th. Brouwer	1888-	NZG NZG	Modjowarno (OJ), dir. guru-opl. Modjowarno, dir. Zendings-HIS	1916-1920 1920-1921	
R Raatschen, Heinrich (D)	1901-1945	NM/SZ	zdl en hoofd normaalsch. Tingkir	1928-1939	1939 verlof, in Dld geble- ven; mei 1945 omgekomen
~ 1929 Berta Schade ond. † 1980			zdl. te Tegal, 1938 > Ungaran	ca. 1931-1940	
Rade, Lisbeth A.D. (D)	1893-1956	NM/SZ	evangeliste te Semarang e.a.	1930-1938	
Rado, Tabor (Hong) ~ 1924 O. Hecht	1893- > 1924	ZGKN-MJ	arts Purbolinggo en Purworedjo	1923-1926	Reenders MJ 870
Randwijck, S.C. Graaf van ~ (1) 1928 O. Thomas † 1949 ~ (2) 1950 Adr. El. Laming	1901-1997	NBG	Batavia, Zendingsconsul Zendingsdirector (VNZ) alg. secr. Raad voor de Zending	1929-1946 1946-1951 1951-1966	Jongeling, ZC; NZblad 1946-6
Ravesteyn, dr. Th.L.W. v, arts Reenen, ds. G.J. van ~ 1930 G. Vonk † 1992	1905-1964	VNZ ZGKN-MJ	West-Java, gynaecoloog miss. pred. te Yogyakarta Zendingsconsul te Jakarta	1947- 1933-1943 1951-1953	de Jong MJ 785
Reichler, Frieda (D)	1900-1978	NM/SZ	andere kerk. functies te Jakarta evangeliste te Semarang en Blora	1953-1957 1929-1940	10-5-1940 geïnterneerd, 1948 gerep, naar Dld

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Renes, G.J., arts		ZGKN-MJ	miss. arts te Purworedjo	1934?-1942	de Jong MJ 785
			miss. arts te Yogyakarta	1950-1959	
Reynhout, J., zdl en ond. ~ F. Overbeeke † 1976	1899-1997	STC	Tahuna (Sangir), ond. HIS	1924-eind 1930	> ond. in NL
Richert, zr. Susanna (Rusl.)		DZV	verpl. te Kedung-Pendjalin, MJava	1911-1913	Jensma 78v. > Salatiga
Richter, W. (D), zwm	1823-1885	STC	Rainis (Talaud)	1859-1864	Uit de Ermelose Zending
~ Carolina Sarijo		STC	Beo (Talaud)	1864-1885	Reenders 382
Richters, ds. B.	1910-1967	ZGKN			
Ridder, ds. H.J. de	1920-2004	VNZ/ZNHK	Karoland (Deli)	1948-1954	
~ A.H. van Haarst † 2001			Serui (Nw-Guinea) > pred. in NL	1955-1958	repatr. wegens ziekte
Riedel, J.F. (D), zdl	1798-1860	NZG	Tomohon/Tondano (Min)	1831-1860	Kruijf 301-307; LAW II-1
~ (1) 1831 M. Williams of A. ten Engel, † aug. '41					(1) werd in 1838 tot zdl-
~ (2) 1845 E.A.M. v Brakel † 1849					zuster benoemd
Riedel, Karl (D), zdl	1892-1953	NZG	Korowalelo (MCel)	1924-1932	verlof 1932-33
~ M.E. Kraft † 1961			Kolonedale (MCel)	1933-1942	1942-45 internering
			Jakarta, leatuurwerk	1948-1953	
Riessen, mw. E, van, arts	1921-2009	GZB	Zarts te Rantepao	1957-1961	> NL
		GZB	Zarts in Kenya (Eldoret)	1962-1967	
		ZCGK	Zarts te Mamasa	1969-1983	
Rigters, ds. A.	1917-1983	VNZ/ZNHK	Luwuk (MCel)	1947-1957	
~ A.M. van der Endt			Hollandia (NG)	1959-1963	1964 secr. NZR
Rijkhoek, Daniël	1887-1970	ZVEG	Samosir, Nainggolan (NSumatra)	1919-1942	† te Apeldoorn
~ Balige, 10-01-1921 Maria Emma Döring					
Rijkhoek, Jannetje Maria	1894-1974	SZ	MJava ten N, verpleegster	1921-1925	zr. van D. Rijkhoek, diaco-
		ZVEG	in Nederland	1925-1929	nes van Bronovo
			Samosir, zending VEGem.	1929-1942/56	
Rijn, Christiaan van		DZV	beheerder leprozerie Donorodjo	1917-1919	
~ M. Johannsen † 1935					
Rinck, zr. Wilh. Chr.	1905-	ZGKN-S	verpleegster te Wonosobo	1931-1937	1933-34 > Sumba, verv.
Rinnooy, N., zdl	1841-1913	UZV	Meoswar (NG) > hp	1868-1874	
~ 1876 Gepke de Vries					
Ritsema, J., zdl, ongeh.	1884-1950	NZG	Taripa/Onda'e (MCel)	1913-1927	IM NZblad 1950-9
			Kawata (MCel)	1928-1939	verlof 1922-23, 1930-31, 1939-40, bleef door oorlog
Roepman, zr. El. Maria	1881-		vroedvrouw in Zzh Yogya	1906-1910	Reenders MJ 870
Roest Jr, C. van der ~ 1899 A.M.	1874-1926	NZG	Minahassa, drukker/uitgever	1899-1919	verlof 1909-10, 1915-6
Gerritsen vd Hoop			dir. N.V. Holland-Insulinde, R'dam	1919-1926	IM NZblad 1926-12
Roest, J.L.D. van der, zdl	1867-1950	UZV	Windesi (NG)	1893-1897	NZblad 1933-4, 1950-3
~ S.C. Koeleman			Roon (NG)	1897-1898	
		UZV	Kau (Halm.)	1899-1903	
Roesteen, C., zdl	1750/1-1809	NZG	Curaçao (1804) en Bergen (NY)	44485	Kruijf 71v
Rolff, zr. C.W., diacones	1885/6-1976	NZG	Modjowarno (OJ), vpl.	1918-1928	verlof 1923-1924
		NZG	Malang (OJ), vpl. > DZV	1929-1930	1930-31 DZV
		DZV	Kelet, verleegster	1830-1931	> repatriëert
Ronde, A.C. de	† 2006		Makassar, zh Labuang Baji	1956-1959	Vandaar dec. 2004

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Rooker, H., zdl	1830-1915	NZG	Bulukumba (ZCel)	1854	Kruijf 441v
~ (1) 1858 A.S. Riedel † 1862		NZG	Tondano (Min) > hp	1854-1875	
~ (2) 1864 A. Hiebink † 1887					
Rooker, J.H. zie Hiebink R.					z.v. H. Rooker
Roorda van Eysinga, zr. H.J.	1903-1996	NZV	Bandung (WJ), vpl.	1936-1942	Van ziekenhuis Bronovo
			internering	1942-1945	
			Batavia (WJ), vpl.	1945-1946	
		VNZ/ZNHK	Bandung (WJ), vpl.	1947-1953	
Roose, zr. C.M., diacones		NZG	Modjowarno (OJ), vpl.	1910-1915	1918 eervol ontslag
Rooseboom, J.A., zdl	1901-1971	UZV	Duma (Halm.)	1927-1929	
~ Chr. Lans, † 1985			Gamlaha (Halm.)	1929-1934	verlof 1934-35
			Tobelo (Halm.)	1935-1942	
			internering	1942-1945	1946 gerep. > pred. in NL
Roosjen, ds. Sjoerd	1915-1986	ZGKN	miss. pred. Purwodadi	1951-1954	de Jong MJ 786
			docent te Solo (pedagogiek)	1954-1956	
			docent PTPG/Satya Wacana, Salat.	1956-1972	
Rootselaar, F.J. van, arts		ZNHK	Luwuk (MCel)	1952-1955	Dake 199v
		ZNHK	Bolaang Mongondow	1956-1959	
Rooy, zr. M.J. de		ZGKN-MJ	Purbolinggi, verpleegster (tijd.)	1934	i.d. van de DVG
Rosin, H. (Zwits.), theoloog	1907/8-1993	(ZNHK)	Jakarta, docent STT	1947-1964	v.a. 1957 i.d. ZNHK
~ B.F. Reusser					
Roskes, J.W., zdl	1843-1918	NZG	Modjowarno (OJ)	1869-1872	IM Mblad SZC 1918-9
~ D.E. Neurdenburg			adjunct-director NZG, leraar Ja- vaans en Maleis ad zendingsopl.	1872-1911	
Roskott, B.N.J. (D), ond.	1811-1873	NZG	Ambon (Mol), guru-opleiding	1834-1851	
~ (1) 1835 Sara M.E. Twijssel			Ambon (Mol) tevens schoolopz.	1851-1865	
~ (2) 1864 Joanna M. Luyke					
Röttger, E.H. (D), zdl	1801-1852+	NZG	Riau, tevens wnd. pred.	1834-1842	verlof 1842-44
~ C.F.E. Beyerhaus			Riau + wnd. pred, neemt ontslag	1844-1846	Kruijf 253-257
Royer, dr. G., arts	1889-1958	NZG	Batavia, taalstudie	1917-1918	IM NTvVG 6-12-1958
~ J.C. Hannema			Modjowarno (OJ)	1917-1923	> o.m. vz SIMAVI
Ruden, C.L. (D), zdl	1808-1842	NZG	Saparua (Mol)	1835-1842	Kruijf 132
~ L.C. Schmoll					
Rullmann, ds. J.A.C.	1898-1971	ZGKN	miss. pr. Purbolinggo, Purwokerto	1931-1940	de Jong MJ 786
~ 1924 A.M. Pelle			docent TOS Yogya	1940-1943	
			docent evang.school Purwokerto	1948/9-1951	
			docent TOS Yogya	1951-1953	1960-1963 Brazilië
Ruler, zr. W.F. van		VNZ/ZNHK	Miei (NG)	1948-1961	Dake 66
Rutgers, A.W.F., arts	1918-1983+	VNZ/ZNHK	Nieuw-Guinea (ZGKN) >	1948-1952	
			Makassar, zh Labuang Badji	1952/1960	1961-1975 lepra-arts in Z- India (Basler Mission)
Rutgers, Jacqueline C.	1874-1951	ZGKN-MJ	hoofdverpleegster Zzh Yogya	1900-1907	Reenders MJ 870v. biogra- fie: R. vder Woerd, <i>Werken</i>
~ 1912 H.A. van Andel			terug naar Yogya	1911-1912	<i>zolang het dag is</i>
Rutgers, mw. J.F., ond.	1882-1964		actief voor ond. aan meisjes en		zr. v J.C. Rutgers
~ ds. B.J. Esser † 1944			werk onder vrouwen in M-Java		de Jong MJ 795

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Ruttink, H.C.G., zdl ~ J.A. Schneider	1876-1958	NZV	Bandung (WJ)	1900-1919	Zblad NHK 1958-7
Ruysch van Dugteren, E.M.H., zdl	1886-1915	STC	Sangihe (Sangir)	1914-1915 †	
Ruyssenaers, ds. Gerrit Joh. ~ 1901 Heiltje Vogelaar	1895-1907	ZGKN-MJ	miss. pred. Purbolinggo	1901-1907	Reenders MJ 871
Ruyter, Mw. M.H. de, diacones	-1936	NZG	Sonder (Min), vpl.	1905-1920	verlof 1911 IM NZblad 1936-4
S					
Saathof, D., ond.		GZB	verv. hoofd Schakelschool Makale	1932-1933	< Ambon, > Java. Auteur brochure inzake Prot. Kerk
Sander, zr. Adr. Clasina	1901-	ZGKN-MJ	Yogyakarta, verpl. Zzh	1938-1942/3	RA. † in internering??
Savornin Lohman, jkvr. zr. Elisabeth Johanna de	1903-mei '45	NZV	Bandung (WJ), vpl. Batavia, hoofd wijkverpleging	1935 1935-1941	~ 1941 met H.J.P. Tulner, ondernemingsarts. geïnterneerd Sumatra, †
Schaafsma, A.O., zdl ~ 1859 Klaartje P. Beijkerk	1830-1896	NZG	Langowan (Min)	1860-1870	Kruif 313-317
Schaafsma-de Jong, H., ond. ~ 1890 Bote Schaafsma	1859-1923	NZV	> pred. GKN Kralingen onderwijzeres te Sukabumi	1906-1912	> schoolverenigingen
Scheffer, zr. Y.		ZGKN-MJ	verpleegster te Purwokerto Bogor, 1949 Purbolinggo	1933-1943 1948-1952	1946-1948 in NL de Jong MJ 786
Schelfhorst, F., zdl ~ 1903 Agnes Baltin	1872-1942/5	JV	Bondowoso (OJ) Sumberpakem (OJ) Pandeman (Kangean, bij OJ) Bondowoso (OJ) Kangean (OJ) Bondowoso (OJ) Bermi (OJ) > emeritus	1904-1905 1908-1912 1912-1919 1919-1922 1923-1931 1932-1934 1934-1937	verlof (enige) 1922-3 † in internering
Schelfhorst, mw. H.H., ond.	1904/5-1983	VNZ/ZNHK	Serui (NG), lerares huish.sch.	1948-1962	d.v. F. Schelfhorst
Schepper, mr. dr. J.M.J. ~ (1) 1917 Anna van der Veen † 1945 ~ (2) 1956 Maria Johanna Carp † 1968	1888-1967	NBG SZC	Batavia, Zendingsconsul Oegstgeest, Zendingsdirector SZC hoogl Rechtshogeschool Batavia voorzitter Ned. Zendingsraad	1918-1922 1923-1925 1925-1942 1946-1953	BLGNP VI, 276-278
Scherrer, J.E.E. (Zwits), zdl ~ (1) .. Sickemeyer 22-5-1921 ~ (2) april 1923 S. Sickemeier † 1967	1889-1964	STC	Tahuna, Enemawira (Sangir) Ulu (Siau) Manganitu (Sangir)	1921-1932 1932-1938 1939-1947	verlof 1929-30 Zblad NHK 1964-12 verlof 1938-39 1942-45 geïntern.
Scheurer, jan Gerrit, arts ~ 1893 Gerritje van der Riet	1864-1928	ZGKN-MJ	zendeling-arts te Purworedjo Yogya, stichten ZZh leider leproserie Tungkak Zarts te Yogya	1893-1895 1897-1900 1901 1903-1906	Reenders MJ 871; Woerd 30-39 en <i>passim</i> op verzoek Sultan v Yogya. > NL, Kamerlid enz.
Scheurkogel, A., arts	1917/8-1996	VEG/ZNHK	Samosir, Noord-Sumatra (VEG)	1948-1951	
Schilstra, S.A., zdl ~ Maria de Graaf	1840-1909	NZV	Bandung (WJ) Sumedang (WJ) Sukabumi (WJ)	1870-1872 1872-1881 1881	1891 > VS, pred.

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Schipper, ds. J.	1928-2016	ZNHK	Bandung (WJ)	1958-1961	
Schlipköter, F. (D)	1872-1920	NM/SZ	Nkongsamba (Kameroen)	1962-1969	vertr. 14-12-1962
~ 1906 Clara Doll † 1933			MJava, zendeling	1904-1920	† 01-08-1920 te Semarang
Schlotjes, zr. H.		VNZ	Noord-Sumatra, vroedvrouw	1948-1950	v/a1953: mw. d'Ailly-Schlotjes
Schmiedeskamp, A., ond.(D)	1893-1959	NM/SZ	onderwijzeres > hoofd Z-HIS	1924-1934	10-5-1940 geïnterneerd,
Schmidt, Johannes C.Ad. (D)	1831-	zwm	evangel. onder vr. te Ambarawa	1934-1940	1948 > Dld
Schmitt, Hermann (D), zdl.	1898-1942	DZV	zendeling-handelaar	1854-1862	Reenders AZ 382
~ H. Klaassen			zdl. te Kudus	1927-1940	1940 geïntern., † 1942 m.d. Van Imhoff. Jensma 98, 106-8, 126
Schneider, Friedrich G. (D)	1880-1965	NM/SZ	zendeling te Moga e.a.	1908-1926	> Missions-Inspektor NM
~ 1910 E. Rüsing, † 1970					
Schneider, G.J. (D)	1890-1942	UZV	Nimboran (NG)	1924-1942	Verlof 1926-27 en 1935-36; † met de "Van Imhoff", NZblad 1942-4.
~ H. Rückdeschel † 1996			(ex-Neuendettelsauer Mission)		
Schoch, Mw. M.L.W., diacones	1876-1962	NZG	Sonder, Minahasa, vpl.	1905-1920	verlof 1913-1915
Scholten, Arend Jan, ond.	1912-2015]	GZB	Batavia (WJ), dir. Emma-zhs	1925-1931	verlof 1920-21
~ R.A. 1940 v Delden † 1993			leraar Engels SGA (Kweekschool)	1952-1956	> Nederland
Scholten, G.H. zdl	1884-1926	UZV	Rantepao		
~ C.A. Stolwerk † 1968			Djailolo (Halm.)	1920-1926	IM NZblad 1926-7
Scholten, G.J., arts	ca. 1910-1939	NZG	Sibolangit (Noord-Sumatra)	1939	zendeling-arts, gedetach. door DVG, NZblad 1939-5
Scholten, H.H.		ZGKN-MJ	adm. Zzh Yogya	1925-1942/3	
Schot, C.G., zdl	1827-1874	NZG	Rote (KSE)	1850-1852	Kruyf 190
~ 1851 Carolina Jul. Ducker of Dücker † 1888			Babau (Timor, KSE)	1852-1855	geh. 30-7-1851 te Surabaja
			Alang (Ambon), Mol)	1855-1856	9 kinderen
			Hutumuri (Ambon, Mol)	1856-1860	
			Amahai (Ceram, Mol)	1861-1862	
			dir. Parapatan-weeshuis, Batavia		1865 > NL † te Utrecht
Schotel, mw. E. W., drs. theol.	1892-1977	ZNHK	Tarutung (RMG)	1953-1956	Zblad NHK 1953-12
Schreuder, mw. Ch.H., arts	1911-1966	SZ	Purwodadi, zendingsarts	1938-1940/42	Zie RA 1942
			Eind 1941 te Batavia		Internering, 1946 > NL
Schreuder, mw. J.C.	1917-1999	ZGKN	studie theol. VU; miss. zuster voor		de Jong MJ, 795
			arbeid onder vr. en meisjes	1946-1949	> naar N:
Schröder, C.J.M.L. (D), zwm	1830-1885	STC	Batavia, taalstudie	1855-1857	Reenders 383, Cma 633-39
~ 1860 Minna Braun			Tabukan (Sangir), z.werkm.	1857-1885	verlof 1877
Schröder, G.F., zdl	1868-1927	STC	Beo (Talaud)	1894-1896	IM NZblad 1927-10
~ 1895 J.A.M. Mühl nickel			Tabukan (Sangir) > hp	1896-1913	1904 (ziekte)verlof
			Kaluwatu, docent opl.school	1914	> hulpprediker
Schröder, zr. L.		NZV	Djuntikebon, tijd.	1929	
Schröder, Willem Fred.	1889-1969	NLGIUZ	Batu-eilanden, zendeling	1918-1966	1940-41 op Nias
~ J.E. Berenbeck			pred. Prot. Kerk Medan	1945-1947	> pred. ELK

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Schrok, H.C., arts ~G.A. de Jager	-1969	NZV	Purwakarta (WJava)	1938-1942	1941 gemobil. > krijgsgev.
Schroten, B.J., ond.		VNZ	Nieuw-Guinea	1949-1951	
Schroten, H.J., ond.	1913-1978	GZB	Rpao, hoofd Chr. Torajaschool	1948-1949	
~J.A. van den Anandel, ond.			Rantepao, leraar SMP	1951-1956	
Schuh, B. (Frankrijk), zdl ~ C. Vest	1823/4-	NZG	Sidokari (OJava)	1849-1851	Kruijf 184
Schuringa, zr. M.	1892-1986	NZG	Zuid-Afrika (Mission de Paris)		
Schuringa, zr. S.J.	1900-1983	NZG	Malang (OJ)	1932-1936	
Schut, ds. H.	1921-1996	ZGKN	Malang (OJ), wijkverpleging	1932-1934	
			legerpredikant Klaten	1948-1950	de Jong MJ 786
			miss. pred. Blora-Bodjonegoro	1952-1957	
Schut, J.A.F., zdl ~ C.J. de Graaff	1871-1931	UZV	Bulukomba (ZCel)	1896-1898	IM NZblad 1931-2
		UZV	Tanete (ZCel)	1898-1902	
		UZV	Loloda (Halm.)	1902-1904	1904-06 ziekteverlof
		UZV	Buru, Molukken	1906-1922	verlof 1916-19
Schuur, zr. T.		VNZ/ZNHK	Nieuw-Guinea	1949-1952	
Schuurman, dr. B.M., zdl ~ H. Nijhoff † 1992	1889-1945	NZG	Malang (OJ), docent theol. opl.	1922-1942	BLGNP III, 326-7 verlof 1930-31
Schuurman, zr. M.	1892-1977	NZG	Surabaya (OJ), wijkverpleging	1929-1946	zuster van B.M. Schuurman
Schuermans, J., zdl ~ W. Bijlefeld † 1973, zr v Jan B.	1896-1963	NZV	Lambuia (ZOCelebes)	1924-1939	Zblad NHK 1964-1
Schuermans, Nic. Dirk, zdl. ~ 1863 C.J. Portegies † 1916	1838-1908	DZV	Kendari (ZOCelebes)	1946-1948	verlof 1931-32
Schuyt, P., zdl ~ A.M. Mansvelt † 1957	1884-1980	NZG	Japara (MJava)	1863-1878	Cma 211-214, Jensma 27-31
Schwartz, Alfred (D) ~ 1935 Klara Utsch † 1990	1905-1942	NM/SZ	Kuku en Tentena (MCel)	1908-1924	Dake 143-165
Schwarz, J.A.T., zdl ~ M.H. Hartig	1836-1918	NZG	med. studie te Leiden, arts in NL		1918-20 (sic) opl. te Yogya
Schwarz, J.G. (D), zdl ~ Femmetje Constanz	1800-1859	NZG	zendeling te Moga, MJava	1933-1940	10-05-1940 geïnterneerd † 1942 m.d. Van Imhoff
Schwefflinghaus, Elly (D)	1907-1993	NM/SZ	Sonder (Min) > hp	1861-1879	z.v. J.G. Schwarz; Kruijf 355-57; Mblad SZC 1918-5
Seibold, K. (D), zdl ~ T. Weisser	1887-1965	STC	Langowan (Min)	1831-1859	Kruijf 309-313
Seidenfaden, J., zdl ~ Maria Schonkin	1779/80 - 1820+	NZG	Kalitjeret, verpl. Zzh	1932-1940	
Senk, Paul (D) ~ (1) 1929 Käthe E. Leist † 1953 ~ (2) 1954 Lina Leist	1902-1971	NM/SZ	Karakelong (Talaud)	1921-1928	> i.d. vd Basler Mission te Stuttgart
Sickinger, O.E., arts (D) ~ G.S. Gross † 1975	1888-1933	NM/SZ	Zuid-Afrika (LMS)	1805-1819/20	Sibree, <i>Register</i> , 6, Kruijf 75
Siderius, zr. Saartje	1891-1971	SZ	zendeling te Kalitjeret	1928-1940?	1937-38 Europees verlof 10-05-1940 geïnterneerd
Siemens, Jakob, zdl. (Rusl.)	1876-	ZVEG	Arts Zzh te Purodadi > Blora	1922-1933	Leist > Japan, 1947 > Dld † 30-12-1933 te Blora
Sigel, Hugo Ferd., arts (D) ~ 1925 Ilse Gminder	1895-1969	DZV	verpl. Zzh te Purwodadi	1920-1925	internering, > Diaconessen- huis Bronovo
		NM/SZ	Nainggolan, verpl. (Zending VEG)	1930-1942	Jensma 73
			Pati (MJava)	1909-1914	
			Zarts Zzh te Bodjonegoro	1924-ca. 1938	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Simon, G. (D), arts ~ E. Kramer	1897-	GZB	arts te Makale, Celebes	1926-1930	1927 > gouvernement (? n.a. in RAlm.)
Sinke, Joh. Pieter ~ C. Dees † 1994	1914-2011	ZGKN-S	leraar SMP Waikabubak	1948-1951	EndSumba 679
Slagter, zr. Cornelia	1866-1943	ZDB	zendingszr te Lawang, Leidster vd "onderneming" Pangoengsen (ts. Ambarawa en Temanggung)	1905-1916 c 1924-c. 1936	Laan 47 Oorlogsgraf te Semarang
Slettenaar, H., arts ~ 1927 J.E.A. Wolff	1899-1977	ZGKN-MJ ZNB	Zarts te Purworedjo N-Sumatra, verv. Duitse zdl arts te Medan	1930-1940 1940-1942 1946-1948	Reenders MJ 871v > internering
Slotemaker de Bruïne, mw. Chr.	1900-1987		Malang (OJ), voor Vr.-Zd-Bond	1935-1959	betaald door Vrouwen Zendings Bond (VZB)
Slotemaker de Bruïne, M.C. ~ A.M.Th. van Leeuwen	1897-1986	ComDepok	docent en rector HThS Batavia/Jkt	1936	BLGNP VI, 295-297
Slotemaker de Bruïne, dr. N.A.C.	1895-1969	NBG	Batavia, Zendingsconsul	1926-1937	dir. Aneta, 1939 > NL, tijd. WO II in VS, o.a. dir. vh Ned. informatiebur. te New York
Slump, F., zdl ~ C. Beauveser † 1977	1896-1972	UZV	Fak-Fak (NG) Serui (Yapen, NG) Inanwatan (NG)	1923-1930 1931-1939 1946-1951	verlof 1930-31 verlof 1939-46 na em. archivaris RvdZ
Smalbraak, J., arts ~ M.J. Kruidenier † 1976	1908/9-1998	NZV	Purwakarta (WJ)	1939-1946	
Smeding, H., zdl ~ Maria Janszon	1833-1891	NZG	Kediri (OJ)	1860-1861	> pred. NHK. Kruijf 568
Smit, F., ond. ~ 1945 T.Y. Obbink	1919-1998	ZGKN-S	onderwijsfuncties Sumba	1948-1959	EndSumba 679
Smit, G., zdl ~ E. Guittart † 1961	1883-1958	NZG STC NZG	Raja (Deli), dir. guru-opleiding Kaluwatu (Sangir), dir. guru-opl. Tomohon, schoolbeh. > pensioen	1906-1919 1921-1931 1931-1933	NZblad 1946-8; Zblad NHK 1959-1; zie NZblad 1946-8 verlof 1919-21, 1928
Smit, zr. P., diakones Smit, W.A. zdl ~ J. Liese	1906-1976	NZG PKNI PKNI	Lao si Momo (Deli) Sibolangit (Deli) Medan, pred. Prot. Kerk in NI Medan, Singapore, Riau, pred.	1914-ca. 1921 1934-1942 1942 1945-1948	1942-45 geïntern. > pred. NHK
Soest, A.H. van, arts		ZNHK BM	Kabandjahe, N-Sumatra Ghana	1955-1959 1960-1964	
Soeting, zr. Hillegonda Pieter- nella	1907-	LdH SZ	Zh Leger des Heils Surabaja Blora, verpleegster in Zzh	1935-1940 1940-1942/3	1934 kadet, 1938 kapiteine LdH
Solinger, D., zdl ~ G. Swart	1913-1969	ZNB GPIB	Sipoholon, N-Sumatra Deli, + wnd. pred. GPI-Medan	1940-1942 1948-1953	Zblad NHK 1969-10
Spangenberg, zr. J. Spiegel, H. van der, zdl ~ C. M. van Bentveld † 1922	1926-1929 1865-1919	DZV NZG	verpleegster MJava Sumberpakem (OJ) Bondowoso (OJ)	1926-1929 1889-1892 1892-1919	verlof 1903-05 was eerder kleermaker
Spillenaar, J.H., zdl Splunder, J. van, zdl ~ [M.J. Indermauer]	1847-1935 1858-1886	EgZd UZV	zendeling te Qalyub, Egypte Roon (NG)	1874-1900 1885-1886	
Spoel-Regensburg, mw. M. vd, ond.			Nieuw-Guinea	1959-1962	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Spoelstra, A.		ZGKN-MJ	hoofd hh Zzh Solo	1923-1930 †	Reenders-MJ 872
Spreeuwenberg, H., zdl ~ M.J.P. Bos	1907-1951	UZV	Nieuw-Guinea	1938-1940	> PKNI
Stade, W., zdl ~ M. Broos † 1957	1889-1926	UZV	Buli (Halm.)	1919-1925	IM NZblad 1926-
Stahlie, T.D., arts ~ 1946 T. Deuning	1914-2009	SZ	directeur Zzh te Bodjonegoro	1939-1942	rep. 1947. Later hoogl. kindergeneeskunde VU
Stam, Pieter ~ 1950 Gerharda Huijer	1822-1889	zwm	gouv.ambt.; auteur "Aant. omtrent de zendingszaak...", 1860	1854-1872	Reenders AZ 383
Stap, ds. J.E. ~ G. Cladder	1883-1946	NZG	dir. opl.school Tomohon > PKNI	1921-1926	1908-1920 pred NHK
Starink, D., ond.			Nieuw-Guinea	1958-1961	
Starink, J., zdl ~ n.a.	1787/8-1828	NZG	Elpaputih (Ceram, Mol) Tugu (WJ)	1822-1825 1825-1828†	Kruijf 128, de Jong MM
Starrenburg, D.B., zdl ~ 1906 M.A. Baas † 1950	1880-1946	UZV	Roon (NG) verlof Java Windesi (NG) Miei/Roon (NG) Miei (NG)	1906-1917 1917 1917-1920 1922-1929 1931-1932	IM NZblad 1946-4; zie ook NZblad 1950-5 Java-verlof 1917 verlof 1920-22 verlof 1929-31
Staudt, F.M. ~ Romkje Burmania	1906-1945	NZG NZV	Manokwari (NG), wnd. pred. Kotamobagu (BM), hoofd HIS Cheribon (Cirebon)	1932-1938 1928-1939 1940-1941	verlof > pred. NHK IM NZblad 1946-2 † S'pore 19-2-1945 in krijgsgev.
Stauffer, Otto, zdl. (D) ~ M. Klaassen	1904-1942	DZV	zdl. te Kedung-Pendjalin (MJava)	1934-1942	1948 geïntern.; † 1942 met de Van Imhoff. Jensma 126
Staudt-Burmania, mw. R.		NZG	Kotamobagu, ond. Zendings-HIS	1937-1939	
Steenbergen, Femmie, ond.	1916-1947	SZ	onderwijzeres	1940-1942	rep. 1947
Steenstra, W.C., ond. ~ M. Vellekoop	NZG	NZG	Minahassa, docent guru-opleiding	1911-1919	Zjb 1912, p. 49
Steenwinkel, Chr.H.	1929-	ZGKN	soc.-ec. adviseur en docent MJava Lahore, Pakistan	1957-1960 1961-1967	de Jong MJ 787 > adj-dir. Zcentrum Baarn
Stegeman, zr. W.B.	† 2005	VNZ	Halmahera, med.	1946-1950	later mw. Smits-Stegeman Foto NZblad 1946-6
Stegerhoek, zr. J.E.	1916-	NZV	verpleegster Zzh te Bandung	1940/1-1942/3	RA 1942/479. Geb. Bzorg
Steinhart, Willem Leonard ~ 1926 M. Teudt (1903-1997)	1898-1982	NLGIUZ	Batu-eilanden, zdl	1924-1939 1947-1950	1939vv in NL 1947vv vanuit Padang. > pred. ELK. BLGNP V, 491 > 1946 vroedvrouw in NL
Steinmetz, zr. W.H.C.		DZV	verpl. o.m. leprozerie Donorodjo > verpl. te Batavia > Magelang	1932-1936 1937?-1942	Stamboek OI Ambtenaren
Steller, mw. A.S., ond.		STC	Tahuna (Sangir), ond. HIS	1920-1923	
Steller, E.T. (Steller), (D) ~ 1859 A.P.F. Schröder	1834 -1897	zwm/STC	Manganitu (Sangir)	1855-1897	Rd 383; LAW III-4 en 5
Steller, mr. K.G.F., zdl	1875-1945	STC	Manganitu (Sangir)	1899-1928	verlof 1928, 1934

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
~ (1) april 1899 te B'zorg El. Hennemann † 1919			Gunung (Sangir) + internaat	1928-1942	† in internering, Zie NZblad 1924-1 en IM NZblad 1945-12; Swell. 67
~ (2) 1922 El. Huvers, † 1935					(1) d.v. Ph.J. Hennemann, dir. Sem. Depok
~ (3) 1936 H.L. Bartels † > 1967					(2) wed. v Joh. Tuiten
Stenstra, zie Steenstra			Tomohon (Min), docent guru-opl.	1911-1919	
Steur, Emile van der	1901-	NZG/PKNI	Tomon (Min.), adm. Zscholen enz	1931-1942	zie ZJB 1937 (suppl.) p. 32 oomzegger v Joh., vd Steur
1929 Cath .Corn. Bosman (1901-1971)					
Steur, Joh. Hendrica, <i>zie</i> Mol					
Steur, Johannes ("Pa") vder	1865-1945	ZDB	Magelang, opvang Indo-Eur. kind.	1892-1944	v.a. 1896 los van de ZDB 1944-1945 geïnterneerd
~ 1907 Anna Maria Zwager (1870-1936)					
Stigter, J.J. de	1978-1948+	CMB	evangelist, huisvader Mil Tehuis	1910-ca. 1930	
~ 1910 Sarah Ann Carter		PKNI	Cimahi (WJava), gd.leraar PKNI		
Stoep, N. van der, ond.	1912-1995	VNZ/ZNHK	Hollandia (NG), alg. schoolbeh.	1947-1963	
~ T.C. Brouwer					
Stoett, Janna Lucia	1894-1951	ZGKN-MJ	admin. medew. Zd te Purbolinggo	1924-1937	Reenders MJ 872
Stokking, Hendrik J., zdl	1878 -1928		Karakelang (Talaud)	1908-1919	IM NZblad 1928-6
~ 1908 A. van der Toorren † 1971			verlof om gezondheidsredenen	1919-1921	
			Kaluwatu (Sangir), docent guru- opleiding, vz CvZ	1921-1928	† te Batavia
Stokkum, Marinus W.Th.arts	1881-1958	ZGKN-MJ	Zarts te Purbolinggo	1910-1919	Reenders-MJ 872
~ 1910 te Batavia Everdina Joh. Karssen † 1958+			> part. arts		† Patjet, Tjiandjur, WJava
Stolk, zr. C.G.		ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Wonosobo	1930-1932	Reenders MJ 872
			tijd. hoofdverpl. Magelang	1932	
Stoové, Hendrik	- na 1901	NGZV	hulpzendeling te Tegal	1865-1867	Reenders MJ 872
~ 1868 Jos. Henr. Klaassens			zendeling te Tegal > gouv.ambten.	1867-1869	
Storm, G.C., zdl	1894-1941		Alangga (ZOCel)	1922-1923	
~ 1921 Joh. H. Hendriks † 1986			Taubonto (ZOCel)	1923-1937	verlof 1929-30
Storm, K., zdl	1864-1906	UZV	Mefa (Buru, Mol)	1892-1894	
~ M.C. Baidenmann † 1912			Wamsisi (Buru, Mol)	1894-1895	
			Tifu (Buru, Mol)	1895-1905	
Strijker, zr. P.		VNZ	Nieuw-Guinea	1949-1951	
Stuffers, mw. C., ond.		NZG	Modjowarno, Zendings-HIS	1930-1937	> Bondowoso
Stuut, zr. Helena Tallina	1898-1988	ZDB	Temanggung, M. Java	1924-1942	na 1945 > NL
Stuut, zr. S.		DZV	verpleegster te Kelet, MJava	1937-1938	
Supper, J.C. (D), zdl	1782-1816	NZG	Batavia > predikant	1812-1816	
~ [n.a.]					
Swaak, J.	1915-1971	VNZ	Makassar	1948-1951	
Swanborn, A.J., ond.	-1945	STC	Siau (NCelebes)	1891-1904	> chr. onderwijs in NI
~ J.M.H. Beijnon			Banjarmasin, dir. guru-opl. RMG	1910-1912	
Swellengrebel, dr. Jan Lod.	1909-1984	NBG	Bali, afgev. ter bijvelvert.	1936-1950	1942-1945 geïnterneerd
~ (1) juli 1936 mr. A.E.D. Norel † april 1937		NBG	Jakarta, Indon. bijbelvertaling	1950-1959	BKITLV 141 (1985) 215-
~ (2) juli 1939 Dorothea Oorthuys † > 1984		NBG	in NL, vertaalwerk	1959-1974	224; BLGNP V, 496v
Szasz, Kaszlo (Hong), arts		ZGKN-MJ	arts in het Zzh te Yogya	1922-1924	Reenders MJ 872

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
T					
Takkenberg, mw. C.M.	1922-	ZGKN	miss, zuster te Purwokerto	1950-1962	de Jong MJ 796
Talens, J.P., zdl	1878-1971	STC	Beo (Talaud)	1903-1904	
~ A.C.F. van Os † 1967			Kiama (Talaud)	1904-1912	
			Sarinambah (Deli)	1912-1919	
			Barusdjahe (Deli)	1919-1920	
Tanis, J., ond.	1898-1994	GZB	hoofd Schakelschool Makale	1926-1939	om med. redenen naar NL 1939-1946 in NL
~ 1925 G.A. van Es † 1970			hoofd Herstel-Schakelschool Mkl	1946-1949	
Tauffmann, C.E.W. (D)	1834-1896	zwm/STC	Talaud-eilanden	1859-1867	Reenders 384; Cma 654-63
~ 1862 Helena Winter			Siau (NCelebes)	1867-1874	
			Minahasa, ondernemer	1874-1886	
			Tabukan (Sangir)	1886-1896	
			Deli, vroedvrouw	1948-1950	
Teding v Berkhout, jkvr. A.E.		VNZ	Alang (Ambon, Mol)	1856-1871	verlof 1863 > tabaksplanter. Kruijf 147 1896 > RK Missie Kruijf 325v, 341
Teffer, M., zdl	1827-1907	NZG	Sawu (KSE/NTT) > Port. Timor	1872-1883	
~ Coralie G. Hartman		NZG	godsdienstleraar te Ambarawa	1883-1896	
		PKNI	Amurang (Min)	1857-1861	
		NZG	Kema (Min)	1861-1862	
Tendeloo, H.J., zdl	1830-1902		Airmadidi (Min) > hp	1862-1873	1938 met verlof gegaan
~ 1858 Jacoba Sophia Riedel			Thie (Rote, KSE)	1828-1829	
			Kupang (KSE) + wnd. predikant	1829-1832	
Terlinden, J.C. (D)	1803-1832	NZG			> internering
~ (1) Truitje Foras					
~ (2) Adriana, d.v. raja Mauk					
~ (3) G. Torra Amoloe					
Tesche, zdl. Carl (D)	1904-2002	NM/SZ	Semarang, Maleise gemeente, > Ungaran	1930-1939	
~ 1931 Luise Bick † 1988					verlof 1947-48
Teunissen, J.		CMB	huisvader Mil. Tehuis Bogor		
Teutscher, H.J., zdl	1915-1976	UZV	Miei (NG)	1939-1940	
~ J.H. Valk		ZNB	Nias, verv. geïntern. Duitse zdl	1940-1942	
		SZC	Noord-Sumatra	1945-1946	
		VNZ	Joka (NG)	1946-1950	om gez.redenen > Europa ontsl. wegens wanbeheer Laan 82 enz. ~ te Padang; 1912-c. 1920 te Apeldoorn Jensma 66, 73, 99
		ZNHK	Serui (NG), dir. opleidingsschool	1950-1954	
			Nieuw-Guinea	1960-1963	
Thiele, A.C.F.		STC	Sangihe (ST)	1921-1922	
Thiessen, Johann. zdl. (Rusl.)	1869-1953	DZV	Pakantan (Zuid-Tapanuli)	1901-1912	
~ (1) 1902 A.M. Vink † ca. '30		PZG	Bandung, Pinksterevangelist	1921-1953	zeer actief in lit.werk verlof 1899-1900 > pred. Ger. Kerk Kwitang uit Suriname. Jensma 105
~ (2) P.J.R. Inklaar					
Thiessen, Nicolai (Rusland)	1874-1949	DZV	Margaredja, MJava, beheerder landbouwkolonie	1905-1937	
~ L. Schmalz					
Tiedeman, zr. N.		ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Magelang (tijd.)	1937-1939	
Tiekstra, Gjalt Bouwes, ond.	1882-1960	NZG	Tomohon (Min), schoolopziener	1920-1932	
~ Hiskiena Hilgenga					
Tiemersma, L., zdl	1861-1944	NZV	Buitenzorg (WJ)	1887-1889	
~ 1887 H. J.M. Bizelaar		NZV	Tangerang (WJ)	1889-1899	
		NZV	Batavia, ontslagen	1900-1909	
Tjen A Kwoei, ond.		DZV	hoofd HCS te Kudus	1931-1939	
Tobi, Leonard, zdl	1832-1888	NZG	Buru (Mol)	1859-1860	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
~ Sophia Bahlmann † 1908		NZG	Haruku (Mol)	1860-1865	conflict met gouv. > NL: Kruijf 135, 163v
Toet, zr. E.		ZGKN-MJ	verpleegster Zzh Solo	1934-1940	
Tonsbeek, Johan W., (ongeh.)	1884 -1915	UZV	Tobelo (Halm.), adm. klappertuin	1913-1915	
Treffers, P.E., arts			Kabandjahe, Sumut	1957-1960	
Trimp, mw. N.H., ond.		ZNHK	Tomohon (Min.)	1952-1956	> mw. N.H. Robijns-Trimp
Trommel, H.J., zdl	1905-1981	UZV	Sarmi (NG)	1934-1941	
~ (1) J. Meering † 13-11-1936					
~ (2) H.W.J. Uldering		ZNB	Poso, Midden-Celebes	1941-1942	
Tuiten, Joh., zdl	1884-1914	STC	Sangihe (ST)	1913-1914†	Weduwe hertrouwt met KGF Steller, zij † 1935
~ 1913 El. Huvers, geb. 1888					> 1913-33 i.d. gouv.
Tuiten, Martinus	1882-1957	NZV	Garut (WJ)	1906	
~ (1) 1906 G.A. Magendans † 1937		NZV	Pangharepan (WJ)	1906-1913	
~ (2) 1938 Maria E. Henkeler					
Tuuk, H. Neubronner vder linguïst, ongehuwd	1824-1894	NBG	Zuid-Tapanuli, taalstudie Nederland, publicaties	1949-1857 1857-1868	1847-1873 i.d. NBG Swellengrebel I 112-146; BLGNP V, 513v
			Bali, taalstudie	1868/70-1893	1873 i.d. gouvernement
Tuyll v Serooskerken, zr. A.M. van		NZV	Bandung (WJ), verpl.	1933-1936	> huwelijk
Tweedy, zr. Elis. Arnoldine ~ 1921 S.B. de Groot † 1954	1886-1956	SZ	verpleegster Zzh te Purwodadi	1916-1920	1920 > NL
U					
Uhlenbusch, H.Fr.W. (D) ~ 1878 "Vasthi"	1841-1893	NGZV	zendeling te Tegal en Purbolinggo 1885 geschorst en ontslagen	1875-1885	Cma 159/165, 181; Reenders MJ 872v
Uittenbogaard, H.M., ond.	28/03/1913-	ZGKN-S	Sumba, directrice huishoudschool	1947-1950	EndSumba 1978
Ulderink, zr. H.W.J.	1905-2005	NZG	Malang, zhs "Soekoen"	1938-ca. 1941	ca. 1941~ zdl H.J. Trommel
Ulfers, S. (O-Friesl.), zdl	1818/9-1885	NZG	Amurang (Min)	1847-1849	Kruijf 346-351
~ J.M.K.Henriette Kissner/Kistner	(1815-1872)		Kumelembuai (Min)	1849-1885	verlof 1867-69
V					
Valderpoort, P.G.W., ond. ~ J.C. Wierds van Coehoorn † 1984	1892-1942/5	STC	Manganitu (Sangir), hoofd Zd-HIS Tahuna (Sangir), hoofd Z-HIS > overheid, insp. inlands ond.	1918-1921 1921-1938	verlof 1933-34 † in Japanse internering
Valderpoort-Wierds van Coehoorn, mw. J.C.		STC	Tahuna (Sangir), 1e onderwijzer Zendings-HIS	1924	
Valk, zr. M.	1911/2-1986	VNZ/ZNHK	Nieuw-Guinea	1947-1963	
Valk, P.C. van der		ZGKN-MJ	admin. Zending te Purwokerto	ca. 1939-1942/3	
Valk, T.A.F. van der, zdl	1828-1874	NZG	Semarang (OJ), voorbereiding Sidokare/Surabaya (OJ)	1852-1853 1853-1855	Kruijf 529; DZOK 1997/2, p. 24-27
~ C.M.L. Wolff					geh. 06-09-1920 te Gron.
Vasseur, Isaak J.W.J.	1891-1972	LdH	Luitenant LdH te Semarang	ca. 1914-1920	> pred. VEG NZblad 1921-
~ 1920 Elisabeth Valentin		NZG	Poso (MCel), admin. zending	1921	8, RA 1922
Veelen, B.G. van	1908-2001	ZGKN-MJ	hoofd hh Zzh te Yogya	ca. 1938-1942/3	~ 1947 ds. H.G. Meynen

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Veen, R., arts	1906-1972	ZGKN-MJ	arts in het Zzh te Yogya	1931-1943	> internering
Veen, Gerhardus H.A. vder	1874-1949	NM/SZ	na internering marine-arts Srb dir. evangelistenopl. Sabda Moelja te Tingkir > Ungaran	1946-1957 1904-1939/40	de Jong MJ 787 1939 met verlof gegaan
~ Semarang 1906 Auguste von Faber					
Veen, dr. H. van der	1888-1977	NBG	afgev. ter bijbelvert. Toraja	1916-1956	Swellengrebel II 131-164; BLGNP V, 519v
~ (1) 1916 L. Spieth † 1916					
~ (2) G.C. vden Hooff † 1990					
Veld, Jan in 't, ond.	1883-1971	ZGKN-MJ	ond. Chr. HIS Solo	1921	Reenders MJ 873
~ Corn. H. Vogelaar † 1977			leraar Chr. HIK Solo	1922-1933	1934 > NL
Velde, H. te, arts	1908-1942	ZGKN-MJ	miss. arts te Solo	1938-1941	> Off. v gezondheid † maart 1942. de Jong MJ 787
~ 1936 A.J. Baarsma † 2005					
Velden v Capellen, S.D. vder	1820/1-1856	NZG	zdl. te Amurang (Min)	1851-1856	Kruijf 324v; IM in MNZG I (1857) p. 7-26
~ Wilh. Binsbergen					
Velders, mw. W.H.		ZGKN-MJ	ap-ass. Zzh Purbolinggo	ca. 1939-1941	
Veldhuis, Ruurd, zdl	1893-1944	NZG	Taripa (MCel)	1922-1942	zie NZblad 1925-11. verlof 1929-30 en 1938-39 † in Japanse internering
~ (1) 1921 El. Lodder † 1925					
~ (2) 1930 Afien Bijlefeld † 1979					
Veldstra, Fokke, arts	1896-1965	ZGKN-MJ	missionair arts Yogya	1927-1930	Reenders MJ 873
~ 1925 Klaasje Keizer † 1967		ZGKN-S DZV	miss. arts Sumba miss. arts Pati en Purworedjo	1930-1933 1933-1943	> overheidsarts Labuan Badji, Makassar 1947-49
Vellekoop, P.N.	1890-1974	STC	Manganitu (Sangir), admin.	1918-1928	
~ C. Voorrips † 1926		NZG	Minahasa, admin. > hp	1928-1931	IM NZblad 1926-1
Vellenga, zr. J.A.	1897-1983	ZGKN-S	verpleegster te Waikabubak	1927-1942	internering, > NL
Verbeet, mw. G., ond.	1886-	SZ	hoofd hh Zzh Purwodadi	ca. 1935-1939	bron: RA 1939. Niet in Zjb
Verdoorn, J.A., arts	1903-1991	NZV	Bandung (WJ)	1932-1935	
~ C.F. Titarsolej † 1987		NZV	Purwakarta (WJ)	1935-1936	
		NZV	Sukabumi (WJ)	1937-1939	juni 1939-1946 in NL
			Jakarta, gouv/part.arts	1947-1950	
			Sukabumi (WJ)	1950-1960	
Verhaag, J., zdl	1803-ca. 1880	NZG	Moa (Mol)	1827-1829	Kruijf 220, Cma, Enklaar JK
~ [n.a.]			ziekteverlof Kupang (Timor)	1829-1830	repatrieert > pred. in ZAfrika.
Verhagen, Dirk, arts	1890-1961	ZGKN-MJ	tijd. miss. arts Zzh Yogya	1919-1921	Reenders MJ 873
~ 1917 Corn. Gorzeman			miss. arts Zzh Solo	1922-1942	> internering, 1947 rep.
Verhoeff Jr, Joh. Jac., zdl	1833-1872	NZG	Haruku (Mol)	1856-1857	Kruijf 149
~ Joh. Louisa Beijkerk † 1856			Saparua (Mol)	1857-1860	
			Nusalaut (Mol)	1860-1868	
		NZG	Langowan (Min), tijd.	1868-1870	
		NZG	Leitimor (Ambon, Mol)	1870-1872	
Verhoeven, J., zdl	1844-1922	NZV	Indramaju (WJ)	1876	zie NZblad 1950-5
~ M. Danen † 1930			Majalengka (WJ)	1876-1882	IM mw. V: NZblad 1930-8
			Tjideres (Cideres, WJ)	1882-1913	verlof 1890-92
			Kadipaten (WJ)	1913-1922	
			Tjideres (Cideres, WJ)	1922	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Verkuyt, A. ~ C. van Esterik Verkuyt, dr. J.	1908-2001	NZG NZG ZGKN	dir. meisjesschool Tomohon Malang (OJ), hoofd HIS >pensioen pred. Aziatische studenten Leiden miss. pred. Purwokerto te Jakarta: Nood-Lectuur Cie docent/hoogl STT-Jakarta vpl. Zzh te Purworedjo	1913-1926 1927-1933 1937-1939 1940-1942 1945-1948 1949-1963 1931-ca. 1939	verlof 1922-23 verlof 1930-31 de Jong MJ 788 internering oprichting BPK > alg. secr. NZR, hoogl. VU
Verleur, zr. M.M.C. Vermaasen, J.D., zdl Vermeer, A. sr., zdl. ~ 1865 Augusta Letz † 1899	1815/6-1844 1828-1891	ZGKN-MJ NZG NGZV NGZV vrij NGZV	Kupang (Timor) zdl. te Tegal zdl. te Purbolinggo. Sadrach vrij zdl., met steun part.	1844 1862-1867 1867-1877 1878-1887 1887-1891	Kruijf 181v 1869vv contact m Sadrach 1877 ontslagen Reenders MJ 873v
Vermeer, A., jr., zdl ~ M.M. Hilekes	1872-1934	NZV	Indramaju (WJ) Juntikebon (WJ) Mr. Cornelis (WJ)	1903-1911 1911-1914 1916-1934	z.v. zdl A. Vermeer verlof 1914-16 IM NZblad 1934-10, 1929-5
Vermeulen, G.J., arts Vermolen, Willem, ond. ~ 1913 C.M. Weeda † 1962	1892-1972	ZNHK ZGKN-MJ	Deli ond. en leraar Chr. HIK Solo	1951-1955 1922-1940	Reenders MJ 874
Versteeg, zr. C. Verveen, Dirk, arts ~ 1929 C.M. Vermeer	1903-1977	ZGKN-MJ ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Purworedjo 2e miss., arts te Klaten gen.-dir. Zzh Wonosobo	1922-1925 1929-1933 1933-1943	> i.d. gemeente Sukabumi intern., 1946 > NL Reenders MJ 874
Verveen, J.E., arts ~ 1933 El. Douma † 1988	1905-1958	ZGKN-MJ	miss. arts Purworedjo en Klaten	1932-1935	de Jong MJ 788
Verwaal, zr. D., diacones Vessem, Jac. van, zdl ~ B. de Boer † 1968	1910-1991	NZG	Modjowarno (OJ), vpl. N. Buru (Mol), vanuit Ambon > hp vanaf 1-1-1933 i.d. vd Molukse Kerk (thesaurier) en de Minahasische Kerk (schoolbeheerder), 1945-? secretaris	1907-1910 1931-1932	
Vink, ds. M.	1931-1923	VEG	Samosir (NSumatra) (VEG) docent evangelistenopl. Ransiki docent theol. fac. Pematang Siantar (NSumatra)	1958-1960 1961-1965 1966-1970	> secr. bureau en org. RvdZ in samenw. met RMG en Samosir-Zending
Visch, ds. H.J. ~ C.H. Tonsbeek	1919-2009	VNZ/ZNHK ZNHK	Bali (Indonesië) Djajapura (Indonesië)	1948-1971 1972-1979	> stafmedew. RvdZ
Visser, A., zdl ~ M.M. Flieringa	1837-1861	NZG	Malang (OJ)	1860-1861	Kruijf 584
Visser, mw. A., ond. Visser, mr. J. de	1915-	GZB NBG	lerares SMP Rantepao Jakarta, zendingsconsul	1948-1950 1947-1949	> Nederland
Vizjak, Georg ~ 1923 Klara Keil	1871-1937	LdH ZDB	Off. Leger des Heils, Bandung Gambang Waloh Temanggung	1913-1917 1917-1921 1921-1937	Kroaat. 1908-1913 Zwits. Laan, 66/79, 239, 240
Vleeming, ds. R.G.	1913-1954	VNZ	Halmahera ZO-Celebes	1947-1950 1951-1953	geb. te Batavia; etnoloog IM Jaarverslag 1954, 56
Vlieger, A. de ~ Cath. Jansen		EgZd	onderwijzer te Qalyub, Egypte	1889-1897	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Vliet, Joh. Catharina van	1920-	ZGKN	Semarang, werk onder vr. en meisjes in de GKI-Jateng	1951-1974	de Jong MJ 796
Vliet, ds. P. van	1920-	ZGKN	miss. pred. Tegal en N-Banyumas	1950-1958	> Algerije, Église Réf. Fr.
Vlijm, ds. J.M.	1917-1999	ZGKN	miss. pred. Semarang (Chinezen) docent PTPG Salatiga en Theol. Ac. Yogya	1945-1957 1957-1958	de Jong MK 788v
Vlis, Chr. Jac. vder, bijbelvert. ~ 1839 Nelia Cath. Joh. van Gorkum † 1872	1813-1842	NBG	Surakarta, bijbelvertaler	1840-1842	Swellengrebel I 255
Vogelesang, L., arts ~ S.M. Zweers † 1965	1879-1932	ZGKN-MJ	miss. arts Zzh Yogya miss. arts Solo miss. arts Purbolinggo	1907-1912 1912-1915 1921-1932†	Reenders MJ 874 > NL 1915-21
Vonk, A.H., arts ~ 1921 S. van der Poel	1893-1978	ZGKN-MJ	miss. arts te Kebumen arts DVG in zh Leger des Heils Srb	1921-1944 (!) 1946-1947/50	1944-45 internering Reenders MJ 874
Vonk, Jan Casper, zdl ~ [w.s. ongehuwd]	1785-1838	NZG	Kaibobo (Ceram, Mol)	1824-1837	Kruijf 127v
Vonk, W.T., zdl ~ [ongehuwd]		STC	Moronge (eil. Salibabu, Talaud)	1888-1890	wegens geestesziekte naar NL
Voogd, Abraham de, zdl ~ 1889 G.M.C. de Bode	1864-1944	NZV	Sumedang (WJava) Tjiandjur (Cianjur, WJava)	1889-1890 1890-1891	
Voogt, H.J. de, arts		ZNHK	Tomohon (Min.)	1954-1958	
Voorham, B.A., zdl, ongeh,	1875-1908	UZV	Buli (Halm.)	1901-1908	
Vos, Hermann C.W. de, arts	1903-1942	NM/SZ	O.m. Purwodadi en Bodjonegoro, arts Zziekenhuis	1929-1942	geb. Malang, 6 mrt 1942 d. de Jap. ter dood gebracht"
Vriend, mw. G.		ZGKN-MJ	Yogya, hoofd huishouding kraam- en kinderkliniek	1937-1942	
			Hollandia (NG), hoofd internaat gouv-ziekenhuis	1949-1952	
Vries, zr. A.C. de	1907-1998	NZG	Modjowarno (OJ)	1934-1940	
		UZV	Tobelo (Halm.)	1940-1942	1942-45 geïntern.
		SZC	Ternate (Noord-Molukken)	1945-1946	
		VNZ	Tual (Kai, Zuid-Molukken)	1948-1949	
		VNZ/ZNHNK	Sawah Besar, Jkt, hfd kraamklin.	1949-1958	
Vries, zr. C.P. de	1916-	VNZ	Bandung (WJ), vpl.	1947-c. 1949	
Vries, I.E. de, zdl ~ A. Louwerier	1879-1920	NZG	Segaran (OJava), tijd. > hp	1903-1905	z.v. hp S.J. de Vries. MBlad SZC 1920-3
Vries, J.R.J. de, arts		ZNHK	Bandung (WJava)	1956-1960	
Vries, Jac. Sj. de, arts	1909-1999	VNZ	Bandung (WJava) Hollandia (NG), arts	1947-1949 1952-1956	Dake 61vv > in overheidsdienst
Vries, Lourens de, zdl. ~ 1906 Math. Fürsch † 1961	1869-1960	SZ	zdl. o.m. te Pemalang	1904-1928	
Vries, S.J. de, zdl	1838-1899	NZG	Amahai (Ceram, Mol) > hp	1863-1873	Kruijf 156
Vries, S.S. de, zdl ~ 1900 Christina C. Kruyt † 1966	1876-1949	NZG	Segaran (OJ)	1898-1907	IM NZblad 1947-11/12 en 1949-6
		NZG	Swaru (OJ)	1907-1937	verlof 1909, 1919, 1928
Vroom, J. de, zdl ~ J.C. van Buggene	1841-1881	UZV	Buleleng (Bali), 1868/9 > Java Buleleng (Bali)	1866-1881 1869-1881	vermoord

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Vuuren, zr. A.C. van	1902-1974	NZV	Bandung (WJ)	1938-1940	
Vuurmans, H., zdl	1895-1957	NZG	Gunung Meriah (Deli)	1921-1930	Foto NZblad 1946-7
~ Tj.L. van Goudoever † 1966		NZG	Lao si Momo (Deli), directeur Kabandjahe (Deli)	1931-1935 1935-1939	verlof 1928-29 en 1939- 1940, kan niet terug
W					
Waal, F.C. van der, arts	1929	GZB	Zarts te Palopo	1958-1960	
~ 1954 S. Wagenmakers		ZGKN	Zarts in Pakistan	1962-1967	
Waals, Gerardus van der, zdl	1875-1945	NZG	Langowan (Min). Vanaf 1910	1907-1913	identif. onzeker; niet te
~ (1) 1892 A.H.E. Staverman †			schoolopziener		verwarren m de gelijkn.
1901			Tomohon (Min), dir.opl. school	1913	ambt. BB (*1884 Leiden
(2) 1905 H.J. Nagelkerke					†1962 Gouda). > Surabaja
Waals, Jac. vder, ond.kundige		ZGKN	Midden-Java, onderwijs	1949-1950/53	de Jong MJ 789
			docent Jakarta, Solo, Salatiga	1953-1958	
Wakeren, ds. P. van	1911-1986	GZB	ressortszemdeling v Palopo	1948-1950	< onderwijzer in NL
~ 1939 M.S. Maas † 1986			werkz id Toraja-gem. te Makassar	1950-1954	EndToraja 734
Wal, Marinus van der, zdl	1835-1904	NZG	Modjowarno (OJ), tijd.	1863-1864	Kruijf 363v
~ (1) M. Wilh. Robart †1874			verlof wgs. ziekte echtg. > hp	1864-1867	ziekteverlof 1867-69
~ (2) Wilh. Reidt † 1913				1867-1869	
Walraven, C.A. van, arts	1928-1971	ZGKN	miss. arts Klaten, Payeti, Blora	1955-1958	de Jong MJ 789
			miss. arts te Tiberias, Taxila (Pak)	1958-1964	
Weber, Friedrich (D)		zwm	Batavia/Bekasi godsd.ond.	1855-1857	Reenders AZ 384
Weber, ds. H.R.		VNZ/ZN HK	Midden-Celebes > Surabaja	1950-1954	
Weeda, J.B., zdl	1885-1938+	NZG	Manado (Min), assistent drukkerij	1907-1917	> empl. BPM, Balikpapan
~ Elis. Magd. van Slooten					
Weeda, mw. M.		vdSteur	Magelang, inr. Pa van der Steur	?-1915	Reenders MJ 875
		ZGKN-MJ	hoofd hh Zzh Yogya	1915-1919	1919 verlof, 1921 huwelijk
Weelie, ds. T. van	1921-1999	VNZ/ZN HK	Midden-Celebes	1948-1953	IM Vandaar jan. 2000, p. 18
~ D.A.E.M. van Staveren 1971			Jakarta, media-adviseur DGI	1969-1971	
Weener, zr. C.L.	1899-1984	NZV	Tjideres (Cideres, WJ), vpl.	1928-1931	
		NZV	Bandung (WJ), vpl.	1931-1933	1933 verlof
Weerd, W.B. de	1905-2003	STC/VNZ	Pulau Salibabu (Talaud)	1937-1947	
~ W.B. Duinker † 2001					
Weerden, H. van, zdl.	1899-1948	GZB	ressortszdl. Rongkong, Cel.	1928-1942	internering, > NL
~ (1) 1927 AM Veldkamp † '34					
~ (2) 1936 N. Niekerk † 1993					
Weg, J. van de	1887-1945	NZV	Juntikebon (WJ)	1914-1942	NZblad 1938-5, 1945-12
~ (1) 1913 H.M.G. van Vliet † 1920			internering	1942-1945	nov. 1945 vermoord door
~ (2) 1921 H.G. Engelsman † Jakarta 1945					Muslim-pemuda
Weiss, Ernst (D)	1831-1866	zwm	Batavia (WJ)	1855-1861	Reenders 229vv, 384
			Europa, geordend d. Haagse Cie	1862-1865	
~ 1865 E.H.J. Lüht			Batavia (WJ)	1865-1866	
Weiss, zr. Kath. E.Th. (D)	1890-1978	SZ	verpleegster Zzh Bodjonegoro	1920-1927	wil niet repatriëren
			verpl. Zzh te Moga	1932-1938	
Wellensiek, mw. H.J.	1882-1968	(ZGKN)	onderwijs aan meisjes in Yogya	1906-1932/'35	de Jong MJ 896

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Welsz, G.J. ~ Christina J.oh. C. Bouwens	1882-1925	NZG	Tomohon (Min), docent guru-opl. > schoolopziener	1911-1921	† te Tondano (Min.)
Wentink, H., zdl ~ N. Ketting	1797-1849+	NZG	Riau, + wnd. pred. > hp Depok	1827-1849	Kruijf 249-253
Werff, ds. Meindert vder ~ 1953 M.E. Metz † 2918	1920-1997	ZGKN-S	legerpred. Indonesië miss. pred. West-Sumba-Oost	1947-1950 1954-1963	EndSumba 680 > pred. in NL
Werimon-Bakker, mw. M.D., maatsch. werker, zie Bakker, mw. M.D.					
Werkman, O., zdl ~ 1919 Chr. Couveld	1887-1944	RMG UZV UZV	Mentawai (RMG) Buru (Mol) Sarmi (NG)	1918-1923 1923-1927 1928-1942	verlof 1927-28, 1935-36 † in internering
Wessel, zr. G. van	1905-1996	SZ NZG VNZ/ZNHK BM ZNHK	Purwodadi-Grobogan (OJava) Malang (OJ) Bandung (WJ), dir. zh Immanuel Nigeria, voor Basler Mission Surabaya, Mardi Santosa	1931-1940 1940-1942 1948-1960 1961-1966 1968-1973	1942-45 internering
Wesseldijk, H.J., zdl ~ (1) G. van Kempen † 1928 ~ (2) 1932 J. van den Berg † 1996	1886-1964	NZG	Kasiguntju (MCel)	1910-1921	IM NZblad 1935-7, 1928-9 1921-25 in NL
Wesseldijk, J.W., zdl ~ H. de Raaf	1889-1945	NZG	Tentena (MCel) Watutau (MCel) Tentena (MCel) internering	1925-1939 1920-1937 1939-1942 1942-1945	verlof 1930-31 verlof 1928-30 verlof 1937-38 † in Japanse internering
Westendorp, zr. A.		ZGKN-MJ	Yogya, hoofd verpleegster Zzh	1937-1942/3	
Westerveld van der Ben, zr. A.A.C. zie Ben, A.A.C. van der					
Westerveld, W. ~ (1) E. Huyser † 1929 ~ (2) 1932 D.J. Wesseldijk	1886-1961	NZG	Kakas (Min), leraar techn. school	1909-1920	verlof 1920-21 IM Zbl. NHK 1961-12
Wetstein, J., zdl ~ E. van 't Veer † 1974	1886-1967	UZV	Kakas (Min), dir. techn. school Fak-Fak (NG) Inanwatan (NG) Manokwari (NG) Hollandia/Joka (NG)	1921-1930 1915-1924 1925-1938 1938-1942 1946-1947	IM Zbl. NHK 1961-12 IM Zbl. NHK 1967-9 verlof 1924-25, 1932-33 1942-45 internering
Wiebe, Nicolai (Rusland) ~ (1) M. Dijk. † 13-03-1890 ~ (92) 1893 Ida Penner (D)	1862-		zdl. te Muara Sipongi (Zuid-Tap.)	1889-1901	Coolsma 444, 446, 449 Naamlijst 1891: † 24-03
Wiegers, J., zdl ~ A. de Vries † 1959	1891-1968	NZG	Modjokerto en Sitiardjo(OJ) > pred. NHK	1919-1946	1942-45 internering
Wieënköttter, H.A.F., zdl ~ Geesje Sieborgh † 1829	1791/2-1828	NZG	Ambon (Mol) Serwaru (Leti, Zuid-Mol.)	1827-1828 1828 †	DZOK 2002-1, 2003-1
Wielenga (jr.) ds. D.K. ~ 1904 M.A. Telder † 1979	1880-1942	ZGKN-S	Kambaniru, Sumba, miss. pred. Payeti, Sumba, miss. predk.	1904-1907 1907-1921	< pred. GKN in NL. BLGNP IV, 449v
Wielenga, Johanna Dirkje	1907-1979	ZGKN-MJ ZGKN-S	dir. hhscholen Magelang en Yogya dir./lerares hhschool Waikabubak	ca. 1936-1942 1947-1952	d.v. D.K. Wielenga, * Yogya EndSumba 678 > NL
Wiersema, Jakob Siert, arts ~ D. Bos † 1991	1907-1981	ZGKN-MJ	arts Zzh Solo Arts Zzh Klaten gen.-dir. KPM-zh te Jakarta	1930-1933 1933-1937 1945-1949	Reenders MJ 875 1937-1946 in NL dir. zh Kampen

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Wiersma, J.N., zdl ~ (1) 1861 M.C. Stucke ~ (2) 1871 R.M.W. Schwarz ~ (3) 1875 J.W.A. Frackers	1833-1907	NZG	Ratahan (Min) > hp	1862-1881	verlof 1874-76 DZOK 1997/2, 32-38; BLGNP I, 427
Wiggelendam, K., zdl ~ 1876 M.A. Roskam † 1924	1845-1909	UZV	Buleleng, Jagaraga (Bali) Surabaya (OJ) > hp	1877-1881 1881-1883	1908 > NL
Wiggers, Jan Albert, ond. ~ 1918 W.F. Ronhaar	1893-1968	ZGKN MJ	Chr. HIS te Klaten, Sragen, Solo docent Keucheniuschool Yogya dir. Keucheniuschool	1918-1922/25 1922-1923 1926-1935	Reenders MJ 875 135-40 insp. gouv, ond.
Wiggers, zr. G.B.	1910-	ZGKN-MJ	verpl. Kebumen en Wonosobo	1931-1942/3	1937-1938 verlof in NL
Wijn, J.F. de, arts		VNZ	Midden-Celebes	1947-1950	Dake 175v, 188-192
Wijnekes, zr. Plonia Maria	1885-1976	NZG	Sibolangit (Deli), vpl.	1915-1932	verlof 1920-21 en 1928
Wijngaarden, J.K., zdl ~ nov. 1892 Dina Guittart † 1954	1866-1894	NZG	Sawu (KSE)	1889-1892	1891 Java-verlof
Wijs, mw. A.A. de, diacones	-1924	NZG	Bulu Hawar (Deli)	1892-1894 †	Kruijf 205-508, 630-632
Wijsmuller, G., arts		DVG	Modjowarno (OJ), vpl.	1922-1924	IM NZblad 1924-3
Wilhelm, Jacob, zdl. ~ 1880 Maria Bol † 1933	1854-1892	NGZV	Hollandia (NG) zdl te Purworedjo	1951-1962 1881-1892	Reenders MJ 875
Wilken, N.P., (O-Friesl.), zdl ~ 1841 M.E. Hoedt † 1867	1813-1878	NZG	Tanawangko (Min)	1840-1843	Kruijf 329-334, LAW XVII-6
Wilkens (GB), mw. L.V., ond.		NZG	Tomohon (Min) + guru-opleiding Kabandjahe (Deli), leidster meisjesinternaat	1843-1878 1931-1935	> Australië. Eerder voor LdH te Medan
Winckler, J.C.F. (D), zdl	1799-	NZG	Sadras (India)	1822-1826	Kruijf 236, 238
Wind, dr. Anne	1924-1996	ZGKN	Paliacatte > CMS, Dohnavur miss.pred. Klaten, 1959 Kebumen	1826-1827 1951-1959	de Jong MJ 790; BLGNP VI, 344
Windig, ds. Hendrik ~ W. van Anandel † 1996	1915-1995	ZGKN-S	1968-1971 hoogl. Beirut miss. pred. te Melolo, Sumba	1968-1971 1948-1954	EndSumba 679
Wits, zr. W.	1914-1991	ZGKN-MJ	verpl. Zzh Yogya	ca.1940-1942/3	
		VNZ	Hollandia (NG)	1948-1950	
		ZNHK	Miei (NG), leproserie Manggurai	1950-1961	Dake 66
Witt, mw. H.	1893-1978	NZG	Tomohon (Min), hoofd huish. internaat meisjesschool. Sukabumi, kinderruizen	1921-1927 1928-1942/3	verlof 1927-28
Wix, F.A. (D), zdl ~ 1826 .. Abenzetz	-1839	Broeder- gem.	Nickerie (Suriname)	1822-1839 †	Kruijf 242-245
Woelders, W.H., zdl ~ El. de Vries † 1899 in NL	1837-1892	UZV	Andai (NG) verlof wegens ziekte echtgenote Andai (NG)	1868-1878 1878-1881 1881-1892	LAW I-5
Woensdregt, J., zdl ~ E. Hoornweg † 1967	1889-1928	NZG	Bomba (MCel) Bada/Watutau (MCel)	1915-1923 1924-1928 †	verlof 1923-24 IM NZblad 1928-9
Woerden, mw. M. van		(ZGKN)	nazorg voor oud-leerl. meisjesschool te Yogyakarta	1936	de Jong MJ 796
Wolff, zr. M.A.	1907/8-1996	NZG	Modjowarno (OJava)	1934-1940	Zie NZblad 1959-3
		VNZ	Batavia > Joka (NG)	1945-1948	1940-45 in NL
		VNZ	Alor (Timor-archipel)	1949-1953	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
		VNZ	Kabandjahe, Noord-Sumatra	1954-1958	
		RMG	Zuidwest-Afrika (RMG)	1959-1963	
			Seribudolok, Noord-Sumatra	1967-1970	
Wolterbeek, Jan David	1890-1976	ZGKN-MJ	marine-officier; tram-en spoorw.	1905-1933	de Jong MJ
~ Greetje de Ru			bgw docent Keuch.school en	1933-1944	pas in 1944 geïntern.,
			Op.School Yogya		1946 naar NL
			docent Javaans aan ZSeminarie	1956-	
Woortman, H.D., zdl	1889-1986	NZV	Indramaju (WJ)	1916-1921	Zie NZblad 1946-8
~ H. Wagenaar			Bandung (WJ), docent guru-opl.	1921-1924	1924-26 in NL
~ A.M. Samson			Garut (WJ), wnd	1926-1927	
			Bandung (WJ), leider ev.cursus	1927-1929	
			Bandung, ressortszending	1929-1934	verlof 1936-37
			Bandung, alg. vz CvZ	1934-1942	1937-42 ook vz GKP
			internering	1942-1945	repatrieert 1946
Woude, Adriana van der		ZGKN-MJ	assist. dr Gehrels te Wonosobo	1916-1918	Reenders MJ 875v
			hoofd hh Zzh te Kebumen/Yogya	1918-1920	
Wulp, Hendrik van der, ond.	1815-1891	NZG	onderwijzer te Kupang	1841-1844/5	Kruyf 180v. > 1860 ond. en
~ (1) Jac. Oosterling † 1846					diaken te B'zorg, 1890 te
~ (2) 1846 M.F.J. Speet					Batavia, aldaar † 27-2-91
Wybenga, Rinze, ond.	1913-1996	ZGKN-S		1947-1952	EndSumba 678
~ Hendrikje Walinga † 1953					
IJ					
IJkel, zr. Jansje Agatha	1903-1989	ZGKN-S	verpleegster zh Payeti, Sumba	1948-1949	EndSumba 678
		ZNHK	Kupang, Timor	1954-1957	
			Surabaja, Mardi Santosa	1957-1960	
Z					
Zanten, zr. A.J. van		ZGKN-MJ	hoofdverpl. te Puworedjo	1917-1918	Reenders MJ 876
Zegers, J.L., zdl	1844-1919	NZV	Indramaju (WJ) > dir. Meer en	1870-1890	BLGNP I, 439-440
~ J.M. Danen			Bosch		LAW XXX-4
Zegers-Verhoeven, E.A., arts		NZG	Modjowarno (OJ)	1909-1913	
Zeldam Ganswijk, D.J. ten	1829/30-1870	NZG	Modjowarno (OJ) > neemt ontslag	1854-1856	Kruijf 565-568, Boone 120
~ juli 1869 W.F.J. Haan			Malang (OJ)	1856-1858	huwelijk te Bandung
Zigterman, zr. Gepke	1880-1964	ZGKN-S	opleiding te Yogyakarta	1918-1920	
			verpleegster Karuni, Sumba	1920-1946	
Zijderveld, mw. J.P.	1901/2-1992	ZNHK	West-Java, evangeliste	1955-1965	
Zijlstra, P., zdl.	1897-1973	GZB	ressortszdl. Makale-Sangalla'	1920-1930	theol. studie > pred. in NL
~ (1) 1919 A. vd Wolf † 1937					
~ 1938 N.vMuiswinkel † 1989					
Zimmerbeutel, zr. Anna (D)	1892-1970	NM/SZ	verpl. Zzh Purwodadi	1924-1932	> Tropengenesungsheim
					Tübingen
Zimmerbeutel, G.A (D), zdl	1862-1921	NM/SZ	Kalitjeret	1889-1891	
~ (1) 1888 Wilh. Häussels † Blora 1893			Blora	1891-1900	
~ (2) Ida Häussels † Ambarawa 1931			Ambawawa	1900-1919	

naam	geb./overl.		werkkerrein	werktijd	bijzonderheden
Zuidema, Jacob Popkes, ond. ~ 1887 Joh. ter Maat	1860-1932	NGZV	zdl te Purworejo; sticht KS (1891) leider Keucheniusschool ass-doc TOS, admin. ZZh Yogya	1887-1894 1894-1912 1912-1924	Reenders MJ 876 1903 van Pwr naar Yogya pens., > Bandung > Malang
Zuidema, Pieter Jan, arts ~ A.T.S.E. vder Kooi † 1992	1907-1996	ZGKN-MJ	miss. arts te Yogya werkzaam aan de Un. Indonesia	1938-1943 1947-1952?	de Jong MJ 790v
Zuidema, ds. dr. Sytse Ulbe ~ 1931 Froukje Buwalda	1906-1975	ZGKN	miss. arts RS Bethesda Yogya miss. pred. te Solo	1952-1958 1937-1942	KIT en bijz. hoogl. UVA 1946 > NL, 1948 hoogl. VU. De Jong MJ 791; BLGNP V, 583v
Zuijlen, zr. A.M. van	1899-1987	ZGKN-MJ	hoofdverpl. Zzh Yogya	1930-1933	1933 ~ G. Goossens, ond. te Semarang
Zuppinger, H. (D?) ~ K. Roring		LdH LdH NZG	Witte Kruis-Kolonie Salatiga Palu (WCelebes) Tentena (MCel), hulp-zdl gepensioneerd, naar Osaka (Jp)	1902-1915 1915-1916 1917-1936 1936	Dake 167-171 1934-35 verlof naar Japan
Zwaan, A.C., arts ~ 19267 Nelly van Daalen	1899-1959	ZGKN-MJ	miss. arts Purwokerto miss. arts Purwokerto gen-dir. Rode Kruis-zh Bogor	1933-1942 1946 1947-1950	z.v. ds. C. Zwaan de Jong MJ 791
Zwaan, ds. Cornelis ~ 1898 C. H. Adriaanse † 1953	1871-1938	ZGKN-MJ	miss. pred. te Yogyakarta	1901-1919	Reenders MJ 876 zr v ds. L. Adriaanse
Zwaan, C., zdl ~ A. Metz † 2000	1909-1977	STC	Beo (Talaud) internering en repatriëring	1934-1942 1942-1945/6	z.v. W.J.A. Zwaan > pred. NHK
Zwaan, C.L., arts ~ 1926 Hendrika Colpa	1901-1944	ZGKN-MJ	miss. arts ZZh Yogya	1927-1942	z.v. C. Zwaan. † in Japan Reenders MJ 877
Zwaan, W.J.A., zdl ~ F.C. Kroes † 1965	1881-1954	STC STC	Karakelong, Kiama (Talaud) Tamako (Sangir)	1908-1920 1921-1930	verlof 1920-22
Zwitser, Dirk, bouwkundige ~ Gerarda Fagel † 1997	1913-1988	ZGKN-S	hoofd/leraar amb.school Melolo adviseur Onderwijsstichting "Petra" te Surabaya	1948-1959 1975-1978	EndSumba 679

II. Lijst van predikanten, hulppredikers en godsdienstleraren van de Protestantse Kerk in Nederlands-Indië, 1795-1958

1. Inleiding (Th. van den End)

De "Protestantse Kerk"

Ten tijde van de VOC golden de kerken overzee als gemeenten van de Gereformeerde Kerk in Nederland. In overeenstemming met het omstreeks 1800 sterk opkomende streven naar eenheid tussen de verschillende protestantse denominaties, ging het nieuwe bewind dat in 1815 de zaken weer overnam van het Engelse tussenbestuur de term "Protestantse Kerk" gebruiken. Dat impliceerde dat deze kerk geen extensie meer was van de Gereformeerde (Hervormde) Kerk in Nederland, maar een zelfstandige entiteit. Na een aanzet in 1820 en 1835 werd in 1844 de organisatie van deze kerk afgerond met de invoering van een Reglement; het achter de naam liggende streven naar eenheid werd in 1853 eindelijk gerealiseerd door de fusie van de Lutherse gemeente te Batavia met de andere Europese gemeenten in Indië.

In 1807 was ook in Nederlands-Indië de scheiding van kerk en staat geproclameerd. Voortaan was, evenals in Nederland, de staat in zaken van religie neutraal. Desondanks had tot 1935 de koloniale overheid een grote plaats in de organisatie van de kerk. De leden van het centrale bestuursorgaan, het Kerkbestuur te Batavia, werden benoemd door de Gouverneur-Generaal. Gedurende de 19e eeuw was een hoge bestuursambtenaar voorzitter van dat bestuur. Tot 1910 werden de predikanten eveneens aangesteld door de GG, op voordracht van het Kerkbestuur. De overheid bepaalde en betaalde hun tractementen en die van de andere kerkwerkers. Ten gevolge daarvan had de kerk zich te onthouden van activiteiten tot uitbreiding van het Christendom, want de neutrale staat kon zulke activiteiten niet financieren.

De Protestantse Kerk werd niet presbyteriaal geregeerd. In het Reglement werd geen melding gemaakt van classicale of synodale vergaderingen. Alleen lokale kerkeraden werden door de gemeentelieden gekozen, maar aanvankelijk moest die keuze nog worden bevestigd door de plaatselijke overheid. De Kerk was ook geen belijdende kerk. In het Reglement kwam geen belijdenisformule voor; zelfs de woorden "bijbel" of "heilige schrift" zijn er niet in te vinden. Als doel van de kerkelijke activiteiten noemde het reglement "de zorg voor de belangen, zoo voor het christendom in het algemeen als van de protestantsche kerk in het bijzonder, de vermeerdering van godsdienstige kennis, de bevordering van christelijke zeden, de bewaring van orde en eendragt, en de aankweeking van liefde voor de regering en het land" (art. 4). Met dit alles spoort dat een niet gering aantal predikanten aangesloten was bij de Vrijmetselarij; ds. S.A. Carpentier Alting, zeer actief op

maatschappelijk gebied, was een van de oprichters van de loge "Excelsior" te Bogor en van 1905 tot 1910 Gedeputeerd Grootmeester van de Provinciale Grootloge van Nederlandsch-Indië.⁸⁶

Na de eeuwwisseling probeerde de staat de band met de Protestantse Kerk losser te maken. Aanvankelijk stridde de kerk tegen, maar mede door de instroom van meer kerkelijk denkende gemeenteleden uit Nederland werd bij haar de wens sterker zich om te vormen tot een presbyteriaal geregeerde en belijdende kerk. Dit proces kreeg een voorlopig einde in 1935. Voortaan zouden de leden van het Kerkbestuur worden gekozen door een Synode. In het nieuwe Algemeen Reglement werd een elementaire belijdenisformule opgenomen: "Het fundament der Kerk is Jezus Christus". De financiering van de kerk bleef voorlopig nog zoals ze sinds het allereerste begin geweest was. Eerst in 1950 werden de verplichtingen van de overheid door deze afgekocht. Een andere verandering die in de jaren rond 1935 werd doorgevoerd was de omvorming van de kerkelijke ressorten in Oost-Indonesië tot autonome kerken (Minahasa 1934, Molukken 1935, Timor pas in 1947). Met de gemeenten in de andere gebieden werd in 1948 een "vierde kerk" gevormd: de Protestantse Kerk in Westelijk Indonesië. In deze kerk bestond aanvankelijk nog een sterke presentie van het Nederlands en de Nederlanders, maar na 1949 nam die steeds verder af en de door de Irian-kwestie veroorzaakte uittocht van de Nederlanders uit Indonesië maakte ook aan hun aanwezigheid in de kerk een einde (1958).

Tot de Protestantse Kerk behoorden, volgens art. 1 van het Reglement, "allen, die aldaar op belijdenis des geloofs tot ledematen zijn aangenomen, zij die in de protestantsche kerken gedoopt zijn, en diegenen welke in andere landen, als tot de protestantsche kerkgenootschappen behorende erkend, zich hier terneder zetten...". Dat waren dus alle niet-katholieke Europeanen en Indo-Europeanen in Nederlands-Indië. Maar omdat tot de overgenomen boedel van de VOC ook de in de 17e en 18e eeuw gevormde christengemeenten behoorden, werden die eveneens in de Indische Kerk ingelijfd. Deze gemeenten bevonden zich bijna uitsluitend in het oostelijk deel van de Archipel, en verder in de steden. Voertaal was het Maleis. Het totale aantal kerkleden bedroeg in 1815 ongeveer 70.000; in 1938 het tienvoudige, waarvan ongeveer 600.000 van Indonesische landaard.

De Protestantse Kerk had geen rechtstreeks contact met de verwante kerken in Nederland: de Hervormde Kerk en de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden. In 1915 was een tussenschakel in het leven geroepen, n.l. de "Commissie tot de Zaken der Protestantsche Kerk in Oost- en West-Indië" ("Haagsche Commissie"). Deze commissie bestond uit een aantal Hervormde en Lutherse predikanten en was het kanaal waarlangs het Indische

⁸⁶ Th. Stevens, *Vrijmetselarij en samenleving in Nederlands-Indië en Indonesië*, Hilversum 1994. 120-122, 152-176, 374.

Kerkbestuur en de Hervormde resp. Lutherse Kerk in Nederland contact onderhielden met de kerken overzee.⁸⁷

De protestantse gemeenten in Suriname en de Nederlandse Antillen waren op dezelfde wijze georganiseerd als die in Oost-Indië. Ook in West-Indië bevonden zich daarnaast zendingsgemeenten. Slechts enkele predikanten dienden ooit in beide gebieden.

De predikanten

In ieder geval tot 1940 was binnen de Protestantse Kerk In Nederlands-Indië, vaak aangeduid als “Indische Kerk”, het *predikantschap* voorbehouden aan Europeanen, gewoonlijk Nederlanders, in enkele gevallen een Duitser. Het begrip “Europeaan” omvat ook Indo-Europeanen; in ieder geval J.K. Kam, zoon van Joseph Kam en een moeder uit de kring van de Ambonse burgers, maar veel meer zullen het er niet geweest zijn. Geen enkele Indonesiër werd tot dit ambt toegelaten of ontving een opleiding die toelating mogelijk gemaakt zou hebben. En dat terwijl er in de laatste decennia van de koloniale periode al volledig bevoegde Indonesische artsen en juristen, waren, sommigen gepromoveerd, opgeleid aan een Nederlandse universiteit dan wel een op gelijk niveau staande instelling in Indië zelf (Medische Hogeschool, Rechtshogeschool, Technische Hogeschool; ook de Hollands-Indische Kweekscholen waren concordant met de Kweekschool in Nederland).⁸⁸ De Zending was in dit opzicht de Indische Kerk voor; bij de zelfstandigwording van gemeenten (vanaf 1925) of kerkverbanden werd meteen een aantal gemeentevoorgangers als predikant ingezegend.

De predikanten van de Indische Kerk hadden (in tegenstelling tot voor de Indische overheidsdienst bestemde ambtenaren) geen specifieke opleiding voor het werk overzee ontvangen; na de universitaire studie of vanuit een Nederlandse gemeente kon iemand zonder meer een benoeming voor Indië krijgen en daarheen vertrekken zonder een woord van de landstaal te spreken. Hun was dan ook in de eerste plaats de zorg voor de Nederlandstalige gemeenten opgedragen. In gebieden waar ook tot de Protestantse Kerk behorende christengemeenten bestonden, hadden zij de leiding over het geheel: in de 20e eeuw had de leidinggevende predikant in de Minahasa, de Molukken, en Timor c.a. de titel “predikant-voorzitter”. De predikanten hadden de status

⁸⁷ Zie: C.W.Th. van Boetzelaer, *De Protestantsche Kerk in Nederlandsch-Indië*, 283-295.

⁸⁸ Omstreeks 1943 zonden de Japanse autoriteiten op Java, in casu de Gunkanseibu, een zeer gedetailleerd vragenformulier aan de notabelen van Indonesische landaard wonend op het eiland Java. De resultaten werden samengevat in een lijst, die in 1944 in gedrukte vorm werd uitgegeven; in 1986 kwam bij Gajah Mada University Press te Yogyakarta een herdruk uit onder de titel *Orang Indonesia yang terkemuka di Pulau Jawa*, 556 blz. kleine letter tweekoloms. Ze bevat bijna 3000 namen, verdeeld over drie hoofdgroepen: “Oeroesan Negara”, “Perekonomian” dan “Golongan-golongan lain”, resp. “Staatsaangelegenheden”, “Economische Zaken”, en “Andere Groepen”, die ieder weer waren onderverdeeld. “Agama” (Godsdienst) is te vinden op p. 430-446; daarin staan enkele maar lang niet alle Indonesische predikanten op Java vermeld.

van ambtenaar (“burgerlijk landsdienaar”); evenals alle andere volledig in dienst van de kerk werkzame personen werden zij door de overheid betaald; in verband daarmee was in de begroting hun aantal vastgelegd. In 1867 telde de formatie 35 plaatsen, in de twintigste eeuw 43.

Evenals in de VOC-tijd⁸⁹ maakten de predikanten deel uit van de bovenlaag van de Europese samenleving in Indië. Hun salariëring was navenant: ze waren ingeschaald als topambtenaren. Het tractement verschilde naar gelang van standplaats en aantal dienstjaren: al in de 19e eeuw kon een predikant in Batavia die het maximum aan dienstjaren had bereikt tot f 1000,- per maand ontvangen.

De kerken in Nederland, ook de Ned. Hervormde Kerk, hadden formeel geen bemoeienis met de benoeming, examinering (van proponenten), uitzending en verplaatsing van predikanten van de Protestantse Kerk; tot 1910 werden de predikanten benoemd door de Kroon (lees: de Minister van Koloniën); verplaatsing, bevordering enz. geschieden door de Gouverneur-Generaal op voordracht van het Kerkbestuur. De uitzendende instantie was eveneens niet de Nederlandse kerk, ook niet de overheid, maar de reeds vermelde Commissie tot de Zaken der Protestantse Kerk in Oost- en West-Indië (“Haagsche Commissie”). In 1910 werd een nieuwe regeling van kracht, waarin aan het Kerkbestuur grotere bevoegdheden werden toegekend. Predikanten werden nadien benoemd door het Kerkbestuur, onder mededeling aan de Gouverneur-Generaal; verplaatsingen geschieden eveneens door het KB, nadat het zich ervan had vergewist dat er bij de GG geen bezwaar tegen bestond. Ook nu kwam echter geen directe relatie tussen de Protestantse Kerk en de kerken in Nederland tot stand; de Haagsche Commissie bleef het contactorgaan. Bij de grote reorganisatie van de Protestantse Kerk in 1935 werd de band tussen kerk en staat veel losser. Voor de verhouding tussen de overheid en de RK Kerk in Nederlands-Indië gold sinds 1847 een afzonderlijke regeling.

De hulppredikers

Het hulppredikerschap werd pas in 1863 ingesteld (eerste benoeming 1867), met het oog op de verzorging van de inheemse gemeenten. In verband daarmee ontvingen de hulppredikers wél een bijzondere opleiding; velen werden opgeleid aan de opleidingsinstituten van de respectievelijke zendingsorganisaties (in de lijst aangeduid met “zo” = “zendingsopleiding”). Alleen waren zij verplicht een examen af te leggen voor de Haagsche Commissie. De meeste zendelingen gingen eveneens voor dit examen op, maar op vrijwillige basis, met het oog op een eventuele benoeming, later, tot (waarnemend) hulppredi-

⁸⁹ Op de buitenkantoren van de VOC waren de predikanten derde in rang na de gouverneur en de opperkoopman; het tractement van een predikant was ongeveer 60% van dat van een gouverneur, en vier maal dat van een kerkelijke hulpkracht (ziekentrooster). Zie Niemeijer-Van den End, *Bronnen betreffende Kerk en School in de houvnerementen Ambon, Ternate en Banda t.t. van de VOC*, IV, p. 2 en 91.

ker. Evenals de zendelingen hadden de hulppredikers de bevoegdheid de sacramenten, de Heilige Doop en het Heilig Avondmaal, te bedienen, maar alleen in Indië en daar uitsluitend in de inheemse gemeenten; alleen wanneer voor een Europese gemeente geen predikant beschikbaar was, kreeg de lokale hulpprediker die bevoegdheid wél, maar daartoe was wel een benoeming (door het Kerkbestuur) nodig tot waarnemend predikant. Door de aard van hun werk stonden de hulppredikers veel dichterbij de inheemse bevolking dan de predikanten; in tegenstelling tot vele predikanten beheersten zij allen de landstaal, in casu Maleis, het was de taal waarin zij werkten.

Het aantal hulppredikers was, evenals dat van de predikanten, in de koloniale begroting vastgelegd maar het was kleiner; aan het eind van de koloniale periode waren er 31 formatieplaatsen, alle buiten Java. In 1937 werd de titel "hulpprediker" vervangen door "Indisch [niet: "Indische"] predikant". Dit gebeurde in het kader van de reorganisatie van de Protestantse Kerk die in de jaren 1930 werd ingezet: de tot dan sterk hiërarchische structuur van de kerk werd omgebogen naar een meer presbyteriale (calvinistische) kerkelijke orde. De toevoeging "Indisch" betekende dat hun bevoegdheden als predikant, in het bijzonder die tot bediening van de sacramenten, alleen golden in Indië, niet in Nederland. Die beperking had reeds gegolden voor de hulppredikers (en voor degenen die waren uitgezonden door de zendingsgenootschappen, de "zendelingen"). In de lijst is deze verandering in titulatuur niet altijd vermeld; de gebruiker wordt verondersteld ervan op de hoogte te zijn.

Er waren onder de hulppredikers zeer begaafde mensen, die zich ontwikkelden tot experts in de taal, cultuur en religie van hun werkgebied. Zo P. Middelkoop op Timor, later gepromoveerd op een linguïstisch-theologisch onderwerp, en C.Ch.J. Schröder, zoon van een zendeling en daardoor van kinds af aan vertrouwd met het Maleis, en dichter van een kwalitatief hoogstaande, zij het ook archaïserende, Maleise psalm- en gezangenbundel, *Mazmoer dan Tahlil*, die tot ver na 1945 massaal werd gebruikt en een tijdlang de officiële bundel was van de (Maleistalige gemeenten van) de Protestantse Kerk.

Benoeming en uitzending van de hulppredikers geschieden als bij de predikanten; echter moesten allen een examen voor de Haagse Commissie ondergaan. Ook zij hadden voor de overheid de status van "burgerlijk landsdienaar".

De godsdienstleraars

Omstreeks 1890 (eerste benoeming februari 1892) werd de functie van *godsdienstleraar* (afkorting: gl) ingesteld, ten behoeve van "de voorziening in de godsdienstige behoeften der mindere militairen en der minder gegoede leden van de Protestantsche gemeenten [lees: Indo-Europeanen]". Hun aantal was niet groot; in 1910 werd de formatie vastgesteld op 8 personen; in de jaren 1930 stelden Protestantse gemeenten wel boventallige godsdienstleraars aan. Ook zij werden gesalarieerd uit 's Lands kas. Hun opleidingsniveau was in principe gelijk aan dat van een godsdienstonderwijzer in Nederland; evenals

deze waren zij niet bevoegd de sacramenten te bedienen. Evenals bij de zendingen en de hulppredikers waren er onder hen die meer in huis hadden: de godsdienstleraar L.A.F. le Mat gaf later colleges Hebreeuws aan de Theologische Faculteit van de Rijksuniversiteit Utrecht.

Indonesische ambtsdragers

Gezien de begrenzing van de in de lijst opgenomen personen tot predikanten en hulppredikers) is het aantal *Indonesiërs* dat erin voorkomt gering, want tot in de jaren 1920 waren dezen uitsluitend werkzaam in de rangen daaronder, als gemeentevoorgangers (guru jemaat) en (vanaf ongeveer 1890) Inlands [niet: Inlandse] Leraars (wat zich opvallend genoeg in het Maleis vertalen laat als “pendeta pribumi”, dus met dezelfde predikantstitel als de Nederlanders voerden). Na 1915 werden enkele Indonesiërs toegelaten tot de zendingsopleiding in Oegstgeest, waarna zij de status van hulpprediker (vanaf 1937: Indisch predikant) konden krijgen; toen in 1940 de in 1934 opgerichte Hogere Theologische School te Batavia de eerste abituriënten afleverde, kregen deze, voorzover bestemd voor de Protestantse Kerk, eveneens de titel “Indisch-predikant”.⁹⁰ Zij zijn in de lijst opgenomen, maar alleen voorzover zij begin 1942 al in functie waren en niet bij eerste benoeming al in dienst gekomen waren van een van de autonoom geworden deelkerken van de Protestantse Kerk, n.l. de Geredja Masehi Indjili Minahasa (GMIM, 1934) of de Geredja Protestan Maluku (GPM, 1935).

De Inlands (niet: Inlandse) Leraars en guru jemaat waren zo talrijk, en de gegevens betreffende hun benoeming en levensloop zijn, doordat het archief van de Protestantse Kerk uit de periode voor 1930 vrijwel geheel is verdwenen,⁹¹ zo moeilijk te verkrijgen, dat zij niet zijn opgenomen. Aan het eind van de koloniale periode bedroeg hun aantal 347 resp. ongeveer 900. Van de eerstgenoemde categorie kan nog worden vermeld dat ook zij geleidelijk de bevoegdheid tot het bedienen van de sacramenten konden verkrijgen. Na 1945 zette de egalisering ook voor hen door: de Inlands leraars kregen langzamerhand eveneens de predikantstitel met bijbehorende bevoegdheden. In het Handboek 1939 staan de namen en de gegevens vermeld van een aantal van deze Inlands leraars.

⁹⁰ Het waren deze Indonesische “Indisch-predikanten” die na de internering van de Nederlanders hun kerken door de Japanse tijd loodsten. Met name ds. A.Z.R. Wenas (Minahasa) onderscheidde zich daarbij door een combinatie van wijsheid en vasthoudendheid.

⁹¹ Een restant van het oude archief bevindt zich, samen met het vanaf de reorganisatie in 1935 nieuw aangelegde archief, in het Arsip Nasional Republik Indonesia (ANRI) onder de naam Arsip Gereja Protestan; dit archief is geïnventarieerd en de inventaris is zowel op de website van het ANRI als in boekvorm te raadplegen (Hendrik E. Niemeijer, *Arsip Pengurus Gereja Protestan di Hindia Belanda/Indonesia 1844-± 1950*, Jakarta 2010, Indonesisch en Nederlands). De belangrijkste bron, de notulen van het Kerkbestuur, is bewaard gebleven over de jaren 1844-1897 (deels beschadigd door inktvraat), 1926 en 1928-juli 1948. Aan de digitalisering ervan wordt gewerkt. In 1948 werd het Kerkbestuur opgevolgd door de Badan Pekeraja Am GPI; de notulen daarvan zijn deels bewaard gebleven.

Hulppredikers en zendelingen

De scheidslijn tussen hulppredikers en zendelingen was niet scherp. Weliswaar bestond binnen de Zending lange tijd de neiging neer te kijken op de Protestantse Kerk en de in die kerk gebruikelijke werkwijze. Maar dit verhinderde niet dat een groot aantal zendelingen op een gegeven ogenblik in dienst trad van de Protestantse Kerk, met name wanneer hun werkgebied door de Zending werd overgedragen aan de kerk, zoals in de jaren 1860 in de Molukken en de Timor-archipel, en een decennium later in de Minahasa. Het kon ook gebeuren dat de Protestantse Kerk, bij on vervulbaarheid van een vacature, met name in afgelegen gebieden, een zendeling aanstelde tot waarnemend predikant of hulpprediker, al dan niet met de toevoeging "tijdelijk". Dit kwam nogal eens voor in de 19e eeuw, en ook in de jaren 1930, toen de verstandhouding tussen Kerk en Zending was verbeterd en er steeds meer werd samengewerkt. Het omgekeerde: dat een hulpprediker in zendingsdienst trad, kwam bij ons weten niet voor. Het verschil in salariëring kan een factor zijn geweest (de hoogte van het tractement staat frequent vermeld in de Stamboeken Oost-Indische Ambtenaren). Velen zullen zich ook goed thuis gevoeld hebben in een werkkring, een overheidsorganisatie, met strakke regelgeving en korte lijntjes – naar de hoofdplaats van het ressort en naar Batavia, niet naar het verre Nederland. "In de Zending is het een rommeltje, in de Protestantse Kerk weet je waar je aan toe bent".⁹² In de lijst is herkomst van een persoon uit de zending aangegeven met (zdl.) Een en ander betekent dat er overlap is tussen deze lijst en de lijst met de zendelingen.

⁹² In: J.H. Duyverman (zie lijst), *Tien jaar in de Minahasa, 1909-1919*, bewerkt door dr. Chr.G.F. de Jong, Lichtenvoorde 2005, p. ix.

2. Toelichting (M.H. Dirkzwager en Th. van den End)

Dit bestand bevat de namen en data van in principe alle predikanten alsmede hulppredikers en godsdienstleraren die tussen 1795 en 1958 werkzaam zijn geweest binnen wat van 1844 tot 1942 de Protestantse Kerk in Nederlands-Indië werd genoemd. Deze lijst is in de eerste helft van de jaren 1990 samengesteld door mevr. drs. Margaretha H. Dirkzwager, van 1982 tot 1995 bibliothecaris van het Hendrik Kraemer Instituut te Oegstgeest, tevens belast met het beheer van het oud-archief van de Raad voor de Zending der Nederlandse Hervormde Kerk (1797-1951). De voornaamste bronnen waren: C.A.L. van Troostenburg de Bruijn, *Biographisch Woordenboek van Oost-Indische Predikanten*, 1893; de *Regeeringsalmanak voor Nederlandsch-Indië* over de jaren 1893-1952 en *Van Alphen's Kerkelijk Handboek* over de jaren 1893-1954.

Drs. Dirkzwager vervaardigde eveneens een lijst van zendelingen in dienst van de rechtsvoorgangers van de Raad voor de Zending gedurende de periode 1797-1952. Een uitdraai van beide lijsten is aanwezig in Het Utrechts Archief, toegang 1102-2, Archief Raad voor de Zending, inventarisnummer 2197 en 2198. Beide zijn in 2019-2021 nader bewerkt door dr. Th. van den End. Deze gecorrigeerde en op vele plaatsen aangevulde versies worden nu als PDF beschikbaar gesteld en daarnaast als bijlage opgenomen in de inventarissen van de Oegstgeester archieven.

Enkele opmerkingen betreffende de huidige versie van de lijst predikanten:

1. Bij het bewerken van de oude versie van de lijst is de oorspronkelijke opzet gehandhaafd. Dat wil zeggen dat de naam van de persoon wordt gegeven met alleen de voorletter(s), dus zonder de volledige voornamen, en dat wel het jaar maar niet de datum en de plaats van geboorte resp. overlijden worden vermeld.
2. Gezien de aard van de gebruikte series mocht verwacht worden dat de oorspronkelijke lijst redelijk volledig was. Maar daarin waren noodgedwongen vele data nog niet ingevuld, of onzeker. Bij de bewerking kon echter volop geprofiteerd worden van de mogelijkheden die Internet biedt. Daarbij waren de belangrijkste digitale bronnen: de Stamboeken Indische Ambtenaren uit het Nationaal Archief, nu gedigitaliseerd; de data uit de registers van de Burgerlijke Stand in Nederland die te vinden zijn onder de database *wiewaswie* van het Centraal Bureau voor Genealogie; de databases www.dominees.nl en www.online-begraafplaatsen.nl. Andere bronnen waren eerder al in gedrukte vorm beschikbaar, maar nu door digitalisering veel gemakkelijker te doorzoeken: de Almanak voor Nederlands-Indië en de naamlijsten en adresboeken voor Nederlands-Indië die werden uitgegeven in de periode van 1815 tot 1941 (waarin t/m 1916 tevens de huwelijken, geboorten en overlijdens van Europeanen en met hen gelijkgestelden in Nederlands-Indië werden vermeld); de drie zendingstijdschriften (*Maandblad van de Samenwerkende Zendingcorporaties*, 1918-1920, *Nederlandsch Zendingsblad*, 1921-1951, en *Zendingsblad der Ned. Hervormde Kerk*, 1951-1974) die tot maart 2021 geraadpleegd konden

worden in Digibron; andere tijdschriften (waaronder de *Mededeelingen van het NZG*, 1857-1943) en dagbladen (m.n. de *Nieuwe Leidsche Courant*) die in Delpher zijn opgenomen.

3. Bovendien zijn nu ook de jaarboeken van de Hervormde en vervolgens de Protestantse Kerk in Nederland uit de periode 1981-2016 benut. In 1939 gaf de Protestantse Kerk in Ned.-Indië een eigen (gestencild) Handboek uit, in Nederland o.a. aanwezig in de KB en de Universiteitsbibliotheken van Utrecht, Leiden en Amsterdam UVA; dit Nederlandstalige *Handboek ten dienste van de Protestantsche Kerk in Nederlandsch-Indië* is nu eveneens geraadpleegd. Oudere en recente bronnenuitgaven en monografieën, in vele gevallen ook online raadpleegbaar, waren eveneens een welkom hulpmiddel; ze worden hierna genoemd in de lijst van geraadpleegde literatuur.

4. Gaandeweg kon een groot aantal lacunes in de jaartallen (met name geboorte- en sterfjaren) opgevuld worden en konden de meeste vraagtekens worden gewist. Een aantal onjuistheden, afkomstig uit het niet altijd betrouwbare *Biographisch Woordenboek* van Troostenburg de Bruijn, is verbeterd, maar de bewerker heeft niet systematisch alles wat daar vandaan kwam gecontroleerd. De gebruiker doet er dus goed aan voorzichtig te zijn met data waarbij als bron "T" staat vermeld. Enkele namen zijn geschrapt of (bij dubbele vermelding) gecombineerd; een klein aantal andere is toegevoegd, met de bijbehorende data. Het afzonderlijke lijstje in de uitdraai van 1993, met namen waarvan onzeker was of ze moesten worden opgenomen, is verwerkt.

5. Drs. Dirkzwager had ervoor gekozen de namen van (Indonesische) eilanden, gebieden, steden en dorpen in principe te noteren in de nu gebruikelijke spelling van het Indonesisch; de bewerker heeft ze terwille van de herkenbaarheid voor Nederlandse gebruikers omgezet naar de spelling die gold tussen 1946 en 1973, waarin de fonetiek van het Nederlands (tj, dj) nog groten-deels was gehandhaafd.

6. Deze lijst biedt uitdrukkelijk niet een (beknopte) biografie van de genoemde personen, maar alleen hun geboorte- en sterfjaar (indien bekend) en hun standplaatsen en werkperioden in Nederlands-Indië. Bij het onderzoek kwamen soms interessante bijzonderheden uit het voor- of naleven van een persoon naar boven, maar een systematisch onderzoek naar de levensgang van allen zou jarenlang onderzoek vergen en veel meer geven dan deze lijst bedoelt, want ze wilslechts een hulpmiddel zijn bij het plaatsen van personen die men bij onderzoek betreffende Nederlands-Indië in de bronnen tegenkomt.

Wij hopen dat de lijst in deze vorm een nuttig hulpmiddel zal zijn voor wie de koloniale geschiedenis in het algemeen of die van het christendom in Indonesië in het bijzonder bestudeert en daarbij namen van predikanten of hulp-predikers tegenkomt. Ze kan het niet alleen gemakkelijk maken deze personen te plaatsen, maar ook b.v. helpen een foto nauwkeuriger te dateren of te localiseren. En verder is ze een goed uitgangspunt bij prosopografisch onderzoek: b.v. naar de sociale herkomst van de Indische predikanten en van de

hulppredikers, hun plaats in de Europese samenleving in Indië, hun bijdrage aan het culturele leven van die groep en aan de bestudering van taal, land en volk in de archipel, hun theologische opvattingen, hun levensverwachting, enz.

augustus 2021

M.H. Dirkzwager en Th. van den End

Gebruikte afkortingen

eo. = eervol ontslag

gem. = gemeente

GIUZ = Genootschap voor In- en Uitwendige Zending, te Batavia

gl. = godsdienstleraar voor de voorziening in de godsdienstige behoeften der mindere militairen en der minder gegoede leden van de Protestantsche gemeenten.

hp = hulpprediker (voor Indië is dit ambt ingesteld in 1864)

Mal. = Maleise

NBG = in dienst van het Nederlands Bijbelgenootschap uitgezonden

OIBG = Oost-Indisch Bijbelgenootschap, gevestigd te Batavia

Port. = Portugese (Portugees-talige)

pred. = predikant

prop. = proponent

syn. = synode

tbv. = ter beschikking van

tijd. = tijdelijk

vz. = voorzitter

wnd. = waarnemend

zdl = zendeling, of eerder als zendeling werkzaam

zo. = volgde de opleiding tot zendeling

+ achter een jaartal betekent: in dat jaar of later

< = voorafgaand aan

> = naar, vervolgens

Spelling van geografische namen

Geografische namen (eilanden, landstreken, steden) staan in de spelling-1946. Wanneer de eerste letters anders luiden dan in de nu in Indonesië gelden spelling (EYD, 1973) wordt de huidige schrijfwijze van de naam tussen haken toegevoegd: Djember (Jember), Wanneer verandering van naam is opgetreden, zoals in het geval van Batavia, nu Jakarta), worden de plaatsnamen uit de koloniale tijd gebruikt. Dit laatste geldt van de volgende namen. In alfabetische volgorde:

Batavia = Jakarta; Bonthain = Bantaëng; Borneo = Kalimantan; Buitenzorg = Bogor; Celebes = Sulawesi; Ceylon = Sri Lanka; Fort de Kock = Bukittingi; Hollandia = Jayapura; Kuta Raja = Banda Aceh; Makassar = Ujung Pandang (intussen weer Makassar); Meester Cornelis = Jatinegara (nu stadsdeel van Jakarta); Nieuw-Guinea = Irian Jaya, nu officieel Papua genoemd; "Onrust" is de nog steeds algemeen gebruikte naam van een eilandje voor de kust van Jakarta; (Point-de-)Galle = Galle (Sri Lanka); Weltevreden = Menteng, nu deel van Jakarta Pusat; "Willem I" (fort en legerkamp) lag bij Ambarawa.

N.B. Ceylon, enkele enclaves in het huidige India, en twee plaatsen op Malakka behoorden in de 18e en begin 19e eeuw ook tot de Indische Kerk. De standplaatsen op Ceylon waren: Caleture, Colombo, (Point-de) Gale, Jaffna (patnam), Manaar, Trinco (no) male. In India: Chinsura-Hugly (Bengalen), Cochin (nu Kochi, in de deelstaat Kerala), Tutucorin (nu Thoothukodi, Tamil Nadu). Op

Malakka: de stad Malaka dan het eiland Pulo Penang (Pulau Pinang). Tussen 1803 en 1825 stond Nederland deze plaatsen af aan Engeland; de ter plaatse werkzame Nederlanders vertrokken of traden in dienst van Engelse zendingsorganisaties.

Bronnen

In de meest rechtse kolom wordt de bron vermeld. Daarvoor worden de volgende afkortingen gebruikt:

A = *Van Alphen's Kerkelijk Handboek*, 1893-1980, met jaartal laatste vermelding; voor de periode na 1980 zijn de Jaarboeken van de Ned. Hervormde Kerk, vanaf 2004 de Protestantse Kerk in Nederland, benut.

BL = De Bie en Loosjes, *Biographisch Woordenboek van Protestantsche Godgeleerden in Nederland*, 6 delen, 1919-1949. Digitaal beschikbaar.

Hb = *Handboek ten dienste van de Protestantsche Kerk in Nederlandsch-Indië*. Voorlopige uitgave, April 1939.

R = Regeeringsalmanak voor Ned.Indië, 1815-1952; indien n.a. dan de Naamlijst voor het betreffende jaar

Rb. = Jan Ridderbos, *Nederlandse predikanten gevangen en/of omgekomen in WO II*, versie 2014 (online).

T = C.A.L. van Troostenburg de Bruijn: *Biographisch Woordenboek van Oost-Indische predikanten*, 1893. Redelijk volledig, maar niet altijd betrouwbaar

In Van Alphen zijn tot 1901 geen godsdienstleraren vermeld, en tot 1934 geen leger- en vlootpredikanten.

Voor meer gegevens over de betreffende personen zij verwezen naar (onder meer!) de volgende naslagwerken en monografieën:

Van der Aa, *Biographisch Woordenboek*, 21 delen, 1852-1870. Digitaal beschikbaar.

Biografisch Lexicon voor de Geschiedenis van het Protestantisme in Nederland, 6 delen, 1983-2006. Digitaal beschikbaar en voortgezet.

J. Loosjes, *Naamlijst van predikanten, hoogleeraren en proponenten der Lutherse Kerk in Nederland, biographie en bibliografie*, 1925. Digitaal beschikbaar. (Met nadere informatie betreffende predikanten bij wie in de lijst is genoteerd "Ev. Luth.").

J.J. Kalma, *Naamlijst der Friese Hervormde predikanten*, 1959. Digitaal raadpleegbaar.

W.M.C. Regt, *Naamlijst der predikanten van Zeeland* (Zeeuws Archief, digitaal raadpleegbaar).

Repertorium van Nederlandse zendings- en missie-archieven 1800-1960. Raadpleegbaar op www.huygens-knaw.nl/resources.

James Sibree, *London Missionary Society: A Register of Missionaries, Deputations etc. from 1796 to 1923*, 4th ed., LMS, Londen 1923 (gedigitaliseerd, download als PDF, van belang voor de vroege periode van het NZG).

De Alba Studiosorum van de Nederlandse Universiteiten (m.n. Leiden, Groningen, Utrecht, Amsterdam, VU). Deze zijn gedigitaliseerd en via het CBG is een DVD met alle Alba verkrijgbaar.

Reeksen:

Nederlandsch Zendingsjaarboekje (1902 [1900?] tot 1939

De jaarverslagen van de Raad voor de Zending der Nederlandse Hervormde Kerk, 1951-1997.

De reeks bronnenuitgaven uit de Zendingsarchieven, in de Grote Reeks van de Werkgroep voor de Geschiedenis van de Nederlandse Zending en Overzeese Kerken (WZOK), 1985-1906, verzorgd door Th. van den End, Chr.G.F. de Jong, H. Reenders, M. van Selm, in totaal 15 banden. Online raadpleegbaar via www.huygens-knaw.nl/resources. Alle hebben een bijlage waarin een lijst met namen data van de zendingsarbeiders dan wel predikanten en hulppredikers in het betreffende gebied.

De belangrijkste monografieën:

Atlas der Protestantsche Kerk in Nederlandsch Oost-Indië, 1925 (geen persoonsnamen, maar gedetailleerde opgave van de standplaatsen van predikanten en hulppredikers, met kaarten, afstanden, aantallen gemeenteleden inwoners per dorp/stad).

Boetzelaer van Asperen en Dubbeldam, C.W.Th. baron van, *De Protestantsche Kerk in Nederlandsch-Indië: Haar ontwikkeling van 1620-1939*, 1947 (met uitstekend zakenregister).

Coolsma, S., *De Zendingseeuw voor Nederlandsch Oost-Indië*, 1901. (In hoofdzaak een compilatie van een eeuw zendingsbladen.)

Gedenkboek van het Nederlandsch Zendelinggenootschap, 1897.

Gedenkboek van de Nederlandsche Zendingsvereniging (NZV), 1908.

Gedenkboek van de Utrechtsche Zendingsvereniging, 1909

Kruijf, E.F., *Geschiedenis van het Nederlandsche Zendelinggenootschap en zijne zendingsposten*, 1894.

Reenders, H., *Alternatieve Zending: Ottho Gerhard Heldring (1804-1876) en de verbreiding van het christendom in Nederlands-Indië*, 1991; op blz. 375-384 de namen en biografische gegevens "van christen-werklieden bij wier uitzending Heldring betrokken is geweest".

Specifieke archivalia:

Het archief van de Commissie tot de Zaken der Protestantsche Kerken in Oosten West-Indië (Haagsche Commissie), in Nationaal Archief, Den Haag.

De zendingsarchieven, berustend in Het Utrechts Archief (m.u.v. het archief van de Doopsgezinde Zendingsvereniging en dat van het Nederlandsch Luthersch Genootschap voor In- en Uitwendige Zending, beide in Stadsarchief Amsterdam).

Stamboeken en stamkaarten van Oost-Indische ambtenaren 1814-1952 (Archief Min. van Kol., digitaal raadpleegbaar).

VOC Opvarenden, digitaal raadpleegbaar via www.gahetna.nl.

Veelvuldig benutte websites behalve de reeds vermelde:

[www.dominees](http://www.dominees.nl) (m.n. de categorie “overleden”): zeer gedetailleerd, rechtstreeks te gebruiken via een algemene zoekmachine. Voor afzonderlijke personen vele andere websites, o.m. genealogische, en online-begraafplaatsen/naamindex.

3. De lijst

A				
Adama Pzn, A., pred.	1844-1911+	Bandjarmasin	1892	T
		Madiun	1895	
		Surakarta	1898	
		Palembang	1901	
		Padang	1903	
		verlof > pred. te Ossendrecht	1904-1905	
		Semarang	1905	
		Fort de Kock (Bukittinggi) > pensioen	1908-1910	R/A10
Addens, J., pred.	- ca. 1805	Surabaja	1788-	T
Adèr, J.W.H., pred. (Ev.Luth.)	1830-1895	Batavia > em.	1855-1890	T L
Akkerman, Roelof, gl	1870- ca. 1940?	Malang, gl.	1896	
~ C. Minderman, † Batavia 1939		Baä, tijd. hp	1900	
		Surabaja, gl.	1902	
		verlof	1903	R/A04/Hb
		Surabaja, gl.	1904	
		Buitenzorg/Bogor), gl.	1923	R/A23
		Modjokerto, wnd. pred.	1924-1927	R/A27
		Ternate, gl. > pensioen	1927-1928	R/A28
Akkerman, W., hp (zo.)	1887-1945	Maumbi, hp	1920	
~ 1929 L. Hundhausen		Mamasa, hp	1921	
		Kalabahi, hp	1924	
		verlof	1926	
		Wonreli, hp	1927	
		Tomohon, hp	1931	
		Makassar, hp	1933	
		verlof	1934	
		Wonreli, hp	1936	
		Tual, hp > internering	1937-1942	R/A/Rb
(Alfen?), C. van, pred.		Semarang	1790-	T
Akphen, J.J. van, hp	1847/8-1927	Lombok, gl.	1895	
~ (1) 1880 H. Pfaff † 1882		Waai, hp	1900	
~ (2) 1884 P.E. Kal † 1935		verlof	1902	R/A03
Alphen, R. van, hp (zo.)	1901-1959	Kupang, hp	1925	
~ G. Haandrikman		Tjamplong (Camplong), hp	1926	
		Tondano, hp/Indisch-predikant	1933-1938	
		Kupang, Indisch-predikant > internering	1939-1942	
		docent Midd. Theol. School Soë/Makassar	1946-1950	
		Buitenzorg/Bogor, pred. > naar NL	1950-1951	R/A/Hb
		docent theol. opl. Serui (Nw-Guinea)	1956-1959	
Ameyden v Duym, H. van, pred.	1822-1890	Buitenzorg	1857	
		Batavia	1866	
		Semarang	1874	
		verlof	1885	
		Rembang, tijd.	1886	

		Semarang	1887-1890†	T
Arms, William (van de ABCFM)	1802-1889	Bandjarmasin, wnd. pred.	1836	T
Audier, B.J., pred.	1876-1934	Pontianak	1912	
		Djokjakarta (Yogyakarta)	1915	
		verlof	1919	
		Semarang	1920	
		Sukabumi	1922	R/A28
Auwerda, C., pred.	1798-1828	Batavia	1825	
		Ambon	1826-1828	T
B				
Baarda, M.J. van, hp (zdl)	1854-1940	Depok hp	1917-1919	
~ zie lijst zendelingen				
Baas, Teunis, hp (zo.)	1910-1952	Ambon, hp (tijd. STOVIL)	1937	
~ 1937 M. Roelfsema		Saumlaki, hp	1938	
		Tual, hp	1940	
		Ambon, hp, STOVIL	1941	
		Makassar, hp	1945	
		Tual, hp	1946	
		Manado, hp	1948-1950	R/A/Hb
Bach, C.G., pred.	1841-1898	Kuta Raja, veldprediker	1887	
		Magelang	1889	
		Pekalongan	1890	
		Makassar	1890	T/R/A97
Back, W., pred.	1866-1918	Pekalongan	1909	
		Kupang	1910	
		Padang	1912	
		verlof	1915	
		Probolinggo	1916-1918?	
Bär, J.J., hp (zdl)	1829/30-1884	Waai, hp Inl. gem.	1873-1883	T
~ 1858 Aug. Timmerman				
Baldee, M.G. pred. (zdl)	1924	zendingspred. N-Sumatra	1953-1958	
		Soë/Kupang, docent Theol. School	1959-1968	
		pred. NHK in NL	1968-1989	
Balsem, G.C., pred.	1839-1875	Palembang	1873	
		Bandjarmasin	1874-1875	T
Balsem, H.S., pred.	1833-1903	Ambon	1863	BL I
		Pasuruan	1869	
		Semarang	1873	
		Surabaja	1874-1877	T
Barnstein, J.H. (zdl)	1802-1863	Bandjarmasin	1835-	T
Bart, H. (zdl China)		wnd. Indisch-pred. Singkawang	1938	Hb
Bart, dr. J.W. van, pred.	1878-1956	leraar Nederlands, o.m. te Srb		
		Fort de Kock, tijd. wnd.	1937-1938	
		predikant te Ravenstein NL	1940	R/A38
Bartlema, D.F., pred.	1882-1941	Magelang	1914	
		Bandjarmasin	1916	
		verlof	1922	

		Buitenzorg	1924	R/A26
		Surabaja, vlootpred.	1925	
		verlof	1930	
		Surabaja, vlootpred.	1931-1934	R/A34
		pensioen, pred. in NL	1934-1941	
Bartstra Dzn, S., pred.	1861-1945	Palembang	1892	T
		Rembang	1895	
		Padang	1898	
		verlof	1903	
		Padang	1904	
		Batavia	1906	
		verlof	1911	
		predikant in Nederland	1912-1926	R/A13
Beek, T. van de, pred.	1809-1837	Ambon, pred. 2e klasse	1835-1837	T
Beers, J., hp (zo.)	1887-1940	Ambon, hp	1919	
~ M.E. Janzen		Saparua, hp	1920	
		Ambon, STOVIL	1921-1924	
		verlof/eo.	1926	
		Fort de Kock (Bukittinggi), pred.	1931	
		Kupang	1931	
		Tjampolong (Camplong), tijd. wnd. hp	1932	1930/1 afronding studie theol.
				cand. tot de H. Dienst
		Bondowoso	1933	
		Djokjakarta (Yogyakarta)	1935	
		Manado	1936	
		verlof	1937	R/A38
Begeman, C.G.S., pred.	1813-1884	Djokjakarta (Yogyakarta)	1857	BL I
		Pasuruan	1866	
		Djokjakarta (Yogyakarta)	1869-1877	T
Begeman, S.H.A., pred.	1830-1900	Makassar	1870	
		Madiun	1871	
		Sumenep	1878	
		Banda	1880	
		Pasuruan	1884	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1890-1892	T
Berg, E.J.C. van den, pred.	1824-1874	Ambon	1854	
		Banda	1857	
		Pontianak	1862-1863	T
Berger, H.J., pred.	1800-1845	Banka/Palembang	1836-1838	T
Bergstra, N. hp (zo.)	1901-1985	Larat, hp	1927	
~ B.P. Neumann		Ambon, hp	1935	
		Saparua, hp	1937	
		Ambon, hp	1940	
		Surabaja, hp	1940	
		Singapore, legerpred. KNIL	1946-1947	
		Pontianak, hp	1948-1950	
		Jakarta > pred. in NL	1950-1951	R/A/Hb

Berkum, Th. van, pred.	1845-1894	Rembang	1888	
		Madiun	1891-1896 †	T/R/A94
Bettink (Betting), H. hp (zdl)	1840-1916	Bengkulu	1879	
~ zie lijst zendelingen		Bonthain > naar Nederland	1884-1893	T
Beukhof, J. hp (zdl)	1830-1900	Depok/Tugu	1874-1887	T
~ zie lijst zendelingen				
Bieger, J.N., pred. (Ev. Luth.)	1877-1967	Palembang	1927	z.v. Ph. Bieger
		Djokjakarta (Yogyakarta)	1929	L
		verlof	1933	
		Padang	1934	
		Sukabumi	1934-1936	
		Ev.-Luthers pred. in NL	1936-	R/A35
Bierhaus GGzn, J.G.G., pred.	1801-1878	Batavia	1840	o.m. vz van GIUZ en OIBG
		Surabaja	1862	
		Batavia	1862-1866	T
Binkhuijsen, A.N., gl, hp	1875-1961	Gombong, tijd. gl.	1905	Stamboek: Binkhuizen
~A.C. Bothof				IM Zblad NHK 1961-7
		Willem I, gl.	1906	R/A06
		verlof	± 1910	
		Serwaru, hp	1913	R/A13
		Loleh (Rote), hp	1915	
		Wonreli, hp	1915	
		Kalabahi, hp	1916	
		Banda, hp	1920	
		verlof	1924	
		Saumlaki, hp	1925	
		Depok, hp	1928-1933	R/A
	1895-1934	Makassar	1930-1934	R/A34
Birkhoff, M. hp (zo. UZV)	1854-1934	Serwaru (Leti), hp	1886	
~ 1886 Joh. M. Verhoeven		Loki, hp	1887-1896	
		verlof	1896	
		Bacan, hp	1897	
		Serwaru, hp	1899	
		Batjan (Bacan), hp	1903	
		verlof	1907	
		Sonder, hp	1908	
		Batjan (Bacan), hp	1910	
		Ternate, hp	1912-1919	R/A19
Blanson Henkemans, A., pred.	1895-1964	Buitenzorg/Bogor	1925-1928	
		Pematang Siantar > pred. in NL	1928-1932	R/A
Blase, dr. J.E.B. pred. (Ev. Luth.)	1883-1954	Surakarta	1920-1923	L
		Makassar	1923-1926	
		pred. in NL	1927-1930	
		Palembang	1930-1933	
		Bandung	1933-1936	
		repatrieert	1936	BLGNP
Bleeker, O.D., pred. (Ev. Luth.)	1892-1974	Palembang	1933	L

		Bondowoso	1935	
		Magelang	1937	
		verlof	1939	
		Surabaja > internering	1939-1942	
		naar NL, predikant NHK	1946	R/A48/Hb
Blink, J. v.d., pred.	1906-1988	onderwijzer HIS Modjowarno	1931-1936	A
		studie theol. Hartford Theol. Seminary	1936-1940	
		pred. Indische Kerk (Singapore, Malang)	1940-1947	
		> NL, vlootpredikant	1949-	
Boddé, J., hp (zdl)	1849-1917	Kumelembuai, hp 2e kl. > NL	1881-1887	T rep. om med. redenen
~ zie lijst zendelingen				
Bode, W.A. hp (zo.)	1890-1942	Airmadidi, hp	1922-1926	
~ zie lijst zendelingen		hpmet spec. opdracht (bijbelvert.)	1937-1940	
		internering, † met de Van Imhoff	1940/42	R/A37
Boeken Krüger, A. hp (zo.)	1897-1944	Kalabahi, hp	1927	
~ 1927 Maria G. Blokhuis		verlof	1933	
		Kalabahi, hp	1934	
		Soë, STOVIL	1935-1944	R/A/Hb/Rb
Boelman, W.J., pred.	1865-1934	Banda	1897	
		Magelang	1901	
		verlof/eo.	1907-1908	
		Surabaja	1922	
		Batavia	1924	
		Magelang	1926	R/A28
Boer, F. de , pred.	1914-1998	Makassar > pred. in NL	1946-1949	A
Boer, R.J. de , pred.	1894-1964	Padang (of Kupang?)	1926	
		Pematang Siantar	1926	R/A27
Boere, C.B., pred.	1897-1976	Ambon	1927	
		Kediri	1928	
		verlof	1933	
		Semarang	1934	
		Sukabumi	1936	
		Cheribon (Cirebon) > internering	1941	
		predikant in NL	1948	R/A/HB
Bokkel Huinink, A.J. ten, pred.	1866-1910	Fort de Kock (Bukittinggi)	1896	
		Cheribon (Cirebon)	1897	
		Sumenep	1901	
		verlof	1902	
		Palembang	1903-1910†	R/A10
Bolkestein, dr. M.H., pred.	1912-2001	tijd. in dienst vd PKNI	1947	
		pred. in alg. dienst: Rector HThS	1948	A
Boon, D., pred.	1890-	Kupang	1947	
		Sukabumi	1948	
		Depok	1948-1950	A
Bos, P. van den, gl	1869-	Puspo, gl.	1898	R/A01
~ 1897 Harmina Apol		Malang, gl.	1902	R/A27
		verlof	1908-1909	R/A09

		Malang, gl.	1910	
		verlof?	1927?	
Boss van Charante, D.A., pred.	1864-1931	Malang, gl. > pensioen	1928-1931	R/A31
		Banda	1906	
		Bandung	1907	
		Batavia	1910	
		verlof	1920	
		Buitenzorg	1921	
		Batavia	1924	R/A28
Bossert, R. hp (zdl)	1815-1903	Saparua, hp. Inl. gem	1873-1874	
~zie lijst zendelingen		verlof	1874-1875	
		Haruku	1875-1880	
		ziekteverlof	1881-1884	
		gepensioneerd	1884	T
Bovenkamp, H. van de	1904-	Bandung, ouderling in alg. dienst.	1945	A
Braak, W.F.H. ter , pred.	1902-1985	tijd. in dienst vd PK(N)I	1947	A
Braams, B., pred.	1809-1881	Makassar	1857	
		Purworedjo	1859	
		Sumenep	1862	
		Pontianak	1864-1868	T
Breeman, N.E. hp (zo.)	1889-1945	Tepa, hp	1925	
w.s. ongehuwd		verlof	1932	
		Dobo, hp	1933	R/A36. NZblad 1929-9
		Kupang, hp > ontslag	1934-1936	In NI gebleven
Breijer, W.F., pred. (Ev.Luth.)	1872-1939	Sumenep	1900	L
		Cheribon (Cirebon)	1901	
		Salatiga	1902	
		Batavia	1905	
		verlof	1910	
		Batavia	1913	
		verlof	1919-1920	
		Batavia > emeritaat	1922-1932	R/A32
Briët, P.F.W., pred.	1829-1868	Ambon	1856	
		Madiun	1863-1868	T
Brink, A.W., pred.	1901-1980	Pematang Siantar	1931	
		verlof	1935	
		Tjepu (Cepu)	1937	
		Purwokerto	1938-1938	R/A
Brink Rzn, J., pred.	1868-1933	Batavia	1906	
		Sumenep	1906	
		Medan	1907	
		Batavia	1910	
		verlof	1913	
		Semarang	1914	
		verlof	1921	
		Kuta Raja	1922	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1922	

Brinkerink, J.L., pred.	1890-1944	verlof	1928	R/A28
		Surabaja	1927	
		Magelang	1928	
		Bandjarmasin	1929	
		Pontianak	1930	
Brin(k)skens, M., pred.	1768-1797	verlof	1933	R/A35
		Semarang, ziekteverlof > eo.	1934-1935	
		predikant in Nederland > em.	1935-1941	
		Ambon	1795-1797	
		Point-de-Gale (Ceylon)	1792	
Broek, A.E. van den , pred.	-1808	Ambon	1807-1808	T
		Gombong, gl.	1909	
Broekhoven, J.J. van , pred.	1915-1999/2005	Surabaja > NL	1948-1951	A
Broekman, Mej. A.M., pred.		Kediri	1902	
Broers, J.A., pred.	1862-1957	Banda	1909	R/A
		verlof	1912	
		Pekalongan	1913	
		Manado	1913	
		Surabaja	1917	
		verlof/eo.	1922-1924	
		Modjokerto	1927	
		Meester Cornelis	1928-1932	
		Makassar/Salayar > legerpred., 1946 > pred.	1936-1941	
		in NL		
		Medan	1898-1903	
		Padang, wnd. pred.	1933-1940/1	
		Probolinggo	1857	
		Surabaja	1870	
		Batavia	1874-1883	
Brokken, J.C. , pred. (zo.) ~ J.C. Singeling	1910-1988	Preanger, tijd.	1884	R/A04
		Surabaja	1885-1888	
		pred. in NL	1889-1892	
		Bandung, tijd. wnd.	1892-1893	
		predikant in NL	1894-1900	
		Langoan, hp	1875-1888	
		verlof	1888	
		Langoan, hp	1889-1900	
		verlof	1900	
		Langoan, hp	1901-1912?	
Brückner, Gottlob W. , pred. (D) ~ zie lijst zendelingen	1783-1857	Semarang, Eur. gem.	1814-1815	R/A12
Brug, O.E. van der (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1893-1927	Bandung > pred. in NL	1945-1950	A
Bruijn Jr., L.S. de , pred.		Palembang	1887	T/R/A95
		Purworedjo	1888	
		verlof	1892	

Bruijn, R. le , pred. (zdl) ~zie lijst zendelingen	1799-1829	Kupang, wnd. pred.	1820-1829	T
Bruinier, J.H.Z., pred.	1828-1880	Pekalongan	1857-1880	T
Brumund, J.F.G., pred.	1814-1863	Surakarta/Djokjakarta (Yogyakarta)	1840	BL I
		Ambon	1842	
		Rembang	1844	
		Surakarta	1846	
		Surabaja	1851	
		Batavia	1854	
		Pontianak	1859	
		Batavia	1860-1863	T
Brunner, L., pred. (Ev. Luth.)	1843-1902	Purworedjo	1893	T L
		Surakarta	1895	
		Salatiga	1897-1902†	T/R/A02
Bruyn, P.J. de, pred.	1889-1964	Bandjarmasin	1927	
		Kupang	1928	
		Medan	1931	
		verlof	1933	
		Batavia	1934	
		Bandung	1936	
		naar NL, predikant aldaar	1947	R/A48/Hb
Buddingh, S.A., pred.	1811-1869	Batavia/Buitenzorg, hp/pr	1834	BL I
		inspectiereis	1852-1857	T
Buenk, C.D., pred.	1904-1962	Tomohon	1935	
		Pematang Siantar	1937-1940	
		legerpredikant > pred. in NL	1940-1950	
Buijs, M., pred.	1837-1906	Fort de Kock (Bukittinggi)	1878	
		Ambon	1879	
		Riau	1881	
		Makassar	1882	
		Cheribon (Cirebon)	1884	
		Bandung	1887-1890	T
Bunte, D.F., pred.	1898-1944	Larat	1923	
		Taratara (Min.)	1925	
		Kupang	1927-1931	verlof 1930
		Dobo	1931	
		Amahai	1933	
		Ambon, docent STOVIL	1935-1938+	Hb
		Airmadidi, Ind. pred.	1940-1941	
		Pontianak, wnd. pred. > internering	1941-1942	Rb
Burgstede, E.C. (zdl) ~zie lijst zendelingen	1898-1979	Cimahi	1940-1942	
Busch, H., pred.		Surakarta	1830-1834	T
Bussingh de Vries, J.C.IJ., pred.	1846-1913	Makassar	1889	
		Pekalongan	1890	
		Salatiga	1892	T

		Surakarta	1897	
		Semarang	1898	
		verlof	1900	
		Kediri	1901	
		Semarang	1901	
		Surabaja	1903	R/A08
Buttenaar, H.N.	1787/8-1833	Makassar	1818-1833	T
Bijllaardt, G. van den , pred.	1782-1822	Batavia	1816-20	
		Surabaja/Semarang	1820?-1822	T
C				
Camp, Chr., pred.		Colombo	1791-1802?	T
Carpentier Alting, A.S., pred.	1837-1915	Padang	1885	
		Buitenzorg	1890-1895	T
		Semarang	1895-1897	
		Batavia	1897-1905	R/A05
Cate, H.J. ten hp (zo.)	1872-1936	Maumbi, hp	1912	
~ (w.s. ongehuwd)		Kalabahi, hp	1916	
		Kumelembuai, hp	1916	
		verlof > naar Nederland	1922	R/A23
Chris(s)toffels, A.C., pred.	1889-1873	Salatiga	1919	
		Padang	1920	
		verlof	1925	
		Kuta Raja	1926	
		Djokjakarta (Yogyakarta)	1926	
		Bandung > pred. in NL	1929-1933	R/A32
Clercq, Rijnhart Willem	1878-1939	admin. leprozerie Donorodjo (DZV)	1916-1918	
		Buitenzorg, gl	1918-1919	1919-1926 in NL
Clüver, F.K.H.A., pred. (D)	1768-1811+	Batavia	1810-	
		bezoekreis Malakka/Pulau Pinang	1811	T
Clüver, J.S. (W.)T.	ca. 1770-1816+	Tutucorin (Thootukodi, Z-India)	1793-na 1816	T
Coenders van Helpen, B.J.A., pr.	1762-1801	Surabaja	1890-1891	
		Saparua	1791-1801	T
Coops, J.M., pred.	1877-1929	Medan	1904	
		Tandjung Pinang	1907	
		Probolinggo	1908	
		verlof	1912	
		Probolinggo	1913	
		Surabaja	1915	
		verlof	1920	
		Semarang	1921	
		verlof	1927	
		Surabaja	1928-1929	R/A29
Cornelius, P.C., pred.	1732-1802?	Cochin (kust Malabar)	1761-1802?	T
Crébas, J.I., pred.		Ternate	1874	T
		Makassar	1877	
		Rembang	1881	
		verlof	1886	

		Palembang	1888	
		Pasuruan	1890-1895	T/R/A95
Creutzberg, K.F., pred.	1907-1942	Semarang, wnd.	1933	
		Kediri	1934	
		Batavia, tijd.	1936	
		Semarang	1936	
		verlof	1939	
		Bandjarmasin	1930-1941	R/A/Hb
		legerpredikant	1941-1942	Rb
Crousaz, Th.N., pred.	1844-1908	Cheribon (Cirebon)	1891	T
		Padang	1895	
		Djokjakarta (Yogyakarta)	1898	
		verlof	1900	
		Pekalongan	1902	
		Cheribon (Cirebon)	1904-1908	Ra09
D				
Dalen, A.A. van hp (zo.)	1894-1945	Kalabahi, hp	1922-1924	
~ 1922 J. Naaktgeboren		Mamasa, hp	1925-1927	
		verlof	1927	
		Piru, hp	1928	
		Saumlaki, hp	1929	
		Tual, hp	1930	
		Ternate, hp	1931	
		Ambon, hp, wnd. pr	1932	
		verlof	1935	
		Depok, hp	1936-1945	R/A/Hb/Rb
Davelaar, A. van, pred.	1817-1889	Ambon	1844	
		Riau	± 1847	
		Rembang	1849	
		Pasuruan	1851	
		verlof	1853	
		Pasuruan	1854	
		Surakarta	1854	
		Surabaja	1854	
		Batavia	1858	
		verlof	1866	
		Palembang	1867	
		Semarang	1869	
		Batavia	1873	
		verlof	1880	
		Cheribon (Cirebon)	1882-1884	T
David, Chr., pred.		Jaffanapatnam (Ceylon)	1801-	T
Delfos, A., pred. (zdl)	1849-1923	Surabaja	1880-1887	Zblad GKN 1923-4
~ 1880 Woltertje Gabes				
		predikant GKN in NL	1888-1910	
Denee, J.H., pred.	1887-1958	Palembang	1921	
		verlof	1927	

		Batavia	1928	
		verlof	1934	
		predikant in NL	1935-1953	
Diekerhof, H.J. hp (zo.)	1910-1981	Fak-Fak, hp > legerpredikant	1937-1947	R/A48/Hb
~ 1935 T.A. van de Klashorst				
Diest Lorgion, J.J., pred.	1838-1869	Ambon	1863-1866	
		Buitenzorg	1866-1868	
		Padang	1868-1869	
Dijk, W.A.F. van , pred.	1877-1952	Batavia	1914	
		Bandung	1919	R/A22
		verlof	1922	R/A23
Döpp, C.W. hp (zo., Duits st.b.)	1890-1942	Amahai, hp	1922	† met de “Van Imhoff”
~ M. Grebe				
		verlof	1928	
		Amahai, hp	1929	
		Ambon, hp	1931	
		verlof	1935	
		Ternate, hp	1936-1940	
		internering	1940-1942	
		† met de Van Imhoff	1942	R/A/Hb
Donselaar, W.M., hp (zdl)	1820-1883	Kupang, hp	1864	
~ zie lijst zendelingen		verlof	1865-1867	
		Kupang, hp 1e kl.	1867-1881	
		ziekterverlof	1881	
		Kupang	1882-1883	T
Doorn, S. van , pred.	1877-1923	Pontianak	1919	
		Sukabumi	1920	
		Makassar	1922-1923†	R/A23
Dorp, J.Th.A. van, pred.	1827-1869	Fort de Kock (Bukittinggi)	1864	
		Padang	1866-1869	T
Douwes, D. (zdl)	-1835	Tugu	1833-1835	
~ (n.a.)				
Doxie, J.K. hp (zo.) (D)	1887-	Tual, hp	1923	1913-16 zdl BM in Kame- roen
~ H.G. Pruis				
		Kupang, hp	1925	
		Wonreli, hp	1927	
		ziekterverlof naar naar Dld, eo.	1928	R/A28
Drost, H. gl (zdl)	1865-1940	Gombong, gl.	1892	R/A96
~ zie lijst zendelingen		Cimahi, gl. (en Puspo?)	1902	
		verlof > Den Helder, Marine	1914	R/A15
Drost, J.N., pred.	1873-1952	Probolinggo	1911	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1912	
		Madiun	1915	
		verlof/pred. Zuid-Scharwoude	1916-1919	
		Madiun	1919	
		Surabaja	1920	
		Bandung	1922	

		verlof	1923	
		Pontianak	1924	
Duetz, A., pred.	1903-1982	Pati	1926	R/A27
		Probolinggo	1935	
		Manado	1937	
		Surabaja	1941	
		Perth (Austr.)	1946	
		predikant in NL	1948	R/A54/Hb
Duinen G. van, pred.	1892-1971	Magelang, legerpred.	1927	
		verlof	1933	
		Malang, legerpred.	1934	
		Bandung, legerpred.	1938	R/A40/Hb
Duinker, F. hp (zdl)	1912-1943	Babo, hp tijd. wnd > internering	1940	
~ zie lijst zendelingen				
Dupuij, H., pred.		Batavia, Eng/Am. gem.	± 1852	part. docent
Durkstra, E., hp	1909-1987	Camplong, hp	1933	
~ zie lijst zendelingen		Soë, hp, Indisch-pred.	1935	
		Kupang, Indisch-pred.	1945	
		Kupang, pred. en vz Timorkerk	1947-1951	> RvdZ, NG en Timor
		pred. in NL	1951	
Dussen, P. van der, pred.	1770-1818	Makassar	1795-1808	
		Molukken	1808-1818	T
Duyker/Duijker, W.M., pred.	1887-1942/5	Surakarta, hp	1923	L
(Ev. Luth.)		Bandung, legerpred.	1927	
		verlof	1929	
		Bandung, legerpred.	1930	
		verlof	1937	R/A38
		Malang, legerpred.	1938-1942	R/A40/Hb
Duyvendak, H.W. (zdl)	1893-1950	tijd. in dienst PK(N)I	1947	A
~ zie lijst zendelingen				
Duyverman, J.H. hp (zo.)	1880-1954	Ratahan, hp	1909	
~ 1909 Judik Arendina Jeswiet		Maumbi, hp	1910	<i>Tien Jaar in de Minahassa, 1909-1919</i>
		Taratara, hp	1911	
		Camplong, hp	1918	
		Baä, hp, dir. STOVIL Rote	1919	
		verlof	1920	
		Saumlaki (Tanimbar), hp	1921	
		Saparua, hp	1922	
		Ambon, STOVIL	1924-1928	R/A28
E				
Eckenhansen, K.G. hp (zo.)	1892-1956	Tual, hp	1919	
~ 1919 C.F. van Duyn		Ambon, hp	1922	
		Piru, hp	1924	
		Wonreli, hp	1925	
		verlof/eo.	1926-1927	

		Kuta Raja, pred.	1931	1930/1 afronding st. theol.,
		Surabaja	1936	cand. tot de H. Dienst
		verlof	1938	
		Pontianak	1939	
		Surabaja	1939-ca1946	
		Pontianak	c1946-1948	R/A/Hb
Engelbrecht, A.A., pred.	ca. 1755-1808	Gale (Ceylon)	1780-1807	
		Batavia (Port. gem.)	1807-1808	T
Enklaar, dr. I.H., pred.	1911-1994	Jakarta, tijd.	1937	
		Ambon	1937	R/A40/Hb
		Kupang	1941	
		Soë, docent Th.School	1947	
		verlof/eo	1953	
		Jakarta, docent STT	1956-1962	R/A54
		> NL, docent RUG, rector HKI		
Enst, Joh. Mt. van, hp	1843-1908	Guinea, kust, hp	1870-1873	T
~ J. Kapper		Hurumuri (Ambon), hp	1974-1878	
		Ameth (Nusa Laut)	1878-1880	Te Ambon gebleven
		Hutumuri > ontslagen	1880	
Esch, P. van, pred.	1740-1814	Oost-Indië	1780-	T
		Suriname	1809-1814	[P. Jan!]
Everaars, A., pred.	1764-1818	Surabaja	1817-1818	T
Everts, A., pred.	1914-	Palembang	1948-1950	
		verlof/emeritaat, naar Nieuw-Zeeland	1950, 1954	A
Eybers, G.J., pred.	1882-1961	Makassar	1927	
		Pasuruan > pred. in NL	1930	R/A33
F				
Faber, J., pred.	1838-1889	Probolinggo	1870	
		Padang	1979	
		verlof	1880	
		Probolinggo	1883	
		Semarang	1885-1888	T
Ferelinandus, L., pred.	1765/6-1841	Zuid-Ceylon	-18415/	T
J. Feunekes hp (zo.)	1906-1986	Kalabahi, hp	1935	
~ 1935 Albertha P. Keij		Pontianak	1946-1948	
		predikant in NL	1949	R/A/Hb
Finn, J.J., , pred. (zo)	1789-1853	Ambon, tijd. wnd. pred.	1819-1820	T
~ zie lijst zendelingen		Banda, pred.	1820-1840	SBanda
Fortgens, J. hp (zdl)	1876-1955	Ambon, STOVIL	1920-1922	
~ zie lijst zendelingen		zendingsdirector in Og	1923	R/A22
Fraissinet, J.Chr., pred.	1820-1868	Riau	1850	
		Padang	1851	
		Purworedjo	1857	
		Surakarta	1859	
		Rembang	1860	
		verlof	1865	

Fregeres, D., pred. (Herst. Luth)	1858-1927	Makassar	1867	T
		Bandjarmasin	1895	L
		Cheribon (Cirebon)	1895	
		Batavia	1897-1905	R/A05
G				
Gaaij Fortman, P.L. de , pred.	1817-1876	Banda	1843	
		Surakarta	1851	
		Pasuruan	1853	
		verlof	1857	
		Makassar	1859	
		Semarang	1864	
		verlof	1866	
		Batavia	1867-1872	T
		Gale (Ceylon)/Caleture	1762-1776	
		Batavia (Port. gem.)	1776-ná 1785	T
Geerdink, L., hp (zo.) ~ zie lijst zendelingen	1887-1950	Kupang, hp tijd.	1915	
		Kapan, hp	1916	
		Wonreli, hp	1916	
		verlof	1923	
		Wonreli, hp	1924	
		Tual, hp	1925	
		Tual/Dobo, hp	1928	
		verlof	1930	
		Tual, hp > eo pensioen > NL	1931-1937	R/A37
		Airmadidi, hp	1902	
Geissler, G.A.W. hp (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1865-1942+	Loleh (Rote), hp	1908	
		Depok, hp	1914	
		Babau, hp	1915	
		Loleh (Rote), hp	1915	
		Maumbi, hp	1918	
		Ternate, hp	1919	
		Tondano, hp	1922	
		verlof	1927	
		Bandaneira, hp	1927	
		Tomohon, hp	1929	
		Tondano, hp/eo.	1929-1931	
		Depok, hp eo, > wnd hp	1931-1935/42	R/A35
		Palembang	1947	
Geissler, dr. J.E.Chr., pred.	1904-1974	Djakakarta (Yogyakarta)	?	
		Ambon (o.a.vz. Synode GPM)	-1948?	
		vz. Alg. Moderamen Prot. Kerk	1948	
		Jakarta	1951?	A
		Ambon	1830-1834	T
Gericke, G.F.A., pred. ~ zie lijst zendelingen				
Gerlach, A.F., pred.	1818-1876	Willem I (veldpred.)	1862-1876	T
Gerrevink, G. van, pred.	1811-1885	Salatiga	1857	
		Ambon	1862	

		Makassar	1864-1867	T
Geursen, M.W.J., pred.	1914-1988	tijd .in dienst Prot. Kerk	1947	A
Giesen, J. van der, pred.	1897-1950	vlootpred., o.m. te Surabaja	1929-1950	R/A35
Gijsbers, E., pred.	1916-1999	Fak-Fak	1948	A
~ E. Momeijer				
Giffenig, B.A., pred.	1763-1812	Colombo (Ceylon)	1782-1912	T
Goedhart, A., pred.	1881-jan. 1945	Padang	1927	
		Surakarta	1934	
		verlof	1937	
		Bandung > emeritaat, internering	1938-1940	R/A/Hb
Graaf, C. de hp (zdl)	1846-1905	Batjan (Bacan)/Ternate, hp	1881	
		Depok en Tugu, hp	1887	
		verlof	1893	
		Depok en Tugu, hp	1894-1900+	R/A06
Graaf, J. de, pred.	1911-1991	Medan, tijd.	1939-1942	
		internering	1942-1945	
		naar Nederland	1946	R/A
Graaf, Ph. de, pred.	- < sept. 1803	Banda	1792-1800	T
Graafland, E.W.G. hp (zo.)	1866-1924	Tanawangko hp	1888-1898	T. IM in NZblad 1924-7
~ 1888 Ant. C.C. de Vries		Amurang, hp	1898-1924†	R/A24
Graafland, H., hp	1842-1883	Amahai/Ambon, hp 2e klasse	1878-1883	T
~ 1871 Hendrika van Tiel				
Graafland, N. (zdl Minah.)	1827-1902	Amahai, tijd. hp	1876	T
~ zie lijst zendelingen				
Gramberg, Th.B.W.G. (zdl)(Ev. Lutherse)	1897-1983	Malang, tijd. wnd. pr	1935-1936	L
		Denpasar, wnd. pred.	1937-?	
		pred. te Kandy, Ceylon	1960	R/A/Hb
Grand, G.J.H. le, hp (zo.)	1856-1925	Baä, hp	1890T	IM in Nzblad 1-6-25
~ 1890 Joh. Maria Indermauer		Babau, hp	1894	
		verlof, medisch	1899-1901	
		Baä, hp	1902	
		Babau, hp	1904	
		Loleh (Rote), hp	1907	
		Airmadidi, hp	1908	
		verlof	1913	
		Babau, hp	1914	
		Depok, hp	1915	
		Banda, hp	1917	
		Depok, hp	1920-1925 †	R/A25
Granpré Molière, Th.B., pred.	1843-1898	Ambarawa, veldprediker	1877	BL III
		verlof	1880	
		Batavia, tijd. civiel pred.	1881	
		Riau	1882-1885	
		Surakarta	1885-1890	
		predikant in Nederland	1890-1898	T
Gratia(a)n, P.L., pred.	-1806?	Trinconomale (Ceylon)	1795-±1806	T

Griethuijsen BMz, W. van, pred.	1868-1940	Semarang	1895	
		Tandjung Pinang	1897	
		Makassar	1900	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1903	
		verlof/Den Helder	1905-1908	
		Bandjarmasin	1908	
		Surabaja	1910	
		Semarang	1912	
		verlof	1914	
		Bandjarmasin	1915	
Groot, J. hp (zo.) ~ 1929 M.H.P. Marckmann	1902-1942	Medan	1916	R/A19
		Airmadidi, hp	1929	
		verlof	1937	
Groot, A.K. de (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1896-1975	Baä, Rote, Indisch-predikant	1937-1942	R/A/Hb/Rb
		Jakarta	1945	
		verlof	1951-1952	A54
Groot, J.H. de (zdl)	1891-1973	docent HThS	1934-1947	
		pred. Jakarta	1942	
		Haruku, hp	1905	
Groothuis, Harm, hp (zo.) ~ 1905 El. Hendrika van Voorthuizen	1875-	Babau, hp	1909	
		verlof	1913	
		Wonreli, hp	1915	
		Babau, hp	1915	
		Langoan, hp	1916	
		Tomohon, hp	1920	
		Ambon, hp	1924	
		Piru, hp eo.	1925-1928	R/A28
		Riau, wnd. pred. Eur. gemeente	1827-1828	
		> China	1830-1851	T
Gützlaff, K.F.(A.) (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1803-1851	Jakarta	1953	A54
Gunning, W.J., pred.	1917-ca. 2000	Batavia, gl.	1899-ca. 1920	R/A14
Haag, P.B., gl (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1844-1925	Batavia	1902	R/A21
Haan, A. de (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1854-1921	Batavia/Depok, wnd. hp	1913	A14
Haan, J.C. de hp (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1876-1959	Sonder	1903	
		Taratara, hp	1904	
		Ambon, hp/docent STOVIL	1911	
		Larat, hp/Bandaneira, wnd. pred.	1915	
		verlof	1916	
		Ratahan, hp	1918	
		Langoan, hp	1925	
		verlof/eo.	1928-1930	R/A
		Bandaneira, hp	1935	
		Ambon?, tbv. pred.-voorzitter	1936	
Haanstra, J. hp (zo.) ~ 1935 Trijntje de Boer	1909-1970	Amahai, hp	1936	
		Piru, Indisch-predikant	ca. 1940	
		Japanse internering	1942-1945	

Haar Romeny, H.J. ter, pred.	1914-2000	predikant in NL	1947	R/A/Hb
		Pematang Siantar, wnd. pred.	1936-1936	
		pred. in Nederland	1943-1954	
		pred. te Bandung	1954-1958	
		pred. te Jakarta	1958	
Haart, Th. de, pred.	1927-2005	repatrieert, pred. in NL	1958	A36
		Semarang	1957-1960	
		pred. in NL	1962-1989	
Haas, .. (Luth.), pred.		veldprediker en wnd. pred. aan de Kaap	44047	L
		predikant te Batavia	44323	
		pred. Luth. gem. Kaapstad	43681	
Haasen, Gustaaf van, gl ~ 1959 E. Deur	1904-1969	Malang, tijd. gl.	1933-1940	R/A40/Hb
		Jakarta theol. studie	1940-1941	
		wnd. pred., pred. Probolinggo	1942-1943	
		Jap. internering, Ind. gevangenschap	1943/4-1946	
		pred. in NL, geest. verz. gerepatriceerden	1947-1969	
Häf(f)elij, Haeffely, J.H., pred.	-1818	Makassar	1779-1795	T
		Batavia	1795-1806	
		Tandjung Pinang	1909	
Hage, P.I., pred.	1872-1955	Madiun	1911	
		Makassar	1908	
		Semarang	1911	
		verlof	1919	
		Batavia	1920	
		verlof	1925	
		Meester Cornelis	1927	
		Fort de Kock (Bukittinggi) eo.	1928-1929	
		pred. in NL	1930	
		Surakarta (voor NKG?), i.d. v.h. gouvernement	ca. 1843-1847	
Ham, dr. W.A. van den, pred.	1812-1847			R/A29 T, zie echter Allg. Lit.Zeitung 1847, p. 102 v 1958, 294
		Method. zdl te Bogor e.a.	1922-1933	
		verlof USA 1930-1931		
		Surabaja, Prot. Kerk, tijd.	1933	
		verlof	1935	
Hamel, J.C. , pred. (Meth.Ch.)	1897-1979	Surabaja	1936	R/A40/Hb
		Ambon	1938	
Hanegraat, Th.C.M., pred.	1822-1868	Ambon	1852	T
		Rembang	1854	
		Riau	1856	
		Padang	1857	
		Purworedjo	1862	
Hardij, J.E.G., pred.	1806-1841	Padang	1836	T
		Makassar	1837	
		Ambon	1839-1841	
Hartig, F. hp (zdl)	1804-1854	Kupang?, hp?	1833	

~ zie lijst zendelingen		Padang, tijd. wnd. pred.	1834-1836	
		Thie (Rote), hp + zdl	1839-1843	
		Babau, hp + z dl	1843-1847	
		Kema , zdl	1848-1854	T
Hasselaar, dr. J.M., pred.	1917-1992	pred. in NL	1947-1954	
		Semarang	1954	
		Jakarta	1955-1958	
		pred. NL, hoogl. RUU	1959-1983	
Hasselhoff, F.L.O. hp (zo.)(D)	1887-ca. 1947	Tepa, tijd. hp	1922	
~ 1922 Elisabeth Hilbert		Ratahan, hp	1925	
		Langoan, hp	1928	
		verlof	1930	
		Kupang, hp	1930	
		Baä, hp	1931	
		verlof/eo.	1937/1939	R/A/Hb
Hasselt, B.Th.W. van, pred.	1849-1889	Ambon	1866	BL III
		verlof	1872-1874	
		Buitenzorg	1874	
		Surabaja	1881	
		verlof	1885	
		Surabaja	1887-1889 †	T
Heckman, J.H., pred.	1863-1917	Kuta Raja	1897	
		Surakarta	1901	
		Bandung	1902	
		verlof, pred. in NL	1907	R/A09/JL
Heerden, A. van, hp (zo.)	1914-2008	Airmadidi, Gorontalo, Indisch-pred.	1938-1942	R/A/Hb
~ 1937 Johanna de Jongh		pred. in NL	1949	
Heering, P., pred.	1838-1921	Cheribon (Cirebon)	1869-1974	
		Pasuruan	1874-1881	
		verlof medisch > NL	1881	T
Heeringa, G. (dir. Kweekschool)	1906-1985	Tomohon, tijd. tbv. de predikant-voorzitter	1933	
~ zie lijst zendelingen		verlof	1936	
		Tomohon	1936-1938	R/A
Hei(j)mering, G. (zdl)	1794-1867	Kupang, pred., tot 1847 wnd.	1833-1859	T
~ zie lijst zendelingen				
Heijting, P., pred.	1841-1899	Pontianak	1874	
		Riau	1875	
		Purworedjo	1878	
		verlof	1885-1888	T
Hellendoorn, G.J. (zdl)	1792/3-1839	Padang, tijd. wnd. pred.	1819-1823	
~ [n.a.]		Ambon, bij J. Kam	1824-1827	
		Menado, pred.	1827-1839	T
Hengel, F.U. van, pred.	1814-1876	Semarang	1842	BL III
		Makassar	1843	
		Pasuruan	1847	
		Surabaja	1849	
		Batavia	1850	

		verlof	1857	
		Semarang	1860-1871	T
Hengeveld, C., pred.	1852-1935	Meester Cornelis	1892	T
		Pasuruan	1898	
		verlof	1903	
		Makassar, 1905 tijd. veldprediker	1904-1908	
		Surabaja	1908	
		Surakarta	1911	
		verlof, pred. in NL	1913?	R/A15
Hennemann, G., pred.	1876-1950	Tandjung Pinang	1903	
		Meester Cornelis	1905	
		Semarang	1910	
		Salatiga	1911	
		verlof	1914	
		Pontianak	1915	
		Meester Cornelis	1916	
		verlof	1924	
		Meester Cornelis	1925-1927	R/A
Herwerden, H.H. van, pred.	1904-1988	Ambon	1930	
		Kupang	1935	
		verlof	1936	
		Tomohon	1937	
		Jakarta > pred. in NL	1941-1950	R/A/Hb
Hessing, J., hp	1875-1936	Haruku, hp	1911	
~ 1905 Agatha A.D. Selier (geb. te Ternate)		Larat, hp	1912	
		Mamasa, hp	1915-1917	
		Kupang, hp	1918	
		verlof	1923	
		Ambon, hp	1924	R/A32
Heuberger, F.W., gl	1903 Yogya	overheidsambtenaar	1925-1930	> wachtgelder
		Surakarta, gl., > Bandung	1940	R/Hb
Hille, J.J. van, pred.	1915-1983	Pangkalpinang	1947	
		verlof	1950	A
Hoeve, J.C. van, pred.	1868-1941	Bandjarmasin	1902	
		Ambon	1904	
		Magelang	1908	
		verlof	1912	
		Purworedjo	1913	R/A16
Hoëvell, W.R. baron van, pred.	1812-1879	Batavia, Mal. gem.	1837-1848	T
Höveker of Höfker, J.E. pred.	1798-1873	Ternate, Ned. gem.	1834-1873	T
(zdl)				
~ zie lijst zendelingen				
Hof, I.P.C. van 't, pred. (zdl)	1919-2005	Tomohon, docent STOVIL	1946	A
		pred. in NL	1951	
Hofker, Jean, pred.	1891-1945	Buitenzorg	1930	
~ 1922 Rosalie Cath. Chr. Schulz		Bandung	1934	
		verlof	1936	

		Batavia	1936	
		Malang	1937-1945	R/A/Hb
Hogerwaardt, T. (zdl)	1908-1972	Genjem, hp, wnd. pred.	1936	R/A38
~ zie lijst zendelingen				
Hoog, Th., pred.	1829-1912	Pamekasan	1865	
		Banda	1866	
		Makassar	1868	
		verlof > pred. NL	1869-1871	T/Hb
Horseling, D., pred.	1875-1960	pred. in NL		
		Pontianak	1905	
		Kuta Raja	1908	
		verlof	1916	
		Probolinggo	1918	
		Modjokerto	1920	
Hove, J. ten hp (zdl)	1857-1938	Kuta Raja, eo.	1923-1926	R/A
~ zie lijst zendelingen		Nusa Laut, hp	1881(82?)	T
		Tanawangko, hp	1883	
		verlof	1903	
		Maumbi, hp > dir. weeshuis Semarang	1888-1910	T/R/A11
Hübner, W.N., pred.	1916-1959+	Batavia, hp	1940	
		Djokjakarta (Yogyakarta)	1942	
		Kupang	1946	
		Dir. Stichting Pa van der Steur	1950	
		GPIB Bogor, Makassar	1951, 1957	R/A54
Huisingh, S. hp (zdl)	1848-1902	Haruku, hp	1886	
~ zie lijst zendelingen		Ameth, hp	1890	
		verlof 2 jaar	1891(92?)	T
		Babau, hp	1894	
		Loki, hp	1896	
		Ratahan, hp	1896-1902+	R/A02
Humphreys/Humphries, J.	-1876	Malakka, wnd. pred. Eng. gem.	1821-1823	Sibree
		Malakka, wnd. pred. Chin. gem.	1826-1829	T
I				
Idsinga, J.R.L., pred.	1871-1950	Meester Cornelis	1898	
		Tandjungpinang	1900	
		Malang	1903	
		verlof	1911	
		Bondowoso	1913	
		verlof	1921	
		Purworedjo	1924-1929	R/A29
Iken, J. gl (zdl)	1881-1944	Cimahi, wnd. gl.	1916?	A16
~ zie lijst zendelingen				
Israël, I.H.C., pred. (D)	1850-1935	zdl in Nias en Tapanuli (RMG)		
		Bandjarmasin	1888	
		verlof	1891	
		Pekalongan	1892	T
		Semarang	1897	

		verlof/Hindeloopen	1899-1902	
		Surakarta, tijd.	1902	
		Semarang/eo.	1903-?	
		predikant in NL		R/A04
Iterson, J.G.J. van, pred.	1912-1974	Remonstrants pred. NL		
		Bandung	1949-1953	A
		Rem. pred. NL	1953	
J				
Jackstein, A. hp (D)	-1878	Rote	1860-1878	Rd 378
Jansen, dr. H., pred.	1885-1972	studie VU, pred. GKN		
		Pontianak, Prot. Kerk	1921	
		Pati	1922	
		Surabaja	1925	
		verlof	1927	
		Batavia	1928	
		verlof	1936	
		Batavia, secr. Kerkbestuur	1937	
		Bandung	1945-1947	R/A/Hb
		> NL, voorganger Ned. Prot. Bond		
Jansen Schoonhoven, L. (zdl)	1905-1984	Medan	1946-1947	
~ zie lijst zendelingen				
Janzen, E.J.B., pred.	1871-1947	Ternate	1906	
		Ambon	1908	
		Sukabumi	1912	
		Surakarta	1915	
		verlof	1920	
		Bondowoso	1930	R/A33
Jebbink, L., gl	1886-1943	Batavia, gl. (? hoofd chr. school Kadipaten, niet in Stamboek OI Ambtenaren)	1935	R/A36
		Pontianak, wnd. pred./e.o.	1936-1938	R/A38
Jens, F.J. (zdl)	1889-1943/4	B'zorg, Dir. Soekaboemische Opvoedings Gestichten	1927-1928	A29
~ zie lijst zendelingen				
Jens, W.L., pred.	1913-1978	Bandung	1945-1948	zoon van zdl. F.J. Jens
		legerpredikant, > NL	1948-1949	
Jenny, W.J.J, pred..	1881-1935	Makassar	1920	
		Ambon	1923	
		Batavia	1926	
		verlof	1927	
		Surakarta	1927	
		Batavia	1929-1933	
		eo., repatrieert	1934	R/A34
Jong, J. de, pred.	1837-1895	Bandjarmasin	1870-1874	
		Padang	1874-1880	
		verlof	1880	
		Salatiga	1882-18891	
		Surabaja > pred. in NL	1889-1891	T

Jong, W.C. de, pred.	1908-1978	Batavia, t.besch. Palembang Madiun Medan, eo. > NL, NRottCrt.	1935 1935 1941 1948-1950	R/A/Hb
Jong(h), J. de, pred.		Batavia	± 1792	T
Jungmichel, J.C. (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1787-1843	Ternate, wnd. pred. gepensioneerd	1819-1834 1834	T
Jutting, Th. (Luth.), pred.	1812-1862	Batavia, Luth. gem. verlof/ontslag	1839-1849 1849	L; BL IV T
K				
Kadensky, S.H., pred.	-1807	Jaffanapatnam (Ceylon)	1792-1807	T
Kam, J. pred. (zo.) ~ zie lijst zendelingen	1770-1833	Surabaja/Madura Ambon	1814-1815 1815-1833	BL IV T
Kam Jzn, J.K., pred.	1820-1898	Ambon Surakarta Ambon Madiun Surabaja verlof Semarang Surabaja verlof Ambon Batavia verlof Buitenzorg, tijd. Batavia	1847 1854 1857 1862 1863 1864 1866 1869 1874 1876 1877 1880 1882 1883-1889	T
Kansil, W.K. (Sangir, HThS)	1914-2000	Luwuk hp, Tomohon hp Palu, leiding kerk MCelebes Tomohon, classispredikant veldprediker predikant in Nederland	1939, 1940 1941-1945 1945-1949 1949-1950 1951-1979	
Karamay, J., gl		Malang, gl.	1910-1912	A16
Kater, dr. H.J., pred.	1911-2003	pred. in NL Batavia, tijd. pred. in NL	1935 1938-1942/3 1946	R/A/Hb
Kauwerts, W.R.G., pred.	-1804/5	Colombo Batavia	1787-1795 1795-1804?	T
Keers, B., pred.	1895-1976	pred. in NL Bandjarmasin Surabaja Batavia verlof Batavia Bandung > emeritus Manokwari > pred. in NL	1920 1924 1927 1929 1934 1935 1937-1948 1949-1950	R/A/Hb
Keijser, P. (zdl)	1801/2-1840	Ambon, wnd. pred. Eur. gem.	1834-1838	T

~ zie lijst zendelingen

Kelling, F.E.T., pred.	1889-1957	Pekalongan (tijd. Tegal)	1927	
		Manado	1928	
		Purworedjo	1930	
		Djokjakarta (Yogyakarta)	1933	
		verlof	1934	
		Makassar	1935	
		Meester Cornelis	1938	R/A/Hb
Kelling, J., hp (zo.) ~ 1893 J.H.A. Janse	1861-1922	Amahai, hp	1885	T
		verlof	1900	
		Ameth, hp	1901	
		Saparua, hp	1902	
		Ambon, hp	1907	
		Batu Gantung, hp	1908	
		verlof	1911	
		Serwaru, hp	1912	
		Bonthain, hp	1912	
		Luwuk, hp/eo.	1914-1916	
		Amahai	1918-1922 †	R/A23
		Bandjarmasin	1876	L; BL IV
Kemmann, F.W.G. pred. (Herst. Ev. Luth)	1833-1906	Ambon	1878	
		Djokjakarta (Yogyakarta)	1882	
		Buitenzorg	1883	
		verlof	1886	T
		Buitenzorg	1887	T
		Batavia, Ver. Evang. Gem	.1890	
		pensioen	1898	
		verlof	1895	R/A98
		Bengkulu	1865	
		ziekterlof	1867	
Kijftenbelt, F., hp (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1835-1908	Bengkulu	1869	
		verlof/ontslag	1874-1878	
		predikant in de NHK	1882-1908	T
		Meester Cornelis	1890-1892	
Kijftenbelt Fzn, R.W.F., pred.	1865-1952	Ambon	1892	
		verlof	1901	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1902	
		Probolinggo	1903	
		Surabaja	1906	
		Ambon	1907	
		verlof	1908	
		Padang	1909	
		Semarang	1910	
		Makassar	1911	
		verlof	1915	
		Kupang/gepensioneerd	1916-1918	

		Makassar	1920	
		Manado/eo.	1922-1923	
		Surabaja	1926	
		Pontianak	1927	
		Palembang/eo.	1930-1930	R/A
King, E.W.	1824-1884	Batavia, Rehobothgemeente	1861-1876	
		1876 > NL, pred. CGK	1876-1884	T
Klaassen Dzn., E., pred.	1871-1943	Sumenep	1904	
		Probolinggo	1906	
		verlof	1908	
		Madiun	1909	
		Malang	1911	
		verlof	1915	
		Malang	1916	
		Bandung	1921	
		verlof	1922	
		Magelang	1923	
		Pematang Siantar	1924-1926	
		naar NL, pred. aldaar	1926	R/A26
Klaassen, N., pred.	1878-1950	Medan	1910	
		Kediri	1913	
		verlof, pred. te Hoenderloo	1919-1920	
		Malang	1921	
		Bandung	1922	
		verlof	1928	
		Sukabumi	1928	
		Bandung, eo.	1932-1934	R/A
Klaveren, Nic. van, pred.	1840-1896	Pamekasan	1872	
		Banda	1876	
		Surakarta	1880	
		Purworedjo	1885	
		verlof	1888	
		Bengkulu	1890-1890	
		pred. in NL	1890-1896	T
Klazinga, H.A., pred.	1875-1906	Sumenep	1903	
		Ambon	1904-1906	R/A06
Klerk, J.A. de, pred.	1905-2000	pred. in NL	1930	
		Buitenzorg	1938	
		Bandung	1947	
		Jakarta, vz. Synodale Raad GPIB	1948-1951	
		pred.-dir. Meer&Bosch	1951-1971	R/A/Hb
Klerk de Reus, G.C., pred.	1841-1904	Padang	1869	
		Cheribon (Cirebon)	1874	
		Makassar	1875	
		Djokjakarta (Yogyakarta)	1877	
		verlof/eo. > pred. in NL	1882-1885	
		Medan	1892	T

Klomp, J.H., pred.	1834-1904	Pekalongan, eo.	1898-1901	R/A02
		Batavia, tijd. veldprediker Atjeh	1881	T
		Ambarawa, Weltevreden, Kuta Radja, Mr. Cornelis, Surabaya, tijd. veldprediker	1882-1892	T
Knottnerus AMzn, H., pred.	1838-1897	Batavia	1892-1904	T/R/A05
		Riau c.a.	1865	
		Surakarta	1872	T
		verlof	1876	T
		Ambon	1877	
		Batavia	1880	
Knuttel, J.C., pred. (Luth.)	1850-1925	verlof/eo.	1892-1892	R/A93
		Makassar	1884-1890	L
		Medan	1890	T
		verlof	1891	
		Fort de Kock (Bukittinggi) > pred. in NL	1893-1896	R/A96
Körnfeldt, B.C., hp (zo.) ~ [ongehuwd]	1829-1900+	Nusa Laut, hp	1875	
		Hutumuri, hp	1878	T
		verlof 2 jaar	1892	
		Hutumuri, hp	1894	
		Ambon, tijd. hp > eo. > NL (A'dam)	1896-1897	R/A98
Kok, J.R., hp (zo.) ~ M.W. van Dijken (d.v. zdl Van Dijken)	1868-1933 NL	Serwaru, hp	1892	T
		Ambon, STOVIL	1894	
		Alang/Hative besar, tijd. hp	1895	
		Hutumuri, hp	1896	
		Batu Gantung, hp	1902	
		Amahai, hp	1905	
		verlof	1908	
		Amahai, hp	1909-1910	R/A19
		Ternate hp	1941	
Kolk, J.C., hp (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1908-1987			
Kolman, A.K., pred.	1911-1987	Probolinggo	1938	
		Bandung	1941	
Koning, M. de, hp (zo.) ~ 1918? Elvira El. Weijdemuller	1884-1953	pred. in NL	1950	R/A/Hb
		Taratara, hp	1911	
		Maumbi, hp	1911	
		Tomohon, hp	1912	
		verlof	1920	
		Airmadidi, hp	1921	
		Larat, hp > predikant in NL	1922	R/A27
		Kediri	1941/2	
Kooistra, A., hp (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1894-1969			
Kostelijk, K., pred.	1889-1947	Palembang	1920	
		Medan	1921	
		verlof	1928	
		Surabaya	1929	
		verlof	1936	
		Pematang Siantar	1937	

		Meester Cornelis	1937	
		Batavia	1938	R/A/Hb
Krämer, J.F., pred. (Luth.)	1788-1831	Batavia. Luth. gem.	1819-1831 †	T L
Kraijer (1905 + van Aalst),	1869-1956	Loleh (Rote), hp	18971907	
Hendrik, hp (zo.)		verlof		
~ ca. 1897 Dina B.J.P.E. van Aalst		Piru	1908	
		verlof	1913	
		Kapan, hp	1916	
		verlof	1923	
		Depok, hp	1925	R/A28
Kreemer, J., gl (zdl)	1844-1907	Cimahi, gl.	1901?	R/A05
~ zie lijst zendelingen		verlof	1905	R/A06
Kriekhoff, S.J. (HThS)	-2e WO	Ternate, Indisch-predikant	1942	
Krol LDGzn, J.A.Th., pred.	1857-1924	Ambon	1894	
		Manado	1895	
		verlof/eo.	1904-1905	
		Manado	1908	
		Batavia, evang. gem.	1913	
		verlof	1914	
		Batavia, evang. gem.	1915	
		Manado	1917-1922	R/A22
Krol, J.G.W., pred.	1826-1897	Cheribon (Cirebon)	1857	
		verlof, pred. in NL	1867/1870	T
Kuiper, Klaas, gl	1879-1933	Cimahi, tijd. gl.	1916	
~ 1912 H.J.E. van Schuylenburgh		Cimahi, gl.	1917	
		verlof?	1918?	
		Cimahi en Magelang, gl.	1919	R/A22
		Ambarawa, gl.	1922?	R/A27
		Cimahi, gl.	1927	R/A28
		Buitenzorg, gl.	1929	R/A31
		Malang, gl. > verlof	1931-1932	R/A33
Kuylman Jzn, E., pred.	1877-1923	Pontianak	1909	
		Djakarta (Yogyakarta)	1911	
		verlof	1915	
		Pati	1916	
		Batavia	1921-1923†	R/A23
L				
Lacroix, A.F. (zdl)	1799-1859	Chinsura/Hugly (Bengalen)	?-1827	T
~ zie lijst zendelingen				
Lammers van Toorenborg, C.P.,	1794-1866	Batavia, provisioneel	1830	
pred.				
		Surabaja, prov.	1831	
		Makassar	1832	
		Semarang	1836	
		verlof/pensioen	1860-1862	T
Land, G., hp (zdl)		Ratahan, hp	1910	
~ zie lijst zendelingen		Tondano, hp	1913	

		verlof	1915	
		hp tbv.b Bestuur Prot. Kerk	1918	
		Airmadidi, hp	1919	
		Langoan, hp	1920	
		verlof/eo.	1925-1926	R/A
Langen, G.J.R., pred.	1872-1936	Bandjarmasin	1913	
		Padang	1915	
		Medan	1918	
		verlof	1921	
		Pekalongan	1922	
		Semarang	1922	
		verlof, > NL	1928	R/A28
Langeveld, J.M. hp (zdl)	1909-1990	Langoan	1941-1942	
~ zie lijst zendelingen				
Langevoort, H.L. hp, (zo.)	1861-1939	Serwaru, hp	1888	T
~ 1888 G.C. Besselaar		Saparua, hp	1892	
		verlof	1899	
		Saparua, hp	1900	
		Ratahan, hp	1901	
		Tondano, hp	1905	
		verlof	1912	
		Piru, hp	1914	
		Sonder, hp	1915	
		Tondano, hp	1916	
		Manado, hp/wnd. pred.	1920-1922	
		verlof/eo.	1922-1924	R/A
Langhout, J., pred.	1901-1971	Magelang	1939	
		Surabaja	1945	
		Bandjarmasin	1948	
		Balikpapan > pred. in NL	1949-1950	R/A/Hb
Lapr��, A.L. hp	1925-2016	Surabaja, hp	1951	
		Surabaja, pred. > pred. in NL	1952	A
Laren, P. van, pred.	1781-1841	Batavia, tijd.	1823	
		Makassar	1825	
		Semarang	1828	
		Surakarta/Djokjakarta (Yogyakarta)	1836	
		verlof	1841	T
Leepel Jr., D.J., pred. (H.Ev.Luth.)	1869-1939	Probolinggo	1898	L
		Ambon	1901	
		Meester Cornelis	1904	
		verlof/pred. te Medemblik	1905-1907	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1907	
		Surabaja	1908	
		Salatiga/eo./pred. Culemborg	1910-1911	
		Surabaja	1912	
		Semarang	1919	
		Batavia	1920	

		verlof/pred. te Middelburg	1922-1923	
		Kediri	1923	
		Djokjakarta (Yogyakarta)	1924	
		Malang	1926	R/A28
		Mamasa	1917-1919	
Leeuwen, Arend van, hp	1888-1942/5?	employé PTT Batavia	1916-1917	
~ 1918 Deliana C.M. van Laren † 1968		employé Oembilin-kolenmijnen	1920-1935	
Leeuwen, dr. A.H.Ch. van, pred.	1835-1901	Riau/Bangka/Palembang	1862	
		Surakarta	1865	
		Surabaja	1871	
		verlof	1873	
		Surabaja	1876	T
		verlof	1899	
		Semarang	19001901†	R/A01
Leeuwen, P.J. van, pred.	1913-1945	Surabaja	1939	
		Pontianak	1939-1942	R/A/Hb/Rb
Leistman, J., pred.	ca. 1760-1806	Batavia. Lutherse gemeente	1795-1806 †	L
Lenting, D., pred.	1789-1877	Semarang	1816-1823	
		reis Ambon, Banda, Amurang	1817	
		Batavia	1823-1838	
		verlof/pensioen	1835-1839	T
Letteboer, J.H., hp (zdl)	1870/1-1929	Seba, hp	1901	
~ zie lijst zendelingen		Waai, hp	1904	
		verlof	1908	
		Waai, hp	1909	
		Batu Gantung, hp	1911	
		Ambon, hp	1912	
		verlof	1921	
		Pontianak, tijd. wnd. pred.	1923	
		Kupang, hp	1923	
		Magelang, tijd. wnd. pred.	1925	R/A27
Liefde, C.J. van de, hp (zdl)	1836-1898	Amurang, hp	1879-1898	T/
~ zie lijst zendelingen		verlof/sept 1898 †	1898	R/Cma
Lieve, H.L., pred.	1904-1982	pred. in alg. dienst NHK tbv. PK(N)I	1946	A
Likumahuwa, A. (HThS)		Wonreli, Indisch-Predikant	1942	
Linde, S. van der (zdl)	1902-1995	Cheribon (Cirebon), tijd. wnd. pred.	1936-1938	
~ zie lijst zendelingen		Djember (Jember), wnd. pred.	1940	
		Bandung, wnd. pred.	1946	
		verlof	1946	R/A
Linden, Andries van der, hp	1867-1918	Wonreli, hp	1891	T
~ 1890 Maria S. Montagne † 1947		Bonthain, "tijd." wnd. predikant	1893/94	R vanaf 1894
		Baä, hp	1905	
		Saparua, hp	1908	
		verlof	1913	
		Saparua, hp	1914	
		Langoan, hp	1916	

		Sonder, hp	1916	R/A18
		Amboina, docent STOVIL	1917-1918	
Lindeijer, J.M., pred. (Luth.)	1887-1968	Cheribon (Cirebon)	1930	L
		Semarang	1931	
		Batavia	1934	
		verlof	1936	
		Batavia	1937	
		Surabaja	1938-1942	
		repatrieert, > pred. in NL	1946	R/A/Hb
Linemann, F.H. (zdl)	1815-1883	Menado, wnd. pred. + zdl	1847-1883	T
~ zie lijst zendelingen				
Lingen, dr. W. van, pred. (Luth.)	1849-1932	Tegal-Pekalongan	1881	L
		Medan	1887	
		Semarang	1890	T
		Bandung, wnd.	1897	
		verlof	1902	
		Makassar, tijd.	1903	
		Semarang	1904	
		Buitenzorg	1905-1909	
		verlof/Doetinchem Ev. Luth	1909-1910	
		Purworedjo	1911	R/A15
Locher, dr. G.P.H., pred.	1910-1970	Batavia, tbv. Kerkbest.	1936	IM Zblad NHK 1970-12??
		Kupang	1936	
		Tomohon, vz. Synode GMIM	1941-jan. 1942	
		verlof	1949	
		Makassar	1950-1951	R/A/Hb
		secretariaat Raad voor de Zending der NHK	1951-1970	
Loeff, H.A., hp > pred. (zdl)	1873-1960	Kumelembuai, tijd. hp	1908	
~ zie lijst zendelingen		Kumelembuai, hp	1911	
		Langoan, hp	1912	
		verlof	1915	
		Modjokerto, pred.	1916	
		Kupang	1919	
		verlof	1923	
		Manado	1924	
		Medan	1928-1931	
		verlof > pred. in NL	1931	
Loon, E. van, pred.	1851-1913	Padang	1893	
		Pasuruan	1895	
		Buitenzorg	1898	
		verlof	1905	
		Padang	1906	
		Semarang	1909	
		Pekalongan/eo.	1910-1912	R/A13
Louwerier, J., hp (zdl)	1840-1933	Tomohon, hp, docent STOVIL	1879-1899	T
~ zie lijst zendelingen		verlof	1899-1900	
		Tomohon, hp, docent STOVIL	1900-1909	R/A10

		gepensioneerd	1909	
Lumanauw, F.W., hp (zo.)	1904-	Manado, hp	1931	
Lydia, Moei, <i>zie</i> Matta				
		Luwuk, tijd. ter besch.	1934-1940+	R/A/Hb
M				
Maarsseveen, A.C. van, pred.	1817-1866	Saparua/Haruku/Nusa Laut/ Ceram, reizend predikant	1845	
		Cheribon (Cirebon)/Tegal/Pekalongan	1848	
		verlof	1857	
		Madiun	1860	
		Batavia	1861	
		verlof/pensioen	1863-1866	T
Maitimoe, D.R., hp > pred.	1927-2000+	Makassar, hp	1951	
		Jakarta, studentenpredikant	1952	
		Jakarta	1953	A54
Mallinckrodt, W., pred.	1844-1925	Banda	1871	
		Surakarta	1876	
		Salatiga	1880	
		verlof	1881	
		Fort-de-Kock	1883	
		Riau	1885	
		Fort-de-Kock	1887	
		Semarang	1889-1891	T
Malsen, H.W. van, hp	1850-1883	Batjan (Bacan)/Ternate, hp	1878	< onderwijzer
~ 1878 Maartje van den Bok †1902 NL		Rote	1881-1883	T
Marantika, S. (HThS)	1909-1989	Amahai, Indisch-pred. > vz GPM	1942	
Marnstra, D.A., pred.	1782/3-1827	Semarang	1821-1827	T
Marnstra DAzn, H., pred.	1814-1864	Ambon	1842	
		reis Oostkust Sumatra	1844	
		reis naar Kalimantan	1846	
		Makassar	1847	
		verlof	1855	
		Riau	1857	
		Pasuruan	1858-1864	T
Mat Jr, L.A.F. le, gl	1911-1996	Surabaja, gl, > pred. en leraar m.o. in NL, 1957 dr. theol.	1938-1947	Hb
Matta, Lydia		lid van de chr. gemeente te Caliou, Egypte		
Medhurst, dr. W.H. (zdl)	1796-1857	Malakka	1817	
		Pulu-Penang	1820	
		Batavia	1822-1835	
		China	1835	
		verlof		
		Batavia	1838	
		China?	-1857	T
Meer v Kuffeler, F.C. v der, pred.	1814-1868	Surakarta/Djokjakarta (Yogyakarta)	1844	
		Padang	1846	
		Semarang	1851	

		verlof	1864	
		Surabaja	1865-1868	T
Meijer LAzn, A.W.M., pred.	1811-1866	Surabaja	1837	
		Sumenep	1839	
		Ambon	1845	
		Surabaja	1849	
		verlof/pensioen	1851-1853	T
Meijer, D., pred.	-1815	Colombo	1787	
		Surabaja	1807-1815	T
Meijer, J.F., pred. (Ev.Luth.)	1861-1936	Palembang	1895	L
		Makassar	1897	
		Purworedjo	1900	
		verlof	1906	
		Pekalongan	1907	
		Surabaja	1908	
		Batavia	1910	R/A11
Melis, W.gl > hp	1892-1963	Mr.Cornelis, gl.	1927-1935	R/A35
~ 1927 Grada E. Boegman		Tegal hp/Indisch-pred.	1935-1940	R/A/Hb
		verlof > hulpprediker in NL	1940 april	
Meulen, P. van der, pred.	1831-1902	Palembang	1864	
		Pamekasan	1867	
		Banda	1868	
		verlof/eo.	1870-1873	T
Meijer, Jan Arend, hp	1873-1944	Larat (Kei-eilanden), hp	1911	
~ 1899 Henderika van der Sluis		Kumelembuai, hp	1912	
		Airmadidi, hp	1913	
		Rumah-Tiga, hp	1920	
		verlof	1919	
		Rumah-Tiga, hp	1920	
		Ambon, tbv. pred.	1922	
		Banda, hp	1924	
		Kediri, wnd. pred.	1926	
		ziekterverlof naar NL	1928	R/A28
Michaelis, J.L. (Dld, zwm)	1827/8-1866	catechiseer.mr en krankbezoeker Batavia	1853-1866	Rd 380
~ 1852 Emilie Heindich				
Middelkoop, P., hp (zo.)	1895-1973	Camplong, hp	1922	
~ 1922 Henriëtte Cl. de Zwart		Kapan, hp	1923	
		Soë, hp	1929	
		Kapan, hp/Indisch-pred.	1937	
		Kapan, pred. GMIT	1948-1950	R/A
		> taalarbeid voor NBG, promotie		
Miedema, Jelle, pred.	1861-1924	Palembang	1897	
		Kediri	1899	
		Djakakarta (Yogyakarta)	1901	
		verlof	1907	
		Batavia, tijd.	1908	
		Surakarta	1909	

		Batavia	1911	
		verlof	1921	R/A22
Miesen, J.H.W. van der, hp (zdl)	1873-1936+	Haruku, hp	1903	
~ zie lijst zendelingen		Baä (Rote), hp	1904	
		Loleh (Rote), hp	1905	
		Ameth (Nusa Laut), hp	1907	
		Buru, tijd. onderzoeker	?	R/A11
Milne, dr. W. (zdl LMS)	1785-1822	Malakka, wnd. pred. Ned. gem.	1818-1822	T
~ 1812 Rachel Cowie				
Moendoeng, B., hp (zo.)	1896-1948	Manado, hp tbv. voorzitter comm. hp	1929	IM NZblad 1948-4
~ 1931 Carolina Elisabet Tumewu		Sonder, hp	1930	
		Kumelembuai, hp	1935	
		verlof naar Nederland	1938	
		Kumelembuai, Indisch-pred.	1939	R/A/Hb
Moens, Johannes L., hp (zo.)	1862-1944	Haruku, hp	1890	† kamp Tjimahi
~ 1889 Margaretha Kommer		Ratahan, hp	1895	
		Haruku, hp	1896	
		Tomohon, hp	1899	
		Amahai, hp	1900	
		verlof	1905	
		Malang, hp	1906	
		Rumah-Tiga, hp	1912	
		Luwuk, hp	1916	
		Piru, hp	1918	
		buitengew.verlof Indië	1920	
		Piru, hp	1921-1923	R/A23
Mollema, G.W., hp (zdl)	1903-1950	Kalabahi (Alor) tijd. > internering	1941-1942	uitgeleend aan de Prot. Kerks
~ zie lijst zendelingen				
Mooi, F., pred.	1880-1924	Djokjakarta (Yogyakarta)	1919	
		Ambon	1922-1924	R/A24
Mooy, J., pred.	1868-1939	Sumenep	1898	
		Ambon	1900	
		Surakarta	1903	
		verlof	1909	
		Meester Cornelis	1910	
		Surabaja	1911	
		Surakarta	1912	
		Sukabumi	1915	
		verlof	1920	
		Batavia, tbv. Kerkbestuur	1921	R/A29
Montanus, F., pred.	1741/2-1816	Batavia	1768-1778	
		Semarang	1778-1814	T
Morgappa, M., pred.	1746-ca. 1806	Batavia, Port/Mal. gem.	1782-1791	
		Jaffanapatnam	1791-1805	T
Mostert, G., pred. (Luth.)	1907-mrt 1942	Ambon	1935	
		Bandjarmasin	1936-1938	
		Batavia	1938-1941	

Moulijn, W.P.M., pred.	1836-1897	Salatiga > legerpredikant	1941-1942	A/Hb/Rb
		Palembang	1870	
		Rembang	1873	
		Madiun	1881	
Mounier, A.A.T., pred.	1812-1884	verlof/ eo., > pred. in NL	1885-1886	T
		Batavia, tijd. Luth/Prot. gem.	1851	
		Rembang	1856	
		Pasuruan	1857	
		Surabaja	1858	
		verlof/ pensioen	1880-1881	T
Mühlnickel, Adolph (zdl-wm)	1822-ca. 1893	Buitenzorg/Bogor, catechiseermr.	1889	T/R/A96 Rd 381
~ 1854 Emilie Kricheldorff		Malang, catechiseermr., wnd. pred.	1891-1892	
Müller Krüger, dr. K.H.Th. (zdl)	1902-1980	zdl. RMG op Nias	1930-1934	
		rector STT-Jakarta	1934-1939	
		Batavia, pred., docent HThS	1938	A
		zendeling op Nias	1950-1954	
		docent STT Jakarta	1954-1959	
Mulder, C.J., pred. (Ev. Luth.)	1856-1921	Sumenep	1888	L
		Salatiga	1889	
		Surakarta	1892	T
		Batavia, Ver. Evang. Gem.	1895	
		verlof	1897	
		Surabaja	1899	
		Batavia	1904	
		verlof	1909	R/A10
		Surabaja	69	
		Kupang	1802 †	T
Mulligen, D. van, hp (zdl)	1888-1945	Maumbi, hp	1922	
		verlof	1929	
		Manado, hp	1929	
		verlof	1936	
		Manado, hp	1936-1945	R/A/Hb/Rb
N				
Ngefak, D.D., hp	1914-1999	Kupang, Indisch-predikant	1941	Hb
Nanninga Johzn, D., pred.	-1801	Batavia, Ned. gem	1785-1801 †	T
Nieuwenhuis, P., pred.	1853-1941	Pontianak	1890	
		Purworedjo	1898	
		verlof	1900	
		Probolinggo	1901	
		Surabaja	1902	
		Batavia	1908	
		verlof	1911	
		Surabaja	1912	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1917	R/A 19
		pred. GK in HV	1931	
		Manado (+Tomohon tijd. wnd.)	1934	
		Djakakarta (Yogyakarta)	1936-1939	
Nieuwpoort, L. (cand. VU), pred.	1897-1979			

Nijkamp, R.J.W. (cnd. VU), pred.	1914-1971	(hulp)predikant in NL (NHK)	1940	R/A/Hb
		predikant GKN	1938/9	
Niks, J.F., hp (zdl)	1942/3-1930	legerpred, Indonesië > Prot. Kerk		
		Malang, pred.	1948-1951	A
		dir. Herv. St. Maatschappelijk Werk A'dam	1955	
		Babau, hp	1874	Zie Mblad SZC 1920-3 IM NZblad 1930-7
~ zie lijst zendelingen		Kupang, hp	1881	
		verlof	1888	T
		Babau, hp	1889	
		Kupang, wnd. pr?	1893?	T
		ziekteverlof	1894	
		Babau, hp > ontslag	1896-1904	R/A05
Nuis, G., pred.	1877-1953	Kediri	1910	
		Medan	1913	
		Magelang	1916	
		verlof	1921	R/A23
O				
Oberman, F., pred.	1912-2008	pred. NHK		
		Medan	1939	R/A
		Kutaradja	1940	
		Bandung	1942	
		> directeur Kampong Reconstruction	1947	
		Jkt (tijd. 1947, vast 1949)	1947-1950	A
Oberman, G.W., pred.	1889-1967	vlootpredikant Surabaya enz.	1939-1950	A40
Oegema, S., pred.	1900-1980	Djember (Jember)	1937-1943	R/A/Hb/Rb
Oest, W. van, pred.	1900-1942	Makassar	1881	
Offerhaus Lzn, dr. H.J., pred.	1847-1929	Ambon	1882	
		Probolinggo	1887	
		Surabaya	1891	T
		verlof	1893	
		Surabaya/o.a. Lombok-expeditie	1894	R/A02
		Manaar, prop. Tamulse gem.	1768-1771	
Ondaatje/Ondatie, M.J., pred.	-1802	Colombo	1771-1794	
		Batavia, Port. gem.	1795-1802	T
Onnes, L.B., pred.	1865-1922	Bandjarmasin	1906	
		Rembang	1907	
		Bondowoso	1908	
		verlof	1913	
		Pati	1914	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1915	
		Pekalongan	1917	
		Magelang	1921-1922†	R/A22
Oosterzee JJzn, C.M. van, pred.	1854-1912	Kuta Raja	1891	T
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1897	
		verlof	1902	
		Medan > pred. in NL	1903	R/A04

Oostrom Soede, T.J. van, pred.	1879-1951	Banda	1907	
		Salatiga	1908	
		Buitenzorg	1910	
		verlof	1913	
		Buitenzorg	1914	
		verlof/eo.	1921-1922	
		Ambon	1926	
		Saparua/Piru, tijd. wnd. hp	1930	
		verlof	1932	
		Meester Cornelis	1933	
		Batavia > eo/pens.	19341935	R/A35
Oskamp, Adr., pred.	1906-1985	pred. alg. dienst tbv. Prot. Kerk	1947	A
Ottow, J.A., gl	1905-1976	Batavia, gl.	1934	klz v zdl Ottow
~ Margaretha A. Leithäuser		Semarang, gl.	1934	
		Batavia, gl.	1936	R/A40/Hb
Oudegeest, J.G.G., pred.	1835-1903	Palembang	1874	
		verlof	1876	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1879	
		Padang	1880	
		Kota Raja (Aceh), veldprediker	1885-1887	
		verlof/eo. > pred. in NL	1887-1888	T
Ovink, B.J., pred.	1830-1892	Riau	1858	
		Padang	1862	
		Djakakarta (Yogyakarta)	1866	
		ziekteverlof	1869-1870	
		Semarang	1871	
		verlof	1872-1874	
		Fort de Kock (Bukittinggi), tijd.	1874	
		Semarang	1875-1886	
		verlof/eo. > pred. in NL	1886-1888	T
P				
Palm, J.D. (zo.)	1775/6-1850+	Colombo > LMS, pred. Ned. gem	1803-1850+	T
Palm, J.A.	-1836	Surakarta (Ned. Bijbelgen.)	1833-1835	T
Pennings, P.J., hp (zo. NZV)	1840-1886	Baä (Rote), hp	1877	
~ 1869 Elisabeth Ephraim		ziekteverlof	1880-1882	
		Haruku	1882	
		Ameth/Nusa Laut	1883-188	T
		Baä (Rote)	1885-1886 †	
Philips, G., pred.		Colombo, Ned. gem.	1791-ná1816	T
Philips Hzn, H.C., pred.		Colombo, Singhalese gem.	1790	T
Philips, J., pred.		Batavia, Mal. gem.	1816-1818	T
Philips-Stevens, Mw. C.P.	1825-1876	Purworedjo, Inl. gem.	1859-1876	Reenders
Pieris, L., pred.		Colombo, proponent	1725-ná1786	T
Pik, J.C.E. (zdl)	1912-1985+	Surabaja > pred. in Australië	1948-1955	A
~ zie lijst zendelingen		> NL, pred. voor gerepatrieerden		
		pred. in Australië > psychotherapeut	1959	
Pilon, T., pred.	1849-1941+	Banda	1890	T

		Bandjarmasin	1897	
		verlof	1901	
		Madiun	1902	
		Semarang	1908	
		Djokjakarta (Yogyakarta)	1910	
		verlof	1911	
		Cheribon (Cirebon) eo.	1912-1922	
		emeritus te Bandung	1922-1941+	R/A22
Plattel, H.G. (off. L des Heils), hp	1875-1941	Elat, tijd. wnd. hp	1913	R/A19
~ B.H. van Deventer		Batavia, tijd. gl.	1914	R/A23
		Ternate, hp	1923	
		verlof	1927	
		Dobo, hp	1928	
		Amahai, hp > eo, pensioen	1928-1929	R/A29
Ploeger, A. (zdl. 1933), pred.	1905-1986	Jakarta	1951	A
~ zie lijst zendelingen				
Ploegman W.F., hp (zdl)	1805-1897/8	naar Sumenep > ontslag	1832-1833	Zie verder RA
~ zie lijst zendelingen		Benkoelen enz. hp > wachtgeld	1833-1837	
		in overheidsdienst	1840	T, Kr 178
Ploos van Amstel, E.Theod. (zo. UZV) hp	1858-1923	Amahai, hp 2e kl.	1885-1886	
~ 1885 Hannah Vethake † 1928				
Pluim Mentz, N., pred.	1804-1855	Ameth, hp > eo.	1886-1890	T
		Batavia	1832	
		reis Krawang/Preanger/Cheribon	1834	
		verlof	1851	
		Riau	1853-1855	T L
Pont Dzn, F., pred. (Ev.Luth.)	1876-1939	Pasuruan	1914	
		Batavia	1919	
		verlof	1921	
		Batavia	1922	R/A28
Pool, dr. J.C., pred.	1840-1924	Cheribon (Cirebon)	1885	
		Pekalongan en Tegal	1887	
		Bandung	1890	T
		Surabaja	1893	
		verlof > pred. in NL	1895?	R/A96
Poot, A., hp (zdl)	1901-1978	Ambon tijd. Indisch-pred.	1941-1942	
~ zie lijst zendingsarbeiders				
Postma, D., pred.	1918-2008	tijd. in dienst PK(N)I	1947	A
Pots, P.S., pred.	1876-1965	pred. in NL		
		Pekalongan	1905	
		Bonthain	1907	
		Rembang	1909	
		Pati	1912	
		verlof	1913	
		Modjokerto	1914	
		Purworedjo	1916	
		verlof	1921	

Potter, H., pred.	1768-1824	Salatiga > pensioen	1923-1927	R/A27
Pree, Jac. de, pred.	1892-1971	Surabaja	1820-1824	T
		pred. in NL		
		Pontianak	1928	
		Madiun	1929	
		verlof/eo.	1934	
		pred. in NL	1935	
Prins, D.C., gl (zdl)	1888-1945	Surabaja, tijd. gl.	1922	R/A27
~ zie lijst zendingsarbeiders				
Prins, F.J.J., pred.	1838-1897	Banda	1863	
		Rembang	1866	
		Semarang	1872	
		verlof	1875	
		Bandung	1877	
		Batavia	1880(79?)	T/R/A97
Q				
Quak, Fred., hp (zo.)	1867-1951	Durdjela (Durjela), hp	1890	
~ 1890 Geertruida vder Graaf		Ameth, hp	1892	T
		verlof	1901	
		Ameth, hp	1903	
		Batu Gantung, hp	1905	
		Ambon, STOVIL	1908	
		verlof, eo.	1911-1914	R/A
Quast, K.J., pred.	1884-1960	Pasuruan	1921	
		verlof	1927	
		Batavia	1927	
		verlof/eo.	1933-1934	R/A34
		pred. in NL		
R				
Radersma, Y., pred.	1840-1896	Pontianak	1870	
		Riau	1871	
		Madiun	1875	
		Pasuruan	1881	
		verlof	1883	
		Probolinggo	1885	
		Semarang	1886	
		Batavia	1889-1896†	T/R/A96
Ramp, J.L, gl	1909-1945	Batavia, gl.	1937	
~ M.P. Koning		Tandjungkarang, wnd. pr	1937-1941	
		Malang, gl.	1941-1942	R/A/Hb/Rb
Rasker, dr. A.J.	1906-1990	Batavia, Rector HThS	1938	R/A/Hb
Reddingius, W.G., pred.	1899-1971	Semarang	1935-1940	
		Djakakarta (Yogyakarta) > internering	1940-1942	
		pred. in NL	1947	A/Hb
Reyers, Z.J., pred.	1856-1924	Ambon	1896	
		Rembang	1898	
		verlof	1908	

		eo	1910	
Rhijn Jr., L.J. van, pred.	1853-1935	Kuta Raja > pred. in NL	1889-1892	T/A
Rijks, Josia, hp	1872-1962	Sonder, hp	1911	vader van "Saswitha"
~ 1898 Wilh. Joh. van den Hoek † 1953 Gron.		Piru, hp	1915	
		Airmadidi, hp	1915	
		ziekterverlof > NL, aantal jaren voorganger te	1919	R/A23
		Roubaix (Fr.)		
Ringeltaube, W.F. (D) (zdl)	1770-1816?	SPGFP, Calcutta	44322	T/Sibree 5
		LMS, Zuid-India, stichter Travancore-zending	1806-1816	
		naar Malaka en Batavia, † op zee?	1816	
Rinnooy, N., hp (zdl)	1841-1913	Amahai, hp	1876	
~ zie lijst zendelingen		Leti (Serwaru), hp	1878	
		Nusa Laut (Ameth), hp	1880	A
		Roma en Kisar, hp	1881	
		Ameth, hp	1884	
		verlof?	1885?	T
		Ratahan, hp	1886	
		ziekterverlof	1894	
		Haruku, hp/eo. > naar NL	1895-1896	R/A98
Robinson, W. (zdl Eng. Bapt)	1784-1853	Batavia, Mal. gem.	1813-1821	
		Bengkulu	1821-1824	
		predikant te Calcutta	1825-1838	T
Röttger, E.H. (Dld, zo.)	1801-1852+	Riau, wnd. pred.	1834-1842	
~ C.F.E. Beyerhaus		verlof	1842-1844	
		Riau, neemt ontslag > Europa	1844-1846	T
Rogge, C., pred.	1845-1906	Bandjarmasin	1884	
		Ambon	1886	
		Manado	1889	
		Magelang	1890	
		Semarang	1892	T
		Lombok-expeditie (veldprediker)	1894	
		verlof	1895	
		Batavia	1896	R/A06
Rooijen, H.J. van, pred.	1874-1947	Pontianak	1902	
		Salatiga	1905	
		Djakarta (Yogyakarta)	1907	
		Padang	1910	
		verlof	1912	
		Salatiga	1914	
		Batavia	1919	
		verlof	1920	
		Surabaya/pensioen	1922-1926	
		Batavia	1927	
		Bandung	1928-1932	R/A
Rooker, J., pred.	1870-1934	Palembang	1900	
		Kuta Raja	1901	
		Batavia	1905	

		verlof	1910	
		Batavia	1913	
Rooker, H., hp (zdl)	1830-1915	verlof, pred. in NL	1921	R/A23
~ zie lijst zendelingen		Tondano, (hp 1875)	1875-1896	
		verlof in NL	1896-1897	
		Tondano	1897-1905	Mb 1916
Roorda van Eysinga, S., pred.	1772-1829	Batavia	1819-1829	T
Rooy, M.H. de hp (zo.)	1899-1945	Kupang, hp tbv. predikant	1931	
~ (w.s. ongehuwd)		Larat/Saumlaki, hp	1934	
		verlof	1938	
		Kupang, hp	1939-1945	R/A/Hb/Rb
Ross, Ridder J.Th., pred.	ca. 1755-1823/4	Batavia, holl. gem.	1788-1822	T
Rossem, J.H. van, pred.	1812-1904	Padang	1837	
		Semarang	1840	
		Surabaja > pred. in NL	1842-1847	T
Rotti, A. (zo.)	1908-1976	Kupang	1937	
		Jakarta, Dir. YMCA	1950	R/A54/Hb
Roulet, Octave August (Zwits.)		Buitenzorg, prop. i.d. v. de GG	1830-1834	T
		repatrieert naar Europa	1834	
Rouwenhorst, M.A., pred.	1857-1923	Sumenep	1891	T
		Probolinggo	1893	
		Madiun	1898	
		verlof > pred. in NL	1901	R/A02
Rouyer, A.A.L.J., pred.	1856-ca. 1932	Banda	1884	
		Cheribon (Cirebon) > naar NL	1887-1888	T
Ruempol, H.J., pred.	-1842	Batavia	1826	
		Surabaja/Sumenep	1827-1842 †	T
Ruleman Voget, H., pred.	1824-1903	pred. in Friesland	1850-1861	
		Weltev. /Meester Cornelis, veldpred.	1862	
		Aceh	1874	
		verlof	1878	
		Aceh, veldprediker	1880-1885	T † te Sukabumi
Rumambi, W.J.	1916-1984	pendeta in de Minah.	1940-1947	
~ Juliana Kolopita		Secr. Raad van Kerken in Oost-Indon.	1947-1948	
		Jakarta, Alg. Secr. Gereja Protestan	1948-1950	
		Alg. Secr. DGI	1950-1956	
S				
Salverda, F.P., pred.	1919-1996	Jakarta	1949	
		Palembang	1951	
		verlof > pred. in NL	1953	A
Samson, L., gl	-ca. 1931	Bandung, tijd. geest. verz. mindere militairen	1916-1921	1882-1907 in overheidsdienst (hoofdcommies)
		Ambon, idem	1921-22	
		Bandung, gl > eo.	1922-1923	
Sant, L. van 't, pred.	1844-1892	Padang	1890-1892 †	T
Schaefer, N.C.G., gl	1906-	Bandung, gl., pro-Duits, 1940 geïntern.	1937-1940	
~ F.U.A. Kramer		1942 vrij, werkz onder krijgsg. en Duits-sprekenden		

Schaefer, V.E., pred.	1909-2001	Batavia, ter besch. vh Kerkbestuur Kediri legerpredikant KNIL pred. in NL 1951/51	1936 1937 1940-1950	broer v N.C.G. R/A
Schagen van Soelen, J.C., pred.	1835-1903	Bandjarmasin Buitenzorg Surabaja verlof/eo.	1864 1870 1874 1885-1887	T
Schakel, D., pred.	1902-1983	tijd. i.d.v. Protestantse Kerk	1947	A
Scheuer Wzn., J., pred.	1807-1854	Padang reis Cheribon (Cirebon)/Tegal/Pekal. Pasuruan Surabaja Ambon Surabaja	1839 1843 1846 1847 1849 1851-1854	T
Scheuer Wzn, J.J., pred.	1812-1891	Banda Cheribon (Cirebon)/Tegal/Pekalongan Pasuruan Semarang Batavia verlof Preanger, tijd. Batavia	1839 1844 1845 1847 1851 1854 1857 1857-1861	T T
Scheurkogel, A., pred.	1786/7-1869	Batavia/Depok/Tugu, prop.	1818-1822	T
Schiff, H.H., pred.	1809-1883	Ambon Java, ziekteverlof Semarang Surabaja verlof Rembang/Jepara, tijd. Surakarta Surabaja verlof Surabaja	1837 1841 1844 1847 1849 1852 1853 1854 1859 1862-1870	T T T L
Schiffer, M., pred.	-1818	Batavia, Luth. gem.	1817-1818	T
Schill, J. (Luth.), pred.	-1814	Batavia, Luth. gem.	1789-1814	T L
Schippers, M.H., hp (zo) ~ 1879 A.J.H. van der Schalk	1853-1916	Tanawangko, hp ziekteverlof Maumbi, hp Batjan (Bacan), hp/Ternate, wnd. pred. verlof Serwaru, hp Batjan (Bacan), hp/eo.	1880 1882 1883 1888 1897 1898 1899-1902	
Schoch, dr. S., (zdl) ~ 1902 Maria A.C. van Hogendorp †1960	1873-1912	Sonder, tijd.hp verlof Tomohon, hp + dir. STOVIL	1903 1908 1909-1912	R/A02 R/A12
Schoorel, C.W., pred.	1837-1890	Pamekasan	1870	

		Ambon	1872	
		Cheribon (Cirebon)	1875	
		verlof	1878	
		Probolinggo	1880	
		Djakjakarta (Yogyakarta)	1883	
		Surabaja	1889	
		verlof	1890	T
Schouten, A., pred.	1920-2012	als legerpred naar Indonesië	1945	
		pred. bij Prot. Kerk in Indonesië		
		Batavia	1946	
		Manado > eo., pred. in NL	1947-1949	A
Schröder, C.Ch.J., hp (zo.)	1862-1926	Bonoa, hp	1885-1886	IM NZblad 1926-3
~ S. Coolsma (d.v. S. Coolsma)		Saparua, hp	1886-1892	
		Hutumuri	1892-1894	T
		Ambon, docent STOVIL	1894-1896	
		verlof	1896-1897	
		Ambon, docent STOVIL	1897-1907	
		verlof/ontslag	1907	R/A08
		zendingsdirector	1908-1916	
Schröder, G.F. (broer van C.), hp	1868-1927	Ratahan, tijd.hp	1914	IM Nzblad 1-10-1927
~ zie lijst zendelingen		Ratahan, hp	1915	
		Langoan, hp	1915	
		Ambon, STOVIL	1916	
		Sonder, hp	1917	
		verlof	1923	
		Sonder, hp	1923	
		Tomohon, dir. STOVIL	1924-1927	R/A27
Schröder, W.F. (zdl, Batu-eil.)	1898-1974	Bandung, gl.	1934	R/A35
~ J.E. Berenbeck		verlof	1936	R/A37
		Kupang, wnd. pred.	1938	R/A39
		Salatiga, gl	1938-1942	R
Schröter, C.F., pred.	-1806	Colombo	1788	
		Jaffanapatnam	1790-1805	T
Schutz, J.A., pred.	1767-1821	Batavia > naar Zuid-Afrika	1802-1806	T
Schuurman, J.A., pred. (Ev.Luth.)	1830-1881	Batavia (sticht Sem. Depok)	1868	L
		verlof	1877	
		Batavia > eo.	1879-1880	T
Schwarz, J.A.T., hp (zdl)	1836-1918	Sonder, hp	1879-1896	T
~ zie lijst zendelingen		verlof 2 jaar	1896	
		Sonder, hp	1898-?	R/A03
Serière, G. de, pred.	1788-1868	Batavia, provisioneel	1821-1828	T
Sikken, dr. W., pred.	1904-1961	Bandung	1937	
		Madiun	1938	
		Malang 1941 > internering		R/A/Hb
		pred. in NL	1947	
Sjioen, J., inl. leraar		Baä, hp	1922-1929	
		pensioen	1929	

Slingerland Conradi, W.Chr., pred..	-1869	Mataram (Lombok) Batavia	1937 1830-1833	R/A30
Slotemaker de Bruïne, dr. MC	1897-1986	Padang pred. NHK, secr. NCSV Batavia, rector HTS Tomohon	1833 1922, 1929 1936-1937 1937/1939	T
Sluijk, C.J.I., hp ~ Pieterella Fokkina Groeneboer † 1944	1870-1939	werkzaam als psycholoog Durdjela (Durdjela), wnd. pred. Tanawangko, hp Loleh (Rote), hp	1942 1897 1898 1904	R/A38
Smit, W.A., pred. ~ zie lijst zendelingen	1906-1976	ziekterverlof 2 jaar Batjan (Ternate), wnd. pr ziekterverlof 2 jaar (eo.) Meda pred. Prot. Kerk Riau-Singapore, pred. PK pred. in NL	1905 1908 1910 1934-1947 1947-1948 1948	R/A07 R/A10 R/A13
Smith, E., gl ~ G. Eigenberg	1906-1971	Buitenzorg, gl. Batavia, gl. verlof Batavia, gl., cursus HThS Salatiga Kupang Semarang Kupang Semarang pred. in NL	1931 1938 1939 1941 1942 1948 1949 1948 1949 1954-1971	R/A38 R/A40
Smits, A.A.C., gl ~ H.Ch. de Graaf	-1941+	Ambarawa, gl. tijd. wnd Ambarawa, gl. Buitenzorg, gl Bandung, gl. eo.	1915 1916 1922 1924-1933	R/A
Smits, A.H.	1918-ca. 2000	abituriënt HThS Batavia Djakakarta (Yogyakarta), wnd. pr Jatinegara Kupang Manokwari predikant in NL	1942 1942 1945 1948 1950-1954	R/A22 R/A
Snel, H., pred.	1864-1973	pred. in NL en Curaçao Purworedjo, tijd. wnd. Djakakarta (Yogyakarta) Madiun > eo.	1891-1912 1921 1923 1924-1928	A
Snijders, L.A., pred.	1917-2005	pred. in alg. dienst NHK tbv. PKNI verlof > pred. in NL	1948 1950	R/A1928
Solinger, D. (zdl) (Luth.)	1913-1969	Medan, wnd. pred.	1951-1953/4	A
Spoelstra, P., gl ~ 1898 A.J.C. Kagenaar † 1964	1865-1935	Lombok, gl. Semarang (Willem I), gl. Cimahi, gl.	1898 1900 1905	R/A01 R/A06

Spoor, A., pred.	1738-1817	verlof Gale (Ceylon)	1908 1762-ná 1790	R/A11 T
Spoor, C., pred.	1909-1984	pred. in NL Pontianak Semarang	1946 1946	
Spreeuwenberg, H. (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1907-1951	Jakarta > pred. in NL Saparua > Jap. internering, pred. in NL	1950-1951/2 1941	A
Staay, Pieter van der, hp ~ 1916 Cath. Corn. Boes	1887-1976	Babau, hp Loleh (Rote), hp > ziekteverlof pred. in Winnipeg (CA) predikant in NL	1913-1914 1914 1917-1925 1925-1953	Presb. Church R/A15
Stap, J.E., hp (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1883-1946	tijd. pred. Kupang dir. STOVIL Ambon	1927-1928 1928-1938	1908-1920 pred. in NL tevens vz Mol. Kerk (GPM)
Städeli, W. (Zw.)	1927-	eervol ontslag en pensioen zdl BM, pred. GPIB te Malang pred. GPIB te DenPasar	1938 1957-1970 1960-1961	> hp te Utrecht
Starkenborg v Straten, B.D. v. pr. Staroski/Starosky, A.F.	1842-1886 -1796	Ambon, predikant Malakka, proponent Onrust	1886-1886 1785 1793-1796	T T
Starrenburg Sr, D.B. (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1880-1946	Manokwari, wnd. pred.	1936?-38	R/A38
Starrenburg Jr, Dirk Bern. ~ 1936 Josina Wilh. Ringers	1912-1950	Bandjarmasin, Ind. pred. Malang, Ind. pred.	1938-1939 1940-1942	A R
Starrenburg, J.W., pred.	1915-ca 1973	Voorst (hp) pred. in NL (Den Ham) Ambon Balikpapan	1943-1944 1945-1947 1947-1948 1948-1949	
Steeden, J.W.Chr. van, pred.	1825-1874	hoofd Alg. Personeelszaken Prot. Kerk Banda Makassar Surakarta Surabaja	1949- 1852 1855 1857 1859	A
Steele, W.H. (zdl ABCFM) Steehouwer, A., pred.	1854-1936	verlof/overleden Pontianak, Holl. Eur. gem. Rembang Tandjung Pinang Purworedjo verlof Meester-Cornelis verlof Purworedjo	1873-1874 1843- 1891 1894 1895 1899 1900 1904 1905	T T T
Steenbeek, Th.J.H., pred.	1888-1991	pred. in NL Pasuruan Salatiga > eo. pred. in NL	1927 1930-1933 1934-1954	R/A08 R/A33

Stegeman, Mej. J.H., gl, pred.	1910-2009	evangeliste Stadszending Utrecht	1933-1935	
		Surabaja, gl. jeugdwerk	1935	R/A37
		Surabaja, pred.	1937	
		Semarang	1940	
		Jakarta > eo.	1946-1953	R/A/Hb
Stegenga, H., pred.	1871-1934	> NL, werkz. Indische gerepatr.	1953	
		Pekalongan	1914	
		Kuta Raja	1917	
		verlof	1921	
		Pekalongan	1922	
		Bandung	1927	
		verlof	1929	
		Magelang	1930-1934†	R/A33
		Malang, tijd. gl.	1908-1909	R/A11
		Banda	1902	
Stegerhoek, J.A., gl	1870-1908	Manado	1904	
		Sumenep	1907-1908 †	R/A08
Step, H., hp (zo.)	1839-1917	Alang, hp	1877	T
~ 1877 Maria Schneiders		Waai, hp/eo.	1885-1899	R/A98 † in NL
Sterringa, H., pred.	1888-1978	Kuta Raja	1927	
		Magelang	1929	
		Semarang	1930	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1931	
		verlof	1933	
		Magelang eo. met pensioen	1934-1935	R/A35
		pred. NHK in NL	1935-1954	
		Magelang, gl.	1898	
		verlof	1903	
		Magelang hp?/gl.	1903-1945	R/A/Hb
Stigter, J.J. de, gl (1934 naar Nieuw-Zeeland)	1878-1948+	Bandung, gl.	1910	
		verlof?	1915-1919	R/A19
		Buitenzorg, gl.	1922	
		Batavia, gl.	1923	R/A24
		Cimahi, gl.	1923	R/A27
		Klaten, gl.	1927-1928	
		Surabaja, t.b.v de predikanten aldaar	1929-1929	R/A28
		Batavia/Depok/Tugu, Mal. gem.	1814-1816	T
Supper, J.Chr. (zo.)	1782-1816			
~ [n.a.]				
T				
Teffer, M.	1827-1907	Willem I (Ambarawa), gl.	1892	R/A96, 08
~ zie lijst zendelingen				
Tendeloo, H.J., hp (zdl) ~ zie lijst zendelingen	1830-1902	Airmadidi, hp	1875-1890	
		verlof 2 jaar	1890-1892	
		Airmadidi, hp	1892-1902	R/A02
Terlet, J.A.R., pred.	1881-1967	pred. NHK in NL	1913-1927	
		Semarang	1927	
		Surabaja	1929	

		verlof	1933	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1934	R/A36
		eo., pensioen > pred. in NL	1935-1954	
Terlinden, J.C. (zdl)	1803-1832	Kupang, holl. gem.	1830-1832	T
Thenu, Izaak	1858-1937	Aceh, Inlands leraar (legerpredikant)	1894-1934	A19
Thiede, Hermann W.J., hp (zo.)	1904-	Piru, hp	1932	10-5-1940 geïnterneerd
(D)				
~ H. Trimpop		Fak-Fak, hp	1935	
		verlof	1937	
		Bandaneira, Indisch-pred.	1938	
		Langoan, Indisch-pred.	1939	R/A/Hb
		10-05-1940 geïnterneerd, naar Dld (?)		
Thiel, H.G. (D), hp (zo.)	1887-1942	Taratara, hp	1922	† met de "Van Imhoff"
~ D. Siegwarth		Kumelembuai, hp	1922	
		verlof	1928	
		Kupang, hp	1930	
		Amurang/Kumelembuai, hp	1930	
		verlof	1936	
		Amurang, hp	1937	
		Wonreli, hp	1939-1940	
		internering	1940-1942	
		† met de Van Imhoff	1942	R/A/Hb
Thieme, J.F., pred.	1828-1895	Makassar	1869	
		Madiun	1869	
		verlof	1871	
		Purworedjo	1873	
		verlof	1877	
		Pontianak	1879	
		Sumenep	1881	
		Surabaja > pred. in NL	1885-1887	T
Thomson, C.H. (zdl LMS)	1782-1834+	Malakka	1815-1822	Sibree
~ (1) 1814 .. Bowring † 1817		Singapore	1822-1834	
~ (2) 1820 Mary Ann Browne † 1834				
Tichelaar, P.A., pred.	1888-1963	pred. in NL	1913-1928	
		Bandjarmasin	1928	
		Surabaja	1929	
		Malang	1932	
		verlof	1935	
		Malang	1936	
		Batavia	1937	R/A/Hb
		Bandung, eo.	1940	
		pred. in NL	1947-1951/6	
Tjebbes, J., pred.	1904-1974	pred. in NL	1931-1935	
		Medan	1935	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1938	
		Padang	1940	
		Medan	1947	

		Pematang Siantar	1948-1951	R/A/Hb
		pred. voor gerepatrieerden in NL	1951-1969	
Toewater, W.C.H., pred.	1813-1844	Makassar	1839-1843	
		Semarang	1843-1844	T
Tongerloo, B.M. van, pred.	1889-1971	pred. NHK in NL	1916-1920	
		Kediri	1920	
		Malang	1923	
		verlof	1926	
		Salatiga	1927	
		Semarang	1930	
		verlof	1933	
		Meester Cornelis, eo.	1934-1937	
		predikant in NL	1938-1945	R/A37
Trommel, H.J. (zdl)	1905-1981	Babo (Nw-Guinea), wnd. pr,	1938-1941	
~ zie lijst zendelingen		pred. in NL	1948-1965	R/A/Hb
Troostenburg de Bruijn, C.A.L. van, pred.	1829-1902	Rembang	1857	
		Surakarta	1861	
		Cheribon (Cirebon)	1868	
		Purworedjo	1868	
		Semarang	1873	
		Salatiga	1876	
		Purworedjo	1877	
		Surabaja	1878	
		Batavia	1881-1882	T
Tumbelaka, Simon, hp	1884-1950+	Luwuk, hp	1916	
~ Maria Emma Terok		Mamasa, hp	1920	
		Luwuk, hp	1922	
		Sonder, hp	1935	R/A37
Tutuarima, Weinand H. (zo.)	1899-1990	Amahai, hp	1931	
~ 1931 Dirkje Clasina Dekker		Ambon, dir. STOVIL	1933	
		verlof	1937	
		Ambon, vice-vz GPM	1938	
		Depok	1941	
		pred. in Nederland NHK > em.	1948-1965	R/A/Hb
Tydeman, J.A., pred.	1851-1898	Padang	1892	T
		Bandung	1893	
		Cheribon (Cirebon), benoeming	1897	
		Buitenzorg	1897	
		verlof/overleden	1898	R/A00
V				
Vaandrager, J.H., pred.	1887-1968	Surabaja, vlootpredikant	1935-1939	A39/Hb
Valeton, J.J.A., pred.	1852-1893	Medan	1891	
		Tandjung Pinang	1892	T/R/A93
Veekmans, J.A., pred.	1806-1838	Semarang, tijd.	1836	
		Ambon, pred. 1e klasse	1837-1838	T

Veen, J.C. van, pred.	1919-2015	pred. NHK	1945-1949	
		Surabaya > pred. in NL	1949-1953	A
Vellekoop, P.N., hp (zdl)	1890-1974	Tomohon, hp	1931	
~ zie lijst zendelingen		Wonreli/Tepa, hp	1931	
		Ambon, adm/penn GPM	1936-1937	
		verlof	1937-1938	
		Btv, adj.-secre. Kerkbestuur	1938-1940	
		Tomohon, penningm. GMIM	1940-1942/7	
		pred. in NL, NHK	1948-1956	R/A/Hb
Ven HAZn, J. van der, pred.	1828-1897	Ambon	1870	
		Ceribon	1875	
		Palembang	1880	
		verlof	1880	
		Madiun	1885-1890	T
Verdenius, J.J., pred.	1907-1944	Probolinggo	1937	† in Jap. internering
		Makassar	1938-1942	IM NZblad 1946-11
Verf JPzn, J.M., pred.	1823-1863	Sumenep	1857	
		Ambon	1862-1863	
		verlof/overleden	1863	T
Verhoeff JCzn, J.F. (zdl?)	1860-1953	Banda	1887	
		Manado (terreinleider NZG in de Minahasa)	1891	T
		Buitenzorg	1895	
		Semarang	1897	
		verlof	1898	
		Magelang	1899	
		Semarang	1899	
		Surabaya	1904	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1905	
		Semarang	1907	
		Buitenzorg	1909	
		Surabaya	1910	
		verlof	1911	
		Surabaya	1912	
		Makassar	1915	
		Fort de Kock (Bukittinggi)	1922	
		verlof	1922	
		Pontianak	1923	
		Surabaya	1924	R/A25
Vermeer, Theod., pred.	ca. 1730-1799	Batavia	1771-1799	T
Vermeulen, A.A., hp	1893-1946	Camplong/Kapan, hp	1921	IM NZblad 1946-5
~ 1921 Wybrigje Zandstra		Kalabahi, hp	1926	
		verlof	1927	
		Kupang, STOVIL	1928	
		Langoan, hp	1930	
		verlof	1934	
		Langoan, hp	1935	
		Tomohon, STOVIL	1936	

		Langoan, hp	1937	R/A
		Gorontalo	1939	
		verlof in NL, internering Dld	1939-1945	
		Batavia	1945-1946 †	
Vessem, Jac. van, hp (zdl)	1910-1991	Ambon, hp tbv. pred.-voorzitter	1933	
~ zie lijst zendelingen		Tomohon, hp/adm.penn GMIM	1936	
		Tomohon, hp, ook schoolbeheerder	1937	
		Buru/Ambon/Tomohon, pred.	1947	
		Secr/thes. kerkbestuur	1945-1948	
		Bogor	1949-1950	R/A/Hb
		pred. NHK	1950-1967 em.	
Vigelius, P.F., pred.	1841-1888	Makassar	1872	
		ziekteverlof	1875	
		Pamekasan	1878	
		Ceribon	1878	
		Pekalongan/Tegal	1880	
		verlof/eo.	1881-1884	T
Visser, Mej. E., pred.	1912-2001	Bandung > pred. in NL voor gerepatrieerden	1947- >1953	A
		1963-1968		
Visser, H., gl	1905-1985+	Kupang, gl.	1936	
		Ambon, adm/penn GPM	1937	R/A38
		Ambon, Indisch-pred.	1938	
		Australië, geest. verz. evacuë's	1942-1946	
		Nieuw-Guina	1946	
		Bogor, Djember (Jember), Surabaya > eo.	1947-1950	
		naar NL, secr. NBG	1953-1954	R/A/Hb
		adj. consulent Soc. Zaken Gron.	1954	
Visser, V.L., pred.	1878-1916	Bandjarmasin	1904	
		Banda	1904	
		Ambon	1906	
		Salatiga	1907	
		verlof/Oostwierum	1908-1911	
		Purworedjo	1911	
		Kupang	1913 †	R/A16
Vliet, W.G. van der, pred.	1885-1961	Madiun	1921	
		Makassar	1924	
		verlof	1927	
		Malang > e.o. met pensioen	1928-1932	R/A32
		pred. in NL, NHK1932-1950		
Voet, dr. M. van der, pred.	1896-1972	tijd. in dienst vd PK(N)I	1947-1948+	A
Volger, W. (cand. VU), hp	1904-1980	Ambon, t.b.v. pred.-voorzitter	1931	
		Tegal	1932	
		verlof, eo.	1935, 1936	R/A36
Volten, H., pred.	1867-1919	Bonthain	1909	
		Meester Cornelis	1911	
		Pontianak	1916	R/A17
Vos, M.Chr., pred.	1758-1825	Kaap (Z.Afrika)	1793-dec, 1804	Sibree p. 5

		Point-de-Gale, Colombo, e.a.	1805	T
		Kaap (Z.Afrika)	1809-1818	
Vreede, dr. E.A.A. de, pred.	1898-1956	Ambon	1925	
		Kupang	1927	
		Manado	1928	
		verlof	1931	
		Manado	1932	
		Batavia	1935	
		verlof	1938	
		Medan	1938	R/A/Hb
Vries, A.W. de, pred.	1885-1945	Bandjarmasin	1930	
		Magelang	1935	
		verlof	1937	
		Cheribon (Cirebon)	1938-1942	R/A/Hb/Rb
Vries, Gerhardus de, hp	1855-1922	Baä, hp	1886	
~ 1885 L.A.G.E. van der Brugh † 1937		Babau, hp	1888	
		verlof/eo.	1890-1892	T
Vries, I.E. de, hp (zdl)	1879-1920	Ratahan, hp	1905	IM Mblad SZC 1920-3
~ zie lijst zendelingen		Rote, hp, dir. guru-opleiding	1909	
Vries Jr., Jacques H. de, pred.	1860-1937+	Ambon	1888	
		Djakarta (Yogyakarta) (Magelang? T)	1892	T
		verlof/Ootmarsum	1898-1899	
		Magelang/eo.	1899-1901	
		Cheribon (Cirebon)	1903	
		Semarang	1804	
		verlof	1907	
		Purworedjo	1908	
		Ambon, eo. > NL, 1922 em.	1911-1912	R/A13
		> Zwitserland (Tessin)		
Vries, Jan Sytzes de, hp (zo. NZG)	1866-1936	Tanawangko, hp	1888	geb. Amahai, z.v. zdl.
~ Maria A.S. Graafland d.v. zdl.				Sytze Jans de Vries
N. Graafland		Kumelembuai, hp	1888	
		verlof	1907	R/A09
Vries, S.A. de, pred.	1876-1954	Tandjung Pinang	1905	
		Kupang	1907	
		Bandung	1910	
		verlof	1913	
		Bandung (+ wnd. gl. Cimahi)	1914	R/A16
		verlof, 1922 pred. in NL	1921	R/A23
Vries, S.J. de, hp (zdl)	1838-1899	Saparua, hp	1873-1886	
~ zie lijst zendingsarbeiders		Nusa Laut, tijd. wnd.	1873-1875	
		ziekteverlof/eo.	1886-1889	T
Vunderink Jr., G.W.C., pred.	1904-1995	pred. in NL	1931-1935	
		Semarang	1935	R/A/Hb
W		Batavia > internering	1941-1946	
		pred. in NL	1947-1969	

Waal, J. van der , gl ~ [n.a.]	1895-1942/5?	Cimahi, gl. Batavia, gl. Buitenzorg, gl. Bandung, gl. Malang, gl. Cimahi, gl. verlof Cimahi, gl.	1923 1923 1925 1925 1927 1928 1931 1932-1940+	R/A27/Hb
Waardenburg, A.W.F., hp (zo.) ~ Emilie Kiel (D)	1889-1972	Kumelembuai, hp Ambon, docent STOVIL verlof, pred. in NL Ternate	1913 1917 1920 1922-1923	R/A40
Wakeren, P. (zdl) ~ 1939 M.S. Maas	1911-1986	Makassar, Ned. gem., wnd	1950-1954	A
Wal, M. van der, hp (zdl) ~ <i>zie lijst zendelingen</i>	1835-1904	Bonthain, hp ziekteverlof Bonthain/eo	1869 1871 1873-1881	T
Wallen, B. van der, hp (zo.) ~ [n.a.]	1904-	Bandaneira, hp Fak-Fak, hp Piru, hp verlof Tondano, Indisch-pred. admin. Kerkbestuur Prot. Kerk ambt neergelegd, naar Australië	1931 1933 1935 1937 1938-1940+ 1942 1950	R/A/Hb
Ward, N. (zdl Eng. Bapt.) Wasch, W.A., pred.	1878-1962	Bengkulu pred. in NL Palembang verlof Bondowoso > eo. met pensioen pred. in NL	1819-ná1824 1905-1910 1910-1920 1920 1921-1929 1930-1949	T
Weiland, dr. A., pred.	1920-2000	pred. in NL Jakarta pred. in Ned. Paramaribo	1950-1955 1956-1957 1958-1961 1961-1965	R/A29
Wenas, A.Z.R. (zo.) ~ M. Mandoe	1897-1967	Kumelembuai, hp verlof Meester Cornelis, wnd. pred. Airmadidi, hp Tondano, hp Tomohon, hp verlof Tomohon (STOVIL) pred. PK(N)I (vice-)vz. Synode GMIM	1921 1923 1924 1926 1928 1928 1936 1937 1947 ± 1952?	R/A52 R/A54
Wentin(c)k, H. (zdl) ~ N. Ketting	1797-1849+	Riau, eur. gem. Depok/Tugu, wnd. pred. pensioen, repatrieert	1827? 1834-1849 1849	T

Werth, H.C. (zdl)		Bandjarmasin	1835	T
Wesseldijk, L.J., pred.	1870-1953	Cheribon (Cirebon)	1909	
~ 1903 Adr. Wilh. Keers		Ambon	1912	
		verlof, pensioen	1922, 1923	R/A23
Westhoff, A.J., pred.	1849-1929	Probolinggo	1891	T
		Sumenep	1893	
		Pontianak	1898	R/A02
Westplat, J.J.	1893-1945	employé Indische PTT	1912-1925	R/Hb
~ (1) L.Ch. de Meij van Streefkerk, gesch. 1926		“vloot-pandita”	1925-1942	† 30-5-1945 Malang
~ (2) 1934 Cath.A.Th. Nikijuluw				
Wetering, F.H. van de, hp (zo.)	1896-1962	Camplong, hp	1919-1920	
~ 1919 Arendje W. Welman		Baä, dir. STOVIL	1920-1923	
		Kupang, hp	1923-1927	
		verlof	1925	
		Kupang, hp	1926	
		Tomohon, dir. STOVIL	1927-1928	R/A
		wnd. burgemeester Manado	1928-1933	
		burgemeester Palembang	1933-1938	
		hoofdamt. BB	1939-1947	
		lid vd Tweede Kamer (CHU)	1948-1961	
Wetstein, J. (zdl.)	1886-1967	Manokwari, tijd. wnd	1938	R/A/Hb
~ zie lijst zendelingen				
Wielandt, P.Th., pred.	1849-1910	Bandjarmasin	1883(82?)	T
		Manado	1883	
		Surakarta	1889(90?)	T
		Surabaja	1892	
		verlof	1894	
		Surakarta, tijd	1895	
		Surabaja	1895	R/A02
Wielinga, Tj.J., pred.	1881-1966	pred. in NL	1908-1926	
		Cheribon (Cirebon)	1927	
		Ambon	1928	
		Surakarta	1930	
		verlof	1933	
		Medan	1933	
		Buitenzorg > pensioen	1934-1938	R/A
Wiersma, J.N., hp (zdl)	1833-1907	Ratahan, hp 2e klasse	1881	
~ zie lijst zendelingen		Menado	1881-1884	
		verlof/eo	1884-1886	T
		> pred. Doopsgez. Br.		
Wiersma, Pier Hessels, pred.	1846-1894	Ambon	1889	T
		Rembang	1894-1895 †	R/A95
Wiggelendam, Klaas, hp (zdl)	1845-1909	Wonreli, hp	1884	
~ zie lijst zendelingen		Alang, hp	1885(86?)	T
		verlof	1895	
		Alang/Hativebesar, hp	1896	

		Depok/Tugu, hp	1906	
		verlof	1909	R/A10
Wijchers, J.J.W.A., pred.	1914-1997	pred. in NL	1939-1946	
		legerpred., tijd. in dienst IK	1947	
		verlof > pred. NHK in NL	1950	A
Wijck Jurriaanse, C.A. van, pred.	1911-ca. 1973	Bandung, tijd.	1937	
		Kuta Raja	1937	
		Jakarta, docent HThS	1940	
		legerpredikant KNIL		
		Balikpapan	1945	
		Ambon, vz. Synode GPM	1946	
		Jakarta, docent HThS	1948	
		Jatinegara	1950	
		Jakarta, secr. Synode GPIB	1950	
		Jakarta, consulent	1953	R/A54/Hb
		emeritaat	1955	
Wijngaard, G.C.A.A. van de, pred.	1869-1934	Kediri	1909	
		Magelang	1910	
		Bandaneira	1912	
		Ambon	1917	
		verlof	1922	
		Kupang	1923	
		Makassar	1926	
		Semarang	1928	
		verlof	1930	
		Cheribon (Cirebon)	1931	R/A33
Wildervanck, E.F., pred.	1902-1972+	Manado, tijd. ter besch.	1931	R/A/Hb
		Surabaya	1933	
		verlof	1936	
		Malang, 1941-1942 legerpred.	1937-1948	> dir. "de Ginckel"
Wiltenaar, E.J., pred.	ca. 1740-1798	Ternate	1767-1771	
		Ambon	1771-1774	
		Timor	1773/5	
		Batavia, Nederduitse/Mal. gem.	1775	
		Batavia, ook Port. gem	1778-1793	
		repatrieert (gestraft)	1794	T
Wisselingh, E.J. van, pred.	1838-1883	Padang	1878	
		Salatiga/wnd.veldpred. Willem I	1878	
		verlof/eo.	1880-1882	T
Woude, J. van der, pred.	1896-1944	Kuta Raja	1936	
		Surakarta	1937-1940	
		Malang > internering, Kempetai	1941-1942	R/A/Rb
Wurtemberger, B.G., pred.	-1796	Onrust	1786	
		Batavia, ned.	1793-1796	T
Z				
Zimmerbeutel, G.A., gl (zdl)		Willem I, gl. tijd. wnd.	1910-1915	R/A15
~ I. Haussels				

Zöllner, E., hp (D)	1906-	Saparua, hp	1931	
~ 1931 Charlotte Wilh. Heinrichs (Elberfeld)		verlof	1937	
		Piru, Ind. pred. > Ned. internering?	1938-1940?	R/A/Hb
		Batavia, Mal. gem.	1787	
Zomerdijk, A.	ca. 1755-1808	Ambon	1784-1787	
		Batavia, ook port. gem.	1804-1808†	T
Zunneberg, H., pred.	1923-2009	pred. in NL	1948	
		Surabaja	195-1958	
		pred. in NL (gerepatr.)	1958	

4. Standplaatsen van predikanten, hulppredikers en godsdienstleraren bij de Protestantse Kerk van Nederlands-Indië/Indonesië

N.B. In de lijst worden alle plaatsen gegeven die op enig moment tussen 1800 en 1951 standplaats waren van een predikant, hulpprediker of godsdienstleraar van de Protestantse Kerk. Sommige werden opgeheven wegens na overdracht van het betrokken gebied aan Engeland, of na overgave van het werk in een bepaald gebied aan de Zending. Zo de zes predikantsplaatsen op Ceylon na 1803, de twee op de kust van Zuid-India na 1825, die te Malaka en Pulau Pinang (Penang) na 1824, of de hulppredikersplaats te Mamasa, die in 1928 overging naar de Zending der Chr. Geref. Kerk. Andere werden gesticht na de pacificatie van de Buitenbezittingen in het begin van de 20e eeuw. Zoals vermeld in de toelichting bij de namenlijst hiervóór, bestond in de jaren 1930 de formatie uit 43 predikanten, 31 hulppredikers en 8 (of enkele meer) godsdienstleraren.

a. Predikanten

West-Java:

Batavia (inclusief Weltevreden, Benedenstad, Bantam/Banten, Lampongsche Districten, 5 pred.plaatsen),
Meester Cornelis/Jatinegara (inclusief Krawang)
Onrust
Buitenzorg (Bogor)
Sukabumi (westelijke Preanger)
Bandung (Midden-Preanger, 2 pred.plaatsen)
Cheribon/Cirebon

Midden-Java:

Semarang (Semarang, Kendal)
Pekalongan
Salatiga
Pati (Pati, Kudus, Demak, Rembang, Blora)
Purworedjo (Purworedjo, Kebumen, Banjumas, Tjilatjap/Cilacap, Purwokerto)
Djokjakarta/Yogyakarta
Surakarta
Rembang
Tegal

Oost-Java:

Magelang (Magelang, Temanggung, Wonosobo, Bandjarnegara)
Probolinggo
Madiun (Madiun, Berbek)
Tjepu/Cepu
Surabaja (Surabaja, Grisee, Sampang, Bangkalan, Pamekasan, 3 pred.plaatsen).
Kediri (Kediri, behalve Berbek),
Djember/Jember
Modjokerto (Modjokerto, Djombang/Jombang, Lamongan, Tuban, Bodjonegoro)

- Pasuruan (Pasuruan, Bangil (behalve Lawang), Probolinggo, Lumadjang, Kraksaän, Sidoardjo)
- Malang (Malang, Lawang)
- Bondowoso (Sumenep, Besuki, Bali, Lombok)
- Madura:
 - Sumenep
 - Pamekasan
- Sumatra:
 - Tandjungkarang
 - Padang (Padangse Benedenlanden, Bengkulu)
 - Bengkulu
 - Fort de Kock/Bukittinggi (Padangse Bovenlanden, Tapanuli)
 - Palembang (Palembang, Djambi/Jambi, Bangka)
 - Bangka
 - Medan (Beneden- en Boven-Deli, Langkat, Karolanden)
 - Pematang Siantar (Serdang, Padang, Bedagai, Asahan, Bengkalis, Simelungun)
 - Kuta Raja (Aceh)
- Eilanden bij Sumatra:
 - Riau
 - Tandjung Pinang (incl. Sambas, West-Borneo)
- Borneo:
 - Pontianak (Riau + Onderh., Westerafd. Borneo, Billiton)
 - Bandjarmasin (Z.- en O.-afd.Borneo)
 - Balikpapan
- Zuid-Celebes:
 - Makassar (Celebes en Onderhoorigheden, Donggala, Palu, Sumbawa)
 - Bonthain
- Noord-Celebes:
 - Manado (Manado, Donggala en Palu, Ternate)
 - Tomohon
- Molukken:
 - Ambon (2 predikantsplaatsen)
 - Banda
- Nieuw-Guinea (na 1940):
 - Fak-Fak
 - Manokwari
 - Merauke
- Kleine Sunda-eilanden:
 - Kupang (Timor + Onderh., behalve Sumbawa).
- Op Ceylon en de kust van India:*
 - Caleture (Ceylon)
 - Chinsura-Hugly (Bengalen)
 - Cochin (kust van Malabar)
 - Colombo (Ceylon)
 - Jaffnapatnam (Jaffna, Ceylon)
 - Manaar (Mannar, Ceylon)

(Point-de-)Gale (Ceylon)
 Trincomalee (Trincomalee, Ceylon)
 Tutucorin (nu Thoothukodi, Zuid-India)

Op het Maleise Schiereiland
 Malakka (tot ca. 1820)
 Pulu-Penang (Pulau Pinang, tot ca. 1824)

b. Standplaatsen van godsdienstleraars voor de mindere militairen en minder gegoede leden:

West-Java:
 Tjimahi/Cimahi, Buitenzorg, Meester Cornelis, Bandung
 Midden-Java:
 Gombong, Klaten, Magelang, Willem I/Ambarawa
 Oost-Java:
 Malang, Puspo, Surabaya
 Lombok
 Ternate

c. Standplaatsen van hulppredikers:

Java en Madura:
 Depok (+ Tugu, Tjilegon/Cilegon),
 Manado:
 Airmadidi (+ omliggende gemeenten),
 Tondano (+ omliggende gemeenten)
 Tomohon (+ omliggende gemeenten)
 Sonder (+ omliggende gemeenten)
 Langoan (+ omliggende gemeenten)
 Ratahan (+ omliggende gemeenten)
 Kumelembuai (+ omliggende gemeenten)
 Amurang (+ omliggende gemeenten)
 Maumbi (+ omliggende gemeenten)
 Tanawangko (etc.)
 Taratara (+ omliggende gemeenten)
 Midden-Celebes:
 Luwuk (Boni, Oost-Celebes, Kolaka, Malili),
 Mamasa (Mandar, Luwu behalve Kolaka en Malili, Pare-Pare behalve de
 hoofdplaats),
 Zuid-Celebes:
 Bonthain
 Molukken:
 Halmaheira en omgeving:
 Ternate (Ternate, Djailolo/Jailolo, Weda, Tobelo, Batjan/Bacan- en Sula-
 eilanden)
 Batjan (Bacan)

Ceram/Seram:

Amahai op Ceram (+ Wahai behalve Uwin, Amahai, Oost-Ceram),
 Piru op Ceram (+ West-Ceram, Uwin),
 Loki

Ambon:

Ambon-stad (+ Leitimor),
 Rumah-Tiga (+ schiereiland Hitu),
 Alang
 Batu Gantung
 Hutumuri
 Waai

Haruku, Saparua, Nusa Laut:

Saparua (+ eil.Haruku, Saparua, Nusa Laut),
 Haruku/Oma
 Ameth op Nusa Laut

Banda-eilanden:

Bandaneira (+ Banda-eilanden Teon, Nila, Serua, Meranha),

Kei- en Aru-eilanden:

Tual op Kaidulah (+ Kei- en Aru-eilanden),
 Elat op Nuhutjut/Nuhucut
 Durdjela/Durjela) op Aru-eilanden
 Dobo op Aru-eilanden

Tanimbar- en Babar-eilanden:

Larat op Larat (+ Tanimbar- en Babareilanden),
 Saumlaki op Yamdena
 Tepa op Babar

Leti-eilanden en omgeving:

Wonreli op Kisar (+ eilanden Kisar, Damar, Roma, Wetar),
 Serwaru op Leti (+ eilanden Leti, Moa, Lakor, Luang, Sermata),
 Roma en Kisar

Timor:

Kupang (Kupang, eiland Semau, Amarasi, Amahi),
 Tjamplong/Camplong) + Takaip, Amfoan),
 Babau
 Kapan
 Soë (+ Mollo, Amanatung, Amanubang),

Alor, Rote en Sawu:

Baä op Rote (eilanden Rote en Sawu),
 Loleh, streek op Rote
 Thie, vorstendom op Rote
 Seba op Sawu
 Kalabahi op Alor (eilanden Alor en Pantar).

d. Standplaatsen van predikanten, godsdienstleraren en hulppredikers, alfabetische index
 (Zie ook *Atlas der Protestantische Kerk in Nederlandsch Oost-Indië*, 1925. Bandung heeft
 in 1938 3 predikanten.)

* = na 1940

pp = predikantsplaatsen

- Airmadidi (N-Celebes), hp
 Alang-Hative besar (Ambon), hp
 Amahai (Ceram), hp
 Ambon, 2 predikantsplaatsen, hp
 Ameth (Nusa Laut), hp
 Amurang (N-Celebes), hp
 Baä (Rote), hp
 Babau (Timor), hp
 Batjan/Bacan (Molukken), hp
 Balikpapan (Borneo), pr.
 Bandaneira (Banda), pr., hp
 Bangka-Palembang (Z-Sumatra), pr.
 Bandung (W-Java), 2 pp, gl.
 Bandjarmasin (Borneo), pr.
 Batavia, 5 pp, *zie ook* Mr. Cornelis
 Batu Gantung (Ambon), hp
 Bengkulu (Z-Sumatra), pr.
 Bondowoso (O-Java), pr.
 Bonthain (Z-Celebes), pr., hp
 Buitenzorg (W-Java), pr., gl.
 Caleture (Ceylon), pr.
 Camplong (Timor), hp *zie* Tjamplong
 Tjepu/Cepu-/Madiun (M-Java), pr.
 Chinsura-Hugly (Bengalen), pr.
 Cimahi (W-Java), gl.
 Cheribon/Cirebon (W-Java), pr.
 Cochin (kust van Malabar), pr.
 Colombo (Ceylon), pr.
 Depok (W-Java), hp
 Djokjakarta, pr.
 Dobo (Aru-eilanden), hp
 Durdjela/Durjela (Aru-eilanden), hp
 Elat (Kei-eilanden), hp
 Fak-Fak (Nieuw-Guinea), hp, pr.*
 Fort de Kock/Bukittinggi, N-Sumatra), pr.
 Gombong (Midden-Java), gl.
 Haruku (Midden-Molukken), hp
 Hutumuri (Ambon), hp
 Jaffanapatnam (Ceylon), pr.
 Djember/Jember (O-Java), pr.
 Kalabahi (Alor), hp
 Kapan (Timor), hp
 Kediri (O-Java), pr.
 Klaten (Midden-Java), gl.
 Kumelembuai (N-Celebes), hp
 Kupang (Timor), pr., hp
 Kuta Raja (N-Sumatra), pr.
 Langoan (N-Celebes), hp
 Larat (Jamdena/Yamdena), hp
 Loki (Ceram), hp
 Loleh (Rote), hp
 Lombok, gl.
 Luwuk (O-Celebes), hp
 Madiun (O-Java), pr.
 Magelang (O-Java), pr., gl.
 Makassar (Z-Celebes), pr.
 Malakka, pr.
 Malang (O-Java), pr., gl.
 Mamasa (Midden-Celebes), hp
 Manaar (Ceylon), pr.
 Manado (N-Celebes), pr.
 Manokwari (Nieuw-Guinea), pr. *
 Maumbi (N-Celebes), hp
 Medan (N-Sumatra), pr.
 Meester Cornelis (W-Java), pr., gl.
 Merauke (Nieuw-Guinea), pr. *
 Modjokerto/Mojokerto (O-Java), pr.
 Motoling, hp *
 Onrust (eil, bij Jakarta), pr.
 Padang (Midden-Sumatra), pr.
 Palembang (Z-Sumatra), pr.
 Pamekasan (Madura), pr.
 Pasuruan (O-Java), pr.
 Pati (Midden-Java), pr.
 Pekalongan/Tegal (M-Java), pr.
 Pematang Siantar (M-Sumatra), pr.
 Penang, Pulau, pr.
 Piru (Ceram), hp
 (Point-de-)Gale (Ceylon), pr.
 Pontianak (Borneo), pr., hp*
 Probolinggo (O-Java), pr.
 Purworedjo/Purworejo (M-Java), pr.
 Puspo (O-Java), gl.
 Ratahan (N-Celebes), hp
 Rembang (Midden-Java), pr.
 Riau bij Midden-Sumatra), pr.
 Roma en Kisar (ZW-Molukken), hp
 Rumah-Tiga (Ambon), hp

Salatiga (Midden-Java), pr.	Tegal (Midden-Java), pr.
Saparua (Saparua), hp	Tepa (Babar), hp
Saumlaki (Yamdena), hp	Ternate, gl., hp
Seba (Sawu), hp	Thie (Rote), hp
Semarang (M-Java), pr.	Tomohon (N-Celebes), pr., hp
Serwaru (Leti), hp	Tondano (N-Celebes), hp
Soë (Timor), hp	Trinconomale (Ceylon), pr.
Sonder (N-Celebes), hp	Tual (Klein-Kei), hp
Sukabumi (W-Java), pr.	Tutucorin (kaap Comorin), pr.
Sumenep (Madura), pr.	Waai (Ambon), hp
Surabaja (O-Java), 3 pp, gl., hp*	Willem I (Ambarawa, M-Java), gl.
Surakarta (Midden-Java), pr.	Wonreli (Kisar), hp
Tandjungkarang (Z-Sumatra), pr.	Yogyakarta <i>zie</i> Djokjakarta
Tandjung Pinang (Riau), pr.	(Midden-Java), pr.
Taratara (N-Celebes), hp	

III. Overige personen, voorkomend in het foto-archief van de Raad voor de Zending (HUA, toegang 1567)

1. Toelichting

N.B. In deze lijst zijn alleen personen opgenomen van wie zich een foto bevindt in het foto-archief en die in de periode waarin de foto genomen werd niet in overzeese dienst waren van de Raad voor de Zending of zijn rechtsvoorgangers en/of van de Protestantse Kerk in Nederlands-Indië. De meesten zijn in Nederland werkzame functionarissen of personeelsleden van de Raad of zijn rechtsvoorgangers ofwel andere zendingsorganisaties. Personen die in de inventaris van het foto-archief slechts éénmaal voorkomen, maar met functiebeschrijving, worden in deze lijst niet meer gegeven. De biografische informatie is beperkt, omdat in principe alleen hun relatie met de zending wordt aangeduid. Voor de gegevens is hoofdzakelijk geput uit de Jaarboeken van de Nederlandse Zending, de Jaarverslagen van de Raad voor de Zending, en de zendingsbladen, achtereenvolgens *Maandblad van de Samenwerkende Zendingscorporaties*, *Nederlands(ch) Zendingsblad*, *Zendingsblad der Ned. Herv. Kerk* en *Vandaar*. Ook zijn data ontleend aan de Regeeringsalmanak voor Ned.-Indië, de Naamlijsten en Adresboeken van Nederlands-Indië, het *Biografisch Lexicon voor de Geschiedenis van het Nederlands Protestantisme*, een aantal monografieën, en niet het minst ook aangetroffen op sites van het Internet, o.m. online-begraafplaatsen.nl.

2. De lijst

naam	levensjaren	functie	bijzonderheden
Aalst, N.J. van		1946-1961 1e thesaurier van de VNZ/Raad voor de Zending	
Abels, ir. B.	1922-2003	Tropische landbouw, 1954-1967 Sumba, docent Theol. Opl. School > ICCO	
Abineno, dr. J.L.Ch.	1917-1995	geb. Baun (Timor), 1939-1948 studie HThS, pred. GMIT, vz. Synode GMIT, 1956 dr. theol. (Utrecht), hoogl. STT-Jakarta, 1960-1980 alg. vz DGI	
Adriani, ds. M.A.	1833-1918	pred. NHK, 1889 secr. UZV, 1890-1907 director UZV, vz ANZC, bestuurslid NZS, vader van dr. N. Adriani	IM Maandblad SZC 1918-5
Adriani, dr. N.	1865-1926	z.v. M.A. Adriani, studie lett., 1894-1926 afgevaardigde ter bijbelvert. vh NBG in Midden-Celebes	BLGNP V, 11-14
Allaart, mw. M.		1947-1987 secretaresse in het Zendingsbureau	
Andel, dr. H.A. van	1875-1945	pred. GKN, 1912-1942 miss. pred. Surakarta, internering	De Jong, MJava 771-2
Andel, dokter L.C. van		1958 kandidaat voor uitzending naar Sangir, treedt i.d. vd Mission de Paris	
Andrews, Ch.		Amerikaans zendeling in Brits-Indië, 20e eeuw	
Anirun, Josua	1894-1983	guru en verpleger, 1940-1967 predikant Gereja Kristen Pasundan	
Ariks, Johan	ca. 1900-1967	docent aan de onderwijzersopleiding te Mieï, na 1945 politiek actief, 1967 omgekomen in Indon. gevangenschap	
Aring, ds. P.G.		pred. ECK/GKI-Irja	
Arkel, ds. J.D. van	1851-1937	pred. NHK, ca. 1890 bestuurslid, 1898-1932 secretaris van de Ver. "Het Christelijk Nationaal Zendingfeest"	
Baalen, C.J. van	1891-1953	opgeleid aan de NZS, 1922-ca. 1950 voor het ZZG in Suriname	
Baarbé, mw. ds. C.	1894-1981	hoofd van enkele scholen op Java, 1935-1944 zendingszuster te Magelang (vrouwenwerk), 1944-5 internering, studie HThS, 1951-1954 predikante van de Chinese Kerk (GKI-Jabar) te Bandung, repatrieert	De Jong, M-Java, 793
Baas, ds. T.	1910-1952	opl. NZS, 1937-1950 Indisch predikant > hp te Leiden	
Baeta, C.G.	1908-1994	Ghana, Presb. theoloog en kerkbestuurder, hoogl. aan de Un. of Ghana	
Bakker, dr. D.	1924-2001	1952 miss. pred., ZGKN, 1958-1972 docent Theol. Ac. Yogya, 1976-1987 rector HKI	
Bakker, dr. F.L.	1873-1971	pred. GKN, 1923-1942/6 miss. pred. Midden-Java, 1948-1951 ZC, 1951-1963 secr. buitenland NZR	
Barbas, ds. J.	1876-1958	pred. NHK, vz comité Ooster-Zendingsfeest	
Barbas, ds. P.E.	1844-1924	Voorzitter Java-Comité	
Barger, ds. H.H.	1855-1939	pred. NHK, lid van het HB van de UZV, mede-oprichter NZS	BLGNP I, 39-40
Barnabas, zie Doynga			
Bartels, mw. D.		In de jaren '50 werkzaam in het Zendingsbureau	
Bavinck, dr. J.H.	1895-1964	pred. Ger. Kerk Bandung, miss. predikant ZGKN, docent Theol. School Yogya, 1939-1964 hoogl. te Kampen en aan de VU	BLGNP VI, 27-29
Bediako, Kwame	1945-2008	Ghanees theoloog	
Beets, Henry	1869-1947	Henry Beets, predikant in de Chr. Reformed Church, secretaris vd Zending der CRC	
Beker, mw. E.		ca. 1953-1978 secretaresse Zbureau	
Bel, mw. M.F. de		1954-1976 "adjunct-directrice", later "chatelaine" van het Zendingshuis. V.a. 1976 mw. M.F. Uit den Boogaard-de Bel	
Benignus, Pierre		Secretaris van de Société des Missions Évangéliques de Paris	

naam	levensjaren	functie	bijzonderheden
Bergema, dr. H.	1902-1969	pred. GKN, miss. pred. ZGKN, hoogl. Theol. Hogeschool Kampen en rector Zendingseminarie Baarn	BLGNP VI, 30-33
Berghorst-Eikelenboom, mw. J.		1982/3-1991 en 1992/3-ca. 1999 Zbureau, inkomstenregistratie	
Berkhof, dr. H.	1914-1995	pred. NHK, 1960-1982 hoogl. RUL, 1954-1974 lid van het Centr. Comité vd WCC	BLGNP V, 48-51
Beukenhorst, ds. M.J.	1883-1966	pred. NHK, correspondent ZBureau en ZSR voor Zeeuws-Vl	
Beusekom, dr.ir. H.G. van	1893-1976	ambtenaar Volkshuisvesting, 1947 bgw. hoogl. Volkshuisvesting aan de Techn. Hogeschool te Delft, publicist inzake internationaal Christendom	
Beyma, jhr. U.H. van	1907/8-60	1946-1954 ZC, 1954-1960 secretaris Interchurch Aid (WCC)	
Bezoen, mw. Kartini		In de jaren 1950 secretaresse van de commissie voor Gezinswerk van de DGI; bracht in 1957 een bezoek aan NL	
Bielke, H.M.	1881-1955	1909-1921 zdl in Suriname, 1921 secr. ZZG te Zeist, 1931 preses vh Kerkbestuur der Ev. Broedergemeente in Suriname	
Bikker, ds. A.	1898-1977	1927-1946, miss. pred. ZCGK in Mamasa, pred. in NL, 1960-1971 secr. van de Zending der CGK	
Blei, ds. Karel	1932	pred. NHK, 1987-1997 secretaris-generaal NHK	
Blom-v Schaick, mw. A.M.Th.		1935/6-1955 secretaresse vh Zbureau, 1946-1951 vh Directorium VNZ	Zblad NHK 1955-10
Boer-Versteeg, mw. F.J.		ca. 1971 - 1999 werkzaam op het Zbureau, afd. boekhouding	
Boetzelaer, C.W.Th. baron v	1873-1956	studie theol., 1906-1919 ZC, lid Tweede Kamer 1922-1937, vz NZG, STC en Centraal Com. Depok, ZSR, NZR	BLGNP II, 73
Böhl, prof. F.M.Th., zie Liagre			
Boissevain, ds. H.D.J.	1879-1966	pred. NHK, 1923-1948 secretaris van de Zendingstudie-Raad	
Bolkestein, dr. M.H.	1912-2001	pred. MHK, 1948-1951 rector STT-Jakarta, 1958-1979 hoogl. RUL	
Bootsma, H.	1930-1993	1957-1960 leraar scheikunde te Surabaja; 1967-71 secr. Indonesië, 1971-1992 alg. secr. RvdZ; 1971-1982 lid bestuur NZR	
Borst, J.		v/a 1882 adjunct-director en docent aan de Zschool vh NZG te R'dam	Kruyf 462
Bos, mw. B.L.		1972-1994 hoofd huishouding van het Zendingshuis te Oegstgeest	
Bos, J., ds.		Zending Vrij-Evangelische Gemeenten, naar Samosir, Noord-Sumatra	
Boter, mw. H.		1947-1995 secretaresse Zendingsbureau	
Brakenhoff-Goichrach, mw. drs. P.R		ca. 1987-1996/7 sec retaresse voor de sectie-Afrika	
Breijer, H.B.		boekhandelaar en uitgever te Arnhem	
Breukelaar, ds. W.	1865-1940	pred. en Zendingsdep. GKN, lid bestuur NZendingconferenties, ZSR enz.	
Brink, ds. H. van den	1904-1982	1933-1962 miss. pred. (GKN) te Makassar en op Sumba, kritisch t.a.v. het Ned. beleid inzake dekolonisatie (<i>Een Eisch van Recht</i> , 1946)	
Brokken, ds. J.C.	1910-1988	opl. NZS, hp/Indisch pred. in de PKNI, legerpredikant > pred. in NL	
Brouwer, ds. A.	1934	pred. GKN, 1973-1983 miss. predikant Midden-Java, 1983-1993 werkzaam voor ICCO, 1993-1994 secr. oecumene, 1994-1999 ZWD GKN	
Brouwer, dr. A.M.	1875-1948	z.v. hp M. Brouwer, pred. NHK, 1910-1921 rector NZS, 1921-46 hoogl. RUU	BLGNP IV, 65-68
Brouwer, dr. K.J.	1887-1964	pred. NHK, 1925-1953 Director SZC/VNZ, 1951-1953 secr. buitenland RvdZ	BLGNP V, 94-96
Burger, ds. A.	1871-1962	pred. NHK, 1920-1923 directeur internaat Ned. Zendingsschool	

naam	levensjaren	functie	bijzonderheden
Callenbach, dr. J.R.	1862-1945	pred. NHK, missioloog, lid bestuur NZG en Comité Ned. Zendingsconf., lid en vz STC	BLGNP IV, 82-83
Carson Blake, Eug.	1906-1985	1966-1972 Algemeen Secretaris van de Wereldraad van Kerken	
Casberg, Melvin A.	1909-1991	z.v. een Am. zdl in Poona (India), legerarts USA in N-Afrika en China, daarna dir. en principal van het Christian Medical College in Ludhiana, Punjab	
Chakko, Sarah		Syrisch Orthodox (Kerala), hoogleraar, 1951-1954 lid presidium WCC	
Chaudron, Andreas	1923/4-96	1948-1996 medewerker van het Zendingshuis	
Cheng, Dr. C.Y.	181=1939	General Secretary of the General Council of the Church of Christ in China	
Colijn, H.	1869-1944	Politikus Belanda,	
Colpa, mw. J.		1918-1963 werkzaam op het Zbureau: binnenlandse actie, publiciteit	Zblad NHK 1963-5
Crama-Noordhoek, mw. L.H.		ca. 1978-1986/7 werkzaam op het Zbureau, afd. boekhouding	
Cramer, prof J.A.	1864-1952	pred. NHK, hoogl. RUU 1921-1934, vz UZV, vz bestuur NZS	BLGNP II, 146-148
Cremers OFM, mgr. Antonius	1898-1988	1946.7 superieur vd Franciscaanse missie in Noord-Nieuw-Guinea, 1949-1956 apostolisch prefect van Hollandia (Jayapura)	
Crommelin, ds. D.	1879-1954	studie theol. 1906-1919 zdl-leraar in OJava, 1919-1926 ZC, 1927-1945 Director SZC	
Dankbaar, ds. W.F.	1907-2001	pred. NHK, 1946-1953 director VNZ/secr. binn. RvdZ, 1953 hoogl. RUG	
Delleman, ds. Th.	1898-1977	pred. GKN, lid vd "Aaltense Hulp-Raad" van de ZSR	BLGNP V, 136-137
DeValois, John	1892-1988	1920-1960 zendeling van de Ref. Church of America in Zuid-India, met focus op modernisering van de landbouw	
Dicker, Gordon,	1930-?	Australië, Methodist, omstreeks 1965 docent Theol. Opleiding van de GMIT	
Diekerhof, H.J. (zo.)	1910-1981	1937-1947 Fak-Fak, PKNI, Indisch-predikant > legerpredikant	
Doble, Ms. Marion		Taalkundige i.d.v. de CAMA, beschreef de taal van de Ekari (Wisselmeren/Paniai)	
Doggenaar, drs. J. van Doko, I.H.	1913-1985	adviseur Gen. Diac. Raad NHK, 1993-1997 lid van de RvdZ van Sawu, 1937 diploma HIK-Bandung, actief in de Indon. nationale beweging, 1948-1949 minister van Voorlichting in de Negara Indonesia Timur	
Doornebal, mw. drs. J.		1986-ca. 1999 miss. toeruster Gelderland, later Utrecht	
Doth, Rudolph E.C.	1903-1980	Surinamer, kwekeling NZS, 1934 terug naar Suriname, predikant, in 1963 bisschop	
Doynga, Barnabas	1924-1991+	1950 hulp-evangelist, 1954-1956 studie Sek. Guru Injil te Makassar, 1966 predikant te Malili, daarna te Soppeng	
Drijo Mestoko	1884-1946	guru aan de onderwijzers-opleiding te Tingkir (SZ), guru Injil. 1923 eerste predikant vd Oost-Javaanse Kerk, 1926-1929 studie aan de Bale Wiyata, 1936 docent aldaar, 1940 vz GKJW, 1946 vermoord	
Drost, H.J.	1902-1960	pred. NHK, 1951-1952 lid RvdZ, vz CZC Den Haag	
Zdl. Dubbeldam, W.		1915--18 in Oost-Afrika (Africa Inland Mission), en Zuid-Afrika (Vergadering der Gelovigen/Plymouth Brethren) > voorganger in NL	
Duim, drs. F.	1951/2	cult. antropoloog, 1983 i.d. v ZGKN in Irian Jaya, 1992 secretaris sectie-Azië van ZWD GKN, later Program Officer van Kerk in Actie	
Duyl Schultz, R.E. van Duyverman, A.W.	1911-1979	1965-1976 districtssecr. Overijssel-Gelderland	
		1957-1979 districtssecr. Noord-Holland > secretariaat binnenland vh Zbureau	
Ebing, Pa	ca.1860-1926+	eerste Christen onder de Madurezen, evangelist	NedZblad 1935-6

naam	levensjaren	functie	bijzonderheden
Edelman, ds. T.J.	1948-2012	pred. GKN, 1978-1987 miss. pred. ZGKN in Indonesië, na rep. pred. GKN	
Eggink, ds. J.Ph.	1883-1955	pred. NHK, lid HB UZV	
Eijk-Spaan, mw. drs. G. van der		ca. 1988 - ca. 1995 secretaresse van het Azië-secretariaat vd RvdZ	
Emde, Joh.	1774-1859	militair, horlogemaker te Surabaya, actief in zendingswerk onder de Javanen	
Eprajim, Mas Tartib		opleiding Sem. Depok, gemeentevorganger en guru Injil, 1933-1936 zendings-predikant van de GKJW op Bali > pred. GKJW	
Erné, Nic.M.	1905-1986	1931-1967 zdl-leraar onder de Javanen in Suriname, 1967-1971 pred. Ev. Broedergemeente te Haarlem, NL	
Esser, dr. S.J.	1900-1944	taaleleerde, alumnus van het NBG, gouvernements-taalambtenaar	Swellengrebel II, 68-77
Esser-Rutgers, J.F.		echtgenote van dr. B.J. Esser, miss. pred. GKN in Midden-Java	
Feenstra, Ysbrught	1913-2003	pred. GKN, 1962-1969 docent theol. te Kinshasa, pred. GKN	
Feunekes, ds. J.	1906-1986	opl. NZS, 1935-1948 hp/Indisch-Predikant in de PKNI > pred. in NL	
Fieren, ds. C.	1942	pred. NHK, 1978-1984 docent STT Intim, Makassar, 1985-1994 lid en v.a. begin 1996 vz Raad voor de Zending	
Filius, Jan		functionaris van het Ned. Bijbelgenootschap en het Leger des Heils, 1968-1975 perschef RvdZ, lid redactie <i>Vandaar</i>	
Fokkema, dr. F.J.	1878-1963	pred. NHK, 1914-1921 Director SZC, 1921-1947 rector NZS, lid NZR	BLGNP I, 78-79
Fransz, mr. A.L. (Tine)	1907-1995	1926-1933 studie Rechtshogeschool Batavia, 1933-1942 leider YWCA, 1948-1940 op Bali, 1950-1988 werkzaam in de DGI/PGI	
Geus-Smelt, M.J. de	1908-1971	1957-1964 secretaris vrouwenwerk en publiciteit RvdZ	Zblad NHK 1964-3
Gijsman, ds. M.D.	1893-1962	vz van de studieconf. vd ZSR 1933/3	
Gilbau, mw. G.B.		(v.a. ca. 1986 G.B. van Adrichem-Gilbau), ca. 1981-ca. 1992 secretaresse Zbureau	
Gobée, dr. E.	1881-1954	marine-officier, bestuursambtenaar in Ned.-Indië, 1924-1926 ass.-resident Poso, 1926-1937 wnd. Adviseur voor Inlandsche Zaken	
Goeijer, P. de		1966-1989 Zendingsbureau, afd. passage en materiële zaken	
Gordeau, H.	1877-1953	Onderwijzer, later alg. secretaris, vice-voorzitter en voorzitter van het Ned. Jongelingsverbond, schrijver van kinderboeken, betrokken bij het Zendingstijdschrift voor de jeugd <i>Hindia Wolanda</i>	
Gorkom-v. Weeghel, mw. A. van		ca. 1972-1999 receptioniste in het Zendingshuis	
Greydanus-Scheele, mw. K.		ca. 1982 - 1991 werkzaam op het Zbureau, inkomstenregistratie	
Groenewegen, H.	-1904	z.v. de oprichter vh Java-Comité, 1881-1904 lid bestuur JC	
Groenewegen, J.C.	-1914	z.v. de oprichter vh Java-Cimité, 1911-1914 bestuurslid	
Groot, ds. H.C. de	1871-1927	pred. NHK, bestuurslid Zendingstudie-Raad	
Groote, ds. P.	1853-1936	pred. Ev.-Lutherse Kerk, vz Comité tot bevordering der belangen van het RMG, bestuurslid NZR, ANZC, Chr. Nat. Zfeest, NBG, NLGIUZ	BLGNP IV, 164-165
Gunning, dr. J.W.	1862-1923	pred. NHK, 1897-1923 director NZG/SZC	BLGNP II, 228-229
Haan, ds. A. de	1925-1989	pred. NHK, 1973-1985 secr. binnenland RvdZ	
Haanstra, ds. J.	1909-1970	1935-1942/7 hp/Indisch pred. in de PKNI > pred. NHK in NL	
Harrenstein, dr. W.G.	1886-1959	predikant GKN, 1918-1923 te Medan	
Hart, ds. A. van der	1945	pred. GKN, secretaris vrouw-man	

naam	levensjaren	functie	bijzonderheden
Heer, ds. Jos de Heerenveen, mw. S.N.V. Heijns, mw. W. Held, dr. G.J.	1954 1906-1955	pred. NHK, 1989-1993 studentenpredikant te Delft 1978-1992/3 Zendingsbureau (zendingsarchief) < 1976-1992/3, Zendingsbureau, afd. boekhouding taalkundige, 1935-1940 afgev. NBG, 1940 in gouvernementsdienst, > 1945 hoogl. en dir. Inst. voor Taal- en Cultuuronderzoek te Jakarta	 Swellengrebel II, 116-130
Hoekendijk, dr. J.C.	1912-1975	z.v. CJ Hoekendijk, 1930-1936 NZS, 1936-1941 studie theol., 1939-41 secr. NCSV, 1945-46 wnd. ZC, 1947-49 secr. NZR, 1949-52 WCC, hoogl. te Utrecht en New York	BLGNP V, 240-42
Jense, ds. W.F.		Evangelisch-Luthers, legerpredikant, 1947-1949 Indonesië, 1950-1955 Nieuw Guinea	
Hoekstra, ds. J.M.	1922-1995	1955 leiding vormingscentrum Oud-Poelgeest, 1963-1982 secr. Afrika vd RvdZ	
Hofman, ds. Auke Hoogenkamp, ds. J. Hubatka, drs. F.N.	1932 1913-1979 1937/8	pred. GKN, pred. voor buitenlandse studenten te Leiden, emeritus 1996 1969-1974 voorzitter Raad voor de Zending cultureel antropoloog, 1975-1971 voor ZGKN in Papua	
Ibiam, Sir Francis Akanu	1906-1995	Dokter, kem. gubernur Negara Bagian East Nigeria, anggota Dewan Ketua World Council of Churches (DGD)	
Irlé, T.E. Iskandar, ds. Raden Jacob, G. Jansen, J.J.	1848-1922 1907-1953 	1881-1921/2 zendeling op Sumatra (RMG) Moslim > predikant bij de GKJ te Surabaya Generalsuperintendent van de Evangelisch-Lutherische Kirche in de DDR 1945 landbouwwerk Nw-Guinea, 1962-1981 districtssecretaris Zuid-Holland	 Zblad NHK 1953-12
Jense, ds. W.F. Jansen Schoonhoven, dr. E.	1921-2005 1904-1995	Ev.-Luthers, 1950-1955 legerpredikant in Nieuw-Guinea pred. NHK 1947-1969 rector ZHS, v.a. 1962 hoogl. RUL, 1960-1974 dir. IIMO	 BLGNP V, 288-290
Johannsen, Dr. Hinrich Jones, zie Stanley Jones Jong, dr. Chr.G.F. de Jongeneel-Touw mw. drs. M.B. Kadarmanto Hardjowasito, dr.	1872-1950 1949-2019 	Putra P.H. Johannsen (utusan RMG, penerjemah Alkitab Batak Toba), 1927-1934 Ketua Konferensi-Konferensi Zending se-Jerman 1996-2000+ bibliothecaris van het HKI 1983-1985 lid, 1986-1995 lid Raad voor de Zending pred. GKJ, docent STT-Jakarta, 1996-2000 lid, 2000-2004 voorzitter Ger. Oec. Raad (GOR)	
Kafiar, Petrus Kagawa, Toyohiko Kate, ds. W.A.B. ten Keili, Michael Keulen, J. van Kiers, A.	ca. 1870-1926 1878-1960 1890-1963 	1892-1896 opl. Sem. Depok, 1897-1926 guru te Amban, Mansinam, Biak Japans theoloog en evangelist pred. NHK, lid CZC Delft 1981-1994 uskup Bo (Anglikan, Sierra Leone) Anggota BPH Pengurus Zendings Studie Raad (ZSR) 1982-1999 Zendingsbureau, afd. binnenland, later afd. passage	
Kleine, H.F. de Kluin, ds. H. Knack (Knak), Siegfried	1901-1970 1886-1966 	1927-1948 Zarb. Noord-Sumatra (RMG), 1942-1945 internering, 1950-1958 Missionsinspektor, 1958-1966 Direktor RMG pred. NHK, 1928-1952 dir. van "Neerbosch", lid CZC Nijmegen 1933 Direktor der Berliner Mission	 BLGNP III, 208-209 Menzel

naam	levensjaren	functie	bijzonderheden
Knottnerus, ds. A.M.	1903-1963	pdt. NHK, 1946-1948 Zdirector NZV, pdt. NHK, lid Cie voor Binnenlandse Vertegenwoordiging, 1962-1963 lid RvdZ	
Koegler-Bakker, mw. P.A.G. Kohnstamm, prof. dr. Ph.A.	1875-1951	< 1972-1992/3 secretaresse Zendingsbureau natuurkundige, hoogl. paedagogiek UVA, lid HB UZV, adviseur vd Zending in onderwijszaken	
Koibur, ds. M.	1937	Predikant van de GKI-Irian Jaya, 1977-1979 vz synode GKI-Irja	
Kolopita, pdt. P.	-1957	sinds de jaren '20 gemeentevoorganger, later predikant in Bolaang-Mongondow, 1950 vz Synode Gereja Masehi Injili BM	
Koningsberger, J.C.	1996-1956	pred. NHK	
Koopmans, ds. L.	1928-1989	pred. Doopsgez. Broederschap, 1957-1963 Nieuw-Guinea	
Kooy, W.J.		1953-1989 werkz. op het Zendingsbureau, afdeling boekhouding/inkomstenregistratie	
Korth, A.P.	1954	cand. theol., 1982-1991 districtssecretaris Zeeland > pred. NHK	
Korvinus, ds. L.W.	1910-1975	pred. GKN, 1837-1943 Zuid-Sumatra, rep. 1946, 1948-1958 GK Medan, pred. in NL	
Kotto, Jean		secretaris-generaal van de Église Évangélique du Cameroun	
Kraemer, dr. H.	1888-1965	studie lett., 1921-37 afgev. NBG, hoogl. RUL, 1948-1956 dir. Bossey, 1938 lid HB NZG	BLGNP I, 104-111
Kriele, Eduard		1923vv Direktor Rheinische Mission	Menzel
Kriswandi, Budi		Christen-Chinees, lid van de GKI-Jabar, 1967-1960 arts te Tentena (MCel)	
Krüger, ds. J.	1881-1962	pred. en Zendingsdeputaat GKN	
Kühnen, C.R.		1894-1904 zending SZ	
Kuitse, ds. R.	1924-2007	Doopsgezind pred., 1952-1961 docent aan de Bale Wiyata, Malang (OJava), 1962-1969 Ghana (IAP), pred. in NL, 1978-1992 hoogl. te Elkhart, Indiana	
Kwansa, A.L.	-2011	1955-1969 Clerk (Panitera) Sinode Presbyterian Church of Ghana	
Legendijk, W.		1948-1981 werkzaam op het Zendingsbureau, sinds 1951 als chef de bureau	
Lagh, mw. ds. A.J. de		opleiding ZHS, predikante NHK	
Lammerts van Bueren, dr. J.	1872-1961	pred. NHK, 1914-1937 pres. Heldring-gestichten, vz Middernachtszending	BLGNP II, 302-303
Lamping, dr. A.J.	1930-2018	pred. NHK, 1963-1982 te Leiden, 1973-1985 vz RvdZ	
Latuihamallo, dr. P.D.	1918-2014	1939-1948 studie theol. STT-Jakarta, 1951 hoogl. STT-Jakarta, 1959 promotie, 1980-1984 vz DGI	
Laubach, Frank C.	1884-1970	Amerikaans zendeling in de Filippijnen, ontwikkelde een methode voor alfabetisering van ongeletterden	
Leegsma, W.	1910-1995	opleiding NZS, hp NO-Polder, legerpred. op Java, predikant NHK	
Leimena, J.	1905-1977	1931-1941 arts in het Zendingsziekenhuis "Immanuel" te Bandung, 1946 Minister van Volksgezondheid vd Republik Indonesia	Vrkuy, <i>Gedenken</i> , 193-201
Leynse, J.P.	1891-1987	Didikan NZS (1912-1918) kem. studi di Princeton, 1922 diutus ke Tiongkok oleh Un. Presbyterian Church of America; di Beijing hingga 1948	
Liagre Böhl, F.M.Th. de	1882-1976	Hebraicus en Assyrioloog, hoogl. te Groningen en Leiden, leidde ook candidaat-zendingen op	
Liborang, pdt. S.		1950 geordend als pred. van de GKI-Papua in wording	
Linden, L. van der		ca. 1929 schoolopziener in de Minahasa	
Lindenborn, M.	1874-1923	pred. NHK, 1913-1923 director NZV, 1923 Director SZC	BLGNP I, 123-124

naam	levensjaren	functie	bijzonderheden
Lindonk, ds. W.J. van	1885-1971	pred. NHK, 1931-1938 predikant Emmastad (Curaçao)	
Locher, dr. G.P.H.	1910-1970	1935-1936 vz NCSV, pred. IK 1936-1950, 1951-1966 secr.-Indonesië, 1966-1970 alg. secr. RvdZ	BLGNP V, 347-348
Lodenstein, H.W.		1962/3 Nw-Guinea, onderwijzer, 1986-ca. 1999 miss. toeruster Overijssel	
Loosdrecht, A.A. van de	1885-1917	1913-1917 zendeling GZB in Tana Toraja, 1917 gedood	
Lumentut, Pdt. Agustina	1937-2002	Pendeta Gereja Kristen Sulawesi Tengah	
Lynden, baron mr. dr. A.F. van	1856-1931	1921-1931 bestuurslid UZV, lid bestuur NZS	
Mackaay, ds. P.J.	1913-2000	pred. NHK, secretaris RvdZ 1949-1973, pred. NHK	IM in <i>Vandaar</i> 2000-2
Magré, ds. P.	1933	pred. NHK, 1982-1995 secretaris-Afrika	
Maitimoe, ds. D.R.		pred. Gereja Protestan di Indonesia Barat, 1959-1963 te Bogor (Buitenzorg)	
Mamoribo, Pdt. J.		Predikant GKI-Irian, Algemeen Schoolbeheerder, 1968-1917 Vz GKI	
Mano, Laurens	ca. 1901-1954	onderwijzer-gemeentevorganger op Nieuw-Guinea	
Marantika, ds. S.	1909-	politieschool, 1934-1940 studie aan de HThS Bogor/Batavia, vz Molukse Prot. Kerk, 1954-1967 alg. secr. van de DGI	
Mardjo Sir, pdt.		1940-1945 pred. te Malang (OJava), 1946vv vz GKJW, docent en rector Bale Wiyata	
Mastra, I Wayan	1931	1952 gedoopt, 1955-1960 studie aan de STT-Jakarta, 1961-1965 pred. te Singaraja, 1965-1970 studie Amerika, 1972-2000 praeses van de Balinese Kerk (GKBP)	
Meijer, ds. J.	1898-1964	(of 1878-1957) pred. NHK	
Melchert, F.W.		tuinman van het Zendingshuis te Oegstgeest, jaren 1970 en '80	
Drijo Mestoko	1884-1946	guru aan de onderwijzers-opleiding te Tingkir (SZ), guru Injil. 1923 eerste predikant vd Oost-Javaanse Kerk, 1926-1929 studie aan de Bale Wiyata, 1936 docent aldaar, 1940 vz GKJW, 1946 vermoord	
Mfochvé, Joseph	1942/3-2006	predikant en voorzitter van de Église Évangélique du Cameroun	
Miskotte, dr. H.	1894-1976	pred. NHK, 1945-1959 hoogl. RU Leiden	BLGNP VI, 191-196
Moelia, Dr. Todung gelar Sutan Goenoeng	1896-1966	lid Volksraad, afgev. naar de Zendingsconferentie te Jeruzalem 1928, 1945 Min. van Onderwijs, mede-oprichter en vz van DGI en LAI	
Mofu, Adri	ca. 1935	d.v. guru Baldus Mofu	Th. v.d. End, <i>Guru-guru Perintis</i> , 80-96
Molenaar-de Priester, mw. G.M.		<1976-1991 secretaresse Zendingsbureau	
Mori Muzendi, H.M.		gemeentevorganger, 1950 pred. te Sarmi, 1951-1966 vice-vz GKI-Irja	
Mott, John	1865-1955	Methodist, leider van YMCA en WSCF; 1926 bezoek aan Java	
Mulder, J.A.	1906-1969	bureauchef, 1951 adjunct-secretaris binnenlands werk RvdZ	
Nahuijs, ds. Th.H.	1836-1915	pred. NHK, lid bestuur UZV	
Nalley, A.E. (Betty)		studente theologie, pred. van de Gereja Masehi Injili di Timor	
Nes, dr. H.M. van	1862-1946	pred. NHK, 1905-1907 rector NZS, 1912-1937 vz bestuur NZS, 1907-1932 hoogl. theol.	BLGNP III, 277-79 IM NedZblad 1947-2
Nes, ds. Jac. van	1886-1949	predikant GKN voor zending onder de Joden	BLGNP III, 279-80
Neurdenburg, J.C.	1815-1895	ond., 1847 docent kwekelingen NZG, 1856 adjunct-secr. NZG, 1864-1894.5 Director Zhuis en secr. NZV, redacteur MNZG	BLGNP I, 213
Newbigin, Leslie	1909-1998	missioloog en zendeling, bisschop van de Kerk van Zuid-India	

naam	levensjaren	functie	bijzonderheden
Nicolai, ds. D.C.	1943	1980-1984 districtssecr. Utrecht, 1985-1994 secr. NL, 1995-1999 alg. secr. RvdZ	
Nie, mw. ds. T. de	1937-2020	1977-1988 pred. met bijz. opdracht (secr. Indonesië en vrouwenwerk RvdZ), 1988-1998 ziekenhuispredikant	Jaarv. RvdZ 1988-89, p. 10.
Niemöller, M.	1892-1984	duikbootcommandant, Duits predikant, gevangene van Hitler, na 1945 kritisch theoloog	
Niet, mr. M. de	1904-1979	insp. v politie, 1939-1949 ZC, burg. v Wageningen, lid en vz Eerste Kamer (PvdA)	CV NZblad 1939-4
Notohamidjojo, O.	1915-1985	rector van de Chr. Univ. "Satya Wacana" te Salatiga	
Oegema, ds. S.	1900-1980	pred. GKN, 1939-1961 vlootpredikant	
Oegema-Hollander, mw. H.M.E.		< 1976->1997 receptioniste van het Zendingshuis	
Oei Tian Seng	ca. 1878-1931+	1908-1931 guru i.d.v. de NZV	
Offringa, W.M.		1921 kwekeling NZS, medisch afgekeurd voor de tropen, verbonden aan de Martha-Stichting	
Oosterzee, ds. N. van	1934-2016	pred. NHK (Kerk en Wereld, studentenpred.), 1986-1996 secr. educatie RvdZ	
Osinga, L.		Werkzaam in Nw-Guinea en Nigeria, districtssecretaris Zuid-Nederland, vervolgens hoofd van de afdeling publiciteit/communicatie	
Oskamp, ds. A.	1906-1985	pred. NHK, 1953-1964 vice-vz, 1965-1970 vz Raad voor de Zending	
Osok, ds. E.		gemeentevoorg, 1954 pred. in de GKI-Irian Jaya, in 1954 predikant te Saoka bij Sorong, Nieuw-Guinea	
Paassen, ds. C.J. van	1868-1939	pred. NHK, lid bestuur NZG en UZV	BLGNP II, 356v, IM NedZblad 1939-2
Penning, mr. H.J.		1962-1982 secretaris-administratie en 2e thesaurier vd RvdZ	
Pennings, P.J.	1874-1948	1899-1910 zendeling te Caliouba, Egypte, 1911-1935 i.d. vd Amerikaanse Presbyteriaanse Zending	
Plas-Guijt, mw. J. vd		ca. 1982-1999 Zendingsbureau, afd. Boekhouding	
Platteel, S.		1979-1982/83 werkzaam op de reproductie-afdeling vh Zbureau	
Poedjijo Soemanto	geb. 1910	doorliep de HIS en AMS, 1940 arts > arts in het zh "Soekoen" te Malang	
Poel-Goichrach, mw. P. van der		1976-ca. 1986 werkzaam op de typekamer vh Zbureau	
Pol, ds. D.	1877-1958	pred. GKN, 1927-1931 lid, daarna vz Generale Zendingsdeputaten GKN	
Polanen, ds. G.E.E.		opleiding te Zeist, predikant bij de Broedergemeente te Paramaribo	
Politton, ds. L.J.		pred. in de GMIM, 1988-1992 pred. bij de Herv. Gemeente te Zelhem (Gld)	
Pols, J.		ca. 1982-1986/7 werkzaam op de reproductie-afd. van het Zbureau	
Radja Haba, Leonidas	1925-2011	van Sabu, 1948-1954 HThS, 1954-1960 secr., 1960-1970 vz Synode GMIT, 1973-1976 studie RUL, rector Akademi. Theologia Kupang	geh. met A.E. Nalley
Randwijck, mr. S.C. Graaf van	1901-1997	ZC 1929-1946; Zendingsdirector VNZ 1946-1951; alg. secr. RvdZ 1951-1966	NZblad 1946-6
Rasker, dr. A.J.	1906-1990	pred. NHK, 1938-1948 rector HThS Batavia/Jakarta, pred. NL, hoogl. RUL	BLGNP V, 416-418
Rauws, ds. Joh.	1874-1945	pred. NHK, 1908-1938 Zendingsdirector SZC	IM NedZblad 1945-8
Reenen, ds. G.J. van	1905-1964	1933 miss. pred. GKN, 1951 Zendingsconsul, 1953-1957 Gedelegeerde van de Ned. Zendingsraad bij de Raad van Kerken in Indonesië	IM Zblad NHK 1969-3
Richters, ds. B.	1910-1967	1910-1967, 1944-1967? dir. Zendingscentrum GKN te Baarn	

naam	levensjaren	functie	bijzonderheden
Rijnders, ds. B.J.C.	1881-1969	pred. NHK, 1924-1947 Zendingsdirector SZC/VNZ	
Rijnders, mw. C.B.	1906-1970	chatelaine kasteel Hemmen, secretaris Vrouwen-Zendingsbond; 1946-1949 lid directie VNZ	
Roeroe, ds. W.A.	1933-2015	1970-1990 en 1995-2000 voorzitter Synode GMIM	
Roth-Kandouw, mw. S.J.P.		ca. 1975-ca. 1987 werkzaam op de typekamer van het Zendingsbureau	
Ruhukail, C.	1890-1960+	van Nusa Laut (Midden-Molukken), 1910 naar Papua, gemeentevoorganger, 1950 pred. te Windesi	Zblad NHK 1960-5
Ruiter, E. de		1939-1986 werkzaam in het Zbureau, hoofd postkamer en expeditie	
Rumainum, pdt. F.J.S.	1914-1968	Van Numfor, z.v. guru Willem Rumainum, 1940 guru, 1947 wnd. pred., 1948-1951 studie theol. te Soë, Timor, 1952 pred. vd GKI in wording, 1956-1968 vz GKI.	Zblad NHK 1968-5
Rumainum, W.	sek. 1880-1953	Didikan Seminari Depok, gemeentevoorganger	Kamma, DWW II
Rutkowski, A.	1908-2002	zendeling van de RMG, 1933-1940 Sumatra, 1940-45 Ned. internering, opnieuw Sumatra (Pematang Siantar)	
Scharten, K.	1904-1994	secr. vd Zcommissie vh Ned. Jongeling Verbond, lid Comité ANZC; 1928 adm. ZSR	
Scharten, ds. Th.	1872-1943	pred. Ev.-Luth. Kerk, bestuurslid ZSR	
Schepper, mr. dr. J.M.J.	1888-1967	1918-1922 Zendingsconsul, 1923-1925 Zdirector SZC, 1925-1942 hoogl. Rechtshogeschool Batavia, 1946-53 vz. NZR	BLGNP VI, 276-278
Schlunk, dr. M.	1874-1958	Duits missioloog	
Segaar, drs. T.J.		socioloog, in 1967 beoogd zendingsarbeider voor Nigeria	Jv 1967, p. 63
Selier, M.J.		timmerman, 1959-1991 belast met onderhoud gebouwen	
Sigilipoe, Pentjali	ca. 1890-1945	pleegkind van A.C. Kruyt, gemeentevoorganger GKST, † Kempetai	J. Kruyt, <i>Het Zveld Poso</i> , 64
Simon, G.	1870-1951	1896-1907 zendeling in Noord-Sumatra (RMG), auteur van boeken over de Islam, 1910 docent missiologie Theol. Seminarie "Bethel"	
Sir, zie Mardjo Sir			
Slob, ds. J.	1956-2017	1976-1983 Zarb Tomohon, 1986-1999 secr. Azië	
Slomp, dr. J.	1932-1922	pred. GKN, 1964-1977 Zarb Pakistan, 1978-1994 namens de GKN belast met de dialoog met Moslims en vz vd werkgroep Islam van de Raad van Kerken in NL	
Slotemaker de Bruïne, J.R.	1869-1941	pred. NHK, 1916-1926 hoogl. RUU, 1922-26, lid Eerste Kamer; 1926-29 en 1933-39 minister, 1929-33 lid Tweede Kamer, 1939-41 hp Wassenaar	BLGNP II 404-406
Slotemaker de Bruïne, M.C.	1897-1986	z.v. J.R. SdB., pred. NHK, 1922-1929 secretaris bijbelstudie NCSV, 1929-1935 pred. PKNI, 1936-1938 rector HThS, terug naar Europa	BLGNP VI 295-297
Slotemaker de Bruïne, N.A.C.	1895-1969	z.v. J.R. SldB. pred. NHK, ZC Batavia 1926-1937, gerepatrieerd 1939, dir. Algemeen Nieuws- en Telegraaf-Agentschap (Aneta) in Ned.-Indië, tijdens WO II in Amerika, o.a. directeur vh Ned. informatiebureau te New York	
Sluyters, mw. G.		maatschappelijk werker onder de Kikuyu's, Kenya, ca. 1956	
Soedarmo, Raden	1914-1991	midd. school en theol. studie (VU) in NL, 1945 miss. pred. GKN, pred. te Yogya, docent Theol. School Yogyakarta, 1955-1978 hoogl. STT-Jakarta	
Soejatno, Ardi		Ketua Sinode GKJW, Sekretaris Depart. Keesaan dan Pek. Injil DGI/PGI	
Soekardjo, Raden Margono	1897-1942+	ELS en STOVIA, 1911-1940 gouvernementsarts, 1940 gepensioneerd	
Spillenaar, J.H.	1847-1935	kleermaker, 1874-1900 zendeling te Caliou, Egypte	

naam	levensjaren	functie	bijzonderheden
Städeli, ds. W.		Door de Basler Mission ter beschikking gesteld van de Kerk van Oost-Java (GKJW), 1957-1960 te Malang, 1960 naar Denpasar (Bali)	
Stanley Jones	1884-1973	1907-1973 Methodistisch zendeling in India, stichter van de Christelijke Ashram-beweging	
Steenbrink, dr. K.	1942-2021	1961 intrede in de SSSC, ca. 1972 uittrede, 1981-1987 docent IAIN-Jakarta, 1989 medewerker IIMO, 2004 directeur IIMO en hoogl. interculturele theol. aan de Un. Utrecht	F.L. Bakker, On the Edge of Many Worlds
Steinberg, H.G.	1886-1969	1922-1928 Zdirector te Herrnhut (D), 1927 bisschop Unitas Fratrum, 1928 Zdirector en vz ZZG, 1935-1938 preses Evang. Broedergem. in Suriname > weer werkzaam in Europa	BLGNP III, 344-345
Stelma, dr. J.H.	1902-1992	pred. NHK, 1945-1947 vlootpred. in Indonesië, 1951-1964 vz RvdZ, 1964-67 docent theol. in Ndoungé, Kameroen, 1968-1972 docent NT ad RUU	BLGNP V, 491-492
Stoel, mw. M.M. van der		1961-1991/2 werkzaam bij het Zbureau (hoofd typekamer, secretaresse bureau en personeelszaken); secretaresse vh Afrika-secretariaat	
Storm jr., Frits J.D.	1907-1979	1925 toegelaten tot de NZS	
Straalen, H.J. van	1913/4-1994	1946-1951 secretaris Raad voor Uitw. Zending vd NHK, 1951-1978 i.d. vd Raad voor de Zending als adjunct-secretaris	
Suretna, Ibu		hoofd commissie vrouwenwerk van de Gereja Kristen Pasundan	
Swellengrebel, dr. J.L.	1909-1984	afgevaardigde ter bijbelvertaling vh NBG, 1936-1941 Bali, 1950-1960 Bogor	
Tambunan, A.M.	1927-2019	1946 off. van justitie te Manado, 1951 militair in de TNI, 1973-1978 gouverneur van Sulawesi Tengah (MCelebes)	
Tan How Siang, ds.		Secretaris van de Synode van de GKI Jawa Barat (West-Java)	
Tanamal, Laurens	1884-1952+	geb. Nusa Laut, Midden-Molukken, 1906 naar Papua, guru, 1909 naar Numfor, 1922 naar Serui (Yapen), 1931-1933 Guru Besar (plaatserv. zendeling), 1944 gepensioneerd	
Titus, guru	ca. 1860-1917	z.v. Pa Djaeran, gedoopt 1887 te Tjiandjur (Cianjur), 1887-1917 evangelist en gemeentevoorganger in West-Java, 1917 tot predikant geordend	
Tjokrowidjojo, A.		Lerares Engels, volgde in 1956 de Korte Cursus in het Zendingshuis	
Tonsbeek-Verkerk, mw. Th.M.		1954 tot na 1958 secretaresse van de medische sectie RvdZ	
Tulung, drs. J.E.	1916/7-1968	1950-1968 docent NT aan de STT-Jakarta	Zblad NHK 1968-4
Tutuarima, ds. W.	1899-1990	W. Tutuarima (1899-1990), opl. NZS, hp/pred. PKNI, dir. STOVIL-Ambon, 1948 pred, pred. NHK, 1960-1965 vz Synode Molukse Evangelische Kerk in Nederland	
Uffellie, mr. CCW	1902-1975	1954-1973 secr. fin. RvdZ, 2e thesaurier, 1962 1e thesaurier	
Ukur, Dr. Fridolin	1930-2003	Rektor Akademi Theologia Banjarmasin, 1984-1989 Sekum PGI, pujangga	
Valeton jr., dr. J.J.P.	1848-1912	pred. NHK, 1877-1912 hoogl. RUU, bestuurslid en 1904-1912 vz UZV	BLGNP III, 360-365
Veldhuizen, dr. A. v.	1871-1937	pred. NHK, 1907-1910 rector van de zendelingenopleiding (NZS) te Rotterdam, 1910-1937 hoogl. RUG	BPGNP V, 523-525
Verhaar-Somerwil, E.		1983-1991 werkzaam op de afd. boekhouding/inkomstenregistratie RvdZ	
Verkade, M.		1965-1987 districtssecretaris ZNHK voor Noord-Nederland	
Verkuyl, dr. J.	1908-2001	pred. GKN, studentenpred. voor Indon. studd. in NL, 1940-1962 miss. pred. in Banjumas en Jakarta, alg. secr. NZR, hoogl. VU, auteur vele theol. boeken in het Indon.	

naam	levensjaren	functie	bijzonderheden
Vink, ds. M.	1931	1958-1970 Zpred. VEG, 1973 secr. van Secretarissen, 1979-1992/3 Secretaris personeel en organisatie	
Visser, dr. J.J.	1944	1975-1981 Zarb in Kenya (GZB), ?-2004 rector HKI.	
Visser, ds. P.	1897-1973	pred. NHK, 1933 bestuurslid CZV Zutphen	
Visser, mr. J. de		1948-1951 Zendingsconsul	
Visser 't Hooft, W.A.	1900-1985	studie theol., lid bestuur NCSV, 1924 secr. YMCA, 1932 secr. WSCF, 1948-1966 secr.-gen. WCC	BLGNP III, 534-339
Vleeming-de Water, mw. M.A.		echtgenote van ds. R.G. Vleeming († 1954), < 1976 - ca. 1979 secretaresse Zbureau	
Voltelen, drs. N.H.		andragoge, 1976-1993/4 docente Hendrik Kraemer Instituut	
Vries, Dr. E. de	1901-ca. 1995	Docent landhuishoudkunde aan de Bestuursschool te Batavia en werkzaam bij de Landbouwvoorlichtingsdienst, later hoogleraar te Wageningen	
Vries, ir. J. de		1981-1994/5 missionair toeruster Noord-Holland	
Vriezen, Th.C.	1899-1981	pred. NHK, hoogl. OT aan de RUU	BLGNP V, 529-551
Vrijer, ds. L. de	1919-1986	pred. NHK, legerpredikant, 1976-1985 districtssecr./miss. toeruster Overijsel	
Vrijer, dr. M.J.A. de	1881-1969	predikant NHK, hoogl. theol. RUU, ca. 1950 vz Herv. Raad voor Uitwendige Zending	BLGNP VI, 330-333
Wagenaar, W.		directeur van "De Nederlander", penningmeester Ver. Chr. Nat. Zendingsfeest, 1929 lid bestuur British & Foreign Bible Society, 1934 lid Comité Alg. Ned. Zendingsconferentie. Neef van L.J. van Wijk	
Waworoentoe, mw. J.W.Ch.		vanaf 1974 secretaresse van het Indonesië-secretariaat, ter beschikking gesteld door de GMIM	
Werkhoven, mw. G.		1957-1991 Zendingsbureau, afd. boekhouden	
Werner, mw. J.M.J.	1936-2021	1954-1999 (assistent-)bibliothecaresse HKI	
Wichen, mr. J.H. v.		1929 - na 1957 penningmeester CZC Amsterdam	
Wielenga, ds. D.K.	1880-1942	pred. GKN, 1904-1921 miss. predikant Sumba	BLGNP IV, 449-450
Wiersinga, ds. H.A.	1896-1969	pred. GKN, 1923-1928 pred. te Medan (Sumatra), 1946 pred. in alg. dienst t.b.v. zendingsactiviteiten	BLGNP VI, 342-343
Wiggers, mw. L.F. (Leny)		1949 tot ca. 1992 belast met lectuurverspreiding, vanaf 1979 tot ca.1992 secretaresse voor personeelszaken	
Wijk, L.J. van	1865-1940	secretaris NBG, vz Alg. Ned. Zendingsconferentie, vz ZSR	
Wijk, ds. P. van	1852-1926	pred. NHK, initiator ANZC	IM NZblad 1926-11
Winckler, ds. A.F.B. ("Bonny")	1934-2009	1954-1959 STT Intim, pdt. GMIBM, 1966-1971 secr. Synode GMIBM, 1971-1990 secr. DWG Sulutteng, 1990-2000 Bendahara Sinode Am Sulutteng	
Wissel, A.		Basler Mission, 1964-1971 directeur van een zendingsziekenhuis van de Kerk van Zuid-India in de stad Gadag-Betgeri	
Witt, M. de		1958-1999: Zendingsbureau: afd. verzending en archief	
Wytsma, G.	1884-1959	1912-1951 hoofdvertegenwoordiger vd SZC in Friesland en secr. vh Prov. Zendingscomité in Friesland	
Yewangoe, dr. A.	1945	Studie theol. STT-Jakarta dan VU-Amsterdam, promotie VU 1987, rector UKAW (Kupang) en 2004-2014 vz PGI	
Zaagman, D.		ca. 1978 - ca. 1988 Zendingsbureau, zendingsarchief	
Zeydner, ds. W.A.	1890-1965	pred. NHK, 1945-8 vz Synode NHK, reis naar Indonesië, vz VNZ	BLGNP VI, 354-356

naam	levensjaren	functie	bijzonderheden
Zijp, G.		werkzaam als verpleegster onder lepra-patiënten in Tanzania	
Zorn, H.C.		1954-1971 districtssecretaris Den Haag c.a.; 1971-1979 chef binn. actie vd RvdZ, tevens lid redactie Zendingsblad	
Zorn-van Mastrigt, mw. W.		1966-1975 lid vd Lectuurcommissie voor Kerk en Zending/Interkerkelijk Lectuurbureau	
Zwaan, dr. J. de	1883-1957	pred. NHH, 1914-1953 hoogl. NT enz. RUG en RUL, 1938 lid HB NZG	BLGNP IV, 471-474
Zwart, ds. H.J. de	1862-1932	lid, 1918-1928 vz HB NZV, lid bestuur NZS	IM NZblad 1932-12
Zwemer, S.M.	1867-1952	Samuel Marinus Zwemer, Amerikaans zendeling in Arabië en Egypte	